
3 1761 07432820 4

Guds Venner

Historisk Roman
af Karl Gjellerup

Gyldendalske Bogh. N. F.

GUDS VENNER

KARL GJELLERUP

EN IDEALIST. Skildring af Epigonos. (1878). Jubilæumsudgave 1903.

„DET UNGE DANMARK". En Fortælling fra vore Dage. (1879). *Udsolgt.*

GERMANERNES LÆRLING. (1882). Folkeudgave 1908.

ROMULUS. Novelle. (1883). Tredie Udgave, med Illustrationer af F. Henningsen. 1903.

G.-DUR. En Kammer-Novelle. (1883). Anden Udgave, med Tegninger af *Carl Thomsen.* 1899.

HAGBARD OG SIGNE. En erotisk Tragedie i fem Handlinger. 1888.

MINNA. (1889). Andet Oplag, med Tegninger af *G. Heilmann.* 1899.

MIN KJÆRLIGHEDS BOG. (1889). Andet Oplag 1889.

HERMAN VANDEL. Sørgespil i tre Handlinger. 1891.

TI KRONER OG ANDRE FORTÆLLINGER. 1893.

KONG HJARNE SKJALD. Tragedie i fem Handlinger. 1893.

PASTOR MORS. En underlig Historie. 1894.

HANS EXCELLENCE. Skuespil. Indledet ved en Efterskrift til mine Dramer. 1895.

MØLLEN. Roman i fem Bøger. (1896). 2den omarbejdede Udgave 1911.

MIT FORMENTLIGE HØJFORRÆDERI MOD DET DANSKE FOLK. 1897.

VED GRÆNDSEN. Roman. 1897.

KONVOLUTTEN. En graphologisk Studie. Illustreret af *Louis Moe.* 1897.

GIFT OG MODGIFT. Komedie i fem Akter og paa Vers. 1898.

FABLER. 1898.

TANKELÆSERINDEN. Sjællandsk Præstegaardsidyl. 1901.

OFFERILDENE. Et Legendestykke. 1903.

ELSKOVSPRØVEN. En Borgscene i Niebelungenvers. 1906.

PILGRIMEN KAMANITA. En Legenderoman. 1906.

DEN FULDENDTES HUSTRU. Et Legendedrama. 1907.

VERDENSVANDRERNE. Romandigtning i tre Bøger. 1910.

FRA VAAR TIL HØST. Digte. 1910.

VILLAEN VED HAVET. JUDAS. To Fragmenter. 1910.

RUDOLPH STENS LANDPRAKSIS. Roman. I—II. 1913.

RICHARD WAGNER I HANS HOVEDVÆRKER. 1915.

KARL GJELLERUP og WILH. WOLTERS

EN MILLION. Skuespil. 1894.

KARL GJELLERUP

GUDS VENNER

GYLDENDALSKE BOGHANDEL-NORDISK
FORLAG - KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXVI

TYDSK UDGAVE UNDER FORBEREDELSE

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

I

Borgstuen er lille og lummer.

En blandet, huslig Lugt af Syltetøi, frisk Linned, Lavendel, Salver, Kryderier og tørrede Urter opfylder den. Gjennem det aabentstaaende Vindue trænger kun lidt Luft ind, og den er hed og tung, svanger med Røgdunst.

Borgfruen — en ungdommelig Skikkelse — staar lænet mod de tilbageslaaede blyindfattede Flaskebundsruder og ser ud i Dalen. Den er begrændset af grandunkle Høie, en halv Mils Vei og længer borte, og gjennemstrømmes af en mindre Flod.

Der nedenunder trænge Flækkens Skifer- og Spaantage sig sammen i en tæt, graa Vrimmel. I Skyggen af et Par Hestekastanier vader en Stenbro drabelig midtveis ud for saa, hvor Strømmen glimter i Sollyset, at fuldende sin Vandring kummerlig paa Træstylter. Hvor Vandet er skyggegrønnest, tindrer en gylden Stribe: Speilingen af et Værtshusskilt, som er skjult bag Løvet. Fra det brede Kirketaarn toner Vesperklokken.

Et yndigt, fredeligt Billede.

Men den smukke Borgfrue, der betragter det — alt imens et hurtigt Blik nu og da afsøger den Sti, der klatrer op ad Borgklippen —: hun veed kun altfor vel,

hvorfor dette Syn ikke fremkalder nogen idyllisk Stemning hos hende. Ja, hvorfor Aftenringningen synes hende at kalde til Begravelse, og den blaalige Dunst, der med Traade fra hundrede Skorstene spinder sig sammen over Byen, forekommer hende som en uhyre Edderkops Fangenet.

Ja endogsaa den stedse skarpere Dukatguld-Glands af Striben i Vandet synes hende at være et frækt Speiderblik, der trænger ind i hendes Lønkammer, paa hvis lave Hvælving Reflexen flimrer.

Endnu en Gang lader hun sit Blik opsøge de forskjellige Brudstykker af Stien, som ere synlige mellem Klippestykker og Buske.

— Naar han nu blot snart kom tilbage!

Med dette Udbrud vender hun sig om mod Værelset.

Næsten en Trediedel deraf er skjult af et stort Egeskabs Dør, der staar paa vid Gab.

Foran denne knæler en ung Pige. En Ridderfrøken ser hun ud til at være, skjøndt hendes Hvergarnsdragt er simpel nok. Hun er ivrig sysselsat med at pakke en lille Koffert og et Par Sadelsække fuld af Sager, som hun har taget ud af det velforsynede Skab. Paa et Bord ved Siden af hende ligger der Linned og Uldting, staar der Daaser og Flasker. En Stol bærer et aabent Ibenholtskrin.

— Renata, siger hun og ser op, idet hun stryger et Par sorte Lokker bort fra Panden — naar nu Hushovmesteren bringer os den Efterretning, at det virkelig er den sorte Død, gaar du saa ogsaa ned til de Syge?

— Visselig.

— Saa gaar jeg med dig.

— Nei, Gertrud, du bliver her. Du kunde altfor let blive smittet, for du er bange.

— Er da Mod saadan et Tryllemiddel, som de siger Hexesalven er, der afværger Smitte?

— Livsaanderne afværge de onde Kræfter, saalænge de ere sunde. Men naar du ryster af Angst, saa er din *Imaginatio* allerede syg og binder Livsaanderne i Afmagt. Det er ligesom om en Troldmand holdt dem i Ban med sin Vilje, saa at de ikke kunne røre sig, og Soten bryder ind i Legemet, som Fjenden i en Borg, naar Vagten sover. Saaledes er dette at forstaa, og derfor bør en Frygtsom ikke gaa med hen, hvor slige dæmoniske Sygdomme rase.

— Saa er du selv virkelig slet ikke bange? Hvor kan det være muligt?

— Jeg veed ikke. Maaske, fordi det ikke bekymrer mig synderlig, om jeg lever eller dør.

De store, endnu barnlige brune Pigeøine se paa Borgfruen med et Blik, hvori et Udtryk af sky Beundring blander sig med en Følelse af Uhygge.

Saa ryster Hovedet sig afværgende.

— Det kan ikke være rigtigt, erklærer Gertrud i en meget bestemt Tone, som for at hævde sig selv.

Renata smiler godmodig.

— Og hvorfor skulde det ikke være rigtigt?

— Fordi Gud har skjænket os Livet. Det maa da være en kostelig Gave. Saa er det utaknemligt at være ligegyldig for, om man mister det eller ei.

— Har du hørt Mesteren tale saaledes?

Ved dette uventede Spørgsmaal rødmer Gertrud, som om hun endnu sad paa Skolebænken.

— Mesteren? Nei, det har jeg ganske vist ikke. Men han taler heller ikke som de Andre.

Renata ler stille hen for sig.

— Ganske vist. I saa Fald, hvad Grund havde vi haft til at tage ham i Guds Sted til at sidde ved hans Fødder?

— Det er sandt. Men fordi hans Tale er saa dyb, forstaar jeg den heller ikke altid helt ... Og — —

Hun ser op med et Blik, der er mere fæstnet end fast; og i hendes Stemme dirrer det ligesom med en svag Understrøm af Trods: —

— Og Hugo har heller ikke altid helt forstaaet Mesteren.

Over Borgfruens Læber glider et vemodig-medlidende Smil. Selv mærker hun det ikke, men Gertrud opfanger det i Forbiflyvende, og Underklangen i hendes Stemme bliver tydeligere, næsten oprørsk.

— Aa, jeg veed meget godt, du mener at den stakkels Hugo havde ikke just nogen dyb Forstand. Men han havde Forstand nok til at elske dig, som kun faa Ægtemænd elske deres Hustruer. For hans Kjærlighed var snarere hin høie Elskov, Minnesangerne synge om, og som de vie til en fremmed Dame. For de ægte ikke hvor de elske.

Hun tilføier denne Sentens let rødmende, fordi hun hører at den klinger lidt komisk i hendes Mund, men tillige af Stolthed over sin Verdenskundskab.

Renata smiler ogsaa en Smule, da hun svarer:

— Du har ret i *det,* at din Broder bar stor Kjærlighed til mig. Men iøvrig har han da givet bedre Beviser for god Forstand — —

— Nei, Renata! udbryder den varmhjertede Pige og kaster sig om Halsen paa Svigerinden — nei, det kunde han ikke gjøre, for du fortjente det og var bedre end alle de Andre, og det har han saare vel forstaaet; og jeg me-

ner at det viser, hvor klog han var ... Det vil sige, jeg mener ikke at *jeg* er klog ... eller at jeg ikke holder af dig ... men ... det er blot ... ja, ser du, jeg gad saa gjerne forstaa alting, ogsaa *dig*. Men hvad det angaar, at jeg ikke helt kan forstaa Alt hvad Mesteren sagde eller hvad han skriver til os i sine Sendebreve, saa er det da intet Under; for der er jo dem, der sige, at han er den viseste Mand i hele Christenheden.

— Nu, naar du gjerne vil forstaa Alt — og det er saa rigtigt af dig — saa vil du forhaabentlig meget snart finde Leilighed til at udøse dit Hjerte med alle dets Tvivl og Spørgsmaal for ham selv.

— Egentlig skulde han allerede være kommet, efter hvad han lod os vide ved Mursvenden fra Strassborg for et Par Maaneder siden.

— Han vil sikkert ikke lade os vente længe. For naar nogle af Ombygningsarbeiderne skal være endte i Aar før Frosten indtræder, og det var jo hans bestemte Ønske, saa maa det ikke vare for længe, inden de sidste Bestemmelser tages og den rette Bygmester lægger sidste Haand paa Forarbeiderne. Men jeg tænker, at Konrad vil have en eller anden Efterretning at bringe os dernedefra om hvor Mesteren for Tiden færdes.

Den unge Borgfrue har atter vendt sin Opmærksomhed mod den klippeklatrende Fodsti.

— Er Alting allerede pakket ind? spørger hun efter nogen Tids Forløb, uden at tage Blikket bort fra Liden.

— Ja, jeg troer nok ... det vil sige — skal *den* med? Renata dreier Hovedet.

Træt af den utaalmodige Speiden og blændet af Lyset i det frie Rum misser hun med Øinene, da de se ind i

Stuens Dunkelhed. I den Haand, som den knælende Pige rækker i Veiret, flimrer der en lille gylden Gjenstand.

Renata blegner.

Mon vel en Dæmon af den sorte Døds Hærskarer histnede var sprunget op paa Ryggen af den blaa Tørverøg og redet op til Læberne af den unge Frue, som hun stod der i det aabne Vindue?

Saadan en Tanke kunde vel være faldet den unge Pige ind. Thi skjøndt Svigerindens Ansigt tegner sig imod Lyset, kan hun tydelig se Forandringen.

Hun tænker imidlertid ikke Sligt.

Hendes Øine ere med et sælsomt, næsten ondt Blik rettet paa den Gjenstand, som hun dreier mellem Fingrene.

Det er en sirlig lille Flaske. Den er langlig-slank og femkantet, slebet med fint svungne Indhulinger, Glasfladerne overalt bedækkede med gyldne Linier, Kurver og Stjerner, som med et mystisk Ornament. Ved Tolden, der er formet som et Dødningehoved, hænger der en smal Pergamentstrimmel, der i snørklet Munkeskrift bærer en Legende — Oversættelsen af den arabiske Indskrift: —

Ti brune Draaber lindre Legmets Lidelse.
Halvhundred løfte hele Livets Last.

Gertrud holder Flasken skraat for Lyset, saa den dunkle Saft viser sin Stand.

— Vil du tage den med? Der er saa meget som godt og vel to Gange tilbage — at sige, to *som sidste Gang.*

Hun tilføier disse Ord med et eiendommeligt dvælende Eftertryk. Hendes Læber lukke sig efter dem fast og haardt.

Renata svarer ikke.

Hun gaar hen til Svigerinden, tager den lille Flaske bestemt men blidt ud af Haanden paa hende og siger sagte:

— Du kan aldrig tilgive mig det.

Gertrud ser bort — med forskrækkede, skyldige Øine.

— Hvad skulde der være dér at tilgive? Du gjorde det jo i Kjærlighed.

— Ja Gud skal vide, jeg har aldrig elsket din Broder høiere end jeg gjorde det i hin tunge, tunge Time.

— Han veed det, og jeg veed det ogsaa, Kjæreste, forsikrer Gertrud, idet hun trykker Svigerindens Haand og læner sit Hoved mod hendes Knæ. Thi Renata har taget Plads paa Stolen, fra hvis Sæde hun har fjernet Ibenholtskrinet.

Men den unge Pige tænker — og Borgfruen aner fuldtvel, hvilke Veie disse Tanker vandre —:

„Du har ganske vist aldrig elsket ham høiere, for elsket ham har du jo aldrig. Du har kun haft Medlidenhed med ham, og din Medlidenhed gav hans Legem Døden, som den gav hans Elskov Livet. Jeg veed vel, at du kan gjøre meget, som jeg aldrig kunde gjøre. Kun det Ene gad jeg vide: havde du ogsaa kunnet gjøre det, hvis du havde elsket ham saaledes som du en Gang har elsket *En* — ham, der nu er stor og mægtig og som aldrig kan blive din!“

Ubevægelig, som hugget i Sten, sidder Borgfruen dér med Ibenholtskrinet paa Skjødet og stirrer hen for sig.

Ogsaa Svigerinden ved hendes Fødder stirrer saaledes hen for sig.

Og begge Øienpar skue det Samme:

Et rummeligt Gemak, sørgelig belyst af Skjæret fra en

stormfuld Aftenhimmel. Inde i den halvdunkle Alkove, paa den hvide Pude i den store Egetræsseng, det graa Ansigt af en døende Mand — det bønfaldende Blik i de matte og dog saa glødende Øine — de bævende Læber, som neppe kunne fremstamme deres Bøn: Bønnen om den Saraceniske Kvindes brune Draaber — *de halvhundred Draaber!*

Nedenunder bliver en Dør lukket op og i.

Hastige og tunge Trin gjenlyde i Trapperummet.

Renata tager sig sammen.

Hun griber den østerlandske Flaske, som hun har lagt fra sig paa Bordet mellem to Bundter Linned, vikler den omhyggelig ind i et Silketørklæde og gjemmer den i et Hjørne af Ibenholtskrinet.

Og nu endelig besvarer hun Svigerindens Spørgsmaal.

— Nei, Gertrud. Den vil vi ikke tage med os derned. Vi vil holde den tilbage for os selv — — for alle Tilfældes Skyld.

II

De spændte Blikke, der møde den indtrædende Hushovmester, forblive ikke et Sekund i Tvivl om at han bringer vigtige og slemme Tidender dernedefra; og at han bringer dem saa snart som muligt, kan de ogsaa se.

Fra det krusede Haar, der som en rødbrun Kabuds er trukket ned i Panden og overflødiggjør al anden Hovedbedækning, perler Sveddraaberne ned i de dybe Rynker, som gjennemfure Huden over de buskede Bryn. Under det stride graasprængte Skjæg arbeide Kindmusklerne synlig, som om en eller anden seig Bid skulde tygges sammen og sluges ned.

— Nei, den sorte Død er det da ikke naadig' Frue.

Et Befrielsens Suk fra de to halvaabne Læbepar foran ham. At faa det ræddelige Navn banlyst synes allerede at være halvveis vundet.

— Men ondt nok er det da, hvad det saa hedder. Der er død en halv Snes — mest Børn. I Smøgen nede bag Broen er Soten snart sagt i hvertandet Hus, og i Badstuestræde ser det ikke meget bedre ud. Degnen er syg, og hos Byskriveren ligger Konen og den yngste Datter — —

— Følger du med mig derned?

— Som Fruen befaler.

— Nei jeg mener, du er vel ikke blevet for træt? — det er en tyngende Luft, og du har ikke undt dig Hvile underveis kan jeg tænke —

Et Par smaa klare Øine og en Række gule Tænder lyse pludselig op midt i det haarede Ansigt. Dette Smil er alt det Svar han giver, men det er tilstrækkeligt.

— Saa kan du sige mig alt det underveis ... Og hvad ellers? for jeg kan se at der er mere ... Har du spurgt Nyt om Mesteren?

— Nei, det vil sige ... *hvor* han er, har jeg ikke hørt noget om, desværre ...

— Men hvad da? Der er da ikke tilstødt ham noget?

— Endnu ikke — .. endnu ikke, naadig' Frue.

— *Endnu* ikke ... ?

— Men jeg har set det, der turde være en haardere Hjemsøgelse end nogen Sot og Landeplage: et Opslag paa Kirkeporten, at enhver, som overantvortede den Guds Mand i Pharisæernes og de Skriftkloges Hænder — at sige, det var ikke Ordene —

— Nei, nei ...

— og enhver, som gav Oplysninger, der ledede til hans Paagribelse, vilde faa en Belønning af hundrede rhinske Gylden.

— Min Gud! en Pris paa hans Hoved! ... Og fra hvem er det Opslag?

— Ja det er Bispen selv, der har sat Haand og Segl under det.

— Ottomar, udbryder Gertrud — det tænkte jeg!

Intet Udbrud kommer fra Renatas Læber. Men hun er sprunget op og staar en Tid lang tungt aandende og stirrende ud for sig. Endelig ryster hun med Magt den Lammelsestilstand af sig, som Lyden af et Navn synes at have kastet over hende:

— Var hans Navn angivet?

— Det var neppe at vente, at Belials Mænd skulde

kunne tage det Navn i deres urene Mund, som end ikke hans Trofasteste kjende. Men ellers var han nævnet rigtigt nok: „den Ærkekjætter, som de kalde den store Gudsven“ — det var Ordene, som de stod paa Kirkeporten.

— Og der var ingen Beskrivelse, hvorefter ildesindede Mænd kunde kjende ham?

Dette Spørgsmaal tænder et fiffigt Glimt i de smaa Øine under de kratagtige Bryn og forvolder en sælsom Sammenkrympning af Mundvigen, hvor den vil skjule sig i Skjæggelyet, samt en sagte, nærmest gryntende Lyd, der indleder hans Svar.

— Aa jo, naadig' Frue, en Beskrivelse var der jo da. Ærkekjætteren var en alderstegen Mand, med hvidt Skjæg, der faldt ham ned over Brystet, klædt i groft, luvslidt Gevandt paa Grund af den store Armod, hvormed den guddommelige Retfærdighed alt herneden hjemsøger denne Mands svare Synder mod den hellige Kirke, hvorfor han som oftest vandrer over Land som en farende Visesanger, ledsaget af en Gangerpilt, som bærer hans Harpe.

Ogsaa Renatas blege, sammenpressede Læber smile nu: —

— Værer fromme som Duen og listige som Slangen, staar der skrevet. Mig skulde det undre, om vi fik ham at se i samme Skikkelse som sidst.

— Hvis jeg tør være saa fri at ytre en Mening, saa var det sandelig den selv samme Tanke, der gik gjennem mit eget Hoved, da jeg læste Beskrivelsen. Men hvordan den Guds Mand saa monne formumme sig — og jeg tænker at dette Par Øine skulde se gjennem en Munkekutte og

gjennem Køllert og Harnisk med, hvis han kom som en Landsknægt eller en drabelig Riddersmand: — vist er det, at jeg gladelig vilde give den Smule jeg kalder mit, og som jeg skylder min salig Herres og naadig Fruens Gunst og Gavmildhed, hvis jeg kunde gaa lige hen og fæste Øie paa ham nu, og skulde jeg saa føre ham herhjem ad Snigstier i Mulm og Mørke. Havde vi ham først her, saa tænker jeg at vi skulde skjule ham, mens de slæbe alle hvidskjæggede Landstrygere til Bispegaarden, indtil de blev kjed af den Leg.

— Du har Ret, Konrad. Vi vil tale ogsaa om det underveis, hvad vi bedst kan foretage for at faa ham bragt sikkert hid. Og er han først her og kom de med Spær og Blider for at faa ham overantvortet, ikke uden over vore Lig skulde de naa frem til ham.

Rank og stolt staar hun der, et Par Tommer høiere end ellers. Gertrud skotter halvt sky halvt beundrende til sin Frænke. Hushovmesteren nikker med et barsk, trolidende Smil: „Lad dem blot komme! Saaledes tænke vi alle her.“

— Og heller ikke saaledes skulde de faa ham levende i deres blodige Hænder for at slæbe ham til deres Baal og gjøre et Skuespil af hans Død ... Ogsaa *det* er der sørget for.

Ved disse Ord dukker hendes Blik ned i det aabne Ibenholtskrin, og uvilkaarlig griber hendes Haand om den gyldenglindsende Silke, der tilhyller den saraceniske Flaske, hvis kjølige Glas hun føler gjennem Folderne, idet hun stiller den endnu omhyggeligere støttet af bløde Pakker ind i Hjørnet, før hun lukker Laaget til, laaser det af med en lille Staalnøgle, som hun bærer i en Snor

om Halsen, og stiller Skrinet varsomt inderst paa Bunden af Skabet.

— Men det lider ud paa Aftenen, og vi maa nytte Tiden. Jeg vil gaa og gjøre mig rede. Lad Kurt hente det Par Sadelsække dér, og skynd dig at faa nogen Nadverkost, som du har vel fortjent og kan trænge til.

III

I Stedet for at følge sin Madmoders Anvisning og skynde sig ud den Vei han var kommen, træder Konrad, saasnart han befinder sig alene med den unge Pige, tæt hen til hende og siger med dæmpet indtrængende Stemme: —

— Vi maa faa dette hindret, Frøken Gertrud! Naadigfruen maa ikke gaa ned i Byen med disse Ting til de Syge.

— Jeg ønsker selv intet heller end at hun vilde lade det Forsæt fare. Men der er intet Haab om det. Min Frænke er overbevist om, at Soten ikke kan faa Hold i hende, fordi hun ikke frygter den. Med mig er det en anden Sag; derfor vil hun ikke have mig med, skjøndt jeg tilbød at gaa.

— Det er ikke Smitten, jeg tænker paa. Der er det, som er værre, gaar i Svang dernede.

— Værre? Min Gud og Frelser! Hvad kan da være en værre Trusel dernede i Byen end Farsoten, om det ogsaa ikke er den sorte Død?

— Forvildede overtroiske Mennesker i deres Angst, og onde Mennesker i deres Had — det er hvad jeg kalder værre end Farsot og end den sorte Død selv, naadig Frøken. Den første Slags er der fuldt af dernede, og hvis Stephen Kromand ikke er et godt Exempel paa den

sidste, saa kan jeg blot sige, at jeg ikke har noget Begjær efter at lære et bedre at kjende.

— Er han i Færd med at sætte Ondt for os? Han ser stygt ud af Øinene, naar man en Gang kommer forbi, trods det at han smiler saa sødt som Sirup og bukker sig saa krum, som om han vilde rulle hen ad Veien. Jeg vilde ønske, han ikke havde faaet Lov til at drive det Gjæstgiveri, ovenikjøbet lige ved Broen, saa jeg hver Dag Gud lader Solen skinne ser hans forgyldte Skilt blinke dernede i Vandet, og jeg synes altid det er ligesom en Trusel, saadan som naar En har det onde Øie, og det gjør Renata ogsaa, for hun sagde endnu igaar til mig: blot det Skilt i alt Fald ikke hang saadan, at det speilede sig i Vandet!

— Jeg vilde hjertelig ønske at hverken hans forgyldte Skilt eller hans runde Fjæs, der snarere er lig en Kobberkjedel, var saa nær, at de kunde gjøre det. Og jeg sagde det ogsaa den Gang, mer end een Gang sagde jeg til Naadigfruen, at det var feil at give ham Lov til at nedsætte sig dèr.

— Jeg veed det nok, men Renata mente, at det var at misbruge sin Herskabsret, naar hun forbød ham det; det var allerede haardt for ham at blive jaget af Gaarde — —

— Haardt for ham! efter alt hans Bedrag og Tyvagtighed. Han skulde være bleven jaget med Hundepidsken og det saa langt af Led, at han aldrig vovede sig nær nok til at se Vindfløiet af Taarnet her. Men sket er sket, og galt var det og Ulykke vil der komme deraf, hvis vi ikke ser os for.

— Men i alle Helgenes Navn, hvad Ondt kan han da volde os?

— Sige til enhver, der gider høre saadant Snak over et Krus af hans Godtøl, at alle Ulykker og Pestillens kommer ned over dem fra os heroppe, fra denne Borg, som er en Kjætterrede, et Beghardhus, som man skulde ryge ud, før de Alle maa bøde for det ... jo, det er det, han kan sige ... Og han siger det, som værre er.

Gertrud støtter sig blegnende til Bordet — hendes dirrende Læber kan neppe aande et „værre endnu?“ frem.

Den lange Hushovmester bøier sig, som om det, han har at sige, kun kunde meddeles med hviskende Røst, selv under fire Øine i et velaflukket Kammer: —

— Stephen var her jo og havde været her fra Dreng af, for den Sags Skyld, under Naadigfruens Fader — men han var her endnu for fem Aar siden, da Naadigfrøknens Broder, min gode Herre — Gud være hans Sjæl naadig! sygnede hen og omsider gik bort.

Den unge Pige nikker — hendes Ansigt er ikke længer blegt men graat.

— Og Stephen begynder nu at hviske i Øret paa alle og enhver — han har da hvisket det til min Gudsøn Badskjæreren — at Naadigfruen aldrig har kunnet lide sin Husbond ... Gud forlade ham for æreskjændersk Uhyre han er, som om vi ikke havde set, hvordan de levede sammen, saa ethvert Par i Christenheden kunde have taget sig et Forbilled deraf! ... og at hun havde en hel Anden i Hu — en saare høitstaaende og fornem Mand, men noget Navn har han da ikke nævnet ... og udaf saadan syndig Elskov havde hun forgivet sin Husbond — —

Et Skrig afbryder ham.

Gertrud synker sammen paa Stolen.

— Og vi som har set hvordan Naadigfruen har pleie

ham og ikke veg fra hans Leie! Men skulde man tro, der gaves slig Skjændighed, endog den hellige Apostel siger os at Tungen er en Ild og en Verden af Uretfærdighed — og saadan en Ild er Stephens Tunge, som Gud lade tørre hen i hans Mund som Aske, før den brænder *dem* op, hvis Kjortelsøm han ikke er værdig at røre: for al den trofasteste Hustruomsorg, der nogensinde har pleiet en sotslagen Mand, den vender han imod Fruen, sigende og forsværgende sig paa, at hun i Lægemidlerne har givet ham en snigende Gift ud af en liden Flaske, som han selv har set i hendes Haand og som hun opbevarer i det Ibenholtskrin, der nu stod her paa Bordet og hvilket Fruen lukkede inde i Skabet; og at den indeholder alskens Lægemidler, det veed vi jo ... men dette var en liden langlig Flaske af guldbesprængt Glar, hvilken Naadigfruens Farfar havde bragt med hjem fra Korstoget til Saracenernes Land, hvor de ere fremmelige i alskens Djævelskab. For Stephen havde hørt om den af sin Fader, der var Dreng den Gang Korsfareren kom hjem ... Nei nei: lille Frøken! I maa ikke tabe Modet.

— Men hvad skal vi dog gjøre — hvad skal vi dog gjøre?

— Vi skal stole paa Gud, og vi skal først og fremmest forhindre at Naadigfruen besøger de Syge dernede —

— Kan de frygte hende, som de aldrig har erfaret Andet end Godt af?

— Nei nei, der er vel ikke Mange troe paa Stephens onde Tale endnu, endda det er bedre ikke at lede Tanken hen paa den just nu. Bedre at de sige, hun frygter Smitten, det kan de forstaa. Men hvis Fruen gik om i Husene og Soten tog til derefter og Folk døde — hvem veed hvad den lille Flamme, Stephen har i sin Mund

saa kan volde for Ildebrand? Ja, ja, det er onde Tider vi leve i, saadanne som da den første Menighed var paa Jorden, given i Hedningenes Vold, som ikke var værre end hvad der nu kalder sig Christi Kirke og dens Statholder og Tjenere. Har Nogen først Ord for at kunne mere end sit Fadervor, og Gud veed, vor kjære Frue har baade god og from Grund til saadant Skudsmaal, om end ikke paa den Vis Folk mener det: — ja saa er der ikke langt tilbage til Baal og Brand. Nei, vi maa holde hende fra Byen, det er det vi først og fremmest maa.

— Ja men hvad skal vi dog sige, for at faa hende til at opgive sit Forsæt?

— Gud velsigne Naadigfrøknen, troer I, jeg har gjort noget Andet, lige siden jeg gik over Broen dernede end pint og plaget mit Smule Hoved, og ikke Andet er der kommet ud af det end Pandesved. Min eneste Trøst var just, at Naadigfrøkenen, med Forlov at sige, har ligesaa meget Vid i sin Øreflip som saadan en Karl som jeg har i hele sin Krop ...

Den unge Pige synes ikke helt uimodtagelig for denne Tillidserklæring. Hun bøier sig frem med Hagen støttet i sin Haand og rynker Panden i raadløs Grublen; medens tvertimod det Stykke brun Pandehud, som er synligt mellem Mandens næsten sammenvoxede Bryn og den tætte Haarkappe, glatter sig en Kjende ud under det beroligende Indtryk af det forjættende Tankearbeide, der øiensynlig er i Værk lige under hans Blik.

IV

— Hvem er det, der er kommet?

Gertrud og Konrad fare sammen som overraskede i en Sammensværgelse.

Renata er traadt ind. Iført en dunkel Kappe med en Hætte, der er slaaet op om Hovedet, staar hun dér for dem som en Fehm-Dommer paa Tærsklen ind til Sovegemakket, endnu med Dørgrebet i Haanden.

— Hvem er kommet?

— Har I ikke hørt det? Der er blevet banket paa Porten, og Gitterlaagen blev lukket op ... I veed, hvem det er!

De vide intet, have intet hørt. Men de gribes af hendes egen Anelse, at der er noget galt paa Færde, at noget Truende har listet sig ind i Borgen og nærmer sig.

— Hys! —

Renata lukker lydløst Døren bag sig.

En Dør dernede slaar i. Der lyder Fodtrin paa Trappen — flere — to Par — et lettere og et sværere.

En Stemme gjenlyder dæmpet i det snevre Trapperum.

Det er Kurts. Aabenbart varskoer han blot den Fremmede at tage sig ivare ved det beskadigede Trin, dér hvor Trappen bøier om.

Skulde det være *ham,* der allerede har fundet Vei til den beskyttende Borg?

Men disse Skridt, der nu ere paa de sidste Trin, lyde lettere end *hans.*

Skulde man have faaet Mistanke om, at han kunde holde sig skjult her, og kom man for at ransage Alt fra Taarnglug til Kjælder?

Der er mer end een Ting, der ikke er for Hvermands Blik, mindst for Speideres. Det vilde have været bedre om de Bøger vare gjemt bedre bort: — der er Dionysius Areopagita, der er Mester Eckeharts Skrifter, der er Prædikener af Tauler ... der er tydske Oversættelser af Evangelierne og af Epistlerne, der er — værst af Alt — Sendeskrivelser og Breve fra selve den store Gudsven ...

Det banker. Forsigtig, beskedent.

Med et kraftigt Tag, der vidner om en endelig udløst Spænding, lukker Konrad den tunge jernbeslagne Egedør op.

Derude spreder en skjult Hornlygte en rødlig gul Baggrund, mod hvilken der staar en dunkel Skikkelse, middelhøi, spædlemmet: sort Ridedragt, sort Barret, sort Haar. Et Safranskjær, der strømmer ind som en Afskedshilsen for den vestlige Aftenhimmel, belyser mellem Kappe, Hue og Haar et ungdommeligt, skjægløst Ansigt — en Elphenbenstrekant i en Indramning af Ibenholt: — bred Pande, smalle Kinder, spids Hage.

Synderlig mer er ikke at skjelne — i det Høieste at Øinene med buede Bryn, Næsen og en smal Læbestreg sidde vel anbragte. Men det er tilstrækkeligt til at faa Gertrud til at tænke: —

„Hvilken deilig ung Mand!“

Hun har i Uger og Maaneder ikke set andet Mandligt

end hvad der kan findes deraf i Borgens Gaard og Længer, Kemenat og Have.

„En af de Sorte,“ tænkte Hushovmesteren — „Pharisæer og Skriftklog ... Øgleyngel ... kalket Grav, som man ser med et halvt Øie.“

Han staar den Nyankomne nærmest, og Ansigtet behager ham mindre end Frøkenen.

Renata tænker:

„Han staar dér som en sort Løber paa et Skaktavl. Vil han byde os mat, saa tage han sig ivare for Dronningen!“

Gjæsten bøier sig dybt, og Kappen kommer af Hovedet med et Sving, der lader dens Fløielssøm feie Dørtærsklen.

„Kronraget er han allenfalls ikke,“ bemærker Hushovmesteren i sit Inderste — „med mindre han da bærer Tonsuren skjult, og det er de værste!“

„Hvilken ædel Anstand,“ er Gertruds Indtryk.

Renata tænker: —

„Han hilser mig over min Rang, som om jeg var Rigsgrevinde eller Fyrstinde. Sligt baader sjelden godt.“

Men heller ikke hun kan nægte, at hans Røst lyder behagelig nok — i Gertruds Øre klinger den som en Ærkeengels, da han spørger, om han — som han formoder — har den Ære at staa for Borgens Frue, Renata von Laufen-Langenstein.

Med en Bøining af Hovedet bekræfter Renata hans Formodning.

— Hvem er I, unge Mand, og hvad fører jer saa sent til vort?

— Senere end jeg havde haabet, ædle Frue. Men et Vanheld, der tilstødte mig underveis, har sinket mig et

Par Timer. Jeg er Famulus hos Hns. Høiærværdighed Biskop Ottomar af Regensborg.

Dette Navn minder endogsaa Gertrud om at selv hvor dette forjættende og tilsyneladende himmelsendte Væsen færdes, ikke Alt er lutter Fred og Englelighed. Et uvilkaarligt halvkvalt Udbrud fra de to Kvinder og et hastigt mellem dem og Hushovmesteren vexlet Blik undgaar ikke Gjæstens Opmærksomhed; saalidt som det saare flygtige Smil, hvormed han bogfører det Indtryk, Navnet har gjort, undgaar den trofaste Konrad. Denne sluger den Nyankomne med et Blik, der ingenlunde har vundet i Venlighed, siden han erfarer, af hvem han er sendt.

— Biskop Ottomars Afsending er en æret Gjæst paa Borg Langenstein. Træd nærmere, Hr. Famulus, og tag Plads før I meddeler os, i hvilket Ærind Hns. Høiærværdighed har skikket Eder hid.

Saaledes opfordret overskrider den unge Mand Tærsklen med nok et dybt Buk og sætter sig paa den Stol, som Hushovmesteren rykker tilrette for ham. Derpaa lukker Konrad Døren til Trappen og bliver staaende ved Karmen saa stiv som en Støtte, idet han ser paa Gjæsten med et Blik, som denne føler i Ryggen med en ubehagelig Fornemmelse, og i hvilket Renata med Skræk læser den vilde og vage Tanke, at der i Nødsfald er et aabent Vindue ved Haanden og nedenunder det tre hundred Fod brat Klippevæg ned til Floden, hvis Strømhvirvler nu i den tilstundende Nattestilhed lydelig sende deres Brusen op til dem.

Det er meget lidt Lys, som gjennem dette Vindue nu trænger ind i Stuen. Tilstrækkeligt til at skjelne Skikkelserne, langtfra nok til at forske Ansigtstræk. Hendes

øgne ere tilmed i Skygge. Hun veed at de ere stivnede og blege; hun føler Hjertet banke under Brystdugen. Det er fra de første Ungdoms Dage af en kjær gammel Vane hos dette taabelige Hjerte at banke heftigt ved Navnet Ottomar; men i den sidste Halvtime har dette Navn skaffet sig ny og frygtelig Ret til at gjøre hendes Puls urolig.

Hun tvivler saa lidt som de andre om at dette Besøg staar i den nøieste Forbindelse med den Pris, som Biskoppen har sat paa den store Gudsvens Hoved.

— Min Herre, Hns. Høiærværdighed, befinder sig paa en Rundreise i sit Diøces og beder min ædle Frue om at vise ham og hans Følge — som ikke er stort — Gjæstfrihed i nogle faa Dage.

Budskabet er befriende. Mon Overbringeren kan mærke, at de tre Mennesker aande lettere i dette Kammer?

— En saadan Anmodning er visselig at betragte som en synderlig Naadesbevisning. Kun vilde jeg meget ønske, at den var faldet paa et gunstigere Tidspunkt. Har Hns. Høiærværdighed ikke hørt om den grumme Sot, der har befaldet vor By?

— Da jeg forlod Hns. Høiærværdighed imorges, havde der endnu ikke forlydt noget om den sørgelige Tilstand, i hvilken jeg forefandt den lille Stad.

— Men vilde det da ikke have været rettere at ride tilbage og advare Biskoppen, at han i Tide kunde vende om og ikke udsætte sit for hele Kirken saa kostbare Liv for saadan Fare? og skulde der ikke være Tid dertil endnu?

— Min naadige Frue kjender ikke Biskop Ottomar. Hans Sindelag er saaledes beskaffent, at han ingenlunde lader nogen personlig Fare hindre ham i Udførelsen af

hvad han har foresat sig som sin Embedspligt; som da ogsaa hans fromme Gemyt overalt føler sig i den Høiestes Varetægt, hvis Villie ske! Amen!

— Amen! brummer Konrad og hvisker de to Kvindestemmer.

— Og naar kan vi vente Æren af Bispens Besøg?

— Meget snart ... desværre, maa jeg paa en Maade tilføie, for saa vidt som det er mig saare pinligt, ikke at kunne give Eder det længere Varsel, som hans Høiærværdighed meget vel veed, at en Borgfrue skatter og ogsaa har Krav paa. Denne usømmelige Hastfærdighed, som jeg meget beder undskylde, er foraarsaget af et Vanheld, som jeg alt har hentydet til. Allerede flere Mil herfra styrtede jeg med min Hest, som derved blev lam og kun i saare langsom Gangart kunde bære mig til Eders By, hvor jeg stillede den ind i Gjæstgivergaarden „Det forgyldte Oxehoved“, der gjorde Indtryk af at ville indfri sit Skilts Løfte om „god Forpleining for Mand og Bæst,“ hvis man kan dømme efter den forekommende og meddelsomme Vært —

— Saa kan jeg kun ønske Eder, at jer Hest maa faa mere Havre for Pengene, end mine have faaet det. Manden er barnefødt her paa Gaarden og forvaltede Landbruget, men jeg maatte jage ham bort for Underslæb.

— Virkelig? Min naadige Frue maa bære over med en Bogorm og Pennesnider, om han ikke just glimrer som Menneskekjender; det faar yderligere tjene til min Undskyldning, at Manden da ellers talte med synderlig Respekt og Hengivenhed om Herskabet.

En sælsom Grynten synes at udgaa fra Støtten ved Dørposten.

— Hvis han mener det, saa er han en bedre Christen,

end jeg vilde give ham Ord for ... Naa, Hushovmester, det synes ikke at være Himlens Vilje, at jeg skal bringe disse Ting til de Ulykkelige, som ere slagne med Sot og Syge — thi det er Grunden til denne Uorden, som I er kommen saadan midt ind i, Hr. Famulus; jeg stod just i Begreb med at begive mig ned til Byen med Lægemidler og styrkende Sager og alskens Ting, som Syge have godt af og som jeg i en Hast kunde faa samlet af mine Forraad.

— I de Helliges Navn — min naadige Frue kunde dog ikke tænke paa at udsætte sit dyrebare Liv ved at begive sig midt ind i Sotens Huler og Tilholdsteder?

— Aa, min Broders Enke frygter ikke Smitten ... Hun mener, at den ikke bider paa hende. Men selv om hun ikke var saa vis paa det, saa vilde hun dog ikke være bange.

Ved Gertruds barnlig stolte Erklæring giver det et Sæt i den sorte Skikkelse.

En Bevægelse, som Haanden gjør under Bordpladen, vilde være forbleven ubemærket, hvis ikke Støtten ved Dørposten havde været.

De smaa lyse Øine se helt vel, at et Par Fingre midt alt det Sorte tegner et lidet luftigt Elphenbenskors. Panden rynker sig, som om Haarspidsen vilde gro sammen med de sammenvoxede Bryn.

Nogle Øieblikke hersker fuldkommen Tavshed.

Gjennem det aabne Vindue trænger Bruset af Strømhvirvlerne ved Borgklippens Fod tydeligere end nogensinde ind i Stuen.

Renata reiser sig.

— Lad altsaa Kurt hente Sadelsækkene og gaa alene ned med Æslet. Han maa bringe Sagerne til Elisabeth-

iner-Huset, hvor Forstandersken vil vide at anvende dem paa det Bedste. Sørg for vor Gjæst, om han skulde trænge til nogen Forfriskning strax, som venteligt er efter en Dagsreise ... Kom, Gertrud, der vil være fuldt op for os at skaffe.

Et Horn i umiddelbar Nærhed, mere udmærket ved Lydstyrke end ved musikalsk Velklang.

— Allerede! ... Og vi ere saare langt fra at befinde os i en sømmelig Paaklædning til at modtage en Gjæst af saadan Rang og Værdighed.

Den Sortklædte er sprunget op ved Lyden af Kurens Horn.

— *Et mea culpa — mea maxima culpa!* hvis en profan Benyttelse af de hellige Ord kan tillades.

— I er da ikke selv kommen til Skade, Hr. Famulus? spørger en deltagende ungdommelig Kvinderøst.

— Et velbetænkt Spørgsmaal, Gertrud! og saa megen desto større Skam for mig, at jeg ikke længst har stillet det. Forhaabentlig kan vor Gjæst berolige os.

— Fuldkomment. Ingen anden Skade er sket end den, som min naadige Frue just beklagede og som turde være ringe nok, i Betragtning af at Hns. Høiærværdighed, naar han paa Tærsklen modtages af saa megen Skjønhed og Ynde, vil have saare ringe Blik tilovers for den ydre Hylle; ikke at tale om at den Samariter-Hensigt, der giver sig Udtryk i saadan Tarvelighed, og om hvilken jeg visselig skal underrette min Herre, ikke kan andet end røre Biskoppens menneskekjærlige Gemyt.

Idet han i høi Grad til egen Tilfredshed bringer denne ciceronianske Periode til harmonisk Afslutning, danner den Sorte Sidestykke til Hushovmesteren.

Mellem de to bukkende Dørvogtere forlade Damerne

den allerede næsten mørke Stue. Begge med bankende Hjerter; den ældste bleg, i Skyggen af tunge Erindringer; den yngre blussende i Dæmringslyset af det opdukkende Spørgsmaal, om vel en Del — selv en nok saa beskeden Del — af „saa megen Skjønhed og Ynde“ er at sætte paa hendes egen jomfruelige Regning.

V

Hushovmesteren holder den brede broderede Tøile, medens Famulusen staar rede til at understøtte sin høie Herre ved Afstigningen — omhyggelige Forberedelser, som vise sig kun at have ceremoniel Værdi.

Den hvide Pasgænger staar saa stille ved Portalens Trin, som var den formet i Marmelsten, og trods sin lange ubekvemme Kjortel svinger Rytteren sig af Sadlen næsten med samme Lethed, hvormed han for halvandet Aarti tilbage saa mangen Gang har gjort det paa den selvsamme Plet.

Springer af Bøilen og befinder sig i det røde, blændende Fakkelskjær umiddelbart foran to Kvindeskikkelser: — den ene i en simpel men klædelig graablaa Vadmelskjole, den anden hyllet i en mørkegraa Kappe, som rede til at gaa ud, begge bøiende sig saa dybt, at de næsten knæle. Endnu medens han løfter Hænderne og lyser Velsignelsen over dem, er hans Blik beskjæftiget med den Kappeklædte. Skikkelsen altfor skjult i den jerngraa Strøm af knækkende Kappefolder til at muliggjøre et Skjøn om hvorvidt den har ombyttet jomfruelig Slankhed med matroneagtig Værdighed. Kindens Runding, utydelig skimtet i flygtende Linie, synes at have mistet lidt af sin Blødhed. Men Haaret, disse brune Fletninger, hvis Massestrøm, med Gyldenhvirvler gnistrende i Skjæret af flakkende Fakkelflammer, vælder ned over den

hvide Nakkes langlig buede Aas og slukker sin Glands i Grotten af den tilbageslaaede Hætte: — mulig var det Forblændelse, men det synes ham at være blevet endnu prægtigere, dronningagtigere. Og idet de signende Hænder sænke sig, streife den høires Fingerspidser med et faderligt Kjærtegn denne Haarfylde, saa at den store Signetrubin et dvælende Øieblik gløder og gnistrer mellem Fletningerne som en Naal — en Berøring saa let som et Pust, lige just følelig, og dog springer der i samme Nu en Gnist af Livets Alterflamme over i hans Legeme, saa det er ham, som havde det i Løbet af femten lange Aar kun været et tænkende og sandsende Lig.

Hvad vilde han ikke give for at kunne gribe med begge Hænder om dette haarkronede Hoved! for at kunne løfte denne Skikkelse op til sig, nei — for selv at kunne synke ned for den, skjule sit Hoved i disse Kaabefolder og hulke — —

Men allerede er der ny Haandsopløftelse fornøden, denne Gang inde i Hallen, hvor det sammenstimlede Borgtyende knælende paakalder og modtager Kirkefyrstens Velsignelse.

Nu kan Renata hæve Hovedet; her, hvor Faklerne lyse med næsten stillestaaende Flammer, kan hun endelig betragte hans Ansigt.

Ja, han har forandret sig. Den bøiede Næse synes at være bleven krummere og længere mellem de indsunkne Kinder; de lysegraa Øine have trukket sig dybere ind under Panden; navnlig er Linien, der fra Næsefløien trækker sig rundt om Mundvigen, bleven saa skarp og har fortsat sig helt ud i Hagen.

Han har tænkt meget og lidt mere.

Endnu ganske optaget af dette nye Ansigt, som er det

gamle, fremfører hun sin formelle Undskyldning, fordi hun har maattet modtage Hns. Høiærværdighed i en Paaklædning, der saa langt fra er den høitidelige Anledning værdig; saavel som for at hun ikke har kunnet sammenkalde og ordne Tyendet til en saadan Modtagelse, som Borg Langenstein under gunstigere Forhold ikke vilde have forsømt at give Biskoppen af Regensborg.

Og der er intet Nyt i dette lyse Smil, hvormed Bisp Ottomar — nei, simpelthen Ottomar — lytter til hendes Forklaringer og forsikrer hende om deres Unødvendighed; saa lidt som i det hartad skjemtsomme, hvormed han modtager Beretningen om Famulusens Vanheld, og som tilkjendegiver den fødte Junkers beredvillige Tro paa den aabenbart borgerlige Skrivers ubehændige Rytterskab. Heller intet Nyt i det bekymrede Udtryk af menneskekjærlig Deltagelse, der lyser ud af hans Øine, da han udspørger hende selv og Hushovmesteren om Tilstanden i den sotslagne By.

Men da han nu kort og klart giver sin Famulus Anvisning til at opsætte forskjellige Skrivelser til hans Kancelli af det og det Indhold, alle med det Formaal at skaffe hurtig og virksom Hjelp — Tilsending af Lægemidler, af Sygepleiersker fra et Nonnekloster og af lægekyndige Graabrødre — Breve, der maa forelægges ham til Underskrift endnu i Aften og strax derefter afsendes med ridende Bud — da han staar saaledes i Embeds Værk og Myndighed, da træder det Nye frem i Træk og Miner: Præget af den færdige Mand, der er vant til at overskue Forhold og Fordringer, til hurtig at fatte Beslutninger og sikkert at træffe Bestemmelser, samt til ubetinget at se sig adlydt.

Mer end een Gang har Renata hørt sige om Ottomar

at han vel var i Stand til at naa op til de høieste Rangtrin af Kirkestigen; og hun siger sig selv, at en Kardinalhat ikke vilde sidde ilde paa dette Hoved.

Men forgjæves speider hun i ængstelig Forventning efter det Nye, hun frygter mest: — et Fanatismens Ildglimt gjennem en Skygge af aandelig Formørkning og Sneverhed, som dog ikke kan mangle hos denne Kirkefyrste, der lige har sat en Pris paa hendes Mesters og Faders, den store Gudsvens Hoved.

Dette Element har ikke fundet Leilighed til at vise sig og finder det heller ikke foreløbig; thi fra sin Famulus vender han sig med hint lyse Smil om de udtryksfulde, men maaske vel kraftig skaarne Læber til hende selv:

— I vil vistnok, min ædle Frue, have den Godhed at anvise min Famulus en eller anden rolig Krog, hvor han kan udføre disse Skriverier, som jeg haaber skal komme Eders ulykkelige By til Gode. Har I forøvrig allerede truffet Bestemmelse om hvor I vil anbringe den ubudne Gjæst, der med sit Følge overfalder Eders Borg i saa sen en Aftentime? I har kun haft ringe Frist dertil.

— Jeg behøvede ikke megen. Min Faders Gemak er det eneste, der sømmer sig for en Gjæst af Eders Rang, forsaavidt en fattig Ridderborg som denne kan yde et saadant. Navnlig vil Eders Høiærværdighed dér ogsaa have den Fordel at Eders Famulus er umiddelbart ved Haanden, da han kan sove i det femkantede Kammer.

— Intet kunde være bekvemmere. Imidlertid er jeg glad over, at der paa Grund af saa grumme kort Varsel endnu ikke kan være truffet store Foranstaltninger. For jeg har tænkt paa underveis, som jeg red her op, at jeg vilde kunne lide at sove i Nat paa det gamle Sted.

— I Taarnkamret? udbryder Renata, og en svag

Rødme spreder sig over hendes hidtil blege Kinder. Der er Noget i denne Tanke, der baade overrasker hende og gaar hende til Hjerte.

Bisp Ottomar nikker:

— I Taarnkamret, ja.

— Vi kan naturligvis let faa skaffet en Seng derop ... det er blot ... det Kammer har længe ikke været benyttet ... jeg frygter at for en Mand i Eders Høiærværdigheds Stilling — —

— I *ecclesia militans!* Dér bør man være rede til at campere og ikke forvænt. Og hvad en Seng angaar, saa vilde den gamle Løibænk, hvis den endnu staar deroppe, være tilstrækkelig for mine Fornødenheder ... Jeg troer, jeg skulde sove lettere ind paa den, end i den blødeste Silkeseng; i Synderlighed naar jeg først, som jeg underveis har lovet mig selv, har kastet et Blik over paa Kalvariebjerget og set Passionsveiens Smaakapeller lyse over til mig i Maaneskinnet. Der er ikke et Træk, som Træsniderens simple Kunst har givet sine Skikkelser, uden at jeg jo mindes det helt vel — jeg har set saa mangen vidtberømt Passion siden, men ingen er gaaet mig saa nær til Hjerte som den.

Biskoppens Røst er bleven mærkelig blød. Mindre end nogensinde er der i hans Træk et Glimt af Fanatisme at se. En Mand, vilde man sige, for hvem Troen er idel Følelse og sværmerisk Andagt.

— At Eders Høiærværdighed har beholdt det Lidet, vor fattige Egn byder, i saa velvillig Erindring er os saare kjært at høre, bemærker Renata sagte.

— Altsaa Taarnkamret, optager Biskoppen Traaden — I ser, min ædle Frue, at jeg skalter og valter her i Eders Borg, som var det mit Hjem. Ja jeg har endogsaa

underveis taget mig den Frihed at indbyde en Gjæst her til jert.

— Enhver Gjæst, som Eders Høiærværdighed maatte værdiges at indbyde, skal være os saare velkommen.

— Og I spørger ikke engang, hvem denne Gjæst er? ... Hvorved I ganske vist vilde sætte mig i Forlegenhed. For dette er et lidet Reiseæventyr. Da vi bedede igaar Eftermiddags i Lengefeld, traf jeg i Kroen der en Kjøbmand, med hvem jeg indlod mig i Samtale, efter min Skik, at underholde mig med Mænd af alle Stænder, for ikke at undlade at øse af den levende Kundskabsbrønd, der ad saadanne Rør tilflyde en Mand, som i mange Aar har været for meget nedgravet i Bøger. Tilmed saadanne Kjøbmænd komme ofte viden om, som denne, der ikke blot var velkjendt i det Vælske men endogsaa havde været i det fjerne Ungarland, i fast hedenske Egne. Med ham var det let at underholde sig, saa meget mer som han havde sjeldne Talegaver og var i Besiddelse af den lifligste Røst, som jeg snart sagt mindes at have hørt; saa at den fra først af tiltrak mig og siden holdt mig fast, da vi meget snart kom til at tale om den kirkelige Bygningskunst, hvilken han paa sine Reiser havde sat sig grundig ind i. Det mærkværdigste ved denne sjeldne Mand var imidlertid, at han ikke blot vidste meget at berette om Lande og Folkeslag, med deres synderlige Sæder og Skikke og deres Maade at bygge paa, men tillige var velbevandret i vor hellige Kirkes Lære, endog i saadanne Punkter, som ellers ikke falde under Lægfolks Omraade; hvilket, som han sagde, kom deraf, at han havde en grumme lærd og from Munk til Skriftefader, der ogsaa værdigede ham personlig Omgængelse. Saaledes kom det sig, at vi vare geraadet i en Samtale om de høieste Ma-

terier, da jeg til mit levende Mishag maatte afbryde samme, for at fortsætte min Reise. Da han nu opholdt sig her paa sit Kjøbmandskabs Vegne, for at befæste gamle Forbindelser og knytte nye, opfordrede jeg ham til ogsaa at opsøge Borgen Langenstein i disse Dage, medens jeg opholdt mig dér; hvad han da ogsaa lovede mig.

— Vi leve her saare tarvelig og have, som I kan tænke Eder, liden Brug for hvad en saadan bereist Kjøbmand kunde ønske at afsætte. Men for Eders Høiærværdigheds Anbefalings Skyld skal han visselig faa en god Velkomst. Og nu maa jeg maaske føre Eders Høiærværdighed ind, hvor I kan hvile, imens jeg og min Frænke her, min afdøde Husbonds Søster, sørge for, at hvad Huset kan byde ikke fattes til Eders Vederkvægelse.

— — — — — — — — — — — — — — —

Da Renata og Gertrud komme tilbage gjennem den nu tomme Hal for at begive sig til Stegerset, bliver Borgfruen tankefuld staaende paa den samme Flise, hvor hun stod ved Bispens Side og berører standsende sin Frænkes Arm.

— Hvad mener du om den Kjøbmand, Gertrud?

— Kjøbmanden? spørger den unge Pige.

— Ja, som Bispen talte om.

Gertrud, der med et forundret Spørgsmaal har set sin Frænke i Øiet, da denne saa pludselig taler om en Kjøbmand, vender Blikket bort og bliver blussende rød.

Hun havde her i Hallen været fuldkommen optagen af at betragte Famulusen, hvis Ansigtstræk hun oppe i Kamret i det mer end sparsomme Dagslys kun halvt gjættende havde skimtet. Her i Fakkelskjæret viste de sig skarpere og langtfra saa ungdommelige, som hun

havde forestillet sig dem — til Gjengjæld saa meget udtryksfuldere. Intet Under, at hun har haft grumme liden Opmærksomhed tilovers for hvad Biskop Ottomar har sagt — skjøndt det nu forekommer hende, at hun dunkelt mindes Noget om en Kjøbmand, hvem Bispen havde truffet et eller andet Steds.

— Vist saa ... Kjøbmanden — ja, hvad skulde jeg synes om ham?

— Var der Intet, som var dig paafaldende? Denne Kjøbmand med den lifligste Røst, som Bispen mindedes at have hørt; som var vel bevandret i theologiske Spørgsmaal; som havde været ikke blot i det Vælske men i det fjerne Ungarland —

— Renata, — mener du — ?

— Som havde grundigt Kjendskab til Bygningskunst — navnlig den kirkelige — —

— Alle Helgen! ... Skulde det være — —

Borgfruens Haand lægger sig blødt men fast over den unge Piges Læber.

— Jeg tænker, at vi have faaet det Nyt at høre, som vi vare saa ængstelige efter. Og jeg tvivler om, at Kjøbmanden vil holde sit Høflighedsløfte og besøge Borg Langenstein, mens Hns. Høiærværdighed opholder sig her.

VI

Paa den Side, der vender bort fra Flod og By har Langensteiner Borgen sin Trægaard og Urtehave.

Lunt ligger den dér paa Skraaningen, ryglænet til Muren, paa hvis Flade Aprikoser og Druer modnes og ved hvis Fod Græskarrene svulme. En Hulvei sætter Skjel mellem den og Granskoven, som atter stiger op ad Bjerget, høit nok til at yde velkomment Læ og jevnt nok til ikke at kaste ufrugtbar Skygge.

Hele Formiddagen og langt ud paa Eftermiddagen hviler Solen paa denne begunstigede Plet, hvor Frugttræernes Kronenet breder et dunkelgrønt, gyldenspættet Skyggetæppe over det frodige Græs.

Borgfruen og hendes unge Frænke have tilbragt et Par Timer med at plukke Ærter og baaret Kurvene ind i et Tremmelysthus, hvor allerede et Par store Lerskaale staa rede paa det simple Bræddebord. Men til Bælgningen behøver Renata ingen Hjælp. Hun sender Gertrud op at tilse Arbeiderne i Stegers og Fadebur, Mælkekjælder og Bryggers.

Hun trænger til at være ene.

Altfor meget er stormet ind paa hende i Løbet af den foregaaende Aften. Skjøndt Natten mindre har været helliget Søvnen, end sundt var, og Tankerne Time efter Time have haft hendes Sind til uforstyrret Tumleplads, længes

hun allerede igjen efter at kunne hengive sig til dem; maaske i det Haab, at de her i den frie Luft og det klare Dagslys vilde klare sig ud af deres natlige Vildrede og Febertaage.

En stor Stilhed omfreder hende. Den dirrer rhytmisk i Insekternes Summen og oplives snarere end den brydes af Solsorternes Sange i Frugttræerne og Finkernes i Skovbrynet — Fuglestemmer, der have Afskedens Vemod, thi Snct. Hansdag ligger mer end en Uge tilbage.

Dog nu brydes denne Stilhed af en Lyd, som er langt spædere end Fuglesang og Insektsummen: — Trægaardens Laage knirker, Klinken klirrer.

Fodtrin nærme sig over Grønsværet — Skridt, som hendes Hjerte kjender og byder velkommen med urolig Banken.

Er det et Besøg, hun hemmelig har ventet? er det maaske for dets Skyld snarere end for Tankernes, at hun ønskede at være ene?

Ønsker hun, eller frygter hun denne Samtale?

Hun veed, at den maa finde Sted. Og nu da Biskop Ottomar sætter sig ligeoverfor hende og byder hende Godmorgen og Guds Fred, staar der ingen anden Begyndelse paa denne Samtale til Raadighed for hendes blysomme Forvirring, end at spørge, om Hns. Høiærværdighed har sovet vel den første Nat paa Borg Langenstein. Næsten til sin Forskrækkelse finder hun, at dette mest dagligdags af alle Spørgsmaal viser sig som den gjenneste Vei ind til Sjælenes allerlønligste Indelukker.

— Den første, og dog saa langt fra den første, som min ædle Frue vel veed, skjøndt *hvilke* Nætter jeg har tilbragt her, veed ingen uden jeg selv ... Mere drømt end sovet, iøvrig, for ikke at lade Eders venlige Forespørgsel

ubesvaret. Og sandelig, det var heller ikke for Søvnens Skyld at jeg valgte det gamle Taarnkammer.

Hans Haand stryger hen over Brynet, og han ser en Tid lang tavs hen for sig, først ned ad, saa over paa sin Værtinde, der bøier sig over sit huslige Arbeide, saa at Hovedlinet lader Lidet mer end Næsespids, Læber og Hagerunding være synlige.

— Jeg sagde Eder igaar Aftes, at jeg havde lovet mig selv, før jeg gik til Ro at kaste et Blik over til Kalvariebjerget. Det Løfte til mig selv og til gamle Minder har jeg trolig holdt, saa jeg sad et Par Timers Tid saavel ved det aabne Vindue i den stille, lune Natteluft og kunde ikke vende mine Øine bort fra Passionsveien, som var grant synlig i det fulde Maaneskin, hvor den snoede sig op ad Høisiden og ligesom punkteredes af de mange hvide Smaakapeller. Mig var det, som om hele Livsveiens Milepæle alle vare samlede hist til Overskuelse for mig. Og visselig er der et af de hvide Punkter, det jeg helt vel kunde skjelne, som for mig har været en Milepæl, og det en saadan, hvor Veiene delte sig med Opgang og Nedgang.

— Eders Vei, Høiærværdigste, har allerede ført Eder vidt og høit op, og sikkert vil den føre Eder endnu langt høiere. Som I sad der og skuede over til vor gamle Passionsvei, maa det have været Eder en trøstelig Tanke, at I saa vist ikke har at angre paa hvad Vei og Himmelretning I valgte ved hin Milepæl.

De røde Læber, som lige ere synlige under Hovedlinets bugtede Rand, sige disse Ord sagte, næsten hviskende, og en let Sitren glider hen over dens bevægelige Bølgelinier.

— Lad os ikke sige det for vist, paa det at vi ikke maa blive gjort til Skamme og komme til Ydmygelse! Hvad der baader en stakkels vildfarende Menneskesjæl bedst,

er ikke let for Mandevid at afgjøre, og den ligeste Vei er altid den sikreste.

Hovedlinet løfter sig en Kjende. Det varme, gyldenbrune Øienpar under dets Rand skotter hastig over til ham. Det er fuldt af Undren og Overraskelse, saameget skjønner han vel; men just nu fattes den stolte Kirkefyrste Mod til at vexle Blik med disse Pigeøine. Han finder det ganske vist snart, men da have de atter søgt Ly under Linet.

— Det er dér, hvor Veien første Gang bøier om til venstre. Kapellet læner sig til den gamle lynslaaede Eg, som den Gang kun havde en Trediedel af sin Krone tilovers — kan hænde den siden er gaaet helt ud.

— Den grønnes endnu, lyder det fra Hovedlinet.

— Det glæder mig. Jeg syntes ogsaa, jeg kunde skjelne det i Maanelyset. Det glæder mig, at den har sit Løv endnu; det hviskede saa trøstelig til mig den Høstnat for femten Aar siden, da jeg laa der foran Kapellet den halve Nat og mer. I stor Angst laa jeg der, og en svar Kamp havde jeg at udfægte. Det er, som I veed, den Station af Passionsveien, hvor Jesus synker sammen under Korset, og det Billedværk var det i Synderlighed, jeg tænkte paa, da jeg igaar Aftes sagde, at jeg havde set Passioner af navnkundige Mestre, saavel tydske som udenveltske, der langtfra havde gjort saa stærkt et Indtryk paa mig. Vistnok var det kun en enfoldig Kunstner med ringe Uddannelse, der en Gang skar dette Christushoved i Træ; men jeg tænker, han maa selv have erfaret stor Hjertekvide og Sjæleangst indtil Døden, siden det gaves ham at lægge et saadant Udtryk i Smertensmandens Træk, at det altid har tyktes mig, de vare saa levende som noget Menneskes. Men i hin Nat, da mit Hjerte vaandede sig i Døds-

kamp, som jeg da bønfaldende saae op paa dette Aasyn, og Maanen badede det med sit milde Lys, og den lynslagne Eg lod Skyggen af sine Blade vifte hen over det: — da blev disse Træk saa levende, at jeg i min forvildede og ængstede Tilstand mente, at Frelseren selv havde nedladt sig til mig og var tilstede i hvad der hidtil kun havde været udsnittet og malet Lindetræ, saa at jeg talte til dette Billede som til en Ven og klagede min bitre Nød og spurgte — formastelig og bespottelig, som et syndigt Menneske vel kun kan spørge, naar Sjælesoten har stødt hans Vid fra dets høie Throne: — jeg spurgte, om det Kors, han segnede under, var tungere end det, han havde lagt paa mine svage Skuldre.

Biskop Ottomar tier. Hans Blik hviler fraværende paa Græsset udenfor Lysthuset, hvor en Solsort hopper ind og ud af Solpletterne og med Hovedet paa Skak synger saa lystelig, som om der ikke gaves Tornekroner og Korsgang i Verden.

— Lidet har I, som I da sov sødelig i Eders Jomfrubur, — lidet har I drømt hvad eders Trolovede led i den Time. Thi jeg lod ikke Solen smile paa hvad Maanen havde grædt over, og naar jeg var hos Eder, vogtede jeg vel over mig selv, at der var idel Latter om min Læbe og Skjemt paa min Tunge.

— I gjorde det. Og kan hænde det havde været bedre, om I havde øvet mindre Tvang og undt Eder selv at tale med Kjød og Blod i Stedet for med malet Træ. Men endda mindes jeg vel, at min Fader i hine Dage rystede bekymret paa Hovedet og sagde: „Der er noget galt fat med Ottomar. Han synes at have arvet det tunge Sind, som hans Farfar bragte med hjem fra det hellige Land, og

jeg frygter for at han har saare heftige Troesanfægtelser at bestaa og skjuler det for os."

— Troesanfægtelser — ja, man kan vel kalde det saaledes. Men det var ikke Tvivlsmaal, det dreiede sig om, som hos saa Mange, der frygte, at de ikke have den rette Tro, eller tage Forargelse i deres formastelige Fornuft, fordi den ikke kan gjennemtrænge Kirkelærens dybe Mysterier, saasom det høihellige Treenighedsdogme eller den uudgrundelige Kontrovers mellem den menneskelige Frihed og Guds Almagt — ikke af den Art var den Splid, der kløvede min Sjæl. Jeg kan vel sige med den hellige Apostel, at jeg havde taget Fornuften fangen under Troens Lydighed ... Min Anfægtelse var den, at det stedse blev mig klarere ... med et frygteligt, Hjerte og Nyrer ransagende guddommeligt Lys gjordes det mig klart, at jeg maatte forsage Eder, min trolovede Brud, som jeg havde elsket, saa længe mit Hjerte vidste af at det var til.

De flittige Fingre, der ere saa trolig i Lag med det husholderiske Arbeide, som gjaldt det Livet at en Ret Sukkerærter bliver færdig i rette Tid, ryste maaske en Kjende men standse ikke et Øieblik deres Virksomhed: Bælgene springe under dem med regelmæssige Smaasmæld, og de grønne Perler trille radvis ned i Lerskaalen, der hviler i hendes Skjød.

— Det var det Kors, som jeg syndige Sjæl mente maatte være fuldt saa tungt som det, der tyngede min Herre og Frelser i Knæ.

— I følte Eders Kald til Kirkens Tjeneste saa stærkt og bydende, lyder det lavmælt, halvt som en Forklaring, halvt som et Spørgsmaal.

Men Bispen ryster paa Hovedet.

— Det kom først senere ... og heller ikke just som et Kald ... Nei, men Eders brave Fader havde Ret, naar han sagde, at jeg havde taget Arv efter min Farfar. Og det var ligesom mer end en Blodarv. Hans Historie var synderlig og sælsom og turde være Eder ukjendt; for vel var Eders Farfar, paa hvis Knæ I saa tidt har siddet, hans gode Vaabenfælle og Medvider i Alt og har fortalt jer mangt og meget om hvad de oplevede, da de kjæmpede Side om Side for den hellige Grav; men jeg kan tænke at man har skaanet eders jomfruelige Øre for dette ... For det var en saracenisk Mø, en saare faur Kvinde — om hende har I vel hørt, for Eders Farfar reddede hende af Ildsvaade, og af Taknemlighed skjænkede hun ham den kostelige Krystalflaske, fyldt med en Essens af Arabiens Urter, som kan stille al Smerte ... I har den forvist endnu i Eders Eie.

— Jeg har den, og jeg har hørt det om hende, men Intet mer.

— Ja, der var en anden Ildsvaade, den hun selv voldte og omkom i. For min Farfar han syndede med hende — med den hedenske Kvinde — dobbelt og tredobbelt Synd, for han havde Viv og Barn hjemme. Hendes Frænder — hun var af høi Byrd — lod hende tage af Dage, og siden da var han ikke længer den Mand, han havde været. Men da saa den Stad Akka gik tabt til de Vantro, just hundred Aar efter at Korsets Riddere havde vundet den med deres Sværd, og vi maatte opgive den sidste Fodbred af det hellige Land, da blev det mer og mer hans Tro, at dette skete til Straf for Korsfarernes Synder, og at han selv var den største Synder af dem alle, ja, at han var Skyld i at den hellige Grav for stedse gik tabt. „Som Judas har jeg forraadt min Frelser med et Kys,“ udbrød

han da, „og som han maa jeg brænde evig.“ Og skjøndt han levede til at blive en gammel Mand og holde mig paa sit Skjød og ryste sit Hoved over mig og sige, at jeg tog efter ham og at Forbandelsen var over mit Hoved, saa var det vel til Tider bedre med hans Sind men aldrig til Stadighed, og hverken Bodsøvelser eller Gaver til Kirken nyttede stort. Ja da han laa paa sin Sotteseng, blev det rent galt, endog en from Abbed fra Regensborg, en Ungdoms Ven, læste og bad over ham baade Dag og Nat. Da kom din Farfar over med Saracenerpigens Flaske og dryppede de arabiske Draaber i hans Vin; og som han havde drukket, kom der Ro over ham, og vi troede at han nu skulde gaa bort i Fred. Vi var alle dér paa vore Knæ rundt om ham og bad, og Abbeden læste Miserere og en Chordreng svang Røgelsekarret for at holde onde Aander bort. Men pludselig reiste han sig op i Sengen og kaldte paa hendes fremmede, hedenske Navn, saa vi Alle slog Kors for os. „Ser du hende ikke, Valentin?“ raabte han til din Farfar — „er hun ikke skjøn i Flammerne, min Helvedes-Brud? Sagde jeg det ikke, at jeg maatte brænde evig? men nu skal jeg brænde i hendes Arme.“ Og med disse Ord og med et høit Skrig opgav han sin Aand til min usigelige og uforglemmelige Gru.

— Rædselsfuldt!

— Jeg var den Gang kun en Dreng, just femten Aar. Maaske var Indtrykket paa min *Imaginatio* saameget stærkere, uhæmmet af den Fornuft, som allerede nogle faa Aarringe til har udviklet. Og dertil kom saa hine Ord, som jeg mere end een Gang havde hørt Oldingen mumle: „Stakkels Dreng! han tager efter mig, og over *hans* Hoved svæver Forbandelsen.“ Ja, den svævede derover, den kastede allerede sin Skygge over mit unge Liv.

Min Fader var, som I mindes, ligervis som Eders egen, hans fuldtro Ven, en livsfro Mand med et let og lyst Sind, glad med sin Falk paa Handsken og sit Bæger i Haanden; men Fædrenes Synder hjemsøges indtil fjerde Led — dette Skriftord sandede jeg mer og mer i hele dets Frygtelighed, alt som jeg nu groede ind i de Aar, som ellers ere Livets lyseste, Modets og Haabets rette Arvelod. Kun een dragende og løfterig Tanke havde jeg: det hellige Land ... O, at dog en ny Petrus af Amiens vilde vandre gjennem Landene, som atter gjenlød af hint mægtige „Gud vil det“ — med hvilken flammende Sjæl vilde jeg ikke være draget ud i Kamp mod de Vantro, for med mit unge Blod at bøde for min Farfaders Synd og forløse hans Sjæl fra Skjærsilden! Thi sikkert haabede jeg, at det var *dens* Flammer og ikke Helvedes uudslukkelige, som havde omgivet ham i Dødsøieblikket; og dermed vilde jeg da ogsaa have afvendt Forbandelsen fra mit eget Hoved. Men den store Trostid var forbi for stedse — mer og mer blev det mig klart, alt som jeg rykkede ind i den vaabenføre Alder, i hvilken jeg havde haft saa bydende Brug for den og dens Heltetog. Med den Erkjendelse blev det først ret mørkt om mig. Men da kom der Lys fra et helt andet Himmelhjørne end hint, om hvilket det hedder *ex oriente lux*. Min bekymrede Fader sendte mig hid til sin Ven og gamle Kammerat, i hvem han saae et Speil af alle mandige og ridderlige Dyder, som vel han maatte. Ikke heller skuffedes han saa helt i sit Haab, at jeg skulde fange noget Lys derfra; om det end snarere var fra et Speil af langt høiere og lifligere Dyder, det vor hellige Frue holder op for os i Kirkens Alterlys, men som ogsaa nu og da en jordisk Kvinde gjenstraaler i Dagens Skjær. Kan hænde ogsaa at min kloge Fader tillige

har haft *det* i sine Tanker, da han skikkede mig til Borg Langenstein, hvor han vel maa have vidst, at et saadant Speil var at finde.

Havde Renata set op fra sit Arbeide, vilde hun have undredes, om i hine Ungdomsdage nogensinde et kjærligere Blik har hvilet paa hende end nu — et, der mere end dette fandt sig selv overfor det skjønneste Billed for sin ridderlige Madonna-Andagt.

— Med dette Billed i mit Hjerte havde jeg nu ganske vist ihvor jeg gik og stod en Talisman mod saadanne Dæmoner som de, der vare begyndt at lægge min Sjæl øde. Og da det endogsaa smilede mindelig til mig i Elskov, da tyktes jeg mig at være i Paradis og ved et uoverstigeligt Svælg skilt fra alle Helvedes Rædsler. Men da denne Saligheds Rus havde tilsat noget af sin bedøvende Sødme og nu skulde vorde som en daglig Sjælens Styrkedrik, ak, da rørte sig atter hint Eumenide-Kuld i Sindets dybeste Hule, hvor det kun havde ladet sig dysse i Dvale, og Rædselsskyggen steg op og krøb over mig. Da vilde jeg vel søge Tilflugt hos den Lysets Skikkelse, som Himlen havde sendt mig; men se, jeg kunde ikke naa den. Den veg tilbage, som jeg udstrakte min Haand efter den. For talte jeg til Eder om Arvesynden og Guds hellige Vrede, om Skjærsild og Helvede, om Timelighedens Flugt og den frygtelige Evighed, saa havde I kun lidet Gehør for saadanne Ord.

— Jeg var en letsindig Skabning, desværre ... det er kun altfor sandt.

— Ikke det just ... lad os ikke sige det, ikke letsindig, om end Eders Sind, veiet mod mit, visselig var let, som det er Ungdomsblodet naturligt. Helst sad I høit i Sadlen paa eders gode Abildgraa, der fløi saa stoltelig med jer

gjennem den grønne Skov og over den brune Hede. Og naar Kjerterne tindrede i Høiloftsalen paa de Regensborger Riddertaarne og Eders Fod traadte Dandsen saa let — vel maatte da Hjertet le i Brystet paa enhver, der saae det. Men jeg finder Lidet eller Intet at dadle deri.

— Dog var det idel Tant og Daarskab. Havde der været mere Alvor ja Sorg og Ruelse i mig, saa kunde jeg den Gang have været Eder baade til Trøst og Støtte.

— Vel muligt ... og endda — Hvo veed, om jeg da havde elsket Eder med den samme enfoldig skjønne, betagende Kjærlighed, som gjorde at der intet andet for mig var til paa Jorden? — Hvo tør sige det? thi saa sælsomt blandet er den Livsens Drik, der kredenses os paa Tærsklen af denne jordiske Tilværelse. Nei, nei — lad det lyse Billed blive i min Ungdom, som det tilhører! Lad os ikke røre ved dets Træk blot med dette Ønske, at kunne male dem om til mere Alvor og større Tænksomhed! ... Imidlertid trængte det Spørgsmaal stedse uafviseligere ind paa mig, om al denne Yndighed, der vilde have været en Velsignelse for en Anden, ikke vilde vorde til Forbandelse for mig med min tunge Arvelod; og tilsidst kom det til at staa saaledes for mig, at jeg maatte vælge mellem min Kjærlighed og min Sjæls Frelse. Da var det jeg laa hin Nat ved Kapellet under den lynslagne Eg og udaf min Vaades Formastelighed spurgte den segnende Jesus, om det Kors, der tyngede ham til Jorden, var sværere end det han havde lagt paa mine Skuldre. Men da jeg saa med tøvende Skridt, saare mod i Hu og vankelmodig, steg ned ad Bjerget og pludselig stod foran det Kapel, hvor Scenen i Gethsemane er fremstillet med neppe mindre Kraft end hin med Simon af Kyrene, og just i samme Øieblik Fuldmaanen traadte frem af en Sky — da rystede

mine Knæ under mig; thi naar hist Jesus under Korset syntes at faa levende Træk og at lytte til mine Ord, saa vendte han her sit Hoved om imod mig og aabnede sin Mund og sagde til mig: „Vil ogsaa du, som Judas, forraade mig med et Kys?“ Det var de Ord, som jeg vel vidste min Farfar havde ytret i sin Sønderknuselse og Sjælekvide. Da flygtede jeg rædselslagen ned ad Bjerget og styrtede op paa mit Taarnkammer og begrov mit Hoved i Puden, dog ikke for at søge Hvile. Thi før nogen anden end Kuren var vaagen paa Langenstein, var jeg over alle Bjerge; og vi saas, som I veed, først Maaneder derefter i Regensborg.

Et dybt men uhørligt Suk hæver og sænker den unge Frues Brystdug. Fra hendes Fingre falde de grønne Perler som Smaakuglerne i en Rosenkrands.

— Jeg veed vel, hvilket Spørgsmaal der nu er øverst i Eders Sind.

Renata hæver spørgende sit Blik til ham, som om hun selv ikke just vidste det saa lige.

— Det er det Spørgsmaal: „hvorlunde rimer da dette sig med Eders Opførsel i Regensborg, da jeg var der paa Besøg hos min Moster i Karnevalstiden?“

Er det ikke som Gjenskinnet af et Smil paa hendes Ansigt, i Øinene, ved Læberne? vemodigt, bittert, spottende, undseligt, eller blot forventningsfuldt — han veed det ei.

— Visselig er det Spørgsmaal berettiget, og det er for at besvare det at jeg er her. Ikke just at det var den Hensigt, som fra først af førte mig hid til Eders Borg; om det end er muligt nok, at den var skjult paa Bunden af den store Længsel efter at gjense Stedet og Eder, som ikke tillod mig at drage forbi, da min Visitats førte mig

til disse Egne. Men da jeg sad iaftes ved mit gamle Taarnkammer-Vindue og saae over paa Kalvariebjerget, om hvilket I nu veed hvad for Minder af mine, der huse i dets Smaakapeller — ja, da kom det over mig, at jeg maatte aabenbare Eder hvad I nu skal faa at høre. Det er nu ganske vist at gjøre ugjort hvad jeg med usigelig Kval og Møie i sin Tid har bragt i Stand; at nedrive ligesom med et eneste, ved Magi forvoldet Jordskælv den Bygning, som jeg med blødende Hænder Sten for Sten selv har opført til Eders Værn og Ly — fast ligesaa frygtelig en Beslutning som den, hvormed jeg den Gang lagde den sindrige Plan til denne sælsomste af alle Blændværksbygninger. Dog det faar ikke hjelpe. Jeg kan ikke udholde — nei, jeg *vil* ikke udholde det længer at være miskjendt af Eder, at blive ved at være Gjenstand for den Foragt og Afsky, som jeg veed I maa føle for mig. Eders Kjærlighed, som jeg har besiddet, kan I ikke skjænke mig igjen, men jeg vil vinde Eders Forstaaelse.

Der er et besluttet, næsten haardt Drag om Bisp Ottomars Mund, da han nu tier. De kraftige, bevægelige Læber presse sig sammen men aabne sig et Par Gange just en Kjende for at lade sig væde af Tungespidsen, som om de Ord, der nu skulle frem, ellers ikke vilde glide over dem.

Fuglenes Sang i Skovbrynet og Solsorternes i Trægaarden er forstummet. I døsig-tung Insektsummen svinger Middagstimens Stilhed rundt om dem som med en tonløs Kimen.

— Thi mit Kors var endnu kun paa mine Skuldre; nu skulde jeg nagles til det. Gud forlade mig, om mine Ord lyde bespottelige, men saaledes var jeg tilmode — ja, som om jeg selv skulde nagle mig fast — uløselig fast.

Hvorledes skulde jeg forlade hende, jeg elskede? — nei, det var ikke Spørgsmaalet! men hvorledes skulde jeg løse det Trolovelsens Baand, der offentlig knyttede os sammen? Skulde jeg sætte en Plet paa hendes Navn? Skulde Folk sige: „Han havde vel god Grund til at forlade hende! ... Han er en from, gudsfrygtig Herre, hun er et letsindigt Væsen — for sin Sjæls Skyld har han sønderrevet det Baand, der bandt ham til hende og ved hvilket hun havde draget ham nedad, da han dog ikke kunde hæve hende op til sig?" Umuligt! en Skjændsel blot en saadan Tanke! Nei, klart for Alles Øine maatte Skylden hvile paa *mit* Hoved. Ikke saaledes, at jeg erklærede det, saa man vel endog kunde sige: „han var ædelmodig nok til at tage Skylden paa sig." O nei, jeg maatte bringe den over mig. Og hun selv! Maatte Verden bedrages, saa fremfor alle hun, hvem det var vanskeligst at skuffe. Hun maatte se mig i et saadant Lys, at hun takkede sin Gud for at blive fri for et Samliv med mig; ja hun maatte tro og tænke at det var *hende,* som skar Dugen over imellem os, for at ingen Følelse af Forladthed og Ydmygelse skulde kaste sin Skygge over hendes stolte, ungdomsglade Sind, endmindre nogen Længsel efter mig — den Afskyede — lamme hendes Frihed og hindre hendes Fremtid.

Hint Drag af Haardhed — Asketens Haardhed mod sig selv — er lagt jernfast om Mund og Hage, og i hans halvt sænkede Blik skimter Renata et Glimt af den mørke Fanatisme-Glød, som hun Aftenen før ængstelig havde speidet efter.

— Det var *det* jeg saae som min grusomme Pligtopgave, og I veed, hvor fuldkomment det lykkedes mig at løse den.

Han hæver Blikket og ser over paa hende, ventende et Ord, et bekræftende Tegn — blot en Bøining af Hovedet eller Sligt. Men der kommer Intet. Hans flittige Værtinde og stumme Tilhørerske — (næsten mere det første end det sidste, kunde det synes) — ombytter den fulde Lerskaal med en tom, i hvilken Ærterne strax begynde at falde med en kold, tør Klang.

— Fastelavnstiden i Regensborg med sin uafbrudte Række af Festligheder, sine Gøgleoptog og Mummespil kom mit Forehavende i høi Grad til Gode, og endnu bedre hjalp mig den overmodige og yppige Adelgunde von Feuchtwangen. Ved hende var der Lidet eller Intet at fordærve, og uden Skrupler kunde jeg spille hendes forelskede og bedaarede Slave; som hun da paa sin Side fandt sig paa Lykkens Top ved at kunne lænke til sin Triumfvogn *den,* der rettelig tilhørte en Frænke, hvis ædle Skjønhed og tækkelige Ynde hun fuldtvel vidste lod hendes egne til Skue stillede Yndigheder synes som et Bed af spraglede Giftblomster ved Siden af en fager Rosenbusk. Naar hun blussende af overgiven Livsenslyst og beruset af Forfængelighed endnu mer end af Vin spøgede med mig og vi omkap sendte spodske Blikke til Eder, hvor I sad bleg og tavs i en ensom Krog, som vi dandsede forbi: — saa thronede der vel en dæmonisk Glæde i *hendes* Hjerte, men hvad der rasede i *mit,* ja kunde jeg saa sandt skildre det i Ord, da maatte jeg vel have Ovidii og Virgilii og endnu andre store hedenske Poeters Gaver.

— Hvilket udsøgt Stykke jomfruelig Enfoldighed jeg maa have været for at tage alt det for gode Varer og saaledes lade mig føre bag Lyset! En Trøst er det da at mindes, at jeg ingenlunde blev siddende i hin ensomme

Krog men snart lærte at træde Dandsen ved Andres Haand og give Eder og Eders Dame Blik for Blik.

Bisp Ottomar ser forundret paa hende. Det er neppe det Indtryk, han havde ventet sig af sit begyndende Skriftemaal. Tonen skurrer ham saa sært i Samklangen, at det tager ham en liden Frist at finde sin egen igjen.

— I gjorde saa, og det var godt saaledes. Men deri feiler I storlig, at I taler om Enfoldighed. Thi hvorledes skulde I undgaa at fæste Lid til hvad I saa aabenbarlig saae for Eders Øine? Aldrig har nogen Histrion, der tragerede i et Mysterium, øvet sit Ansigt ihærdigere foran Speilet, at det maatte tilegne sig en Judas' Træk og Miner, end jeg i hine Dage ved Flid og Studium oplærte mit Aasyn til at lægge sig i de rette Skalkefolder. Og hvor stride mine Taarer saa flød, naar jeg var i mit Lønkammer, saa trøster jeg dog paa, at fræk Skjæmt og hjerteløs Lystighed var baade i Øie og paa Læber, hvorsomhelst jeg færdedes udendørs blandt den morosyge Hob, og allerhelst hvor I kunde se mig.

— Og da tilsidst den gode Hugo opkastede sig til min Ridder og for at hevne den mig voldte Spot og Spe meget imod mit Ønske kastede Eder sin Handske for Fode i Alles Paasyn, og I saa pludselig og i Dulgsmaal forlod vor lystige Stad: — da skete det, kan jeg tænke, heller ikke, fordi det skortede Eder paa Mod til at møde ham i Tvekamp?

En dyb, harmfuld Rødme stiger op i Tindingerne paa Ottomar. Han ler haardt og kort.

— Lidet kan det undre mig, at I som alle Andre gav min Flugt fra Regensborg den Udlægning. Hvor kunde det ogsaa, da jeg selv jo ikke ønskede Andet? For hvis jeg havde haft Fatum selv til Medhjelper, at den skulde

spille mig Kortene i Haanden, hvad bedre kunde jeg da have udbedt mig end denne Kaarde? Men visselig var det den tungeste Prøve, som mit bitre Forsæt havde at bestaa, at *jeg*, Ætlingen af Winterstetternes navnkundige Ridderslægt, hvis Farfar havde kjæmpet for den hellige Grav, maatte rømme af Lande, efterladende mit Navn til at slæbes i Fastelavnstumlens Gadesøle af enhver, der vilde udraabe det som Navnet af en Nidding og feig Usselryg ... Og saa maatte jeg dog sige mig selv, at just dette havde jeg at være taknemmelig for; thi ved dette falske Kort maatte jeg sikkert vinde Spillet. Jeg gjorde det, og dobbelt. Ikke blot nedsatte jeg mig selv saa dybt, at jeg nu ganske maatte være udelukket fra Eders Hjerte og ingen svag Længselstanke mer kunde forvilde sig fra Eders Hu til den skamskjændte Rømningsmand; men samtidig løftede jeg *ham* op, ja det i saa lige Grad, at jeg turde haabe, han derved blev stillet paa *min* Plads. Hvormed da først den rette Krone sattes paa mit Værk. Men en tung Last faldt fra mit Hjerte, da Hugo fulgte mit Spor og fandt mig i Strassborg, saa jeg kunde krydse Sværd med ham. Saare langt var det fra mig at ville volde ham Skade; fordi han havde Ret, endnu mer fordi han elskede Eder, aller mest fordi jeg i ham saae Forsynets Redskab til at gjøre godt hvad jeg havde forbrudt mod Eder. Jeg var hans Mester i Vaabenfærd, og det kunde ikke falde mig vanskeligt at afvæbne ham, maaske med en let Skramme. Saaledes vilde det ogsaa være gaaet, hvis ikke hans ustyrlige Hidsighed i Udfaldet uforvarende havde bragt ham min Sværdsod i Siden og skaffet ham et temmelig dybt Saar. Dog havde han, troer jeg, liden Grund til at beklage det, hvis hvad han saaledes maatte lide for Eders Skyld hurtigere og sikrere banede ham Veien

til Eders Hjerte, som det forvist var Tilfældet. Og I maa tro, at jeg takkede Gud for hans Styrelse, da jeg neppe et Aar efter spurgte det forventede Nyt, at Hugo var trolovet med Eder.

— Jeg troer det gjerne, og priser Skaberhaanden, at den dannede Kvinden af Mandens Ribben og ikke af en Splint af hans Pandeskal, paa det at det maatte være en let Sag for en klog Mand at strø en uerfaren Ungmø Blaar i Øinene.

Atter var der Noget af hin skurrende Tone i hendes Røst, og i Blikket spillede der et Glimt, der mindede om den unge Piges Skalkagtighed, kun at det var saa overskygget af Vemod og grundet i saa dyb en Alvor, at det lyste over til ham, som et Baand af svage men desto finere Regnbuefarver skinne ud fra Tordenskyen gjennem en Byges forrevne Sølvslør.

— Sig ikke, at det var let for mig — (og hans Stemme er mindre fast end før, næsten bønlig) — sig ikke, at det var let, som faldt mig saa tungt.

— Maaske faldt det tungere og var dog uendelig lettere for en ung Pige at føre den kloge Mand og det vordende Kirkelys bag Lyset.

Biskoppen stirrer paa Borgfruen, spørgende, tvivlende.

— Ja, hvo var mon den mest lettroende af os to — jeg, som strax spurgte mig selv: „er dette Ottomars egne Træk, der have forandret sig, eller en Mumme, han har sat om sit Aasyn for at skuffe mig?“ eller I, som aldrig et Øieblik spurgte jer selv: „mon hun ikke skulde ane Uraad? mon hendes Hjerte ikke skulde gjennemskue min Forklædning og se *mit* Hjerte bløde under Narre-Flitterstadsen?“

Ottomar er sprunget op. Hans Hænder løfte sig halvt afværgende, halvt som gribende efter et flygtigt Haab, det han frygtede var for fagert til at lade sig fastholde: —

— Min Gud! forstaar jeg Eder ret? Nei, nei — det er umuligt! Har jeg ikke den Gang atter og atter set Vrede og usigelig Foragt lyne ud fra Eders Øine, saa jeg gjerne havde skjult mig ti Favne under Jorden? og værre endnu: Eders Smerte og Ydmygelse, Eders Taarer, som svulmede i Eders Øine og ikke turde rinde — —

— Og troer I, at Mænd alene have Fribrev paa Forstillelse? Som om der ikke ogsaa i min Mosters Hus var et Speil, om jeg trængte til at indøve mit Ansigt i de rette Folder!

— Men hvorfor — hvorfor? Naar det dog ikke var lykkedes mig at frigøre Eder for mig selv og for Eders Elskov ved et fromt Bedrag — hvorfor da — —

— Hvorfor fordærve Eder Legen ved ikke selv at ville lege med? Nei, vi vil ikke sige det saaledes, men som jeg selv følte det, da jeg var forvisset om Eders Kjærlighed, anede Eders Trosanfægtelser og at jeg forekom Eder at være forskrevet til Verdslighed og Kjødets Forfængelighed, uden sandt Gudsforhold og fremmed for det Grundlag, du selv maatte leve og dø paa — og vistnok var jeg det tildels, om end kan hænde ikke saa ganske, som du troede; for det var mig ikke givet at tale om disse Ting saaledes som det er *dig* givet; og da jeg navnlig ogsaa fuldtvel kjendte din Tankegangs sælsomt forviklede og labyrinthisk indfiltrede Krogveie, saa jeg forstod — ikke strax, o nei, *da* var hvad du saae af Skuffelse og Krænkelse og Uforstaaelse ægte nok, men snart forstod jeg dog Alt, og fremfor Alt hvad du maatte lide ved hver Skridt paa den Tornevei, som du havde foreskrevet dig

selv, som du mente at maatte vandre: — hvor kunde da andet end inderlig Medynk opfylde mig? og hvad kunde jeg gjøre andet end gaa dig til Haande ved dit Værk, at du maatte vinde den Trøst du søgte, den Bevidsthed, *ikke* at have lagt mit Liv øde, den Overbevisning, at have sat mig i Frihed, en Frihed, som ogsaa skulde frigjøre dig selv — —

Bisp Ottomar synker sammen — forover — Ansigtet skjult i Hænderne: —

— Renata! — Renata!

VII

Da Bisp Ottomar atter løfter Hovedet, er han ene i Lysthuset og i Haven.

Den gyngende Insektsummen rundt om ham er Middagstimens eneste Stemme.

Kurvene med Bælge paa Bænken og Lerskaalene med Ærterne — de grønne Perler, som ere gledet gjennem hendes Fingre — dèr foran ham paa Bordet ere blevne tilbage som Vidnesbyrd om at han ikke har drømt.

Drømt? O, nei! en Drøm, en ond, grusom Drøm, der syntes livsvarig at maatte tynge hans Sind som en Mare, er veget fra ham, er bleven banlyst ved et Strøg af en kjærlig Haand over hans Pande, saa den aldrig mer kan vende tilbage.

Hendes Foragt og Afsky havde aldrig hvilet paa ham! hendes Kjærlighed havde været stærkere end hans Forstillelseskunst!

Saa lidt som han havde ophørt at elske hende, saa lidt havde hun altsaa ophørt at elske ham.

Da hun havde ægtet Hugo von Laufen, den fattige Junker, som havde arvet lidet andet end det Sværd, han havde krydset med hendes forræderske Elsker, da havde Ottomar i dette Skridt set et Vidnesbyrd om at hun var kommen ud over sin Elskovs-Sorg, at det virkelig var

lykkedes hans uendelig forslagne Mummespil at frigjøre hende for ham selv. Det var en bitter Trøst; men det var hvad han havde villet, og han havde været tapper nok til at tage imod den med Taknemlighed, ja til at nyde den som en Triumf.

Kun den Tanke havde den Gang baade lokket og foruroliget ham: var der maaske Noget af forklædt Kjærlighed til ham selv skjult deri: Trods, der vilde vise ham, at hun ikke lod sig kue, at hun ikke trængte til ham? Nei, intet af dette havde været deri, det følte han nu. Men en ny Anelse traadte i Stedet. Var det muligt, at Kjærlighed til ham selv dog havde virket med ved denne Ægtepagt med en Anden? — ikke forklædt i Trods, men tvertimod hyllet i Lydighed, saa at hun havde handlet saaledes, som *han havde villet* at hun skulde handle? Hun havde ikke villet fordærve Legen for ham, sagde hun, havde „spillet ham i Hænde“. Og naar hendes Ægteskab nu havde været det sidste store Kort, hvormed hun afgjorde Spillet til hans Fordel!

Denne Forestilling, at Renata havde ægtet en Anden af Kjærlighed til ham selv — ikke, som han før havde antaget, til Dels paa Trods, hvilket var dagligdags, forslidt, smaa pigebørnsagtige Sjæles traditionsmæssige Tilflugt! — nei, i kjærlig Forstaaelse af hans Vilje og med det elskende Ønske at frigjøre ham for al Selvbebreidelse, selv læggende den sidste Haand paa hans sindrige Blændværksbygning, — ja, altsaa virkelig, ikke blot saadan „saa at sige“ ægtet en Anden af Kjærlighed til ham selv: — denne Forestilling var i sin forvovne Absurditet saa tillokkende for hans subtile og forgrublede Tankegang, at den i al sin forbløffende Nyhed dog strax havde et fortroligt Aasyn. Den tiltalte ham umiddelbart med sit

Tertullianske: *prorsus credibile, quia ineptum, quia impossibile certum.**)

Ganske vist, Et var sikkert: han var ydmyget af denne Kvinde. Hele hans sindrige Plan havde forsaget, var strandet paa hendes kloge Kjærlighed. Men atter heri stak der et Paradox, der ret var efter hans Smag og fortryllede ham jo mer han betragtede det. Han havde lidt en Ydmygelse, ja; men hvad var det, han fremfor Alt havde tilsigtet? at *hun* maatte undgaa al Ydmygelse baade i Andres og i egne Øjne — og havde han ikke opnaaet det i allerhøieste Grad just ved det, der ydmygede ham ... ja, men saa var han jo *ikke* ydmyget! Det var Paradoxet.

Han leger med disse Tanker som en Jongleur med sine Kugler. Der er et Smil om hans Læber og næsten en sagte klukkende Latter i hans Røst, da han mumler hen for sig: *tunc bene navigavi, quum naufragium feci.**)

Men under alt dette er den ene Tanke uafbrudt herskende: hun elsker mig! intet Øjeblik har hun ophørt at elske mig!

Den er tilstede overalt, den omgiver ham. Himmelrummet synes at være fuld af den som af den ensformig gyngende Insektsummen ...

Da han atter løfter Hovedet op fra Hænderne, er han ikke mere ene. Det var Fodtrin i Græsset — en itutraadt Kvist — der fik ham til at se op, skjøndt han kun halvveis var sig det bevidst; — men det er ikke hende, som er kommet tilbage.

Derude foran Lysthuset staar hans Famulus.

---

*) Det er troværdigt fordi det er taabeligt, sikkert, fordi det er umuligt.

**) Da gjorde jeg god Seilads, da jeg léd Skibbrud.

En sort Plet i Sollyset.

Famulusen har bøiet Hovedet til en ærbødig Hilsen, saa Ansigtet kun syner som en uregelmæssig hvidgul Trekant — som om Tuschen dér ikke rigtig havde dækket Pergamentet.

Fra den lille hvide Plet i den store sorte Plet udgaar en bløď indsmigrende Stemme:

— Eders Høiærværdighed har haft en lang, fortrolig Samtale med Borgens Frue. Er det tilladt at spørge, om Eders Høiærværdighed allerede ved denne Samtale har opnaaet Eders Øiemed med Besøget paa Borg Langenstein?

Bisp Ottomar fæster sit Blik paa den lille hvide Plet, hvorfra Stemmen kommer — et tomt Blik med en Skygge af Forundring og Mangel paa Forstaaelse over sig. Og Pletten har længst omskabt sig til et velformet skjøndt noget skarpt Ansigt, før et begribende Smil lyser op i dette Blik. Det er et Smil fuldt af paradoxt Lune og vilde ikke været smigrende for Spørgeren, hvis det havde gjaldt ham. Men det fæster sig intetsteds, og hvis det medtager den sorte Plet i Sollyset, er det kun fordi det omfatter det Hele.

„Mit Øiemed med Besøget paa Borg Langenstein?“ Det varede virkelig en Stund, før Ottomar kunde komme saa grundig tilbage fra de rene Følelses-Høider, i hvilke han havde svævet, til det Episkopal-Kancelliets støvede Gulv, paa hvilket han havde at færdes med sin Famulus, at disse Ord kunde skaffe sig mer end blot ydre Gehør. „Mit Øiemed“ — ja, det var sandt, Pletten derude havde Ret: han *havde* et udtalt Øiemed her, og i Lyset af den Samtale, hvis varme, bevægede Ord endnu gjenlyder i hans Indre, er det en Tanke, som kildrer hans

Sands for det Paradoxale, at han egentlig befinder sig her i Embeds Medfør som Katechisator, for ikke at sige som Inqvisitor.

For der var fra mer end een Side indløbet vage Mistænkeliggjørelser af Fruen paa Langenstein, at hun skulde nære kjætterske Anskuelser og omgaas med Planer, der rummede stor Fare for Rettroenheden og for Kirkens hellige Sag i hans Diöces.

Vel havde Ottomar i sit Regensborger Palads trukket paa Skuldren ad saadanne Angivelser, men kun for strax efter i sit Kancelli at sætte en Mine op som en Storinqvisitors og erklære, at dette var en alvorlig Sag, som han strax selv maatte undersøge fra Grunden af. For at kunne aflægge det dertil fornødne Besøg uden at vække Opsigt og give et Allarmsignal, vilde han foretage en visiterende Rundreise i sit Diøces, der var at anlægge saaledes, at den allerede i sin Begyndelse førte ham til Langenstein, hvor han haabede at den inculperede Dame vilde kunne rense sig for al Mistanke, da hun var Sønnedatter af en from Korsfarer, der havde deltaget med Ry i den sidste fortvivlede Kamp for den hellige Grav. For imidlertid at vise sine Omgivelser, at han ikke var lunken i Bekjæmpelsen af Kjætterplagen, lod han strax en Forholdsregel udføre, som han allerede havde haft under Overveielse, idet han udstedte en Bekjendtgjørelse, som skulde opslaaes overalt i hans Bispedømme og udlovede en Pris for den store Gudsvens Paagribelse. Thi ogsaa det Rygte laa i Luften, at denne Ærkekjætter, der var saa meget mere frygtet, som Ingen vidste noget Sikkert om ham, atter skulde befinde sig paa Vandring for at besøge de hemmelige Menigheder i Sydtyskland og navnlig, som man formodede, i Franken.

Famulusen venter taalmodig paa Svar. Han er vant til at hans høie Foresatte til Tider er lidt aandsfraværende, men plages ved denne Leilighed tillige af Ængstelse for med sit ukaldede Spørgsmaal at have overskredet sin Stillings Grændser — en Ængstelse, der dog beroliges noget ved det spottende, men ikke barske Smil, der end ikke viger fra Bispens Læber, da de endelig bevæge sig.

— Vincentius, I er en ung Mand, med gode, saare brugelige Aandsevner ganske vist, men endnu et vel grønt Træ til at bære saadanne Frugter, der ikke modnes i en Haandevending. Hvis jeg saaledes vilde falde med Døren ind i Huset, er det lidet sandsynligt, at jeg vilde lokke Sandheden frem for Dagslyset; snarere vilde jeg vel kyse den ned i det mørkeste Kjelderrum. Det er ikke derfor jeg selv er reist til Langenstein. Hvorfor saa ikke heller simpelthen stævne Fruen for mit Tribunal i Regensborg? Nei, denne Sag vil fremmes med Lempe og undes Tid, og den Samtale, som I har bemærket jeg har ført her i Enrum med Borgfruen, er i det Høieste at betragte som et Exordium.

Famulusen bøier Hovedet i taknemlig Anerkjendelse af den Belæring, der er blevet ham til Del fra hans Herres Læber. Men skjøndt en næsten umærkelig Haandbevægelse og det bortvendte Blik antyder, at Bispen betragter Samtalen som endt, bliver han staaende og rømmer sig, maaske snarere paatrængende end beskedent.

Bisp Ottomar ser op — ikke just opmuntrende.

— Hvis Eders Høiærværdighed har Stunder at laane Øre til en kort Beretning.

— Nu?

— Nemlig, jeg troer — med Eders Høiærværdigheds Tilladelse — allerede at have opdaget Noget ... endogsaa fundet et Spor, som mulig kan føre vidt.

Bispens kraftige, retliniede Øienbryn bue sig tilveirs, uvist om i Beundring af den unge tjenende Mands Skarpsindighed, af Mishag over at han gaar paa egen Haand, eller blot af Utaalmodighed.

— Eders Høiærværdighed vil undskylde, naar min Indledningsbemærkning synes at være af noget forfængelig Art. Jeg kunde nemlig ved min Ankomst igaar ikke undlade at bemærke, at den unge Dame ved Navn Gertrud, der (hvis jeg ikke hørte feil) er en Søster til Borgfruens afdøde Husbond — —

— Ja?

— at hun med en vis Interesse og endogsaa med Behag fæstede sin Opmærksomhed ved min ringe Person, — utvivlsomt en Følge af den Afsondrethed, hvori man lever paa denne ensomme Borg — —

— *Utvivlsomt.*

Famulusen rømmer sig, noget overvældet af den Redebonhed, hvormed hans Mester anerkjender og tilegner sig hans sjælekyndige Forklaring af dette Phænomen.

— Da Sligt undertiden kan føre til vigtige Oplysninger, vil Eders Høiærværdighed vistnok ikke ganske misbillige, at jeg besluttede mig til ikke at lade saadan Omstændighed forblive unyttet, men at vise den naadige Frøken al Opmærksomhed og endogsaa lægge min Hyldest for hendes Fødder.

Biskoppen ser ikke ud, som om han billigede Noget, men siger intet.

— Jeg tør sige, at allerede mit første Skridt kronedes med Held.

— Hm.

— Det lykkedes mig nemlig at opfange Frøkenen mellem Fadebur og Kjelder, og skjøndt hun havde travlt lod hun sig villig nok drage ind i en Samtale, i hvilken hun snart fik Leilighed til at prale en Smule med Kundskab til det latinske Sprog. Jeg anstillede mig, som om jeg nærede nogen Tvivl om Dybden af saadan Lærdom, og for i Spøg at examinere Frøkenen tog jeg en Bog frem, som jeg pleier at bære hos mig og som ikke var nogen anden end Vulgata, Novum Testamentum. Jeg har vænt mig til at benytte smaa ledige Stunder til at gjøre mig bekjendt med denne Bog, saasom Hæretikerne særlig øse af denne Kilde.

— En velvalgt Læsning og en fortræffelig Bevæggrund.

Vincentius bøier Hovedet til Tak for den tildelte Ros.

— Det Sted, jeg slog op — det var i Epistlerne — oversatte hun ganske godt, maa jeg sige, men paa et Punkt vilde jeg paa Skrømt ikke lade hendes Fortydskning gjælde. Hun blev ivrig og paastod, at hun kunde vise mig, at hun havde ret. „Hvorledes vil I vise mig det?“ spurgte jeg med en Forundring, der ikke var uden glad Forhaabning, at et eller andet Vigtigt vilde komme for Dagen. I Stedet for at svare lod hun mig staa dér med Bogen i Haanden, sprang op ad Trappen som en Vind, antagelig til sit eget Kammer, og kom strax derefter ned igjen med et lidet Skrift i Haanden. Og hvad skulde det vel vise sig at være for et Skrift? Sanct Pauli Breve i det tydske Sprog.

Biskoppens Ansigtstræk, som til Famulusens Skuffelse hidtil kun har vist en temmelig overfladisk Deltagelse

for hans Beretning, overskygges pludselig af et betænkeligt, ja endogsaa foruroliget Udtryk.

— *I det tydske Sprog,* Eders Høiærværdighed!

— Det er visselig ikke at ønske, at det nye Testamente skal befinde sig i Almenhedens Hænder uden engang at have det Værn mod Misbrug af ganske Umyndiges Blik, hvormed i alt Fald det latinske Sprog i Vulgata omgjærder det.

— Og naar Rygtet sagde, at Borg Langenstein allerede var et halvt Beghardhus og paa Vei til helt at omskabe sig til et saadant, maa da ikke et saadant Fund i høi Grad bekræfte dette Rygte?

Bisp Ottomar nikker betænksomt.

— Jeg vil ikke benægte det. Dog maa I vide, Vincentius, at jeg ingenlunde er tilbøielig til at se disse Beghardérs Sag i saa sort et Lys, som mange af mine Embedsbrødre desværre gjøre det. Og hvad navnlig deres Huse og Stiftelser angaar, saa ser jeg deri kun Asyler for fattige og syge eller blot ensomt stillede Mennesker, som gjerne vil føre et stille, verdensafvendt Levned, hvilke man snarere bør tage i sin Haand og vaage over at de ledes i den rette Aand. Hvilket ogsaa just er hvad jeg har i Sinde at gjøre her, hvis Fru Renata skulde omgaas med et saadant fromt Forsæt, hvad jeg endnu ikke har haft Leilighed til at skaffe mig Klarhed over.

— Eders Høiærværdighed maa vide det bedst; men ellers have vi da en hellig Faders Ord for at disse Beghardér ere en pestilenstialsk Plage for Christenheden.

— En Fader, som blev „Hns. Hellighed“ ved at forgive sin Forgænger paa Sanct Peders Stol.

— Jeg har vel hørt saadant sige, men tænkte, at selv en Pave har Fjender i disse onde Tider —

— „Onde Tider“ maa I vel kalde disse, da den hellige Kirke er splittet, og dets Overhoveds Fangenskab med dobbelt Ret kaldes et „babylonisk Exil“, saasom det pavelige Hof i Avignon er et Samlingssted for alle Laster og Uterligheder, saa at det neppe undrer En mere, naar en Mand bestiger Christenhedens Throne, som har været Sørøver i sin Ungdom.

Vincentius løfter Hænder og Øine mod Himlen.

— O denne guddommelige Naades uudtømmelige Fylde og uransagelige Veie! Maa dette ikke minde os om ham, som korsfæstedes ved Herrens høire Haand og som længst er med ham i Paradiset?

Biskoppen betragter sin Famulus med et forvirrende Blik, fuldt af halvdulgt Foragt og uskrømtet Beundring.

— Vincentius, I kan gjøre Eder Haab om at opnaa Ridderskabet, om ikke i levende Live saa dog i Eders Død, som jeg haaber vil lade vente paa sig, saasom jeg har god Brug for Eders Færdigheder.

— Jeg takker Eders Høiærværdighed for Eders gode Mening. Men hvorledes skal jeg forstaa det om Ridderskabet?

— Veed I ikke, at en Scholasticus har Ret til at blive stedet til Jorden som en Ridder? Og i Sandhed, I er en stor Scholasticus.

Vincentius bøier Hovedet, som det sømmer sig ved en saadan Leilighed. Maaske dog mest for at skjule Ansigtet. Det har Rødme i de blege Kinder og Smil om de tynde Læber; men det vilde være vanskeligt at afgjøre, om den unge Mand er smigret indtil Forlegenhed eller krymper sig under Stinget af en skjult Spottebraad.

— Eders Høiærværdighed betragter mig vistnok med

altfor gunstige Øine ... Hvis jeg imidlertid tør vende tilbage til min Beretning — —

— Ah, den er endnu ei til Ende?

— Havde jeg ikke mer at meddele Eders Høiærværdighed, saa vilde jeg neppe have været berettiget til den Ytring, at jeg mente at have truffet paa et Spor, som mulig kunde føre langt.

— Altsaa?

— Da jeg havde dette vigtige Skrift i Haanden, lod jeg mig ikke af den naadige Frøkens aabenbare Utaalmodighed forhindre i at blade i det og navnlig slaa Titelbladet op, paa hvilket jeg fandt den Indskrift: — „Til Hugos Søster fra hendes Ven og Guds."

Biskoppen er vant til at beherske sig, men et pludseligt Ryk i Ansigtsmusklerne, ja i hele Skikkelsen forraader den ivrige Famulus, at de sidste Ord ikke have undladt at gjøre Indtryk paa hans Herre.

— „Hugo" — det var, om jeg har forstaaet ret, Navnet paa Borgfruens afdøde Husbond.

Bisp Ottomar nikker.

— Skulde vi altsaa ikke her maaske have faaet fat i en Traad, der mulig kunde føre til Paagribelse af den Ærkekjætter, paa hvis Hoved Eders Høiærværdighed har sat en Pris?

— Der er Mange, kalde sig „Guds Venner". Jeg ser overalt ikke nogen Grund til at antage at dette Udtryk her skulde mene ham, hvem de kalde „den store Gudsven."

— Men Eders Høiærværdighed vil ikke have glemt, at en af de Angivelser, der indløb mod Fruen paa Langenstein, satte denne Borg i Forbindelse med hin Djævlens Apostel, som en Gang skulde have besøgt den.

— En Angivelse, som jeg aldrig har tillagt nogen Betydning. Hugo von Laufen var mig velbekjendt, før han ved Ægteskab kom i Besiddelse af denne Borg. Freidig og frisk, ligetil, en Mand for Skov og Hede, med liden Tilbøielighed for boglig Syslen endsige for ensom Grublen — det er ikke den Slags Folk, der falde i Hæretiker-Apostlenes Hænder.

— Men Ingen veed, saa vidt mig bekjendt, hvorfra den store Gudsven stammer. Ungdomsvenskaber knyttes ligesaa ofte af Omstændigheder som af indre Overensstemmelse og ere dog ofte seiglivede. Hvad om et saadant her havde efterladt et ubetydeligt Spor, som kunde være os tjenligt? Den Sag, det dreier sig om, er af altfor stor Vigtighed, til at man ikke skulde have et vaagent Øie ogsaa med Ubetydeligheder. Eders Høiærværdighed veed, at Paven sender to Inquisitorer til Tydskland — maaske ere de nu allerede paa Vei over Alperne — og Hns. keiserlige Majestæt har allerede udstedt Forordninger til Øvrigheden om i enhver Henseende at gaa dem til Haande og være dem behjelpelige i deres vanskelige Hverv at udrydde Kjætteriet i Riget. Skulde det nu lykkes Eder, endnu før de pavelige Inqvisitorer begyndte deres Virksomhed, at paagribe denne hemmelighedsfulde Ærkekjætter og overantvorte ham til hans velfortjente Straf, saa vilde det være en stor Bedrift, som Kirken vilde regne Eder til høi Fortjeneste. Ja, jeg betænker mig ikke paa at sige, det vilde være et mægtigt Skridt fremad paa den Vei, der maa føre en Mand af Eders Høiærværdigheds Gaver og Daadskraft saa vidt, at Kardinalshatten endda kun er en ringere Udsigt; thi *mig* skulde det ikke undre, om ved Eder en Gang det

Haab gik i Opfyldelse, at den hellige Tiara atter kom til at krone et tydsk Hoved.

Hvis han har villet smigre sin Herres Forfængelighed, synes han at have forregnet sig. Under rynkede Bryn lyner et harmfuldt Blik hans eget Smil imøde, og en barsk Røst sætter ham i Rette.

— Mener I at slige verdslige Bevæggrunde, at Ærgjerrighed og Magtbrynde drive mig frem, naar jeg endelig beslutter mig til at skride energisk ind mod en farlig Hæretiker? at jeg med Kjætterblod vil farve mit eget Purpur —?

— Gud forbyde, Høiærværdigste! I misforstaar mine Ord, der maaske vare ilde valgte. Verdslig Ærgjerrighed! Ingen veed dog bedre end Eders ydmyge Tjener, at om I attraaede Kirkens høieste Magt, saa var det kun for med den at raade Bod for de Onder, over hvilke I saa rettelig klagede; at gjøre Ende paa det forsmædelige Babyloniske Fangenskab, ene den Søndersplittede, rense den Fordærvede og som en anden Hildebrand føre en ny Ære op over Kirken.

— Godt, godt; lad det være nok med denne usømmelige Tale, hvor velment den end monne være. Forøvrig kan I være forvisset om, at jeg Intet vil lade upaaagtet, der kunde føre til den store Gudsvens Paagribelse. Thi det er vitterligt, at han staar i Forbindelse med den frie Aands Brødre, saa at den Gud, hvis Ven han er, det er den gamle Pan, og den hemmelige Lære en Forherligelse, ja Forgudelse af Kjødets Lyster og Laster, hvorfor jeg har svoret, at vover han sig ind paa mit Omraade, skal det blive hans sidste Gang ... Er der mer, Vincentius?

— Kun, at hvis Eders Høiærværdighed ikke just har Brug for mig, vilde jeg bede om Tilladelse til at gaa

ned til Langenstein og se til min Ridehest, om den skulde have forvundet sin Lamhed.

— Det er vel betænkt, for ønskeligt var det om Dyret blev brugbart, da der let kunde komme Anledning til at sende Eder bort. Vel tvivler jeg ikke om at Borgens Stald vilde kunne gjøre Eder bereden; men I er vant til Skimlen, som er et roligt Dyr og ellers heller ikke snublevornt, naar I da ikke sidder og daser med Tøilen paa Nakken af den, tænkende paa andre Ting, som en Rytter maa vænne sig af med. Naar man rider, saa rider man. Det er Middag nu. Efter Maaltidet har I Eders Frihed. — —

Det er som om et Befrielsessuk hæver og sænker Ottomars Bryst, da den sorte Skygge er forsvundet fra Sollyset og hans Blik uhindret kan hvile ud paa det grønne Græstæppe, over hvilket Frugttræernes Løvnet spreder sit uregelmæssige Mønster af gyldne Pletter. —

VIII

Letfodet og foretagelseslysten iler Vincentius ned ad den stenede og rodknudrede Fodsti, som afkorter Veiens Vendinger.

I hans Hoved mylrer og summer det som i en Bikube, der vil sværme.

„Det skulde ikke undre mig, om Skimlen, da den snublede sig lam, har gjort mig en bedre Tjeneste end nogen af mine Venner, som jeg ganske vist ikke har haft mange af, nogensinde har gjort mig. Uden dette Tilfælde var jeg redet ligeover den Bro dernede, uden at lære Værten i „Det forgyldte Oxehoved“ at kjende og have en god Anledning til at besøge ham igjen. Han behagede mig strax; og hvad den naadige Frue deroppe sagde om ham viste mig yderligere, at jeg visselig havde gjort et godt Bekjendtskab. Det er den Slags Folk man skal faa noget at vide af, i Synderlighed om det Herskab, der har jaget dem af Gaarde; har det en Tønde, der skal holdes tæt for, saa vil der nok sive Noget ud ad den Spuns.

„Vist er det, at der er Adskilligt her som det gjælder at faa Rede paa. Det kan nok være, jeg spidsede Øren igaaraftes, da Bispen neppe er kommen ind ad Døren, før han taler og tiltales som en fortrolig Husven. Borgfruen vil indkvartere Hns. Høiærværdighed i „min Faders Gemak“ og min Uværdighed i „det femkantede Kammer“, som om begge vare de bekjendteste Ting af

Verden, og min ædle Herre foretrækker at ligge i „sit gamle Taarnkammer!“ Og jeg, som ikke anede, at han nogensinde før havde sat sin Fod over denne Tærskel! Altsaa, han har været hjemme her paa Borgen i sine unge Dage, aabenbart før Hugo von Laufen blev Herre her, og denne har han ogsaa kjendt helt vel. Og hans Enke, Fruen her, som er smuk nu — skjøndt ikke min Smag — og maa have været smukkere den Gang! Der gik Blikke frem og tilbage dem imellem, som strax igaaraftes var mig paafaldende; det havde nok været værd at høre hvad de To havde at sige hinanden i den lange Samtale i Lysthuset, som i det Høieste var at betragte som et Exordium!

„Han var blot saa villig til at lade mig gaa for at blive af med mig og have friere Hænder til atter at faa hende under fire Øine; og det Ærind i Elisabethinerhuset gav han mig kun, for at jeg skulde blive længere Tid borte.

„Naa lykkeligvis er jeg jo paa Veien — av! en fordømt knudret Vei, man maa passe paa sine Tanker, at de ikke løbe for langt forud for Fødderne! — paa Veien til min Kilde, som er en Øltønde. Forresten, hvad de sidste finere Gaader angaar, saa haaber jeg mere paa at kunne stille min Tørst ved min friske lille Borgkilde deroppe.

„Ja, sandelig, naar Kromanden er en Forsynets Finger — og en fed, fedtet Finger er det! — saa er Frøken Gertrud en hel Haandsrækning, og det en, der ikke blot er blød og behagelig, men som mulig, ret benyttet, kan bringe En et godt Stykke tilveirs. Jeg vilde være en Nar, hvis jeg ikke tog den Side ogsaa i Betragtning. Hvis det lykkes at overbevise den naadige Frue om slemt Kjætteri, saa at hun maa gjøre Bod i et Kloster — vi vil ikke

lade hende brænde paa Hedetorvet i Regensborg, det vil Bispen nok forhindre for gammelt Bekjendtskabs Skyld, og det vilde ogsaa være en slem Ting, for saa vilde Borgen tilfalde Kirken; hvis hun derimod i et Kloster maa søge at forbedre sine Anskuelser, saa er det nette Pigebarn, der har behaget at kaste sine Øine paa mig, aabenbart Arving til det Hele; for hun klagede jo saa rørende over at hun ingen Broder mer havde ... Saa, nu er man da lykkelig og vel naaet herned uden nogen forstuvet Fod!“ — —

Med Velbehag føler han Broens Planker fjedre under sine Skridt. Dér fremme blinker allerede Skiltet mellem Kastaniernes fingrede Blade ham sin Velkomsthilsen imøde. Men midt paa Broen bliver han staaende og ser tilbage paa den Borg, hans dristige Tanker allerede halvveis have taget i Besiddelse.

Vandet, der glider stille og glarblankt hen under Broen, hvirvler og bruser derhenne, hvor som en Stræbepille en Kant af Borgklippen træder ud i det og foroven fortsætter sin fast lodrette Linie med en karnapagtig Fremspringning af Borgbygningen. Deroppe bryder et Vindue den graa Ensformighed af Klippe og Mur.

„Det Vindue kunde høre til den Stue, hvor jeg igaaraftes blev modtaget af Herskabet. Ja, det maa vende ud til denne Side, jeg ser endnu, hvor dunkel Fruens Skikkelse stod mod Aftenhimlen. Jeg husker ogsaa, at jeg kunde høre Strømhvirvlerne, der er ingen Tvivl om at det er *det* Vindue. Jeg synes, jeg kan se, at der staar Nogen deroppe. Maaske Frøken Gertrud — maaske ser hun efter mig, følger mig paa Vei — jo, jo, hun lider mig godt nok, og jeg hende, for den Sags Skyld. Eller det er Fruen, som ikke just behager mig; en Kjætterske er

hun sikkert og formodentlig en Hex. Det tænkte jeg strax, da jeg hørte, at hun var saa vis paa ikke at blive smittet; Fanden beskytter Sine. Godt, at jeg slog Kors for mig; *hun* har det onde Blik, hvor mildt saa Pigebarnet ser. Det var den Gang der blev saa stille i Stuen, og jeg hørte Strømhvirvlerne. Endelig kan det da ogsaa være, at det er den Tværdriver af en Hushovmester, der, om han end ikke har det onde Blik, skulede til mig som en Dogge, der vil fare En i Struben.“

Der gaar et Kuldegys igjennem ham.

Tanken om at En staar deroppe og ser ned, gjør ham svimmel. Han maa udmale sig den Forestilling, at den Person deroppe bliver svimmel og styrter sig ud ad Vinduet, *maa* følge Faldet: — dér, midtveis, vilde Legemet skure ned ad den Stenbrokke-Kam, der sætter sin violette Skygge saa skarpt af — dér vilde den forkrøblede Fyrrebusk feie det med sine Naalekoste — og nu ... nu vilde det plaske ned i Vandet. Der er dybt dér i Krumningen, hvor Floden i Løbet af Aarhundreder har slebet en Grotte i den sortegraa Sten ...

Det er med en sygnende Fornemmelse at Vincentius vender sig bort og skynder sig over den stensatte Halvdel af Broen.

„Jeg vil lade et Gitter sætte for det Vindue, om jeg nogensinde kommer til at raade deroppe,“ tænker han, idet han skraaer gjennem Kastanieskyggen over mod den lave Bindingsværksbygning, i hvis Porthvælving Værten staar og hilser den længst udspeidede, velkomne Gjæst med saa dybt et Buk, som hans trinde Person kan overkomme.

— — — — — — — — — — — — — — —

Med sin første instinktive Forfængeligheds-Gisning

havde Vincentius truffet det Rette. Det *er* Gertrud von Laufen, som staar deroppe i Vinduet.

Hun havde hørt at Bispens Famulus strax efter Middagsmaaltidet vilde gaa ned til Byen, for at spørge i „Det forgyldte Oxehoved“ om hvorledes det stod til med hans Hest; hvorpaa han havde at begive sig til Elisabethinernes Hus, for dér at erfare det sidste Nyt om Tilstanden i Byen og træffe nærmere Aftale med Forstandersken angaaende den Pleie-Mission, som paa Biskoppens Befaling vilde komme fra Regensborg.

Strax indsaae Gertrud Nødvendigheden af at stige op til „Bystuen“, saaledes kaldet, fordi det var det eneste Værelse, hvorfra man kunde se By og Bro og holde Øie med Veien derned. Hun maatte gjøre i Orden efter Gaarsdagens afbrudte Arbeide. Thi der maatte endnu ligge meget omkring af Linned og Uldstykker, og hvad der var lagt ind i Skabet igjen trængte til at ordnes.

Da hun kommer derop, finder hun Uordenen ringere, end hun havde ventet. Derimod staar Vinduet endnu aabent, en slem Forsømmelse, hvis der var kommet Storm og Torden i Løbet af Natten; hvad let kunde være hændt, saadan som Veirliget var.

Da det ikke haster saa farlig med den Smule Arbeide, bliver Gertrud staaende ved det aabne Vindue med Blikket rodfæstet paa det Punkt, hvor Stien første Gang er synlig mellem Fyrrekrat og Klippestykker. Det varer ikke længe, før den allerede velkjendte spinkle sorte Skikkelse viser sig dér for snart igjen at forsvinde — men der er mange Steder endnu, hvor han maa komme tilsyne, og den Smule Arbeide dér bag hende kan saa godt vente.

„Dér gaar En, som er mig huld og tro! Han vilde gaa gjennem Ilden for mig, som han gaar gjennem det grønne Krat, det er jeg vis paa, det kan jeg læse i hans Blik, det siger hans liflige Røst mig, skjøndt den taler om helt andre Ting. Hvor skulde den ogsaa kunne tale om Sligt? Han hører ikke til Clerus, Gud ske Lov! han har sikkert endnu ikke aflagt Coelibatsløftet og har vist heller ikke i Sinde at gjøre det; men han er halvt i Kirkens Tjeneste og noget sky af sig, som det jo ogsaa sømmer sig. Gud velsigne ham! da jeg mødte ham, ligesom tilfældig, i Gangen, som han just havde været nede at se til Bispens Folk og give dem Anvisning og vilde op paa sit Værelse — han ser ud, som om han sad altfor stadig mellem fire Vægge og læste og skrev meget for meget — da vidste han saamænd neppe, om han turde tale til mig. Hvis jeg ikke havde opmuntret ham en Kjende, var han løbet sin Vei, skjøndt han egentlig saa gjerne vilde blive ... Det var nok ikke rigtigt af mig at vise ham de tydske Epistler, som det ikke engang er tilladt at have, og saa tilmed den Bog, som Mesteren selv har skjænket mig; men det kan han da umulig gjætte, om han ogsaa saae Indskriften paa Titelbladet, som jeg i min Iver helt havde glemt. Jeg havde Ret, og jeg kunde bevise ham det ved Hjelp af Bogen; saa var det da for meget forlangt af mig, at jeg ikke skulde gjøre det. Men det er godt, at Renata ikke veed det, og maaske var det ikke rigtigt. Skjøndt hvad skulde det egentlig kunne skade? *Han* vil saamænd ikke bringe Noget videre, som kunde volde mig Fortræd. Tvertimod, jeg er vis paa, at Vorherre har sendt ham til vor Beskyttelse; det var min første Tanke i det samme Øieblik jeg saae ham. Og da vidste jeg endda ikke, at Bisp Ottomar kom her.

„Dér er han igjen, nede paa Rydningen. Ganske liden; men jeg er vis paa at jeg vilde kunne se, det var ham, selv om jeg ikke vidste, at han var underveis. Og endnu igaar paa denne Tid, ja flere Timer derefter, anede jeg ikke at der gaves nogen Vincentius. Det er en helt ufattelig Tanke. Vincentius — et herligt Navn! jeg har aldrig kjendt Nogen, der hed saadan ... Nu er han borte igjen, men han vil snart være nede paa Broen.

„Denne Bisp Ottomar hader jeg. Jeg veed nok, det er ikke christeligt at hade noget Menneske, men her har jeg da Grund til det. For han er min Broders Banemand. Det Fald med Hesten var aldrig blevet dødeligt, hvis det gamle Saar ikke var brudt op. Og jeg veed knap om det var det værste. Men han havde Renatas Kjærlighed, den min Broder havde saa bittert nødig og fortjente saa vel. Jeg var kun elleve Aar den Gang i Regensborg i Fastelavnstiden, da Ottomar og hun endnu var trolovede; og jeg saae, hvorledes Hugos Hjerte

 täredes hen i Brystet paa ham. Hver Gang vi blot havde set hende langt fra i Vrimlen, var det, som om han havde faaet Gift at drikke. Overfor mig tænkte han jo ikke paa at lægge sit Ansigt i Festfolder, for han mente, saadan en dum lille Gaas kunde ikke forstaa Noget. Men jeg forstod det altsammen meget godt og græd hver eneste Nat for ham og bad til Gud, at han maatte helbrede ham for saadan Hjertesot. Og jeg mindes endnu, som om det var igaar, den Dag da vi første Gang saae ham sammen med den Adelgunde von Feuchtwangen, som de Allesammen fandt saa dejlig, at jeg skammede mig paa deres Vegne — hun er da siden løbet af Lande med en farende Svend, men Nogle siger at hun er bleven en stor Dame i Avignon ved det babelske Pavehof. — Og hele hans

skammelige Adfærd — jeg ser ham endnu for mig med sin frække Latter, og jeg mærkede godt, at fra det Øieblik af fattede Hugo Mod og mente, der var Haab for ham og hans Tid vilde komme. Og den kom da ogsaa; han vandt hendes Haand og hvad der var at vinde af hendes Hjerte. For hun var ham en god og trofast Hustru. Men sin Elskov kunde hun ikke give ham, den tilhørte hendes utro Elsker, og tilhører ham endnu; og han kjender sin Magt over hende, det kunde jeg se paa hans Blik og Miner idag.

„Men hvad vil han her? Han er da ikke kommen hid blot fordi hans Visitatsreise i Diøceset førte ham denne Vei og det var bekvemt at overnatte her; og han gjør da, Gudskelov, heller ikke Anstalter til at drage videre i de første Dage. Ja, jeg siger nok „Gudskelov", men hvis *han* ikke var — der er han allerede helt nede paa Veien! — hvis han ikke var, saa vilde jeg være ret uhyggelig i Hu, for jeg føler det ligesom der var Uveir i Luften, som der er i den virkelige Luft, skjøndt det idag er mindre lummert end ellers. Og at jeg er saaledes tilmode, er da heller intet Under efter hvad Konrad sagde mig igaar om Stephen Kromand og hans onde Tale, hvormed han forsøger at bringe Byfolkene i Harnisk imod os. Det har jeg da ogsaa tænkt paa, at for den Sags Skyld er det en stor Betryggelse at have Bispen hos os. Han skal nok tage Vare paa at der ikke sker Renata noget Ondt. I alt Fald er det vist, at Intet kunde træffe sig bedre, end at hans Famulus har fattet et godt Hjertelag til mig — hans høire Haand og mer end det, for Vincentius er sikkert hans Fortrolige og kjender alle hans Tanker; jeg er vis paa, at han er den klogeste af de to. Vincen-

tius! det Navn lyder virkelig som Navnet paa en Skytshelgen!

„Dér staar han nu midt paa Broen. Han har allerede staaet der en Stund. Han ser vist herop. Mon han kan se, at der staar Nogen i Vinduet? og mon hans Hjerte saa siger ham, at det er mig og ikke Renata eller en af Tjenestetyendet? Hvis det gik an, vilde jeg tage mit Tørklæde og vinke til ham, men det gaar aldrig an. Saa, nu gaar han videre — hvor hans Speilbillede glider gjennem Vandet — en lang sort Streg, der naar næsten herhen — og nu blander den sig med den gule Stribe fra Stephens Skilt, den der altid skjærer mig saa stygt i Øinene — hvor det Sorte og det Gule blander sig underlig ... det Gule bliver dobbelt gult, synes jeg.“ —

Der er intet mer at se. Gertrud lukker Vinduet og giver sig i Lag med Skabet.

Men snart bliver hun staaende med en Bunke lavendelduftende Linned i Hænderne, slaaet af en Tanke: —

„Det vil vare et Par Timer eller saa, til han kommer tilbage. Jeg kan snart være færdig her, saa vil jeg tage en Kurv og gaa ud og plukke Jordbær, til Bispens Nadverkost. Der er et godt Jordbærsted, som hverken er langt fra Stien eller fra Veien, saa jeg kan holde Øie med dem begge. Jeg vil tage en hvid Klædning paa i Stedet for denne, der er saa graa som en Klippesten. Visselig ikke af Forfængelighed, men den hvide skinner længer bort gjennem Løvet. Det skulde gaa underlig til, om han ikke kom hen og hjalp mig lidt med mit Arbeide. Det er virkelig af den allerstørste Vigtighed for os Alle, at jeg holder denne lykkelig knyttede Forbindelse fast. Vincentius — det er Nøglen til Bispens Lønkammer.“

IX

Strax efter Strømhvirvlerne bøier Floden om mod Sydost.

Det er paa denne Side af Borgen at det lille Taarn befinder sig, hvis Kammer Bisp Ottomar har taget i Besiddelse.

Man ser her Intet til Byen. Fra det ene Vindue vandrer Blikket frit ud over aabent Agerland, brudt af Smaalunde og behersket af Kalvariebjerget, hvis jevne Stigning begynder et Par hundred Skridt hinsides Floden. Det er bestrøet med store Klippeblokke, mellem hvilke Faar og Gjeder nippe det sparsomme Græs, og bevoxet med spredte Ege: Rester af en Lund, der har været helliget en eller anden germansk Guddom. Ud og ind ad deres Skygger snoer Passionsveien sig med de hvide Smaakapeller og øverst krones den kullede Knub af tre mægtige Krucifixer, hvert med sin gavlformede Ramme foroven.

Fra det andet Vindue ser man over mod Bjergskoven og ned i Tragaarden. Det er ved det Ottomar staar. Hans Blik hviler paa Lysthuset dernede. Noget Hvidt, der bevæger sig, drager Blikket tilvenstre: det er Gertrud von Laufen, som gaar over mod Skoven. Den varme Eftermiddag har faaet hende til at ombytte den graa Hvergarnskjole med en lettere hvid Dragt. Det er Bispen paafaldende, at Damerne gaa om i denne uanselige, halvt nonneagtige Klædning; ikke blot Renata, hos hvem det kunde sættes

paa Enkeskabets Regning, men ogsaa denne unge Pige, som imidlertid altsaa ikke er groet fast i den. Han maa tænke paa Rygtet om at Borgfruen paa Langenstein halvt eller helt tilhører Beghinernes Sekt, hos hvem denne graa Dragt er en Slags Ordenstegn. Og han maa smile derved. Saadant Væsen synes at ligge saa lidt for Renata, som han kjendte den unge freidige Ridderfrøken, hvem han i sine Skrupler forlod — taabelig forlod for hendes verdslige Sindelags Skyld. Ganske vist, hun kan være bleven alvorligere med Aarene. Hun *er* bleven alvorligere med Aarene, og denne Alvor høiner hendes Væxt uden at berøve hende Noget af hendes Ynde og Elskelighed. Muligt forøvrig, at allerede den Gang den unge Pige rummede en Del mere Alvor, end han i sin overskyggede Tungsindstilstand havde kunnet skimte under den straalende Overflade.

Der er endnu et Smil om hans Læber. Modsætningen mellem den hvide Kjole og det mistænkelige Beghiner-Graat erindrer ham indtrængende om hans paatagne Rolle som Inqvisitor og Kjættersnuser, hvis Modsætning til den virkelige Egenskab af gammel Elsker, i hvilken han gaar om her paa Borg Langenstein, kildrer Bispens Sands for barrok Humor.

Smilet forsvinder med en misbilligende Brynrynkning. Den hvide Kjole skimtes kun svagt gjennem Løvet tilvenstre, hvor Hulveien fører nedad. Gertrud havde haft en lille Spaankurv hængende paa Armen. Bisp Ottomar veed meget vel, hvor Jordbærrene modnes tættest mellem Vei og Sti nedad Byen til. Famulus er nede i Byen. Det er at ønske, at de To ikke mødes — tilfældig eller ikke tilfældig. Hvad den unge Mand saa selvtilfreds har ytret om Frøkenens Bevaagenhed og om den Maade, han agter at udnytte den paa, har aldeles ikke tiltalt

Hns. Høiærværdighed. Overhovedet passer det ham ikke, at Vincentius gaar om her paa Borgen og driver Speideri paa egen Haand. Han har med Glæde givet ham Orlov for Eftermiddagen; men han maa sende ham bort paa flere Dage ... saa langt bort som muligt ... der maa findes et Paaskud.

Allerede at vide ham vel borte foreløbig, giver en Følelse af Frihed. Heller ikke Gertrud von Laufen vil det første Par Timers Tid være her paa Borgen. Mon den Bevidsthed ogsaa skulde give Renata en Følelse af Frihed? I alt Fald er det en Omstændighed, der i høi Grad begunstiger det Ønske, der udelukkende har optaget ham i de sidste Timer: — atter at have en Samtale med hende i Enrum.

Vidste han blot, hvor han kunde træffe hende!

Han er allerede udenfor Døren og stiger tøvende ned ad Vindeltrappen, overveiende de forskjellige Muligheder. I Haven er hun ikke, det har han kunnet overbevise sig om. Blot hendes gjæstfri Huslighed ikke har drevet hende ned i Stegerset; da er hans Fordringer til den gunstige Time tilintetgjorte — af Iver efter at skaffe ham en velsmagende Nadverkost! Han føler sig saa ganske som i de unge Dage, før han vidste om hun gjengjældte hans Kjærlighed, da hun var saa sky som et Raadyr og det gjaldt uforvarende og ligesom tilfældig at passe hende op og faa hende under fire Øine, før hun ret vidste af det.

Ja, i de unge Dage!

Overhovedet, Bisp Ottomar føler sig saa ung — han veed ikke, om det er *derover* han rødmer — af Blusel, som en Høiærværdighed vel havde Grund til, eller blot fordi det hører sig Ungdommen til at have Blod i Kinderne.

Hys! Nedenunder, i Gangen, bliver en Dør lukket op. En Mandsrøst — det er Hushovmesterens, han husker den fra i Aftes — dyb og ru. Den siger aabenbart nogle Ord ind i det Værelse, han er ved at forlade. En Stemme derinde svarer, neppe hørlig, men saa kjendelig!

Nu veed han altsaa, hvor hun er at finde.

Hvor mangen Time havde han ikke tilbragt derinde i „Bibliotheket", saaledes døbt af ham selv, fordi dette Rum indeholdt et Skab fuldt af Dokumenter, som angik Borg, By- og Land-Skjøder, Pantebreve, Privilegier og Regnskaber — en Reol med nogle Folianter og Quarter — deriblandt en Virgilius, der pleiede at fængsle ham halve Dage — og et Egetræsbord med Skriveting, ved hvilket han havde bragt mangen latinsk Carmen paa Papiret, feirende sin tilbedte „Lydia" snart i Sapphiske, snart i Asklepiadeiske Vers og blandende den hedenske Gudinde Venus og den hellige Jomfru sammen til en sælsom mythologisk Dobbeltskabning. Tanken om den lokker et halvt vemodigt, halvt sarkastisk Smil frem paa hans Læber, som han staar dér bag Vindeltrappens Pille og venter, medens Hushovmesterens tunge Skridt, efter at have gjenlydt i den fliselagte Gang, fjerne sig nedad de udslidte Sandstenstrin ...

Da han træder ind, sidder Renata ved Bordet, hvis sorte Plade næsten er skjult under Papirer og Pergamentstykker.

Hun vil springe op, men hans dæmpende Haandudstrækning standser hendes Bevægelse.

— Forstyrrer jeg? Der arbeides nok her i Bibliotheket.

— Aa, det kan vente. Vil Eders Høiærværdighed —

— „Høiærværdigheden" vil Intet og er langt borte. Nei, Renata, da du nede i Lysthuset sagde mig de Ord,

der vil gjenlyde i mit Hjerte til min Dødsdag, da kaldte du mig *„du* —“

— Hvis jeg et Øieblik skulde have glemt hvad jeg skylder — —

— *Husket* har du, husket hvad ingen af os kan eller skal glemme ... Det er Byggeplaner, lader det til?

Han peger paa Bordet med dets Papirer.

En vis Uro er kjendelig hos Renata, idet hun svarer: —

— Jeg har nogle Forandringer for paa Langenstein.

— Ja, jeg har hørt tale om det i Regensborg.

Hendes Blik er overrasket og endnu en Kjende uroligere, men hun ytrer Intet.

Ottomar rykker en Stol tilrette og tager Plads.

— Ja, der er dem der mene, at du vil omskabe Borgen til et Spital eller Stift, saadan Noget som den rige Strassborger Mersvin er i Færd med at bygge paa den grønne Wörth — en Ø i Illfloden, som er mig velbekjendt; for det var dér jeg mødtes med Hugo, at vi kunde fægte det ud imellem os, uden at belemres af Bysvendene — ... Du har nok hørt om Mersvins „Flugthus“?

Renata nikker:

— Du har Ret ... Noget saadant har jeg jo tænkt mig. Et Tilflugtssted for Kvinder, som vil trække sig tilbage fra Verden og leve et fromt, beskueligt Liv i Afsondrethed og dog i Forening med Ligesindede.

— En smuk Tanke, et priseligt Forsæt. Jeg selv hænger saa meget ved alt det Gamle her paa Borg Langenstein, at du vel kan tænke dig enhver Forandring maa skjære mig i Hjertet, allerhelst saadanne, der omskabe dens hele Natur og Væsen ... Nu, jeg faar sætte mig ud over Sligt, for den gode Sags Skyld, som du har for og som jeg gjerne vil gjøre mit til at fremme.

Han strækker Haanden ud og trækker et Stykke Papir, med en flygtig architektonisk Tegning paa, nærmere til sig.

— Et smukt Udkast til Kapellet. Ædelt i al sin Simpelhed. Men kun et fladt Træloft! Ja, jeg kan fuldtvel forstaa, at du ikke vil have uægte kalkede Buehvælvinger og at der ikke fandtes Raad til stensatte. Men jeg tænker, den biskoppelige Kasse vil kunne sørge for at det Langensteinske Borgkapel faar et hvalt Stenloft, hvis Buer høine Aanden og ligesom løfte Sindet op til den himmelske Skaber.

— Jeg takker dig af Hjertet for din gode Vilje. Og dog veed jeg ikke ret, om det i et Andagtshus saameget kommer an paa at høine og løfte Sindet, hvad vi vel bedst gjør under den frie Himmelkuppel. Snarere kommer det vel an paa at *samle* Sindet, paa at ydmyge sig, ja gjøre sig selv til Intet, at den guddommelige Naade maa finde Rum og strømme ind i os. Og saa tænker jeg ogsaa, at de første Menigheder, som skulde være vort Forbillede i Christi Efterfølgelse, visselig ikke have tilbedt under hvælvede Stenbuer; og jeg har da ellers hørt sige, at der i Vælskland og i selve Rom findes høist prægtige Domkirker med fladt Træloft.

— Du har Ret deri, og naar det stemmer bedre med dit Sind og din Smag, skal det da være langt fra mig at ville paanøde dig noget Andet. Det var kun, fordi jeg mente at det var Hensynet til Bekosteligheden, der havde ledet Planen.

— Jeg forstaar det godt, og jeg takker dig saa meget.

— Hm. Det er ellers et sælsomt Træf!

— Hvilket?

— Du husker nok, at jeg igaar Aftes talte om en Kjøbmand, som jeg traf i Kroen i Lengefeld —?

— Ja?

Der er en let Dirren i hendes Røst og et overrasket Glimt i Blikket, der ikke undgaar ham.

— Og at han havde lagt meget Kjendskab til Bygningskunst for Dagen, hvilket han havde erhvervet sig ved sine mange og vidtstrakte Reiser. Saa kom vi da ganske naturlig til at tale om vor Ordenskirke, der — som du maaske har hørt — efter hundredaarigt Arbeide nu næsten er fuldendt. Han indrømmede mig gjerne, at den i sin Art maaske var den fineste Bygning i Tydskland, ja kan hænde i Christenheden, men han var overhovedet imod Stenhvælvinger og foretrak den gamle Basilika med sit flade Loft, hvorfor han gav omtrent de samme Grunde som du.

— Hvilket viser, at jeg ikke staar ganske ene med min Smag.

— Og om du gjorde det, troer du, den derfor vilde være mig mindre værd? Nu, jeg ser paa dette Punkt trænger du ikke til min Hjelp. Men der kunde jo være andre, og du skulde ikke forsmaa at have en Bisp med ved Værket.

— Naar Bispen hedder Ottomar von Winterstetten, visselig ikke.

— Helst er jeg ved din Side som Ottomar simpelthen, det veed du, Renata; men tro mig, Bispen er heller ikke helt at forsmaa. Du veed vel neppe selv, hvor meget et Forehavende som dit har Autoriteternes Beskyttelse behov; hvor megen Mistydning det er udsat for, hvilke Farer der kan true det. En eller anden findes altid, som vil En ilde, En, der misunder, En, der troer at have Noget at hevne; og hvor der er en Stræng, der klinger ondt, faar den let Mængden til Sangbund. Snart er Ordet „Beg-

hine“ hvisket, og det er et farligt Ord, naar det raabes af Hundreder.

Et uvilkaarligt Suk, der hæver Brystet, et ubetvingeligt Gys, der faar Skulderrundingen til at sitre, viser ham, at hans Advarsel ikke er rettet til døve Øren.

— Du veed, jeg er stillet paa et høit Sted, hvor man før de Andre mærker, hvor Vinden blæser fra. Den Føn, hvis første hede Pust jeg har følt, frygter jeg vil blæse Kjætterbaal i Brand fra de østrigske Arvelande indtil Rhinens Munding inden mange Maaneder er gaaet. Begharder og Beghiner ville faa en ond Tid, og den er klog, som i Tide tyer til Kirkens sikreste Ly.

Han ser betydningsfuldt paa hende og alt Blodet strømmer ham til Hjertet, da hendes Blik paa en Gang saa varmt og saa sørgmodig fæster sig i hans. Han føler at nu er det ikke Frygt for egen Sikkerhed, der bevæger hende; det er Bekymring for ham selv, af hvilken Art den nu end monne være, og desuden — synes han — endnu en Foruroligelse, ja en Angst, hvis Retning han ikke kan ane.

— Du frygter dette, siger du. Og dog har du sat en Pris paa den store Gudsvens Paagribelse.

— Fordi en Mand som han bringer mange uskyldige eller dog lidet skyldige Mennesker i Trængsel og Ulykke, ja endog paa Baalet. For her dreier det sig ikke om en almindelig Waldenser eller Beghard eller hvad disse i Grunden lidet ondartede Sekter nu kalde sig, ofte nok fromme Sjæle, hvis største, om end ganske vist ogsaa farlige Vildfarelse bestaar deri, at de over Kirkens ydre Brøstfældigheder, som vi alle kunne se, som man i vore Dage, i det babyloniske Fangenskabs Tid, maatte være dobbelt blind for ikke at se, glemme dens guddommelige Grundfæstelse og dens Uerstattelighed. Overfor dem lader

jeg gjerne den gamle christelige Regel gjælde: — *In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas.**)

— Jeg er glad ved at høre det af din egen Mund. Denne Sætning er jo, saa vidt jeg veed, ogsaa en, som disse Folk paaberaabe sig.

— Kun at de i dens første Led overse, at den hellige katholske Kirke og dens *Unitas* fremfor alt hører til *necessariis*. Dog er Mildhed paa sin Plads overfor den Slags Folk. Ikke saaledes med hin Mand, som skal tilhøre „den frie Aands Brødre", denne sataniske Sekt, i hvilket Antichrist skinbarlig løfter sit Aasyn og sin Røst, forkyndende at Gud er i Alt, i Kjødet saavelsom i Aanden, og ikke mindst i de dyriske Drifter, hvilke man skal give frit Løb; saa at den virksomste Gudstjeneste er at hengive sig til Uterlighed og alle Laster. Sandelig Baals og Astartes Præster have intet Værre forkyndt, og endda kunde de ei føie den Bespottelse til, at kalde sig et Led af Christi Legeme og prise Frelseren som den, der havde brudt alle Lovens Skranker ned. Skulde jeg finde mig i at en saadan Læres Apostel frit drog om i mit Land og forvildede Sindene?

— Visselig ikke — saafremt han virkelig forkynder Sligt. Men har man ikke sagt om selve din Ordens store Lys, Mester Eckehart, at han stod i Forbindelse med den frie Aands Brødre og hyldede deres pantheistiske Vranglære?

— Det er en skjændig Bagvadskelse, et Paafund af nidske Franciskanermunke, som vi Dominikanere længst have tilbagevist.

— Men kunde ikke ogsaa dette være en ligesaa falsk Beskyldning?

---

*) I de nødvendige Ting Enhed, i de tvivlsomme Frihed, i alle Kjærlighed.

— Veed du Noget om denne Mand?

— Kun at jeg har hørt sige, hans Lære var af idel from og inderlig Art.

— Det kan være et Skalkeskjul overfor Mængden. Sligt meddeles kun de Indviede.

Ottomar har altid kjendt Renata som selve Sandhedens Speil. Men i dette Øieblik har han det Indtryk, at hun veed mer end hun vil være ved.

Skulde det være muligt, at hun kjendte Noget til denne Mand? Hvis hun gjør det og siger god for ham, da er han visselig falsk sigtet.

Renata har grebet en Passer og hengiver sig til den ørkesløse Syslen at lade den vandre hen over et stort Grundrids. Han havde fundet hende bøiet over det, da han traadte ind, og hun aabenbart troede det var Hushovmesteren, der kom tilbage.

— Jeg gad vide om han kommer.

— Hvem?

— Aa, jeg tænkte igjen paa hin Kjøbmand.

Passeren sætter sit ene Ben saa haardt paa Papiret, at dens Staaltaa nagler det fast til Bordpladen og maa trækkes ud med et lille Ryk.

Ottomar bemærker det og spørger sig selv med et Smil, om Renata maaske har noget imod dette Besøg, som han virkelig selv har det.

— Jeg fortryder nu, at jeg opfordrede ham.

— Hvorfor? naar han er saa byggekyndig, kan han jo hjelpe os med godt Raad.

— Som om vi trængte til nogen Tredie ved dette, der skal blive vort fælles Arbeide, det Værk, der knytter vore to Livstraade sammen. En Tredie her i dette Lønkammer! Hvor sparsomt tilmaalt er os endog blot en Time som denne, bunden som vi er af mangfoldige Hensyn!

Men jeg ser i dette Værk — ikke blot i hvad der forbereder det med Bygningsarbeide og andre Indretninger, nei endnu mere senere ved hele Ledelsen af en saadan Anstalt til Fred og Fromme for Mange — jeg ser deri et varigt Samliv for os begge.

Renata nikker tankefuldt og smiler — lidt vemodig.

— Jeg har sagt dig, Renata, hvad Hjelp jeg kan og vil være til for dig i denne Sag. Og det er ikke lidet. Thi vel kan det komme saa vidt, at jeg skal staa mellem dig og en frygtelig Dødsfare. Og dog, hvis du kan tro mig, er det kun et Lidet imod hvad du paa denne Maade kan give mig for Hjelp.

De gyldenbrune Øine fæste sig i hans med et Blik, som han tyder rigtig.

— Du mener at dette er en overdreven Tale, og dog er det ikke saa. Thi hvad er en Uskyldigs Død — hvor frygtelig den end synes os — mod et skyldbetynget Liv i Helvede? Renata, det er mellem mig og Helvede at du skal staa!

— En Gang troede du, jeg stod mellem dig og Himlen.

— Jeg gjorde saa. Og iformiddags sagde du til mig dernede i Lysthuset, min Vei havde fra da af været en saadan, at jeg vel havde Grund til at være tilfreds med det Valg, jeg den Gang gjorde. O nei, nei, tro ikke det! Den har ikke bragt mig Fred, denne Vei; Forbandelsen har fulgt mig paa den Skridt for Skridt. Hverken Fasten og skarpe Bodsøvelser, eller Studium Dag og Nat, eller Smiger og Æresbevisninger og Rang og Rigdom har bragt min Sjæl varig Tilfredsstillelse eller mægtet for mer end korte Tider at banlyse hin Skygge, som er min Arvelod. Og jo tommere det blev i mig, desto mere hungrede jeg efter det, som jeg dog vidste ikke gav Næring: efter Magt og Ære. Som jeg sad dernede i Lysthuset efter at du var

gaaet, kom min Famulus, og for at smigre mig talte han om mine formentlige Udsigter til Hierarchiets høieste Rangtrin, til Kardinalhatten, ja til selve den pavelige Tiara — og jeg hadede ham, fordi han saae ind i denne Lønkrog af min Sjæl. Vel tilføiede han, at naar jeg stræbte saa høit, var det for at hæve Kirken op af dens Fornedrelses- og Fordærvelses Stand, for at føre en Hildebrands Dage tilbage igjen; og om han mente det eller ei, ogsaa det var sandt nok.

— Ikke noget uværdigt Maal for en Mands Stræben.

— Mener du?

— Hvor kunde jeg mene andet?

— Løgn, Løgn — idel Løgn og Bedrag! Er det da for Sagens Skyld? er det Kirkens Skjændsel, er det Sjælenes Fare, som bevæger mig — som driver mig frem —?

— Hvor kan du spørge, Ottomar?

— Jeg siger dig, det er ikke *det*. Det er Magt, Ære, Glands og Ry — det er intet Andet — tomt Flitter er det jeg griber efter for at fylde Tomheden her — *her* —

Han presser Hænderne mod Brystet. Der er intet Blik i Øinene, som synes at skue indad i denne Tomhed.

Renata er sprunget op ved den uventede Heftighed af dette Udbrud.

Som en Yngling er han traadt ind; han ser ud som en Olding nu.

Let lægger hendes Haand sig paa hans Skulder.

— Hvorfor vil du hellere lytte til Røsten af din egen selvplagende og syge Samvittighed i Stedet for til min Stemme, Ottomar?

— O, om jeg ikke helst altid vilde lytte til *den!*

— Gjør det, for den vil ikke bedrage dig. Og det er ikke som du siger. Lad der være nok saa megen verdslig Forfængelighed og Ærgjerrighed ja endogsaa Magtsyge

— de synes jo at maatte være med hos jer Mænd ved en saadan overmægtig Stræben; lad ogsaa en Trang til at udfylde indre Tomhed, til ved ydre Virksomhed at overdøve et Savn og gjøre Godt for hvad der er kommen tilkort paa den sjælelige Side — og dér kan jeg bedst føle med dig: lad Alt det have virket nok saa kraftigt, nok saa bydende og lokkende — Hovedsagen var dog din Vilje til det Gode, til at udrette noget Stort og Ædelt, at tjene Gud og Christenheden. Og hvis du haabede derved at vinde Fred, at ryste den Forbandelse af dig, du kalder din Arvelod, og vinde den evige Krone, er da et saadant Haab at dadle?

— Jeg veed ikke, om det var som du siger — jeg tvivler ... men det skal blive saaledes, ved *din* Hjelp. O, der er heller ikke længer tomt her — det var blot Erindringen om hvad der *har* været; nu er der Fylde og Varme, siden du talte til mig i Lysthuset. Ja, da min Famulus kom med sine forfængelige Ord, da vrededes jeg vel ved at se mit lønlige Afgudstempel opdaget af et fremmed Blik; men jeg følte ogsaa, at jeg uden selv at knuses, ja uden blot at rystes, kunde se det styrtes i Grus, som hint Philisternes Tempel ved Samsons Kraft; fordi jeg havde en ny og dog saa urgammel Helligdom i den inderste Hjertegrotte til Samlingspunkt, den som har til Indskrift dit Gjenfødelsesnavn: Renata!

Han har grebet den Haand, der hviler paa hans Skulder og bliver ved at holde den fast, medens han taler til hende om den store Ensomhed, han har levet i som i en Ørk, om sine Anfægtelser, sine Angstbetagelser, Sønderknuselsestilstande og truende Visioner, den krampagtige Vexlen af Anger, med det taaretunge Øie fortabt i det Forgangne, og Ærgjerrighed, hvis feberflammende Blik fylder det Tilkommende med Gøglesyner — to Vam-

pyrer, der sugede Blodet af hans Nutid; Længsel efter hende, der intet Haab havde om Stillelse og i sin Haabløshed blev til den bitreste Kval ved Bevidstheden om at hun maatte afsky og foragte ham — først og sidst dog om sin Kjærlighed, sin Tilbedelse, *hans*, den i al sin kirkelige Glands Ugjenfødte, af *hende,* hvis Skikkelse i stille madonnaagtig Ungdomsglorie mer og mer blev ham Billedet af den Gjenfødte, lokkende med sit betydningsrige Navn, *Renata,* saa han endelig kom for at gjenfinde hende høiere, ædlere, sit Navn endnu værdigere end hun havde staaet i hans Erindring — — — —

— — — — Indtil hun bøier sig over ham og hendes Læber berører hans Pande med et Kys som Pustet af en Aandehilsen, og han føler hendes Haand glide ud af sin og hører den tunge Egedør lukkes bag ham, varsomt — for ligesom ikke at lukke hende ude, stilfærdig, at han ikke skal føle sig forladt.

Længe bliver Bisp Ottomar siddende dér med et Smil om sine Læber, saare forskjelligt fra det, hans Famulus *ikke* kan lide — et, der vilde forbause denne iagttagende unge Mand ikke saa lidt, hvis han kunde se det.

Da Renata pludselig sprang op, er det store Byggerids gledet ned paa Gulvet.

Det har blottet et Stykke af den aldersorte, slidblanke Egetræsplade. Netop dér har den en lysere Plet, formet som en Halvmaane. Hvor tidt har Ottomar ikke stirret paa den, naar han i gamle Dage søgte en manglende Trochæ eller Daktyl.

Og idet han stirrer paa den, er det neppe nok at han veed Forskjel mellem da og nu.

X

— Hvad har I dér, Famulus?

Formiddagssolen, hvis Straaler sive ind gjennem de blyfattede Smaaruders gulige og grønlige Glar, forgylde de Papirer, som Vincentius har i Haanden.

— Et ridende Bud har bragt adskilligt af mer eller mindre Vigtighed, Eders Høiærværdighed. Først og fremmest et Brev fra Mittelmynsterstiftet.

Han rækker Bisp Ottomar det store Brev, som er lukket med en sort Silkesnor, hvis Ender ere indleirede i en Blykapsel, hvori Klosterets Segl er trykt.

— Abbedissen var lidende, da jeg saae hende sidst — siger Bispen og læner sig tilbage i Armstolen, dreiende Brevskabet mellem Hænderne, uden strax at kunne beslutte sig til at aabne det. — En god og from Kvinde ... hendes Venskab er mig saare dyrebart.

Tøvende tager han en Sax fra Bordet foran ham, som er fuldt af Papirer og Bøger, og klipper Snoren over.

Efter at have gjennemlæst Skrivelsen lægger han den fra sig paa Bordet, staar op og gaar hen til Vinduet, som han aabner, og bliver staaende dér en rum Tid med Blikket fæstet paa Granskoven, hvis Duft strømmer ind i Taarnkammeret sammen med det frie Sollys.

Da han vender sig om, hviler der endnu kun en let Skygge over hans Træk.

— Det er, som jeg frygtede: Søster Mechtildis er gaaet ind til den evige Fred, som er hendes fromme Sjæl sikret.

Vincentius bøier Hovedet med ærbødig Deltagelse.

Biskoppen gaar frem og tilbage, hvirvlende Tusinder af Støvatomer rundt i den Solbjælke, der staar skraat ind i Værelset.

Endelig standser han ved Bordet, tager Klostrets Skrivelse op, gjennemlæser den og bliver staaende med den i Haanden, til der kommer et helt andet Udtryk i hans Ansigt: først, synes Vincentus, som om en ganske ny Tanke slog ham ved sin Frugtbarhed, og dernæst et Glimt af næsten skalkagtigt Lune.

— Vincentius! I er en ung Mand, der synes, ligesom af Naturen, at staa paa en god Fod med Kvindekjønnet, baade Ældre og Yngre, saa I kan vel tiltro jer en Dom og give et Raad. Hvad mener I vel? hvorledes skulle vi bedst besætte denne Post og give Søster Mechtildis en værdig Efterfølgerske? Er der nogen Søster i Stiftet selv, som I finder kunde indtage hendes Plads?

Vincentius rømmer sig i Bevidsthed om sit Ansvar og sin Sagkundskab.

— Da Eders Høiærværdighed viser mig den Ære at opfordre mig til at ytre min Mening, saa gaar den ud paa at et saadant Stift som Mittelmynster i Biskopsædet Regensborg bør ledes af en Søster, der ogsaa verdslig set indtager en fremragende Stilling; en Dame, om ikke just af fyrstelig Æt, hvilket er vanskeligt at finde, saa dog af den høieste Adel, som den salig Afdøde, eller i alt Fald af en Adelsfamilie, der har et vist Navn — fremfor Alt i Kirkens Øre. Hvis det ikke er for ubeskedent at sige det, en Adelsslægt som von Wintersetten, hvorved man strax tænker paa en navnkundig Korsfarer.

Han rømmer sig atter og stryger med Haanden hen over Mund og Hage, høist tilfreds med den sidste Vending. Den indeholder aabenlyst en Smiger til hans Herre

og skjult den Brod, at von Winterstetterne ikke tilhøre den høie Adel.

Ottomar synes kun at ville mærke det Første, for han betragter sin Famulus med et bifaldende Smil.

— Jeg ser, at jeg ikke har overvurderet Eders Dømmekraft i dette Punkt. Jeg selv er af samme Mening og finder den bekræftet ved Eders Ord. Ulykkeligvis findes der i Mittelmynster ingen Søster, som opfylder denne Betingelse. Vi maa altsaa besætte Posten provisorisk med en stedfortrædende Abbedisse. Hvilken af Søstrene vilde I foreslaa hertil?

— I Betragtning komme, efter mit ringe Skjøn, fortrinsvis Søster Elisabeth og Søster Irene. Søster Elisabeth er den lærdeste af de to, derimod har Søster Irene noget Værdigere ved sig.

— Det sidste Punkt maa have Fortrinnet ved dette Valg. Altsaa blive vi ved Søster Irene.

— Hvad nu det Spørgsmaal angaar, hvilken Dame fra et andet Kloster eller Stift, der ved den blivende Besættelse — —

— Ja, ja, Vincentius — *est aliqvid prodire hactenus.**) Det Andet har Tid til at modnes.

Vincentius bliver rød i Hovedet ved denne summariske Afvisning, hvad hans Foresatte lykkeligvis ikke bemærker.

Thi denne har allerede vendt sig bort og sat sig i Armstolen for at dyppe sin Pen og uden et Øiebliks Betænkning eller Standsning kaste en Snes Linier paa det første det bedste Stykke Papir, som han har trukket skraat hen for sig — i rivende Hast, men ganske vist med en næsten ulæselig Haandskrift.

---

*) Det er allerede Noget at være naaet saavidt.

— Her er Brevet. I maa sætte Alt i den formelle Ramme og selv tilføie det Forretningsmæssige — Alt angaaende Besættelsen ... Men nu Tilsendelsen — —

Bispen ser ned for sig med eftertænksom Panderynkning, men med et Smil om Læberne: —

— Denne Skrivelse burde — i en saadan Anledning — neppe tilstilles Stiftet ved et almindeligt Bud — —

„O ve!“ tænker Vincentius, „blæser Vinden ad den Kant? Det var altsaa det, der faldt ham ind: at benytte denne Leilighed til at sende mig bort paa et Par Dage, som igaar paa et Par Timer.“

Beslutsom lægger han de Papirer, han endnu holder i Haanden, paa Bordet.

— Det er sandt, I har mer. Er det noget af Vigtighed?

— Det angaar Paagribelsen af den store Gudsven.

— Hvad for Noget! — Har de grebet — er det muligt, at man har fundet et Spor ... ?

Bispen tager denne Sag alvorlig nok; men det slaar hans Famulus, at der ikke er den rette ivrige Forhaabningsklang i hans Spørgsmaal.

— Der er indløbet Beretninger fra alle Kanter. I deres Iver for at vinde Belønningen synes de at have lagt Haand paa enhver Landstryger, de kunde faa fat i. Det meste af dette synes mig at være Dokumenter om den menneskelige Dumhed. Imidlertid er der et Tilfælde, som er saa forskjelligt fra de andre, at Eders Høiærværdighed sikkert ikke vil fortryde strax at henvende Eders Opmærksomhed paa det.

— Nu?

— Det er en gammel vandrende Sanger, hvem man har sat fast i Telheim. Han passer ganske til Beskrivelsen — —

Bispen trækker paa Skuldren.

— Hos ham har man fundet et lidet Hefte, der ikke, som var at vente, hvis den Rolle, han vandrer om i, er ægte og ikke et Mummespil — ikke, siger jeg, indeholdt Folkeviser og Skjemtekvad men derimod et gudeligt Skrift, hvis jeg tør misbruge dette Ord; for det er snarere at kalde de ugudeligste og mest kjætterske Paafund, som nogen Hæretiker er bleven brændt for.

Bisp Ottomar sætter sig ret op i Stolen og knuger Hænderne om Armlænenes Rundinger.

Der er ingen Tvivl om, at dette gjør Indtryk. Men Indtrykket er ikke det ventede: ikke den glade Iver hos Jægeren, som hører Hunden glamme paa Vildtets Spor, snarere — underlig nok — Bestyrtelse.

— Hvis jeg tør henlede Eders Høiærværdigheds Opmærksomhed paa et Par Hovedsteder — —

— Ja vist saa, vist saa — læs!

Vincentius har allerede Heftet i Haanden og blader deri med Fingre, som sitre af Ivrighed.

— Ja, her er saadan et Sted: — „At stræbe efter Kronen, det betyder at vende sig bort fra det Skabte og vorde Et med det Uskabte. Naar Sjælen naaer saa vidt, da mister den sit Navn. Gud drager den saa fuldkommen ind i sig *at den tilintetgjøres,* som Solen drager Morgenrøden ind i sig, saa den tilintetgjøres. Derfor taler jeg ikke mer om Sjælen. Thi den har dér, i Enhed med det guddommelige Væsen, *mistet sit Navn.* Derfor hedder den dér ikke længer „Sjæl“; dens Navn er „ubegrændset Væsen“ ...

Vincentius ser op fra Heftet og kaster et ivrig speidende Blik paa sin Herre og Mester, der tilbagelænet i Armstolen, med Hagen støttet i sin Haand, kun med et svagt Nik bevidner sin Opmærksomhed.

— Ikke sandt, Eders Høiærværdighed? man kunde vel

tænke sig at dette var skrevet af den Ærkekjætter, vi søge. Hæretisk er det ganske vist — den menneskelige Sjæl tilintetgjøres! Og almindelig synes det ikke at være.

— Visselig ikke almindeligt.

— Og saa her:

Vincentius blader videre i Heftet.

— Ja: — „Havde jeg en Gud, jeg kunde erkjende, jeg vilde ikke længer holde ham for Gud. Erkjender du Noget af ham: intet af det er han. Og idet du dog erkjender noget af ham, kommer du i Dyrets Tilstand. Vil du altsaa ikke synke ned til at være et Dyr, saa erkjend du intet af den aldrig forkyndte Gud!“

Han løfter triumpherende Heftet i Veiret: —

— Jeg gad nok vide, hvad der paa den Maade skulde blive af den hellige Theologi!

— Du maa vel sige det, du maa vel sige det, Vincentius! bifalder Bispen og ser hen for sig med det Smil, hans Famulus *ikke* kan lide.

Desto ivrigere farer han videre i Texten.

— Og hvad Eders Høiærværdighed igaar lagde Vægt paa: at den store Gudsven stod i Forbindelse med den frie Aands Brødre, skulde det ikke finde sin Bekræftelse i et Sted som dette: — „Saa alvorlig tage de Retfærdige det med Retfærdigheden: hvis Gud ikke var retfærdig, han var dem ikke en Bønne værd.“ — Gud var dem ikke en Bønne værd! — jeg gruer ved blot at tage saadan en Blasfemi i min Mund. Og videre: „Siger jeg altsaa „Gud er god“ — det er ikke sandt, Gud er ikke god, *jeg* er god! Ja jeg gaar videre endnu: Jeg er bedre end Gud! . . .

Hans Stemme svigter. Han staar lamslaaet af Rædsel over de gudsbespottelige Ord, som han har maattet udtale. Det forventede Udbrud fra hans Herre udebliver ganske vist — til hans Skuffelse. Men Panderynkerne

vise, at den myndige Kirkefyrste ingenlunde er uagtsom, at han hører og veier Alt.

— Kan en mere blasphemisk Tale vel føres selv af hine den frie Aands Brødre og Søstre? Dog hvad siger jeg? afbryder Vincentius sig selv, henreven til denne ciceronianske Vending ved Beundring af den Finhed, hvormed han i stedse virksommere Stigning har lagt dette vigtige Foredrag til Rette: — hvad siger jeg? finder jeg ikke her Ord, der i Formastelighed endogsaa stille hine i Skygge?

— Nu? I gjør mig virkelig begjærlig.

— Eders Høiærværdighed vil ikke blive skuffet. Thi her siger Forfatteren: „Atter vil jeg sige hvad aldrig blev sagt: Gud og Guddom ere forskjellige som Jord og Himmel. Men ogsaa det indre og det ydre Menneske ere saa forskjellige som Himmel og Jord. Ganske vist, Gud staar mange tusend Mil høiere. Men ogsaa Gud vorder og forgaar.“

— Hm ..

— „Gud forgaar“ — har man hørt sligt Kjætteri? — Og videre: „Da jeg stod i min første Urstand, da havde jeg ingen Gud, jeg tilhørte mig selv. Jeg var en bestemmelsesløs Væren, en Erkjender af mig selv i guddommelig Sandhed. Her stod jeg *fri for Gud og for alle Ting.* Men da jeg traadte ud af min frie Vilje og erholdt mit skabte Væsen, dermed havde jeg da ogsaa en Gud. Thi før Kreaturerne vare, var Gud ikke Gud; og da de vare vordne, var han ikke Gud i sig selv, men i Kreaturerne var han Gud, og havde som saadan ikke saa megen Væsensfylde som den ringeste Skabning. Ja sæt at en Flue havde Fornuft og formaaede i Følge den at stræbe hen til den evige Afgrund af det guddommelige Væsen, fra hvilken den er kommen, saa sige vi: Gud med samt Alt

hvad han er som Gud kunde ikke engang give denne Flue Fyldestgjørelse og Tilfredsstillelse."

— Aha! jeg tænkte det, jeg tænkte det jo nok!

— Og til hvem henvender han nu saadanne bespottelige, sataniske Ord? — Her siges det os udtrykkelig: — „Til eder henvender jeg mig *Brødre og Søstre,* I som ere *Guds Venner.*" *„GUDS VENNER"* — hvad siger Eders Høiærværdighed til det?

— Jeg siger, min gode Vincentius, hvad som sandt er. Dette Skrift er hverken mer eller mindre end et Uddrag af Mester Eckeharts Prædikener.

— Mester Eckehart!

Famulusens Ansigt bliver saa langt som udvalset Kagedeig.

Han havde saa sikkert haabet, at have gjort et uhyre Fund. Klog nok til at se, at dette ikke er Hverdagskost, har han ikke helt ubegrundet sluttet, at en Mand, der aabenbart forklædt som Sanger gaar om med et saadant Produkt — (sikkert hans eget Værk, thi det er nylig skrevet) — neppe kan være nogen Anden end den saa ivrig eftersporede store Gudsven? Og nu er det et Skrift af en berømt Mand, velkjendt snart et halvt Aarhundred!

Vincentius' Nederlag er fuldkomment. Og det er kun ringe Trøst at han kan minde sin høie Foresatte om, at Mester Eckehart er forkjætret og hans Skrifter satte paa den sorte Liste.

— Det er sandt, at den beklagelige Bulle *„In agro dominico"*, som Franciskanerne fik sat igjennem, har erklæret sytten Sætninger af Eckehart for kjætterske og elve for sletlydende og overdristige — —

— Da tør jeg sige, at dette her hører til de sytten!

— Tør I? I er en dristig ung Mand, Vincentius. Hvad mig angaar, saa vilde jeg i Betragtning af den store

Dominikaners — og I vil gjøre vel i at erindre, at Mester Eckehart ved sin Lærdom, men i Særdeleshed ved sit uforlignelige Snille og Dybsind for stedse vil forblive en Pryd for den Orden, som det er min Ære at tilhøre —

Famulusen bøier angergiven sit Hoved under denne Irettesættelse.

— Jeg siger, i Betragtning af hans eiendommelige Udtryksmaade og philosophiske Terminologia vilde jeg mene, at hvad I her har forebragt ikke egentlig kan kaldes hæretisk, men vel er at regne blandt de Ting, om hvilke vort Ordenskapitel i Venedig, medens Mesteren endnu indtog den høieste Lærestol, den han prydede indtil sin Død, advarende mente, at man ikke i Prædikener overfor ulærde Lægfolk burde foredrage Ting, der let kan misforstaas af dem og forlede dem til Kjætteri.

— Men bør det i saa Fald taales, at en Mand bærer et saadant Skrift hos sig, der drager om som en Folkesanger — —?

Det er kun en mat Tilbagetogsfægtning, men den bliver strax slaaet ned: —

— Jeg har ikke aabnet en Klapjagt paa Smaavildt. Jeg beder kun det store Ædelvildt, denne Ubekjendte, der kaldes den store Gudsven.

Vincentius lader Hovedet hænge. Han ser, der er Intet at stille op.

— Men — fortsætter Prælaten eftertænksomt — jeg veed ikke, om der er Grund endnu til at lade dette Spor fare. Hvorfor skulde ikke den store Gudsven, om hvem det er blevet os berettet, at man kunde vente ham i en saadan Forklædning — hvorfor skulde han ikke kunne have Eckeharts Prædikener hos sig? Da han selv ikke er nogen ringe Aand; hvor kunde han søge bedre hen end til disse Dybsindigheder, som desværre kun altfor

let lade sig mistyde og misbruge af vantro Aander? Hvorved disse endda have den Fordel at kunne skjule aabenbare Vranglærer under et Navn, der trods hin beklagelige Bulle endnu har ikke ringe Autoritet og maaske er deres Dommer kjært.

— Ganske vist, Eders Høiærværdighed, ganske vist, stammer Vincentius, der ser et nyt Haab lyse op og kun beklager, at han ikke har haft Omløb nok i Hovedet til selv at give Sagen denne Vending.

— Alt vel overveiet er det bedst at I selv gaar til Telheim. Jeg veed ikke, hvem jeg ellers kunde overdrage en saa vigtig Mission.

Vincentius bøier sig overvældet af saadant Tillidshverv — medens hans Hjerte atter synker.

„Der slap Katten af Posen! Det er klart, han troer ikke mere paa at Fyren i Telheim er den store Gudsven, end at jeg er det. Han vil blot have mig af Veien, og nu har han fundet en Maade, som er gunstigere endnu end Brevet til Mittelmynster."

— Lad mig se! naar I rider strax efter Middag, kan I naa Weltenborg endnu iaften, hvor I sætter over Donau. Karmelitterne vil give jer god Forpleining, og Prioren vil forsyne jer med et kraftigt Ridedyr til at fortsætte Reisen, saa I kan være i Telheim iovermorgen Aften — bedre ikke at ile for meget, end at blive liggende paa Halvveien. Dér forhører I Fangen og anstiller en foreløbig Undersøgelse. I fører ham saa til Regensborg, hvor han indtil videre holdes i Forvaring i Dominikanerklostret og hvor I sætter Prioren grundig ind i Sagen. Brevet til Mittelmynsterstiftet vil vi saa dog lade gaa tilbage med det ridende Bud — skader intet, for da I kommer til Regensborg, besøger I Stiftet, overbringer

min personlige Udtryk af Deltagelse og kan vistnok endnu være min Stedfortræder ved Bisættelsen — —

„Se, hvor han faar det trukket i Længden fra Dag til Dag!“ —

— Men kan Eders Høiærværdighed undvære min Tjeneste saa mange Dage?

— Det vil være — hm — meget ubekvemt for mig, ganske vist. Men det faar ikke hjelpe. Jeg maa skrive alle mine Breve egenhændig, hvilket vil være værst for dem der skal læse dem — eller jeg faar øve Taalmod i Penneførelsen; det er maaske godt ogsaa en Gang at være tvunget til *det.* Vigtigere Skrivelser kan jeg maaske diktere en af Husets Damer — Eders Veninde, Frøken von Laufen, har vist en god Haand. I alt Fald faar jeg hjelpe mig som bedst jeg kan. —

— Men jeg troer sikkert, at jeg maatte kunne naa Telheim mindst en halv Dag før og afgjøre Alt dér endnu imorgen, hvis jeg i Stedet for at tage Veien over Weltenborg — —

— Nei, nei, nei! Jeg har lagt Eders Reise med velberaad Hu. Ikke blot fordi Klostret har en velforsynet Stald, skjønt det er af Vigtighed, da det ikke er saa let som Eders Ukyndighed forestiller sig det at gjøre en maadelig Rytter bereden. Nei, jeg lægger særlig Vægt paa at I underveis kommer til at tale med Prioren, til hvem jeg vil give jer et Brev med. Han er en Mand med megen Erfaring i disse Sager ... Naa, altsaa Brevet til Mittelmynster bringer I mig om en Timestid til Underskrift —

En Haandbevægelse understreger Afskedigelsen.

Men hans Famulus bliver staaende og rømmer sig.

— Angaaende Tilstanden der nede i Byen — —

— Ja, ja, vi har jo talt om det igaar Aftes. Som sagt,

der er ikke mer at gjøre. Missionen fra Regensborg maa komme iaften eller senest imorgen Formiddag og vil foretage de bedste Skridt til at bekjæmpe Soten.

Ny, afsluttende Haandbevægelse.

— Hm. Det er ikke saa meget Soten selv, jeg mener, som Sindstilstanden. Det gjærer dernede, man kan næsten sige at Byen er halvt i Oprør — og det retter sig mod denne Borg — navnlig mod Borgfruen.

— Hvad for Noget!

Ottomar springer op og staar tungt aandende foran sin Famulus, der træder et Skridt tilbage for de lynende Øine.

— Og det siger I mig først nu?

— Eders Høiærværdighed havde iaftes kun daarlig Stunder — —

Ottomar ser ned og bider sig i Læben.

Han havde i Virkeligheden paa sit Taarnkammer været optaget af efter Hukommelsen at restaurere en af sine gamle latinske Elskovscarmina, da hans Famulus afbrød ham med et uvelkomment Besøg for at aflægge Beretning.

— Og desuden tyktes det mig at være en maadelig Sovedrik at kredense Eders Høiærværdighed, da der dog ingen umiddelbar Fare — —

— „Fare!“ ... „umiddelbar Fare“!

Ottomar kan neppe fnyse sin Foragt ud, mens han stormer frem og tilbage i det lille Kammer som en Løve i sit Bur.

— Men da Eders Høiærværdighed nu sender mig bort for flere Dage, mente jeg at det var min Pligt — —

— Naa, hvad er der da paa Færde dernede?

Han standser saa brat foran sin Famulus, at det giver et Sæt i den unge Mand.

— Tal, Menneske!

— Ja det er med Eders Høiærværdigheds Tilladelse den samme Tale: — at det her er et halvt Beghard- og Beghinerhus og at man er i Færd med helt at omskabe det dertil —

— Hvad vedkommer det det Pak dernede?

— Med Forlov, de mene det vedkommer dem for saavidt, som den naadige Frues Kjætteri, som nogle sige staar under den frie Aands Brødres, eller Amalrichernes gudsbespottelige Tegn —

— Ah ha!

— Andre tale om hendes formodede Forbindelse med den store Gudsven og mene, at den, som vil vinde den udsatte Belønning, maaske gjør bedst i at søge ham paa Borg Langenstein.

— Saa! vilde han det? jeg skulde lide at see den Person, der havde Mod til at komme herop i det Ærind!

— Og alt dette hjemsøges nu paa dem, mene de —

— Pest ramme dem allesammen og stoppe Munden paa de utaknemlige Dyr! — „Dyr“, siger jeg? en Hund, en Hest er taknemlig mod den, der gjør den godt, og denne Øgleæt, som hun har ødslet Velgjerninger paa, lige til selv at ville vove sig ned i deres befængte Stræder og Smøger for at yde dem Hjelp — —

— Nogle se deri et Vidnesbyrd om hendes Skyld; vi vide, at Hexe ikke smittes af Farsot, mod hvilken deres Salve beskytter dem.

— Bedre og bedre! Altsaa Kjætterske og Hex —!

— Nogle tilføie: Giftblanderske.

— Gift — —? er I forrykt?

— Der er i alt Fald een Person, som med stor Bestemthed paastaar, at Fruen har forgivet sin Husbond.

— Ja saa! Da I vel kjender de nærmere Omstændigheder, er I maaske saa god at berette mig dem.

Den isnende Ro hvormed denne Opfordring rettes, virker ikke opmuntrende. Vincentius' Røst er ikke ganske sikker, da han giver sig til at meddele sin Foresatte det Samme, som Hushovmesteren havde hvisket Gertrud i Øret, just i det Øieblik da den unge Mand bankede paa Porten.

— Naa, det er Historien? ja saa! Altsaa, den saraceniske Flaske findes, jeg har selv haft den i min Haand. Da min Farfar laa for Døden og led saare, kom hans gamle Vaabenbroder fra Korstoget, Fruens Farfar, for at se til ham og havde Flasken med, og vi gav den Dødssyge nogle faa Draaber af dens Saft i et Bæger Vin, og derved fandt han Lindring. Der er selvfølgelig her foregaaet det samme ved Borgherrens Død, ogsaa han skal have haft svar Lidelse — holde Døden fra Døren kan de saraceniske Draaber ikke, det er ingen Livselixir. Det er Grundlaget for det smukke Eventyr, I har fortalt mig.

— Ja naturligvis er det taabelig Folkesnak, jeg har aldrig holdt det for andet — men jeg — troede blot —

Famulus stammer i det; han indseer at Sagen staar paa grumme svage Fødder, og han føler mer end han skimter det at det Smil, han ikke kan lide, hviler paa ham med sin mest skjærende Lysstyrke.

— Ja, ja, min gode Vincentius, jeg sagde Eder igaar at I kunde blive en stor Scolasticus, men en brugelig Dommer eller Øvrighedsperson vil I ikke blive — saalidt som en god Rytter. Og mens vi ere ved Rytteriet, naar I nu rider bort, saa kan I, som det er en hed Dag, holde et Øieblik i Kastanieskyggen foran „Det forgyldte Oxehoved“ og lade Værten bringe jer et Stigbøilebæger at I kan tømme det paa hans Herskabs Velgaaende. Og

naar I rækker ham det tilbage, kan I hviske eders gjæve Hjemmelsmand i Øret, at der staar Pinebænke i Raadhuset i Regensborg, og skulde jeg faa Nys om at han nogensinde igjen ytrer en Stavelse om dette til Nogen, *om det saa var til hans Skriftefader,* saa vil jeg have hver Knokkel i hans syndige Krop knust nedefra opefter, Tomme for Tomme — — forstaar han?

Det „han", hvormed Bispen slutter, er *mer* end en affærdigende Haandbevægelse.

Famulus bukker sig ud ad Døren og er glad ved at høre den slaa godt i efter sig.

Noget ledeløs i Knæene — de Vindeltrapper paa Langenstein ere saa steile og Sandstenstrinnene saa udslidte — naaer han ned i sit Kammer, hvor han synker om paa en Stol, saa noget nær, som om der blev truffet Forberedelser til at knuse Knoglerne i hans syndige Krop nedefra opefter.

Han holder endnu det Papir i sin Haand, hvorover de biskoppelige Skrifttegn — snarere Ørnekløer end Kragetæer — ere spredt, som det er hans nærmeste Opgave at tyde og renskrive, indsætte i en selvgjort pyntelig Ramme af passende høitidelige Vendinger og forsyne med forretningsmæssige Tilføielser.

Til dette ikke ganske lette Arbeide har han knap en Timestid, og dog synes han ikke just at være i Skynding med at tage fat paa det. Der er andre Tanker, som arbeide i ham.

Han bliver sendt bort i det Øieblik, da det er ham mindst beleiligt at fjerne sig fra denne Borg, og han sendes bort af En, hvem det er yderlig beleiligt at han fjerner sig saa længe som muligt: — det er det sammenhørende Kjendsgjerningspar, der holder hans Sind og Tanke fangen.

I høi Grad ubeleiligt for ham selv! For sidder han ikke just i Midtpunktet af et vidtspændt Traadevæv — fine Traade og stærke, seige Traade, der uimodstaaelig kildre hans Edderkoppenatur. Og nu skal just en brutal Haand føre ham bort, saa at han ikke kan spinde videre og knytte disse Masker, til saa fin en Flue som Fru Renata sidder fangen i Nettet!

„En Lykke, at jeg dog endnu igaareftermiddags kunde hjelpe liden Gertrud med at plukke Jordbær paa Skrænten og ved den Leilighed fik ud af hende, hvordan det egentlig har været mellem ung Ottomar og denne Renata. Altsaa en utro Elsker, som er trofast — det er ret en Rolle for min Herre og Mester. Og hvor dybt han stikker i den, det viste sig da tydelig nok just nu, da jeg gav ham et Glimt — og det et ganske kraftigt Truselglimt — af Forholdene dernede. En deilig Kjættermester! han vil gjøre Alt for at beskytte hende. Det er derfor jeg skal bort — og en Smule tillige for at han mere uforstyrret og uiagttaget kan drive sin lille Elskovshandel her — som allerede igaar. Og da han fandt paa at sende mig bort, vidste han endnu ikke noget om Faren dernedefra. Saa meget længer bort med denne Famulus! Det skulde ikke undre mig, om han havde fundet paa noget Nyt, naar jeg bringer ham Brevet til Underskrift. En lille Afstikker til Augsborg — eller Sligt.

„Og hvem veed om jeg, naar jeg kommer tilbage, ikke finder Reden tom. Det er det, jeg fremfor Alt maa forhindre — om muligt, for Spillet er blevet noget vanskeligt nu, og ikke saa lidt farligt... Ja ja, jeg vil ikke glemme mit Stigbøilebæger og ikke forsømme at hviske min Ven Stephen Kromand en Djævel i Øret ... at hans forhenværende Madmoder frygter ham og sætter ondt for ham hos sin Galan, Hns. Høiærværdighed, saa hans eneste

Redning for Gods og Liv er at faa Gjæringen i Byen til at voxe, at han har alle Borgerne paa sin Side som en Livvagt, til de faa jaget Kjættersken af Gaarde. Vist er det, at det er med Kort dernede fra at Spillet skal vindes.

„Men Jammerskade, at jeg ikke kan tale med Broder Martin! Det var et lykkeligt Instinkt, der drev mig til at faa ham sat igjennem. Bispen vilde først ikke, for han kan ikke lide ham, men han kunde ikke nægte at Martin var den lægekyndigste. Følelsen er gjensidig. Broder Martin hader Bispen, siden denne gjorde Broder Sebastian til Prior, som er yngre men klogere. Broder Martin snuser Kjættere som et Svin Trøfler. Kunde han gribe Bisp Ottomar i at holde sin Haand over Kjættersken — maaske endda over selve den store Gudsven, og det kan komme dertil, hvis denne staar i Forbindelse med Fruen her: — jeg skal love for, at *det* vilde være en Ret Trøfler efter hans Smag. Og nu maa jeg bort om Eftermiddagen, som han ventes om Aftenen — det er til at blive rasende over! Imidlertid, der er intet at gjøre ved det — uden at skrive til ham. Jeg maa efterlade Brevet i Elisabethinerhuset — betænkeligt, de Fruentimmere ere nysgjerrige; ganske vist saae Forstandersken skikkelig og lidt sløv ud. Nei, nei! Jesper Kromand er en bedre Vei — han har sin egen Hud at hytte — og *sine Knogler!*

„Og nu Brevet til Mittelmynster!“

Han lægger Papiret med Ørnekløerne foran sig og tager fat paa sit Arbeide, hvilket han neppe vier den Omhu og Eftertanke, som en episcopal Skrivelse i saa høitidelig en Anledning har berettiget Krav paa. Fremfor Alt er det ham om at gjøre at faa Tid tilovers for sit Brev til Broder Martin — et vigtigt Brev, som der først maa skrives Kladde til, da hvert Ord er af Betydning.

XI

Neppe er Gjenlyden af Hovslag nede i Borggaard og Porthvælving forstummet, før det banker paa Døren og Konrad træder ind og meddeler, at Hns. Høiærværdighed beder om en Samtale, hvis det ikke er Naadigfruen ubeleiligt at modtage ham.

Øieblikkelig reiser den beskedne Gertrud sig fra det fælles Arbeide — et baldyret Tæppe til Kapellet —; men et Ord fra Renata faar hende til atter at indtage sin Plads. Mere lydig end beredvillig, thi hun vilde hjertelig gjerne have overladt de To den rummelige Sal for at kunne ile op i „Bystuen“ og kaste en lang Række Afskedsblikke efter sin sorte Ridder, som drager ud paa et Eventyr, der mulig kan rumme Fare — thi det er hende ganske ubekjendt — men i alt Fald for flere Dage vil fjerne ham fra Langenstein og hende.

De have ikke længe at vente, før Bisp Ottomar indfinder sig.

Han beundrer det paabegyndte fromme Arbeide, roser det sindrige Vinranke-Mønster med romansk Ornament; formoder, at en saadan Baldyring maa tage lang Tid, men trøster sig med den Betragtning, at Kapellet først skal bygges og at Vintermaanederne ere vel egnede til at fremme Værket. Undrer sig over, at de Regensborger Kjøbmænd føre saadanne Varer som disse kostelig farvede Uldgarn og navnlig denne herlige Silke, og erfarer

at den ham velbekjendte Johannes Fugger i Augsborg har skaffet den fra Venedig. Mindes, at Frøken von Laufens Moder altid var flittig med sin Naal, hvilket altsaa er gaaet i Arv til Datteren ... bliver efterhaanden mere faamælt ... tier ... stryger sig med Haanden om Hagen og rømmer sig.

— Det Anliggende, min ædle Frue, paa Grund af hvilket jeg har udbedet mig denne Samtale, er af en saa vigtig og, jeg kan sige, fortrolig Art ... det angaar endogsaa Embedssager i en fremragende kirkelig Institutions Tjeneste. Jeg haaber derfor ikke at synes uhøflig, naar jeg beklager, ikke at kunne fremføre det uden for Eders Øren alene.

Med et Blik tillader Renata Svigerinden at trække sig tilbage, hvad denne gjør efter at have neiet sig halvveis ned i Gulvet for Hns. Høiærværdighed, medbærende nogen Tvivl omlangendes den kirkelige Institution, hvis Anliggende skal drøftes i Enrum mellem de To og en dermed forbunden Skinsyge paa den afdøde Broders Vegne; men væsentlig dog baaren af Glæde over at kunne flyve op i „Bystuen“ og staa ved det aabne Vindue, før Vincentius er redet over Broen og forsvunden i Kastanieskyggen — — —

— Den Institution, som jeg talte om, kjære Renata, begynder Bisp Ottomar, saasnart Gertrud er ude af Døren, er Mittelmynster i Regensborg, som du jo kjender noget til.

Renata nikker med et Smil, der lyser af Barndomserindringernes gyldne Reflex.

— Jeg har leget saa mangen Gang som Barn i den herlige Stiftshave, der stødte op til Tantes.

— Ja, jeg mindes at du har talt derom — hvilket vel kan have været Grunden til at jeg altid særlig har taget

mig af dette Stift og dets Interesser. Og du husker sikkert ogsaa nok Abbedissen?

— Moder Mechtildis? Aa hvor skulde jeg kunne glemme hende? saa venlig hun altid var imod mig den Gang. Og dog var *det* det mindste. Men senere — i hine Karnevalsuger — da fandt hun mig en Dag i en Krog af Haven, hvor jeg var tyet hen for en Gang at græde rigtig ud, og jeg udøste mit Hjerte for hende som ved et Skriftemaal, og hun trøstede og styrkede mig, som ellers vel kun en Moder kan gjøre det.

— Ogsaa for mig havde hun noget Moderligt ... O, havde jeg blot anet *det* ... meget forstaar jeg nu af hendes Adfærd ... hendes Blik og Mine ... særlig da jeg sidste Gang besøgte hende — —. Havde jeg blot anet *det!*

— Der er dog ikke — tilstødt Søster Mechtildes Noget?

— „Tilstødt“ nei, Kjæreste! Gud har kaldet hende til den Salighed, han har beredt sine Udvalgte, til hvilke denne fromme Sjæl tilvisse hørte.

Renata bøier Hovedet. De tie begge en Tid lang.

— Og det er angaaende hendes Død du vil tale med mig?

— Ja.

— Maaske om hendes Bisættelse?

— O nei, det er angaaende en værdig Udfyldelse af den Plads, hun har efterladt tom.

— Men du kan neppe have Brug for mit Raad i den Sag?

— Jeg veed ikke... Jeg har end ikke forsmaaet at raadspørge min Famulus. Hvad tykkes dig ellers om denne unge Mand?

— Han huer mig kun lidt, sandt at sige — jeg veed

neppe selv hvorfor. Sætter du Pris paa ham, skal jeg søge at faa et gunstigere Indtryk af ham.

— Vincentius er i hvert Fald et godt Hoved. Det viste han ogsaa ved denne Leilighed, da han uden den ringeste Betænkning strax gjorde den rigtige Bemærkning, at et Stift som Mittelmynster maatte forestaas af en Dame af fremragende Slægt, enten denne nu kan kaldes saa paa Grund af sin Rang eller ogsaa derved at en af Ahnerne har givet Navnet en god Klang i Kirkens Øre. Som Exempel nævnede han min egen Familie. Heinrich von Winterstetten er i vide Kredse kjendt som en af de sidste Korsriddere — hvilket her opveier den høieste verdslige Adelsrang.

— Ja, jeg forstaar det nok. Det var vistnok et Bevis paa megen Kløgt og stor Omsigt hos din Famulus.

Renata ser eftertænksomt ned paa Mønstret i det Arbeide, der ligger foran hende.

— Men jeg husker ikke Nogen af din Familie — ja, det skulde da være Søster Sophia i München — —

Ottomar ryster smilende paa Hovedet. Hans Frænke i Clarisser Klostret i Bayerns Hovedstad har i de sidste ti Aar været stokdøv og allesinde haft en saare spag Forstand.

— Nei nei! Hende kan der ikke godt være Tale om. Men er det slet ikke faldet dig ind, at din egen Slægt befinder sig i ganske den samme Stilling? Valentin von Langenstein var saa god en Korsfarer og er mindst saa velkjendt som Heinrich von Winterstetten.

— Aa, nu forstaar jeg —: det er derfor du vil have mit Raad.

Hun raadspørger atter Mønstret, som om en Vinranke, der snor sig ud og ind mellem romanske Piller og Buer, var de Laufeners Stamtræ. Men paa intet af Bladene

synes hun at finde noget brugeligt Navn. De gyldenbrune Øine se fra dem op paa hendes Ven med et Blik, der fortvivler om at hjelpe ham.

— Der er slet intet kvindeligt Medlem af vor Familie som er i Kloster — ikke i den fjerneste Gren. Søster Anna døde i Foraaret, men det veed du formodentlig ikke.

— Nei, det vidste jeg ikke.

— Ja, der er ingen Anden.

— Der er — om end ikke i et Kloster — dig selv, Renata.

— Jeg?!

Hun synker tilbage mod Stolens steile Ryglæn og ser paa ham, som om hun er i Tvivl om, hvorvidt han taler i Alvor.

— Det forekommer dig vel at være en vild og underlig Tanke, og dog er det den første, der faldt mig ind, saasnart jeg var kommen over det Stød, jeg fik ved Efterretningen om min moderlige Venindes Bortgang. Ja det var mig, som om denne Tanke blev sendt mig af hende selv, som om hun pegede paa den Abbedissestol, hun havde ladet tom: — dér skal nu En sidde, som vil være dig uendelig mere til Trøst og Støtte end jeg har kunnet være.

Renata svarer ikke. Hendes Blik undgaar hans — endnu bestandig fængslet af Mønstret.

Hun er rørt og endnu mere forvirret. Hvad skal hun svare ham? Hvorledes tilintetgjøre dette nye Haab, der aabenbart har slaaet dyb Rod hos ham? Hvad Grund skal hun give, som hans Iver ikke strax veed Raad for?

— Jeg seer vel, at det falder dig vanskeligt at gjøre dig fortrolig med denne Tanke og det undrer mig ikke. Tro ikke, at jeg vil trænge ind paa dig, at jeg overhovedet

venter noget Svar fra dig nu. Du maa først vide hvad det dreier sig om — hvad en Anstalt som Mittelmynster er og kan blive til, hvad Abbedissens Stilling og Opgave betyder.

Renata nikker. Intet kan passe hende bedre for Øieblikket end at være stum Tilhører.

Hun har taget sin Naal op og sætter regelmæssig Sting ved Sting af den dunkelviolette Uld ind i Skyggesiden af en Drueklase, medens Ottomar, henreven ved Tanken om det kommende Samliv i Regensborg, udbreder sig over Stiftets Historie og Instituter, dets Fortrin fremfor andre lignende Anstalter, dets betydelige Fremtidsmuligheder, dem han aldrig før har set i et saa lovende Lys.

Alt dette hører Renata kun med et halvt Øre.

Skulde hun sige rent ud til ham: „Jeg hører til Gudsvennernes hemmelige Kreds — Sekt, kalde I det, vi selv kalde os Christne — saa du ser selv, at du umulig kan gjøre mig til Abbedisse i saadan et rettroende kirkeligt Stift som Mittelmynster.“ Det er den afgjørende Grund, og det er umuligt at møde ham med den. Skulde hun beraabe sig paa sin Frihed, som hun maatte give Afkald paa? Vilde han forstaa, at hun for dens Skyld nægter at føie hans brændende Ønske — thi hans Stemmeklang endnu mer end hans Ord forraader, hvilken Magt denne Forestilling og Alt, hvad der knytter sig til den, allerede har vundet over et Sind, der synes at have bevaret Ungdommens Bevægelighed for at parre den med Manddommens Viljesfasthed.

Men giver han hende ikke selv en god Grund i Hænde, idet han nu taler saa ivrig om Stiftet Mittelmynsters gunstige Betingelser og smukke Fremtidsmuligheder?

— Og mit eget Stift, Ottomar? — Borg Langenstein? — Alt, hvad jeg har for med den? Det er en mindre Sag,

ganske vist, men det er min egen. Og den skulde jeg nu opgive? Alt hvad jeg har udtænkt mig og drømt og allerede halvveis paabegyndt, det skulde jeg lade i Stikken?

— Visselig ikke, Renata — først og fremmest vil vi føre *det* videre. Alt skal ske efter dine Anvisninger, lad det være min Sag. Naar du har tiltraadt din Stilling — thi du maa tilbringe et Aarstid i Stiftet, inden jeg kan udnævne dig til Abbedisse. Det er et overordentligt Skridt naturligvis, men du kan fortrøste dig til at jeg skal vide at finde mine Veie. Er du først Abbedisse i Mittelmynster, saa volder Veien fra Regensborg til Langenstein dig liden Vanskelighed. Du kan besøge det gamle Sted, naar du lyster, og kan ogsaa residere her i kortere Tid, af og til, for at tilse Alt, saa du overhovedet har Styrelsen fast i din Haand. Søster Irene, som midiertidig er Viceabbedisse, kan altid indtræde i den Stilling igjen, naar du er borte. Alt det skal jeg ordne paa det Bedste.

— Men det vil aldrig blive *det* — Stiftet Langenstein vil aldrig blive det, som naar jeg boer her fast og vier det alle mine Kræfter.

— Aa, jeg veed ikke, men vist er det, at det Hele, dit samlede Livsværk, ganske vist vil blive et andet, men kun et uendelig større og rigere. Jeg sagde dig igaar, at dette Langensteiner Stift skulde blive vort fælles Arbeide, et Værk, der atter knytter vore Livstraade sammen. Saaledes skal det ogsaa være, kun at dette Værk gjentager sig paa en langt høiere Skala. Stift Langenstein og Mittelmynster — det er som den samme Choral, først spillet paa et Psalterium og dernæst paa et Orgel.

Renata sukker. Der er sikkert noget lokkende i denne Forestilling. Noget, der taler til hendes Virkelyst, til Vidden af hendes Blik og til den Kraft, hun føler i sig. Noget tillige, der taler til en anden og mere kvindelig Trang hos

hende. Og det er, som om han følte det, og intet Øieblik forsømte nu at henvende sig til den.

— Denne nye Borg Langenstein skulde blive et Hjemsted for vort nye Samliv, men hvor langt fuldkomnere og friere vil det ikke kunne udfolde sig i Regensborg! Kun enkelte Besøg kunde føre mig hid som en forholdsvis sjelden Gjæst. Dér vil mit Embede og dit bestandig bringe os sammen paa den utvungneste Maade. Og ikke blot det. Abbedissen i Mittelmynster er ikke fængslet indenfor fire Klostermure, om end Søster Mechtildis af eget Valg levede saaledes strengt klosterligt; hun havde en tung Sorg, som hun aldrig helt forvandt og som vendte hendes Sind ganske bort fra Verden. Du har Frihed til at deltage i al ædel Selskabelighed i de Regensborger Ridderhuse og i mit Palads; end ikke en Ordensdragt behøver hæmmende at adskille dig fra Andre af din Alder og dit Kjøn; jeg har som Barn set Søster Mechtildis' Forgængerske stoltsere i Fløiel og Silke i min Onkels Høiloftsal. Saaledes vil vi bestandig træffes, have hundrede tilfældige og aftalte Smaamøder at haabe paa og glæde os til — — —

Ottomar er staaet op og gaar frem og tilbage i Salen, fra Vinduet til Kaminen, der i sin mægtige Opbygning med sin svære Røghat og sine pudebelagte Siddepladser optager næsten Halvdelen af den korte Væg og ser ud til at kunne sluge en hel Birk paa een Gang. Solen skinner ind gjennem de rubinrøde, violette, gyldengule og orangefarvede Ruder, som danne Langensteinernes Vaaben, og Arnestedets grønne Kakler kaste deres egen Glands og Farve tilbage.

Med hastige, elastiske Fjed maaler Bispen den brogede Lysbro langs hen over det blanksorte Egetræsgulv, alt imens han udmaler det glimrende Regensborger Billede.

Renata har glemt sit Arbeide og følger ham med et Blik, der er varmere og mere lysende end hun selv veed af. Det er hjertevarmende at se, hvor ungdommelig han lever op i denne Drøm; det giver Lys i Sindet at drømme den med — blot for et Øieblik, om den end aldrig kan blive til Virkelighed.

Men da han ser hen paa hende med et halvt forventningsfuldt Smil, føler hun, at der er for meget Liv i hendes Blik og tyer atter til Naal og Garn.

— Men har du ogsaa tænkt paa, om du ikke derved vilde skade dig selv og din Stilling alfor alvorlig? Har du overveiet, hvilke Farer et saadant Forhold er omgivet af og hvad onde Tunger kunne gjøre ud af det?

Ottomar er blevet staaende ved Kaminen.

Da han ikke svarer, vover hun imellem to Sting at skotte derhen.

Han ser ud, som om han var til Sinds at lade alle saadanne onde Tunger rive ud med Jerntænger og brænde dem og lade deres Aske spredes for alle Vinde, at end ikke en enestes Støvgran kunde finde sammen igjen ved det sidste Basunstød for at aflægge Vidnesbyrd imod ham og hans Hjertes Dame.

Hun har vel ogsaa i unge Dage ved en sjelden Leilighed glimtvis set noget af denne Side hos ham. Men hvad der den Gang gnistrede rødt, det lyser nu hvidglødende — det blænder og skræmmer hende. Hun er glad ved atter at fæste Blikket paa sin Vindrue, der svulmer med en halv Snes Sting, før han har fundet *sin* Tunge, der nu taler saare behersket.

— Du har berørt et Punkt, som visselig maa omtales. De „onde Tunger“ faa vi at gjøre med i hvert Fald. Vi maa tage Hensyn til dem og vi maa sætte os ud over dem — begge Dele til en vis Grad, her som der. Jeg er ikke

vis paa, om de ikke vil være farligere *her,* hvor du lever i Afsondrethed, hvor mine Besøg hverken kan eller skal skjules, medens dog vor Samværen unddrager sig den almindelige Opmærksomhed. Naar jeg siger „farlig“, tænker jeg derved ikke paa min Stilling men paa dit gode Navn.

Renata nikker og under sig et hurtigt Blik.

I hans Øine er der Ømhed og Bekymring, om hans Mund et Træk, der tydelig nok viser, at denne Mand holder sin Stilling for saa høi og saa fast, at Mængdens Mundsveir er ham som den Blæst, der hvirvler Veistøvet op under Hovene af hans Hest.

— I Regensborg derimod vil selve den aabenlyse Offentlighed, hvormed vort Forhold optræder,være dets bedste Værn mod Pøblen — hvorved jeg forstaar den i Fløiel og kosteligt Pelsværk, thi *den* er det, vi har at gjøre med. Den vil skumle og hviske i Begyndelsen, ganske vist, men den vil snart vænne sig dertil og endelig stiltiende anerkjende vort Forhold, som saa mangt et mindeligt Venskab mellem en Prælat og en ædel Ridderdame er blevet det — anerkjendt som en høibaaren aandelig Ægtepagt.

Renata bøier sig dybere ned over sit Arbeide, som hun endog saaledes neppe kan se.

— Men er saadanne onde, vrangtydende Tunger, den eneste Fare, Ottomar? Er der ikke en langt større Fare, der truer os, skjult i os selv?

Lyden af hendes egne Ord jager hende en Skræk i Blodet. Hun ønsker dem uudtalte. En stingende Smerte i Spidsen af den venstre Tommelfinger er hende en velkommen Afleder. Det koster hende Anstrengelse at tilbageholde et lille Smertes-Udbrud, og denne Selvbeherskelse giver hende lidt af hendes Ro tilbage.

Ottomars Stemme lyder uventet nær, lige over hende.

— Dette forestiller ganske vist hin „rette Vinstok“, som Evangelisten taler om; men du farver den med for ægte Purpur — det er dog kun et baldyret Billed.

Hun ser ned. En Bloddraabe er faldet fra hendes Finger ned paa et af de foretegnede Bær.

Ottomars Haand lægger sig paa hendes Skulder.

— Renata, lad os ikke med vort Hjerteblod farve et Billed, en tom Skygge! Det Samliv, der skulde have været vort, er forspildt ved mit Daarskab, mit Vanvid. En Skygge — mit Tungsind, min arvede Sjæleangst — sugede dets friske Ungdomsblod, til den fik Livsens Farve og for mig blev mere virkelig end Virkeligheden. Se, Forsynet har i sin Miskundhed skjænket os denne nye Mulighed — skal vi skyde dets Gave fra os, sky den af Frygt for en Skygge, Spøgelset af en Fare i os selv? Bedre trodse denne Fare, bedre bekjæmpe den, bedre — ja, jeg vover at sige det — bedre bukke under for den, end paa Forhaand af den lade os skræmme bort fra den Lykke, der endnu kan og skal blive vor.

Renatas Hoved synker ned paa hendes Arm, der hviler ved Siden af det forsømte Broderi. Fra et gult Glarstykke i et Vaabenfeldt glider en Straale ned over de brune Fletninger, overglitrende dem med et gyldent Glandsskjær. Med Ømhed hviler Ottomars Blik paa denne Haarfylde, og den Tanke glæder ham, at den ikke behøver at falde for Saxen, som den maatte have gjort, hvis hun traadte ind i et almindeligt Nonnekloster.

Saa sikker er han allerede paa at sætte sin Sag igjennem.

— Det er ikke saadanne Farer, hverken ydre eller indre, der vil have Magt til at staa os i Veien, fortsætter han, idet han med Opbydelse af sin Viljeskraft vender sig bort, thi han føler Fristelsen til at trykke et bræn-

dende Kys paa denne buede Nakke dér hvor dens varme Elphenbensfarve glider ind i Haarets bløde Skygge.

Renata har en Fornemmelse, som om et Tryk blev løftet fra hende, da han fjerner sig og gjenoptager sin Vandring frem og tilbage mellem Vindue og Kamin.

— Men, som jeg sagde dig, jeg vil ikke trænge ind paa dig nu, jeg venter ikke, at du skal træffe nogen Afgjørelse. Saa vigtigt et Livsskridt bør man overveie vel. Jeg kan ogsaa tænke mig ganske andre Betænkeligheder, som kunne opstaa, maaske allerede *ere* opstaaet hos dig. Du er ikke som de Andre, dine Følelser, dine Anskuelser ere ikke Mængdens. „Hvorledes vil jeg passe ind dér i Mittelmynster? Vil jeg kunne aande i denne Luft, under Trykket af al denne lavpandede Massetro og sneverhjertede Fromhed?“ thi saaledes vil du forestille dig Gjennemsnitsaanden i en saadan Klosteranstalt, og stort mere maa man heller ikke vente sig. Det er naturligt, at et saadant Spørgsmaal reiser sig. Men du maa betænke, at Hyrdinden skal staa over Hjorden ... Dog kan hænde, du endogsaa siger til dig selv: det vilde være et Bedrag, om jeg traadte ind i en saadan kirkelig Stilling.

Renata ser et Øieblik op paa ham — næsten forfærdet: — „Ligge mine hemmeligste Tanker da aabne for denne Mand som en Bog?“

— Derfor siger jeg dig udtrykkelig: Gjør dig ingen tomme Skrupler over Sligt. Du talte igaar om Mester Eckehart. Hvor forskjellige vare ikke hans dybe religiøse Tanker og Syner — forskjellige navnlig i deres eiendommelige personlige Udtryk — fra hvad der er og maa være det officielle Kirkesprog! saa forskjellig endogsaa, at det er lykkedes vor Ordens Modstandere hos en Pave, der havde solgt sig til Frankrig, at sætte denne tydske Tænkers Fordømmelse som Kjætter igjennem. Men ind-

til sin Død indtog han Kirkens høieste Lærestol i Tydskland, maaske i Christenheden. Troer du, han stod der med Skrupler i Sindet? At han ikke tvertimod sagde til sig selv: just *det,* at jeg tænker dybere og ser høiere end Mængden af Kirkens Lærere, just *det* forpligter mig til at staa her?

Renatas Hoved er atter sunket ned paa hendes Arm. Hun aander tungt, næsten stønnende.

Et helt Chor af Stemmer i hendes Indre byde hende at lytte til denne Røst, saa kjær og saa kjærlig, men fremfor Alt saa forstandig og verdenserfaren, saa bekymret for hendes Vel og tillige saa myndig og mægtig til at fremme det. —

Men en enkelt Røst gjennemtrænger dette Chor og vil ikke lade sig overdøve: — „Ja, lyt! og mærk dig det! Hør ham, han har Ret — paa sin Vis. Han maa jo vide det bedst, for han er Kirkens Mand, og den Vei, han viser dig, er Kirkens og Verdens Vei; det er ikke Guds Venners Vei. Lyt og mærk dig hans Ord! thi du maa vælge nu mellem ham og den Anden, mellem Kirkens store Ven og Guds store Ven, mellem din Ungdoms Elskede og Mesteren, hvis Ord og Skrifter, hvis gode Exempel har været din Støtte, din Trøst og dit Haab, ham, hvem du har taget i Guds Sted for at sidde ved hans Fod. Hvad vil der blive af dette Discipel-Forhold, naar du residerer som Abbedisse i Mittelmynster-Stiftet i Regensborg? — Lyt og vælg!“

Ottomar er standset — er traadt nærmere. Hun veed, at han staar foran hende, paa den anden Side af Bordet. Hun føler hans Blik hvile paa sig.

— Veed du, Renata, hvorfor jeg er her paa Borg Langenstein.

— For at se mig igjen.

Hun ser op med sit lysende Smil, idet hun møder hans sælsomme Spørgsmaal med sit enfoldige, ligefremme Svar.

Saa enfoldig-ligefremt, at han trods sin bekymrede Alvor selv maa smile, da han svarer: —

— Du har Ret. Det var Grunden. Men vi Mænd — og navnlig Mænd i min Stilling — vi have ofte en Dobbeltgrund. En, udaf hvilken vi handle, og en, hvormed vi forklare vor Handling for Andre og ofte nok for os selv med. En saadan Skingrund var den, at du er mistænkeliggjort som Kjætterske.

— Saa er du her for at forhøre mig?

— Jeg er her, som du selv sagde, for at se dig. Saa liden Vægt lagde jeg paa hine Anklager, at jeg neppe engang, da jeg besluttede mig til at reise hid, tænkte paa at jeg ogsaa kunde komme til at beskytte dig. Men sikkert er det, at der er dem, som vil dig ondt, og jeg har efter at være kommen hid — paa Grund af Undersøgelser, som jeg har anstillet — faaet den Overbevisning, at de sidde i dit umiddelbare Nabolag, at du har en Fjende i Langenstein By — ikke paa nogen Maade nogen høitstaaende Person, men maaske dog ikke ufarlig.

— Jeg veed vel hvem det er.

Ottomar nikker.

— Ogsaa dette Lod maa lægges i Skaalen, naar den skal give den rette Vægt. Det tynger svært til Fordel for Regensborg og imod Langenstein. Allerede det, du er borte fra sligt speidende Naboskab, er en stor Vinding. En større er det, at du ved at indtræde i Mittelmynster giver det bedste Svar paa saadanne anklagende Rygter — og at jeg selv fuldender det ved at gjøre dig til Stiftets Abbedisse. Du har ikke glemt hvad jeg sagde dig igaar om det Uveir, der trækker op fra Vælskland, og at den

er klog, som i Tide tyer til Kirkens sikreste Ly. Hvor er det sikrere end under selve min Krumstavs Skygge? og dertil har idag denne Vei aabnet sig paa en uforudset Maade. Giv mig intet Svar nu, men tænk over det, Renata!

Hun hører hans Skridt over Gulvet, hører Døren aabnes og lukke sig efter ham.

Hører de mange Stemmer i sit Indre og den ene Røst: —

„Hør ham! Han viser dig sin Vei og Kirkens. Den Vei, der fører bort fra Faren, bort fra Martyriet — og bort fra Gudsvennernes Vei!“

XII

Bisp Ottomar rykker Taarnkamrets Vindue op.

Frisk Luft er der ganske vist intet Haab om, men dog til en Forandring om Luft, er den end nok saa lummer.

Lummer? Den er hed som en Bagerovns.

Den strømmer ikke ind til ham. Han mærker den først, da han stikker Hovedet ud og støder Panden imod den. For den synes at staa derude som en fast, urokkelig Ting.

Af alle de mange trykkende Dage er denne den mest trykkende.

Ikke heller har Øiet nogen Glæde af Himmellyset.

Det er blændende nok, men søvnigt, næsten farveløst blaalig-hvidt og ensformig stillestaaende som Luften. Over Skovkammen staa et Par matrødlige Skybobler. De se ud, som om de vare fyldte med Ørkenhede og vilde briste for at vælte den over Liden ned i Dalen, snarere end at de skulde bringe kjølende Uveir. For i ugevis har man nu Dag for Dag set saadanne Skyer danne sig i Horisonten.

Uvillig slaar Ottomar Vinduet i.

Saa heller atter Taarnkammerets lidt mugne Luft og det dæmpede grønlige Lys fra Smaaruderne.

Med Undtagelse af den korte Tid, som det fælles Middagsmaaltid tog, har Ottomar tilbragt hele Dagen i sit

Kammer. Han er ikke begjærlig efter at træffe Renata i Enrum, for han vil ikke trænge ind paa hende efter et Svar eller blot synes at gjøre det. Og hvad skulde de ellers tale om, uden at det med hvert Ord mindede dem om, at de skyede det Emne, som Alt kom an paa?

Men naar han saaledes har lukket sig inde paa sit Værelse, saa er det ikke for at finde Ro dèr. Han har ikke ventet, at den skulde være der, og den er der heller ei, saa stille det end er rundt om. Den nagende Fornemmelse, at han ved at indemure sig saaledes spilder en hel Dag af de faa, han kan unde sig paa Borg Langenstein, tilmed en af de endnu færre da hans Famulus er langt af Led, er en stadig Urostifter. Et Par Gange har han haft Haanden paa Laasen for at begive sig ned, hvor han kan haabe at træffe hende, og har atter sluppet den med et Suk.

For at overvinde denne utaalelige Tilstand har han kastet sig over et Arbeide.

Bordet bærer Vidnesbyrd om at han for saa vidt i alt Fald ikke har spildt sin Tid. Dets Plade forsvinder næsten under spredte Papirblade og Pergamentstykker af forskjellig og aabenbart tilfældig Størrelse og Format, alle beskrevne — her en hel Side, der knap en halv, hist kun et Par Linier — ofte kradset skraat over Bladet, som det just har ligget der — overalt den samme frygtelige Skrift, som han selv neppe vil kunne læse imorgen, og som sikkert ingen fremmede Øine undtagen Vincentius' kan tyde.

Men kan han lade Vincentius læse hvad han dèr har skrevet?

Han lader Heftet, som han læser i, synke, da han stiller sig selv dette Spørgsmaal, og ryster paa Hovedet med et bidsk Smil. Sikrere selv at overtage det kjedsomme-

lige Renskrivningsarbeide ... Med mindre — og Smilet bliver alt andet end bidsk: Renata var i gamle Dage flink til at læse hans Kragetæer! De ere ganske vist blevet værre siden den Gang; men maaske, naar han gaar dem godt efter — — —

Ogsaa det vilde da blive et lille fælles Arbeide, som forbandt dem. Med hvilken Iver og Forstaaelse vilde ikke hendes høie Aand følge hans Tanker! Hvilken Indvielse, som fra Madonnas Haand, vilde hans Arbeide ikke faa ved dette Fællesskab! Hvilken fager Glands vilde der ikke som en forfriskende Dug falde paa disse Tanker, naar han forestillede sig, at han nedskrev dem først og fremmest for hendes Blik! ...

Og atter fordyber han sig i sin Læsning.

Det er det Hefte, som man har fundet hos den gamle vandrende Sanger i Telheim: — Udvalg og Uddrag af Mester Eckeharts Prædikener.

Først havde Renata ganske tilfældig nævnet dette Navn, som er ham ærværdigt og dyrebart allerede paa hans Ordens Vegne; saa faldt dette Skrift af den store Mand ham i Hænde; og igaar havde han selv overfor Renata brugt hans Navn som Exempel paa fri og dyb Tænken indenfor Kirkens egne Enemærker.

Derved var en gammel Plan levet op i ham paany.

I yngre Dage, da hans Ærgjerrighed snarere var rettet mod videnskabeligt Ry end mod kirkelig Rang og Magt, havde han ofte tænkt paa at skrive et Forsvar for sin Ordens berømte og stærkt anfægtede Mester. Og dette polemiske Skrift havde han haft i Sinde at rette mod Rivalordenens, Franciskanernes, Hovedkirkelys, William Occam, det eneste glimrende Navn, som befandt sig blandt Underskrifterne paa Anklagedokumentet mod Mester Eckehart.

Mangen Gang havde han i sin Tid med pyntelig prentede Snørkeltegn af forskjellig Størrelse skrevet Udkast til Titelbladet og søgt at forestille sig dets Virkning paa Meningsfæller og Modstandere, indtil det, efter at have gjennemgaaet forskjellig kortere og længere Phaser, fæstnede sig i den lapidare Form:

DEFENSIO ECKEHARDII
*Doctorem Invicibilem Vincens**)
‚Te defendo calamo'

Med hvilken Stolthed havde han ikke den Gang gottet sig ved denne dobbelte Braad: Hentydningen til det forfængelige Tilnavn, som Occams Ordensbrødre og andre Tilhængere havde givet ham; samt den til de Ord, hvormed han selv havde paakaldet Keiserens Beskyttelse mod Paven: *„Tu me defendas gladio, ego te defendo calamo."*

Videre end til dette lovende Titelblad og til Nedskrivningen af enkelte Momenter og et Par ledende Ideer var Stridsskriftet rigtignok aldrig kommet. Den anstrengende Klatren-opad hin gyldne Stige, som snarere var Snc. Peters end Jacobs, havde i altfor høi Grad optaget dets Forfatter til at unde ham Tid for saadanne Allotria, der betragtede fra de Spiler af, som hans Fod meget snart naaede, ikke paa nogen Maade var tilraadelige. Det var, som saa meget Andet, forblevet en Ungdoms-Drøm — og ikke Jacobs!

En Sorg havde det den Gang været —og var det atter — at den udsete Modstander forlængst var død, om han

---

*) **Forsvar for Eckehart**
Overvindende den Uovervindelige
»Forsvar Du mig med Sværdet, jeg vil forsvare Dig med Pennen« var Occams Ord til Keiseren, da han gav sig under dennes Beskyttelse.

end heldigvis (for saa vidt!) havde lærde og skarpsindige Tilhængere nok, som vilde forsvare hans Sag. Og det var ham til ringe Glæde, at Occam ligesaavel var forkjættret som Eckehart. Thi den pavelige Bulle skyldtes mere hans Politik end hans Theologi, og just i hans politiske Modstand mod Pavedømmet var Ottomar ikke saa helt uenig med Occam. Fordømmelsen af hans theoretiske Sætninger angik desuden hans Philosophi og ikke hans Tro, saa at han var mindre kjættersk incrimineret end Dominikaner-Mesteren. Nei, med Occams Tro havde der saamænd intet været i Veien, den Sag faldt let nok. Han havde jo opfundet Theorien om de to Lommer: i den ene havde han Videnskaben, i den anden Troen; og langt fra at være kræsen, syntes han at sige: „Kom bare med eders Trosfordringer, saa mange det skal være og jo galere des bedre! der er Rum nok i min venstre Lomme, og min høire veed ikke af det.“

Er det nu fordi Ottomar, paa hvis Skuldre den episcopale Værdighed med sine Fremtidsløfter var begyndt at sidde noget tungt, her paa Borg Langenstein føler sig saa ung igjen — er det derfor at denne Ungdomsplan finder saa frugtbar Jordbund? Kamplysten og feiderede, som Ungdommen er, sitrer hele hans Væsen ved denne Heroldtrompet, der kalder til aandelig Dyst. Vi vil dog se, om jeg ikke med Pennelandsen kan vippe denne „Uovervindelige“ ned fra hans høie Hest!

Og hvis Forsvaret var det oprindelige, saa er Angrebet *det,* der lokker stærkest. Occams „nominalistiske“ Philosophi er ham instinktiv forhadt som Pesten. Denne sandselige Klæben ved Enkelttingene, denne Fornægtelse af Begrebers, Ideers og Urbilleders Realitet, hvilke den, i Stedet for at bosætte dem i et Himmelpalads, anviser et kummerligt Hjemsted under den menneskelige Pan-

deskal — hvilken Forargelsens Vederstyggelighed! Det er intet Nyt — ikke engang *det* kan den rose sig af! — men at den nu hæver Hovedet dristigere end nogensinde, er ham et foruroligende Tidens Tegn. I den praktiske Englænder med sine to Lommer, en ideeløs Tro i den ene, en ideeløs Videnskab i den anden, omhyggelig adskilte og bekvemt transportable, ser han rigtig Modbilledet til den tydske Genius, der har tænkt og skuet og følt saa dybt hos den store Mystiker: en ligesaa kløgtig som lavpandet Aand, der truer Alt hvad der er ham selv dyrebart og helligt — helligere maaske for hans inderste Menenske end mangen *doctrina sancta,* om hvilken han paa Embeds Vegne er enig med Occam.

Saa er det da intet Under, at i den første gjærende Opbrusning Theser og Antitheser, *argumenta ad hominem* og *ad rem, reductiones in absurdum,* Paradoxer, Invectiver og Sarkasmer i sande Blækbyger have udgydt sig over ethvert Stykke Papir, saa at tilsidst endogsaa hans altid saa omhyggelig pleiede aristokratiske Fingre bære Vidnesbyrd om Forfatterskabets Voldsomhed.

Det har raset ud foreløbig.

Læsning og grublende Overveielser have for en Tid lang afløst det ....

Ottomar lader Heftet synke, rynker Panden, tager atter Heftet for, blader tilbage, læser om igjen, lader det atter synke, ryster paa Hovedet og sukker — dybt, næsten stønnende.

Ved denne Læsning er det gaaet ham underlig:

Han kjendte Eckehart hovedsagelig fra dennes latinske Skrifter; Studiet af de friere og individuellere i det tydske Sprog var forholdsvis snart blevet afbrudt af mere paatrængende Arbeider. Da han nu fordyber sig i dette lille tydske Udtog, der maaske netop med en vis Hensigt

har trængt det Dristigste og Dybsindigste sammen i et lidet Rum, er der saa Mangt og Meget som — frastøder ham? aa nei, snarere det modsatte. Men som, jo nærmere han betragter det i den Hensigt at bryde en Landse for det paa den kirkelige Tournérplads, bestandig synes ham vanskeligere at forklare Andre, eller i alt Fald at forklare dem det saaledes, at de forstod det som ukjættersk.

Ikke just saadan en Sætning som denne, der havde voldt den gode Vincentius Forfærdelse: „Gud er ikke god, jeg er god.“ At det Moralske kun hører hjemme paa det jordiske Omraade, at Gud er hævet over Differenser som „god“ og „bedre“ — *det* falder det en skolet Forstand som hans let nok at gjøre Rede for. Men der er andre Steder, som ere vanskelige, saare vanskelige, og som det turde være farligt at røre ved.

Ikke farligt for ham selv — det tænker han i Øieblikket ikke paa — men farligt for saa vidt som han let kunde komme til at gjøre Mesteren mere Skade end Gavn.

Alt dette er ikke blot saare underligt, det er navnlig i høi Grad foruroligende.

At Dominikanernes Ordensprovincial og Læreren i Dogmatik ved Høiskolen i Køln ikke havde været en Kjætter, hvad saa en vælsk Pave havde decreteret fra sit Avignonske Fængsel, det havde bestandig været en Ordens-Trossætning for Ottomar.

Men hvoraf kommer da denne Vanskelighed?

Er det denne smeltende Hede og evig trykkende Luft, der døver hans Forstand, lammer hans Tankekraft og nedstemmer hans Aand i en saadan Grad, at han pludselig, da han sidder dér foroverbøiet med Hovedet støttet i den høire Haand og det Eckehartske Skrift hængende ned fra den venstre, som et Blad der er ved at falde fra

sin Gren, griber sig i at spørge sig selv, om denne Occam til Syvende og Sidst har Ret? om man virkelig maa indskrænke sig til at *tro,* ikke blot uden at forstaa men endogsaa uden noget Ønske om at forstaa og at rime sin Tro sammen med sit øvrige Aandsindhold?

Du gode Gud, er det kommet dertil?

Uvillig springer Ottomar op og kaster Skriftet hen paa Bordet blandt Papirerne.

Ja, det er dette fortvivlende Veir, Dag ud, Dag ind men idag værre end nogensinde! Dødelige Livsaander kunne ikke i Længden bære dette Tryk uslappede! Og saa dette indestængte Fængselsliv, han idag har viet sig til! Det er ikke til at holde ud længer.

Umuligt at lukke et Vindue op for Luften; men saa Døren ud til Taarntrappen? Paa vid Gab med den! Det giver i alt Fald friere Rum.

Ogsaa en Kjende Kjølighed trænger ind fra det vinduesløse Rør mellem favnetykke Mure.

Og Lyd — grotesk uformeliggjorte af Resonansen, men i alt Fald brydende denne søvndyssende Stilhed. Fodtrin ... en Stemme, der kalder ... Raslen af Fade — Vidnesbyrd om at der rører sig Liv dernede.

Toner. En af Tyendet synger. En Fugl, kvidrende paa sin Kvist, vilde være bedre; men selv en Fadebursterne, der tralrer Omkvædet af en Vise, er bedre end Intet for en Stemning som den, han befinder sig i.

Og nu et Par Stemmer, Kvinderøster i Samtale.

Han træder ud paa Vindeltrappen, læner sig mod Pillen — den er saa rar kjølig! — og lytter. Det er Gertrud von Laufen og Renata.

Han kan rolig lytte, thi Ordene drukne i Resonansen. Men Stemmeklangen, om end forklædt og overdreven, er kjendelig nok.

Hans Hjerte begynder at banke — banker snart saa heftig, som det under dette Ophold paa Borg Langenstein endnu ikke har banket.

Og det gjør saa godt. Det er en ren Lise at føle Blodet pulsere, i Stedet for at mærke, hvorledes Tankens Blyvægt synker stedse dybere i en Tomhed af Tvivl og aandelig Afmagt.

En Dør dernede lukker sig over Stemmeparret.

Ottomars Uro dæmpes ikke derved, den bliver til Bevægelighed, til Aktivitet.

Det er visselig ikke et Vejrlig, i hvilket en Snegl kryber ud af sit Hus, end sige at et Menneskebarn godvillig skulde forlade den Stenskal, der holder det Værste af Eftermiddagsheden ude. Hvorfor altsaa ikke just nu gaa ud? *Vado quia absurdum.* Kun ikke drive om i den gjennemhedede Skovskygge — det vilde jo netop være at forskrive sig til de plagende Grublerier.

Foretage sig noget!

Men hvad?

Ja, er ikke Missionen fra Regensborg til Sotens Bekjæmpelse just idag ankommen dernede i Byen? Hvorfor altsaa ikke gaa ned til Elisabethinerhuset, høre hvad Indtryk den lidet sympathiske men erfarne Graabroder Martin har faaet af Tilstanden og raadslaa med dem Alle om fornødne Skridt? Op og ned ad Borgklippen paa denne udsøgte Dag og i disse ligesaa udsøgte Eftermiddagstimer, da Solen bager dens Sten til Ovnhede — det er et forvovent Paafund, næsten en Galmandstanke, just derfor antagelig. Saameget mere som der bliver udrettet noget ved den.

Desuden har han ikke betraadt denne Sti, siden hans Fod sprang den saa let op og ned, naar det gjaldt at overraske Renata med et eller andet, der var at faa i

Byens Kjøbmandsbod og som han var kommen under Veir med at hun kunde have Brug for. Han gribes af uimodstaaelig Længsel efter at gjense den forkrøblede Birk, der hænger ud over Floden; efter at sidde paa den løibænkformede Rod af den undersætsige Bjergfyr, hvor han sad den Dag de havde plukket Hindbær sammen og havde skjændtes og hun var løbet bort fra ham i Vrede; efter at staa dernede paa Broen og se op paa den kjære gamle Borg.

„Jeg vil komme tilbage badet i Sved, men bedre det end at sidde her og koge indvendig."

Og som han allesinde har været en Mand, der, naar et Indfald bemægtigede sig ham, øieblikkelig maa bringe det til Udførelse, er der ikke gaaet mange Minutter, før han er udenfor Borgen og underveis til Byen.

XIII

Bisp Ottomar staar midt paa Broen, paa det vante Sted, hvor den sidste Murpille møder det første Træværk, og ser til Veirs, hvor Borgens Sten voxe op af Klippens, op til det eneste synlige Vindue, til „Bystuen“, som han denne Gang slet ikke endnu har været inde i. Om han vel vil faa en eller anden Leilighed til at gaa derind; eller om han vil gjøre det blot for atter en Gang at se fra Borgen ned paa Broen, som han nu ser fra Broen op paa Borgen?

Medens han stiller sig selv dette ørkesløse Spørgsmaal, er der en Bølgegang af mange Røster i hans Øre, uden at han egentlig hører det. Men da han nu gaar videre, bliver han sig det bevidst. Han ser ogsaa, at der er mange Folk samlede under Kastaniekronernes Tag foran Kroen. Der falder Tavshed paa dem nu, da han bliver staaende for at lytte. En enkelt gjennemtrængende Stemme har taget Ordet. Formodentlig en Bodsprædikant, hvem Soten har kaldet hid — mulig en af de Munke, han selv har ladet komme fra Regensborg. Men denne Opbrusning af en Stemmebølge har lidet af et Responsoriums — selv et nok saa ukunstlet Responsoriums — fromme Klang. Ottomar gaar nogle Skridt videre og bliver atter staaende ved et nyt, vredt Brændingsslag af Stemmehavet. Som Efterpjadsket af en svær Sø mellem en Klippebreds Sten lyder Enkeltraab:

„Kjættersken“ — „Beghinerreden“ — „vore Hustruer og Børn“ — „Bispen“ — „ryge Reden ud“ — —

Dette er alvorligt. Han mindes Famulusens Ord om Gjæringen i Byen, dem han hidtil kun har skjænket liden Eftertanke. Her *er* Gjæring, og lidt mer end det.

Et Par Skridt fra ham, hvor den inderste Bropille skyder sig frem med sin Strømbryder — der paa denne Aarsens Tid staar med tørt Grus vidt og bredt om sin Elephantfod — er der anbragt en Stenbænk. Ottomar tager Plads paa den og læner sig tilbage, saa at hans Hoved neppe rager op over Brystværnet. Det er vel værd at vide hvad der gaar for sig her.

Den gjennemtrængende Røst er atter eneraadende, men slutter af med et Spørgsmaal just som Ottomar har sat sig til Rette for at lytte.

— Eller raser maaske Soten ogsaa i Lengefeld, i Eilfersdorf, i Kaltenbrunn? Har jeg blot ikke hørt derom? I veed det bedst.

— Nei nei ... kun her ... kun hos os.

— Kun her — mærk jer det! Kun *her*. Og hvor, jeg spørger eder, hvilket Sted skulde man mene var det sidste i Snese Miles Omkreds, did en Farsots Dæmoner vilde vove sig? Hvilket uden dette, eders egen By? Og hvorfor det? Ja, hvad er det for et Tegn, hvis Magt faar Helvedes Porte til at skjælve? Korset og den Korsfæstedes Billed — for dette Tegn krybe Dæmonerne i Skjul. Men ser man da ikke, naar man nærmer sig eders By just dette Tegn, ja mer endnu, selve Golgatas Tinde med sine trende Kors ser man hæve sig over Eders Tage, som over et Jerusalem. Eders Fædres Fromhed har omskabt det Bjerg, hvor tilforn hedenske Dæmoner husede, til en Frelserens Helligdom, paa det at intet Ondt maatte tilstøde Eders Stad. Ere I da vegne saaledes af fra deres

gudvelbehagelige Veie, at selv det Stærkeste ingen Magt har til at beskytte eder mod den Onde?

Taleren gjør en Pause for at Tilhørernes Angst og Ruelse kan faa Leilighed til at give sig Udtryk.

Fra første Øieblik af forekom Bodsprædikerens Røst Ottomar bekjendt; han er nu længst paa det rene med at det er Broder Martins. Og han forbander sig selv, at han har ladet ham komme hid, imod sin egen Tilbøielighed. Hvor havde han haft sine Tanker — formodentlig altfor meget hos Renata! — da han lod sig overtale af sin Famulus til at vælge denne tykpandede kronragede Bondeknold, fordi han kjendte et Par Urterecepter mere end den gode, fredelige Broder Claus? — Men priset være den himmelsendte Tanke, der i denne Eftermiddagstime fik ham skikket ned til Byen!

Imidlertid er Graabroderen kjørt videre i sin Text, paa et nyt og farligt Spor.

Der findes jo ganske vist, forklarer han Mængden, ikke blot dette hellige Bjerg her; endnu nærmere end den hæver der sig en Klippe, som endogsaa har givet Byen dens Navn — *lapis offensionis et petra scandali,* det er: Anstødelsens Sten og Forargelsens Klippe, kronet med Mur og Tinde, og hvo veed ikke at den er Kjætterskens Sæde og ret snart vil omskabe sig til Gudsfjendernes Høiborg? — Og da jeg i Morgengryet, just som Gud lod sin Sol gaa op over Gode og Onde, nærmede mig til Eders By, o mine Venner, da faldt der over mig en stor Gru. Thi jeg saae over Byen denne Klippe med sin Borg og dens Taarn ret som et Satanshorn, jeg saae dens Skygge strække sig og lægge sig sort hen over Eders Tage, ligervis som saae jeg selve den sorte Død sætte sit Segl paa Staden.

Bisp Ottomar finder, at ifølge Beliggenheden maatte

det gaa underligt til, om Borgklippen ved Solopgang *ikke* strakte sin Skygge hen over Byen; men en saadan Betragtning synes at ligge fjernt fra de Langensteiner Borgere. Den forsamlede Mængde begynder at mumle, brumme, jamre og tilsidst at hyle. Hvorpaa Kroens og et Par Nabogaardes Lænkehunde føle sig sympathisk forpligtede til at hyle med — istemmende den uhyggelige langtrukne Tuden, som Hunde (hvad Gud og Hvermand veed) have for Uveir og Lig. Uveir har der været i Luften en Uges Tid snart, og Lig er der — Gud bedre det! — nok af i Byen, endda der vil komme fler til.

Dette Efterspil gjør et saadant Indtryk paa Forsamlingen, at der indtræder pludselig og fuldkommen Tavshed. Ottomar ser de Nærmeste dukke og korstegne sig.

— Undres jeg da, o I Venner, at denne Forargelsens Vederstyggelighed og Pestilensens kronede Ark endnu throner hist oppe? O nei! Og hvorfor ikke? Fordi Guds Haand er stærk men langsom, Menneskets hastig men svag. Guds Haand koster det ikke mer at styrte hint trodsig kneisende Taarn i Grus end at kaste hint Krucifix paa Kalvariebjergets Top i Støvet. Hvilket endog Menneskehænder helt let mægte. Onde og bespottelige Menneskers Hænder havde alt helt hasteligen voldet det, om de havde vovet det; paa det at I ikke maatte have denne Beskyttelse, at det skulde være, som om Christus ikke var død for eder paa Korset. Men at bryde hine Mure og kuldkaste hint Taarn — ak, dertil ere Menneskehænder svage, saare svage — —

— Munk, Munk! Menneskehænder ere svage, siger du? —

Det er en mægtig Bas, der lukker Prædikantens Mund.

— Se her, kalder du disse Hænder „svage“, Munk? Giv mig en Vognstang mellem dem, vel beslagen med

Jern som den kommer fra min egen Ambolt, og jeg vil rende den raadne Borgport ind og i disse mine Hænder — „svage? hvad“ — vil jeg bære den kjætterske Kvinde herned og kaste hende paa Baalet, som I kan tænde op imens. For mit Barnebarn er død imorges og min Datter ligger og drages med Soten og vi vil ikke gaa til Grunde for hendes Skyld deroppe.

— Nei, vi vil ikke ... Op til Borgen ... Vi vil rive den ned med vore Hænder ... med vore blodige Fingre ... ikke Sten paa Sten ... Munken skal føre os ... nei Smeden ... Leve Kaspar Smed! ... giv ham en Vognstang ... Stephen Kromand! — hei, Stephen! ... der er de med Vognstangen ... Leve Kaspar Smed!

— O I Venner —!

Graabroderens gjennemtrængende Røst skaffer sig Lyd tvers igjennem Tumulten: —

— Fjernt være det fra mig, I Venner, at kalde eders Hænder svage! Gud er stærk i de Svage. End mindre sendræg — — —

Ordet bliver stikkende i Struben paa ham. Den Bifaldsmumlen, der vilde ledsage det, forstummer næsten ligesaa brat. Alles Blik følge det fra hans stive Øine.

Hvor Solstraalerne skyde sig ind mellem de to tykke Kastaniestammer staar en Mand, en Fremmed.

En mørk Skikkelse i Solgløden, Middelhøide, men syner høiere ved sin Rankhed og paa Grund af den lange sorte Kjortel af fint Klæde, der i lette Folder falder ned fra det samlende Fløielsbælte. Fra den firkantede Silkehue hænger et smalt Flor ned over den høire Skulder og Brystet og er stukket fast i Bæltets Sølvspænde. Paa hans høire Haand, der næsten er saa hvid som det Elfenbens Krykkegreb, den er knyttet om, blinker en rubinrød Seglring.

„Bispen“ mumles der fra Mund til Mund.

Rummet bag Kastanietræerne udvider sig, altsom Ottomars hvasse Øienpar gaar rundt i Kredsen, hvad det gjør med langsom Værdighed. Da det vender tilbage, har Scenen forandret sig noget.

Den Øltønde, der havde tjent som Prædikestol for Munken, staar tom, og det forgyldte Oxehoved, der har tjent som en lueblank Glorie om den hellige Skaldepande, svinger blinkende i Luften, som Vidnesbyrd om den Hast, hvormed Vognstangen har trukket sig tilbage i Porten.

Derimod staar Helten, hvem dette mægtige Vaaben var tiltænkt, endnu paa den samme Plet, kun at han ikke længer vender sig mod Tønden men did, hvorhen Alles Blikke pege; hvorved Munden gaber midt i det sorte Skjæg som lammet midt i et Brøl, medens han visker sine „stærke“ grimede Næver af paa Skjødeskindet (der ikke vil gjøre dem renere) aabenbart under et uklart Indtryk af at han er kommen i fornemt Selskab.

Et Par Skridt til Siden for ham og foran Mængdens forreste Række, med en vis passiv Bevægelse af at være bleven skubbet frem af den endnu krampagtig synlig i sine knæsunkne spinkle Ben befinder der sig en ældre, vindtør Person, som aabenbart vilde befinde sig bedre andetsteds. Den lille Filthat, som han krammer mellem Fingrene, har bedækket en Skaldepande, som Sveddraaberne perle rigelig paa; under de farveløse Bryn klippe Øinene fortvivlet mod Lyset; den ragede Overlæbe er saa lang, som om Naturen havde gjort ham det vanskeligt at huske fra Næse til Mund, af hvilke den første er rødspidset og den sidste forsynet med et noget forfaldent Tandgjærde. Fra dette udgaar en brægende Røst, som synes opsat paa ikke at gjøre det Gjedebukkeskjæg til-

skamme, der fra Hagen hænger ned paa den rødbrune Vams.

Røsten forsikrer at paa egne og hele Byens Vegne —

— Heida!

Bispen slaar op med Haanden, saa Rubinen funkler.

— Heida, Broder Martin!

Graamunken, der er ved at forsvinde samme Vei, ad hvilken den altfor fremmelige Vognstang har trukket sig tilbage, opgiver dette Forehavende, aabenbart med meget Mishag.

— Jeg har et Par Ord at sige til Jer. Jeg var just underveis for at opsøge Jer; I har sparet mig nogle hundred Skridt.

Rubinen blinker bydende.

Broder Martin skulker sig bag om Mængden hen ad Bispen til, noget nær som en Hund, der lystrer sin Herres Vink med god Grund til at vente en lidet venlig Modtagelse.

— Paa egne og ... hm ... sandelig hele Borgerskabets Vegne er jeg lykkelig — —

Atter en Afbrydelse.

Bispen vender sig brydsk om.

Ved hans Albue befinder sig et mægtigt med skummende Øl randfyldt Tinstob. Det holdes oppe af en Person, af hvilken han foruden en brandrød Sniphue kun ser en mægtig Vom, der synes at være i Begreb med at tabe sig selv ned over et fedtet Læderbælte. En tyk Stemme mumler noget om en Velkomst- og Husvalelsens Drik, som Hns. Høiærværdighed ikke maatte forsmaa.

— Saa han er vel Værten her i „det forgyldte Oxehoved"?

Huesnippen kommer endnu dybere ned, uden at en

Draabe af den kostelige Væde gaar til Spilde — hvilket næsten synes at være et Jongleur-Kunststykke.

— Har min Famulus iforgaars overbragt ham en Hilsen fra mig?

Denne Gang bøier Huesnippen sig sidelængs og fra et rødfinnet Fjæs skotter et Par Klatøine op mod Spørgeren (stadig uden at en Draabe spildes). Det er Ottomar klart, at Famulus har udrettet sit Ærind daarlig, men ogsaa at der ved hin Leilighed er faldet Ord de to imellem, som nu ligge Krusbæreren tungt i Maven.

— Da han ikke synes at have nogen klar Erindring om det, skal jeg sige ham, at min Hilsen dreiede sig om Pinebænken i det Regensborger Raadhus. Og jeg selv kan give ham det Raad at sørge for at hans Vognstang holder sig indenfor Porten, naar der ikke er nogen Vogn med den. Forstaar han? Ellers kan han bringe sit Øl til den Mand dér, maaske, naar han tager en Slurk, Ordene glide ud i Stedet for at blive hængende i Halsen paa ham.

Hvilket er lidt uretfærdigt, i Betragtning af at det er hans egen Høiærværdighed, der to Gange har afbrudt Taleren.

Denne har hverken Mod til at drikke eller til at tilbagevise en Skjenk, der sendes ham af saa høi en Herre. Han tager en beskeden Slurk, lige nok til at spilde ned ad Bukkeskjægget og den rustbrune Vams. Hvorpaa han bliver staaende raadvild med Kruset i Haanden. Smeden befrier ham for det, sætter det for sin egen skjæggede Mund, som han finder fortjener en Læskning for de kraftige Ord, den har fremført.

— Hvem er I? tal Menneske og find Mælets Brug.

— Jeg ... hm ... med Eders Høiærværdigheds episkopale Gunst er jeg Fredsdommer Henrik — —

— Fredsdommer, afbryder Ottomar ham, skjænkende den værdige Øvrighedsperson hans Familienavn — og i høi Grad paa rette Sted, navnlig hvis I havde vist jer i rette Tid. For Ufred og Ufredstiftelse synes mig at herske her, uden at jeg havde den Fornøielse at høre Eders mægtige Røst hæve sig.

— Eders Høiærværdighed vil gunstig betænke, at vor Stad befinder sig i stor Nød og Vaade, saasom denne gruelige Sot synes snarere at være i Tiltagende — —

— Saa megen mere Grund var der for Jer til at opretholde Ordenen.

— Ganske vist, utvivlsomt, høiærværdigste Bisp Ottomar, al mulig Grund ... og derfor begav jeg mig ogsaa hid, saasnart jeg hørte, at disse gode Borgere havde forsamlet sig her for til Stadens Tarv at raadslaa — —

Men den ulykkelige Taler skulde atter være Gjenstand for en Afbrydelse — denne Gang fra Smeden.

Efter at det mægtige Tinstob var kommet i dennes „stærke“ Haand, havde dets i Sollyset glødende Bund gjennemløbet først den tiltagende og dernæst den aftagende Maanes Phaser, indtil den nu usynlig vender op mod Zenit. Stobet havde været fyldt med Stephen Værts kraftigste Godtøl, og skjøndt Smeden ser ud til at kunne bære en Blyhat saa let som en Anden en Fjer, undlader Drikken ikke at øve sin Virkning.

— *„Raadslaa“*, brøler han med gigantisk Foragt, saasnart han med et Svub faar Tinranden fra Læberne, giv mig min Vognstang — hvor blev Vognstangen af? ... Kommen sammen for at „raadslaa“ — Fredsdommer, I er et brægende Bukkeskjægs-Vrøvlehoved! ... hvor Fanden bliver de af med den Vognstang? ... for at raadslaa! for at brænde en fordømt Kjætterske, der bringer Ulykke over os Alle —

Disse kraftige Ord finde Gjenklang hos Mængden, der begynder at komme sig af den Skamfuldhed og Frygt som Bispens pludselige Optræden har sat dem i. Overalt høres Raabene: „Paa Baalet med Kjættersken“ — „brænd Hexen“ — „Giftmordersken“ —

Rasende vender Ottomar sig om, da en enkelt Røst tæt bagved ham udslynger dette Ord, og springer et Par Skridt frem ...

En yngre blegnæbet Fyr med en paafaldende spraglet Dragt unddrager sig saa hurtig og voldsomt den altfor umiddelbare Nærhed af Høiærværdighedens Ibentræsstok, at han støder heftig mod et af Drikkebordene under Kastanietræerne. Da det kun bestaar af et Par Brædder paa tre Bukke, ligger den spraglede Person strax paa Jorden mellem Bukke, Brædder og Lerkrus, af hvilke et giver ham et kraftigere Dunk i Hovedet end han synes at skjøtte om. Han sankes op af de Nærmeststaaende i en ynkelig Tilstand og unddrages det farlige Nabolag under almindelig Deltagelse af væsentlig munter Form, saa at den hele Begivenhed har en velgjørende løsnende Virkning.

Ottomar ser efter ham med en Følelse af at ville give Hælften af sin Formue for at kunne kvæle ham med høistegne velpleiede Hænder. Han er sig bevidst at have sat sin biskoppelige Værdighed noget paa Spil ved sin store Bevægelighed, om det end er løbet lykkelig nok af. Ikke mindre er han sig bevidst, at den Maade, hvorpaa han har slaaet en ukjendt Modstander af Marken, neppe er den mest overbevisende, samt at det just er paatrængende nødvendigt at virke saa overbevisende som muligt.

Hvorfor han vender sig mod Mængden og slaar op med Haanden.

Blinket af Rubinen paa Elfenbenshaanden virker med magisk Kraft.

Der indtræder pludselig fuldkommen Stilhed.

— I Langensteiner Borgere! I have Alle hørt hvilket anklagende Smædeord denne feige Bagvadsker, hvis onde Samvittighed slog ham for Eders Øine, har udslynget mod Eders naadige Frue paa Borgen. Jeg tvivler ikke om at naar Nogen deroppe har ligget i svar Vaade og Dødsensve —

— Hendes Husbond.

Det er en enkelt Røst ud af Hobens bageste Rækker. Den vækker Bevægelse rundt om men synes ikke at overraske, end sige forvirre Biskoppen.

— Hvo den Syge end monne være, saa tvivler jeg ingenlunde om at den ædle Fru von Laufen har lindret hans Smerter med Draaber af det kostelige østerlandske Lægemiddel, om hvilket det er mig fuldt bekjendt at det siden det sidste Korstog, i hvilket Borgfruens Farfader deltog som en hellig Stridsmand, har været i Familiens Eie. Saameget om denne lumpne og latterlige Bagvaskelse, som er strafbar og som vil blive straffet.

Han siger de sidste Ord med hævet Røst og med et Blik, der sender en Gysnings-Bølge gjennem Mængden.

— Sandsynligvis vil det vise sig, at det ikke har mere paa sig med Beskyldningen for Kjætteri. I alt Fald er det en Sag, som Grovsmede og Pølsemagere ingen Mening har om. I faa overlade *den* til Eders Biskop. Jeg er kommen hid til Borg Langenstein for at undersøge den — og denne Undersøgelse er allerede i Gang.

Denne Forkyndelse vækker en Del Bevægelse, og Ottomar mærker med Tilfredshed, at Virkningen er af beroligende, endogsaa tildels tillidvækkende Natur. Han har atter Mængden i sin Haand og er ene om det. Smeden

er forsvunden; Fredsdommerens lidet imponerende Figur staar endnu foran sine Medborgeres Række, dog ikke som deres Talsmand men snarere som Hns. Høiærværdigheds ydmyge Tjener, der venter sine Ordrer.

Hvilke han ogsaa strax faar.

— Og nu min Herr Fredsdommer vil I behage at sende disse Borgere hver til sit og sørge for, at de ikke komme sammen igjen hverken iaften eller nogen anden Dag for det Første. I modsat Fald er I ansvarlig for Ulydighed mod Øvrigheden, Sammenrottelse og Landefredsbrud eller Forsøg derpaa. I lige Maade gjør jeg Eder ansvarlig for hvad Tilvæxt Soten maatte fange ved denne utimelige Sammenstimlen af Folk fra alle Byens Kanter, som er mere egnet end noget Kjætteri til at bringe Smitten videre om ... Kom, Broder Martin! —

— — — —

Munken har aflagt sin korte Beretning om Tilstanden i Byen og om de Foranstaltninger, han har truffet, og de ere naaet saa vidt paa Broen, at de have Træplanker under Saalerne, da Bispen pludselig standser. Han betragter sin forstummende Ledsager med et Blik, der har den gaadefulde Virkning, at Graabroderens smaa Griseøine anstrengt stirre ned i det rindende Vand, mens han udstøder et dybt Suk, der munder ud i et pathetisk „*Eheu!*“

Broder Martin har ikke just meget Latin paa rede Haand, men han føler at Øieblikkets Alvor kræver dette Sprog. Vil inderlig gjerne fortsætte, finder kun noget om „*fugaces anni*“, indser at de „flygtige Aar“ *ikke* passe her, og tier med et Opgivelses-Suk.

— Og hvad er saa Grunden til at jeg fandt Broder Martin her, staaende paa en Øltønde og perorerende for Mængden?

Trods det aftenlige Sollys, der gjennemstrømmer Floddalen, skifter den Tiltaltes Ansigt Lød, saa at han ikke blot med Kutten svarer til sin folkelige Betegnelse „Graabroder“. Hans Mæle er tungt og hans Tunge besværlig, da han med mange Undskyldninger haaber at Hns. Høiærværdighed vil bære over med en Svaghed, en Kjødets Skrøbelighed, som han bekjender ikke at have overvundet, nemlig en stærk Forkjærlighed, navnlig paa saa hede Dage som denne, for et Krus kjøligt Øl. Denne syndige Trang havde efter hans Sygebesøg faaet lokket ham ned til det forgyldte Oxehoved. Her havde han fundet en Mængde Borgere forsamlede, som vare i en saare ophidset Stemning, hvorfor han følte at det var hans Pligt — meget imod hans Tilbøielighed, som var ikke at gjøre Ganen endnu tørrere — men hans Pligt bød ham at tale til Folket for at berolige Sindene.

— Hvilket synes at være lykkedes dig omtrent som hvis en rød Fane fandt paa at vifte for at berolige en gal Tyr.

— „Gal“ — ak, deri har Eders Høiærværdighed kun altfor ret, og Eders Visdom veed bedre end min platte Forstand, at naar man har med gale Folk at gjøre, maa man gaa ind paa deres Galskab og snakke dem noget efter Munden, indtil man har fanget deres Opmærksomhed og vundet nogen Tillid; for da at føre dem did man vil. Saaledes skulde jeg nu have vist de Langensteiner Borgere, at Eders Høiærværdighed jo just havde opslaaet sit Bo paa Borgen, fra hvilken der desaarsags langt fra at komme Forbandelse nu kun kunde udstraale Velsignelse over deres haardt prøvede Stad.

— Det var visselig Skade, at jeg ikke fik den Del af din Tale at høre; skjøndt jeg har kaldt dig hid for din Kundskab i Badskjærkunst og i Hippokrates' ædle Vi-

denskab, snarere end for din Veltalenheds Skyld, som sandt at sige aldrig har været stor. Hvorfor jeg ogsaa maatte tage den langt yngre Broder Ambrosius til Prior.

Martins Ansigtsfarve skifter atter, men denne Gang i Harmoni med Aftenrøden, som den dog langt overtræffer.

Ottomar smiler:

— Det Aasyn, du sætter op, min Søn erindrer mig om Nedsvælgning af de bedske men helsenbringende Urtedekokter, som er din Styrke og til hvilke du bør holde dig — i Synderlighed nu. Hver paa sin Plads og Alt til sin Tid. Hvo var det forøvrig, som i rette Tid fandt sin Plads mellem væltede Borde og Krus — en spraglet Person —?

— Det var en Mester af Skræderlauget og Svigersøn til Værten i det forgyldte Oxehoved.

— Ja saa, ser man det! — Du kan ellers se ind til ham underveis, om han skulde have taget Skade paa Lemmer af Faldet eller paa Mandevid af Skræk. Udentvivl vil din Lægevisdom byde dig at indskjærpe ham Nødvendigheden af at han holder sig inden Døre en Ugestid eller saa. Og dermed Gud befalet! —

„Og Fanden med, hvis ham lyster at tage dig,“ mumler Bispen, sendende et bistert Blik efter sin ilde anskrevne Undergivne ...

„Nu maa Vincentius være kommen til Telheim.“

Ottomar er standset ved den første Omdreining af Klippestien og ser ud over det aabne Land, hvor over en blegblaa Skovhøide den straaleløse Solskive synker ned i tyk Dunst, der allerede til Hælvten har slugt den.

For hver Gang Tanken om hans Famulus dukker op hos ham, har den antaget en mørkere Farvetone.

„Godt, at jeg fik ham bort, før denne fanatiske Tyk-

pande satte sine Saaler paa Langensteins Gader. Jeg gad vide, hvad der knytter de To sammen. Hvor ivrig var ikke Vincentius i sin Tid for at denne Martin skulde blive Prior, skjøndt han er klog nok til at indse at Manden ikke duer til det. Ellers er de forskjellige nok! Er det den *affinitas,* der stedse faar to daarlige Charakterer til at hilse hinanden med Glæde? Maaske gjør jeg Vincentius Uret. I alt Fald passer det mig ikke, at de To skulle stikke Hovederne sammen her i Langenstein. Han er nu lige kommen til Telheim, begynder sin Undersøgelse imorgen; tidligst iovermorgen, Lørdag, sent paa Eftermiddagen kan han være i Regensborg. Dér vil han blive opholdt et Par Dage."

Ottomar synes at finde en Del Besværligheder ved denne Beroligelse, alt imens han tankefuld stirrer ud hvor den sidste Solglød nu slukkes uden at efterlade det svageste Purpurstænk paa en farveløs Himmelgrund.

Saa ryster han utilfredsstillet paa Hovedet.

„Jeg veed hvad jeg vil gjøre! Jeg vil sende Bud imorgen til mit Kancelli, at Vincentius skal reise fra Regensborg til München og tale med Kansleren om Indvielse af vor Ordenskirke. Den fortjener sandelig, at Hertugen kom over til den Høitidelighed. Brevet til Kansleren vil jeg skrive endnu inat."

Med hurtigere og lettere Fjed fortsætter Bisp Ottomar sin Bjergstigning.

Hvad Virkeligheds-Grundlag der end maatte være for den Forudfølelse, der viser ham hans Famulus som en truende Fare, saa mener han med denne Beslutning at have forebygget den.

XIV

Endnu langt ud paa Aftenen er der Lys i Taarnkammeret.

Bisp Ottomar har ikke glemt sit Forehavende, at skrive til Kansleren i München.

En lille Olielampe af Messing giver ham kun et sparsomt Skjær. Men Ottomar har taget en af de smaa tykke Voxkjerter til Hjelp, som han stedse fører med sig.

Det ene Udkast efter det andet. Han er oplagt til alt Andet end til at skrive — det skulde da være til at sove, hvad der ikke er Tanke om. Det sidste Udkast er om muligt endnu mindre tilfredsstillende end det første. Han kaster Pennen og giver sig til at skjære en ny til. Det lille Arbeide er ham kjært, fordi det minder ham om at Vincentius har været borte i næsten to Dage. Ved den pinlige Nøiagtighed, som det fordrer, virker det ogsaa beroligende og tankefremmende. Det falder håm ind, at der er et Brev fra Kansleren, som angaar den forestaaende Fuldendelse af Dominikanerkirken og indeholder en Ytring, der fortræffelig egner sig til Udgangspunkt for dette Brev. Skrivelsen maa befinde sig i det „femkantede Kammer" blandt de Papirer, Vincentius har i Varetægt.

At opsætte en Sag til imorgen er Noget Ottomar sjelden kjender til. Han skyder sin Stol tilbage, tænder en lille Haandlygte ved Kjerten og slukker Lampe og Lys. Nøglen til Famulusens Kammer hænger paa et Søm ved Dø-

ren. Væbnet med den og med sin Lygte begiver Bispen sig paa sin natlige Expedition i Borgens Labyrint af Gange og Trapper, som han kjender ud og ind — uden at ane hvor vidt den skal føre ham.

Paa Famulusens Bord finder han Papirerne ordnede med den pyntelige Omhyggelighed, som er en af de fortræffelige Egenskaber, der udmærke denne brugbare unge Mand. Men som det næsten altid en Gang gaar disse ulastelige Ordensmennesker at Fanden leilighedsvis ved selve deres Punktlighed spiller dem et Puds, at det ufeilbare „Punkt over i'et" egenmægtig sætter sig over et Nabobogstav og fordreier Texten: — saaledes er det her gaaet Vincentius.

Münchener Brevet er snart fundet. Da alt det Officielt-Kirkelige omhyggelig er lagt sammen i en Bunke, er Skrivelsen fra Mittelmynster dets Nabo. Det falder Ottomar ind, at han dog ogsaa vil tage *den* med sig og vise den til Renata. Inden i den ligger der et løst Blad — et flygtigt Manuskript: naturligvis det Udkast, han selv har givet Vincentius til Brevets Besvarelse — rigtig paa sin Plads, hvor det hører hen! en ubetalelig Ting, saadan en ordenlig Famulus!

Ja, men er *det* hans egen Haandskrift?

Hverken Kragetæer eller Ørnekløer — Flueben kravle over Papiret, hastig, undertiden snublende og løbende Veien om igjen ... Hvad er det? ... „Broder Martin!" ...

Ottomar tager Plads, trækker Lygten nærmere, lukker dens Hornrude op og bøier sig over Papiret.

Jo længer han læser, des mørkere bliver hans Ansigt.

„Ah ha, min gode Vincentius. Jeg tænker, du strækker dig nu i den Seng, som det bedste Gjæsteværelse i Telheims „Hvide Hest" byder dig til Hvile efter en lang Dags Ridt; men jeg gad vide, om du vilde sove ind, hvis

du saae mig sidde her med dette Blad i Haanden. Kun et Udkast — Brevet selv er gaaet *via* det forgyldte Oxehoved til Broder Martinus ... *Par nobile fratrum!* ... At I spillede under Dække sammen, var altsaa ikke skudt ved Siden af ... Kun et Udkast — men nok til at lade jer begge hænge, naar jeg lyster ... slet ikke at tale om den uselige Vært.“

Han lægger Vincentius’ Concept sammen med Münchener Brevet og gjemmer dem i den lille Lædertaske, som i en Staalkjede hænger ved hans Bælte. Mittelmynster-Skrivelsen lader han blive paa sin Plads i Bunken, han vil neppe faa Brug for den nu. Saa bliver han siddende i det mørke Kammer, hvor Lygten kun sender en smal Lysstraale hen over Bordpladen, som hans Fingre trommer paa.

„Vincentius er der foreløbig sørget for ved hans Münchener Reise. Arbeide for imorgen: at lade Værten i det forgyldte Oxehoved og Broder Martin sætte fast i al Stilhed og endnu i en aarle Morgentime under god Bevogtning afgaa til Regensborg sammen med Brevene til mit Kancelli. Martin afleveres ikke i sit Kloster men hos Dominikanerne, som vil huse ham i en veltilgitret Celle. Franciskaneren Claus gaar i hans Sted til Regensborg, hvad han burde have gjort fra først af. Det var *min* Feil, men den lader til at have vendt sig til det Gode, da jeg uden den ikke vilde have haft dette for mit Forhold til Vincentius saa vigtige Dokument i min Taske. Og dette, tænker jeg, gjør det dobbelt og tredobbelt klart at Renata maa bort fra Borg Langenstein.“

Hys! Lyder der ikke Skridt derindefra? Skulde hun være oppe endnu? Det maa være sent — hvor sent veed han ikke, men det maa vel snart gaa ad Midnat til.

Ottomar reiser sig, lister sig hen til en lille Dør i et

Hjørne af Kammeret — ikke den, han kom ind ad — bliver staaende og lytter. Saa ryster han skuffet paa Hovedet: — det maa have været en Feiltagelse.

Han gaar tilbage til Bordet, lægger Papirbunken omhyggelig tilrette, som han fandt den, og forlader det femkantede Kammer.

Men han gaar ikke tilbage den Vei, han er kommen.

Han bliver staaende i Gangen og speider tilvenstre, idet han vender Lygten i modsat Retning.

Er der ikke en svag Lysstreg nede ved Gulvet tilvenstre, en Snes Skridt borte?

Nu staar han ved Døren.

Ja, der *er* Lys derinde.

Han lytter aandeløs.

Skridt. En gaar frem og tilbage derinde.

Han banker. Sagte, saare forsigtig.

Skridtene standse.

Det var *for* forsigtig banket. Skridtene fjerne sig ... nærme sig atter.

Han banker paany, endnu meget sagte.

Skridtene standse — lige ved Døren.

Han lytter.

Lytter nogen paa den anden Side af Døren? Kan han høre Aandedrag derinde?

Blodet hamrer ham i Tindingen, ringer ham for Ørene — hvor skulde han kunne høre Aandedrag?

Nu kun endnu en sagte Banken.

Lydløst aabner Døren sig paa klem.

— Ottomar — er det dig!

— Ja, *mig,* Renata.

Lempelig støder han Døren halvt op.

Han staar derinde — i Renatas Fruerbur.

XV

En Tin-Ampel kaster sit Skjær op i det hvælvede Loft, hvorfra det som en mat Lystaage synker ned rundt om i det rummelige Gemak, hvis hvidtede Vægge kun brydes, hvor Alkoven bygger sin Grotte ind og hvor — ligeoverfor Døren — et gothisk Vindue med sine sortladne, foroven svagt glitrende Ruder synes at aabne en Port for Nattemørket derude. Man faar Indtryk af, at dette Mulm-Uhyre staar dér paa Tærskelen og hvad Øieblik det skal være kan træde helt ind og ganske overvælde hvad der herinde endnu fører en kummerlig Lystilværelse.

I det ene Hjørne er den underste Del af Væggene behængt med groft vævede, stormønstrede Tæpper for at danne en Siddeplads, der er omgivet af lidt Hygge.

Her staar der et Bord, paa hvilket Ottomar lidt raadvildt sætter sin Lygte fra sig.

Renata tager den og gaar hen til en Bedepult i Hjørnet mellem Tæppevæg og Vindue, hvorpaa der befinder sig to høie Voxkjerter i Sølvstager.

Hun lukker Lygtens Hornrude op for at tænde Lysene.

Er det fordi hun vil gjøre Ære af hans Besøg? Eller trænger hendes Ængstelighed til dette Par spæde Lys-Spærodde som Værn mod Natten derude, der synes rede til at trænge ind og hylle dem begge i sin mystiske Kaabe? Eller er det maaske blot for at give sig noget at

bestille og derved bekjæmpe den første heftige Uro — Magen til den, han føler i sig selv?

Bedepulten, som hun sysler ved, er et ærværdigt gammelt Familiestykke. Ottomar mindes den saare vel fra gamle Dage, da dette Gemak var hendes Faders.

Han gad vide, om hun daglig benytter den, som hun burde; om hendes Knæ pleie at hvile paa den bolstrede Skammel; om hendes Pande er vant at bøie sig over den store Bønnebog, som maaske blot til Pryd ligger opslaaet paa Skraabrædtet. Det falder ham vanskeligt at tænke sig Renata i denne Stilling; det forekommer ham at naar denne Kvinde beder, maa Bønnen være af en anden Art end hvad Menneskehænder have prentet paa Pergament til Efterbedelse, at hendes Andagt neppe kan have Brug for selv den ærværdigste nedarvede Pult.

— Du undrer dig vist over mit Besøg paa denne sene Time.

— Jeg gjør saa, Ottomar.

Hun er endnu sysselsat med Lysene, som ere træge til at tage mod Flammen fra Lygten. Det er, som de hvide Taner vise, første Gang de tændes, hvilket i alt Fald synes at vidne om, at hun ikke holder Aftenandagt ved denne lille Familiehelligdom.

— Da jeg forlod mit Taarnkammer, tænkte jeg visselig mindst at jeg nu skulde sidde her hos dig. Mit Maal var kun min Famulus' Kammer, hvor jeg søgte nogle for mit Arbeide vigtige Papirer — dem jeg da ogsaa fandt. Men da jeg allerede derinde syntes at jeg hørte dig gaa frem og tilbage herinde, og nu tydelig saae at du havde Lys, kunde jeg ikke overvinde mig selv til at gaa op i mit Værelse uden først at have talt med dig. Det er imod høvisk Sæd, ganske vist, men det faar undskylde mig, at det vilde være uforsvarligt at lade en saa enestaaende

Leilighed til en betrygget Samtale under fire Øine gaa ubenyttet forbi, naar den tilbød sig af sig selv.

De vare i Virkeligheden her saa afsondrede, som havde de været Borgens eneste Beboere. Tilvenstre det femkantede Kammer, tilhøire „Bystuen“, hvortil en Tapetdør førte ind fra Alkoven, under dem Salen, over dem hans eget Taarnkammer, bag dem den brede Flisegang, foran dem Afgrunden og Natten.

Hvad Gertrud angaar saa vidste han at hun sov nedenunder i en Fløi sammen med den gamle Husholderske og skyede dette Værelse, i hvilket hendes Broder var død.

— Jeg har nemlig Noget at sige dig, der er af stor Vigtighed. Siden vi sidst saaes har jeg oplevet Noget, som du ikke for snart kan faa at vide, selv om det skulde forstyrre din Nattero.

— Kunde du ikke have sagt mig det iaftes?

— Jeg fandt ingen Leilighed til at tale uforstyrret med dig i Enrum. Dog var det vel ikke Hovedsagen; men jeg saae selv endnu ikke Sagen saa frygtelig klart som jeg gjør det nu efter dette Besøg hos min fraværende Famulus.

— Hvad kunde vel den Fraværende sige dig?

— Jeg veed, at den unge Mand ikke har gjort noget tillidvækkende Indtryk paa dig. Saadanne Indtryk bedrage dig sjelden, og dette har heller ikke gjort det. Jeg har — uden at søge det — fundet Bevis for at Vincentius har øvet Forræderi og vil øve det videre ved Hjælp af høist farlige Elementer nede i Byen. Dog det ville vi strax sætte en Stopper for. Jeg havde tænkt at det skulde være mit første Arbeide imorgen, at lade denne Sammensværgelses Hovedmænd sende fangne til Regensborg. Men nu da jeg har truffet dig, kan vi gjøre det strax og det med langt mindre Opsigt i Nattens Mørke og Stilhed.

Vi skikke et Par af mine tilforladeligste Folk derned, og du giver dem nogle haandfaste Huskarle med — maaske med Hushovmesteren i Spidsen — han er vel en paalidelig Mand —?

— Konrad? Han vilde gaa gjennem Ilden for mig.

— Godt. Forræderiets ulmende Ild dernede skal være traadt ud før Morgengry.

„Forræderi“ er et ondt Ord og et truende, naar Omstændighederne ere saadanne, at der allerede ruger Fare i Luften.

De to Sølvstager klirre mod hinanden.

Og dog er den Angst, der gjennemsitrer Renata, hende næsten kjærkommen. Med Ondt skal Ondt fordrives. Denne nye Uro jager den forrige ud; den giver hende hendes Fatning tilbage. Her dreier det sig om en ydre Fare; overfor *den* har hun Mod nok.

Med et tændt Lys i hver Haand kommer hun hen imod ham.

En underlig sød Gysen forvirrer ham og tager ham Ordene ud af Munden.

Renata bærer Haaret udslagent. Glandsen fra Voxkjerterne svæver gylden om den svære brune Haarfylde, der indrammer Ansigtets Oval, Halsens Søile og Skuldrenes ædle Runding.

Kun een Gang før har Ottomar set Renata saaledes. I Regensborg, en Aften af hine Karnevalsuger.

Hvor skjøn havde hun ikke været, da hun kom ham imøde, som hun nu kommer dér — thi han ser ingen Forskjel. Hele Stemningen fra da, al hans Ungdoms bitreste Elskovssødme, hvis Bedskhed, afsiet gjennem Aarenes ensformige Række, nu er som et Kryderi, der gjør Sødmen end mere berusende — saa meget mere berusende, som der i denne Blanding er en Foryngelses-

drik: — denne Stemning synker ned over ham som paa Vinket af en magisk Stav og magtstjæler ham.

Hun ser ham stirre hende imøde som en Synsk. Er det et Gjenfærd eller en himmelsk Vision han skuer? Thi en saadan Dobbelthed er der i hans Blik. Hun veed det ikke — kun at hans Betagethed umiddelbart meddeler sig til hende selv. Den til Trods holder hun den Fatning, hun lige har vundet, Skridt for Skridt fast, som hun holder de Lys fast, fra hvilke Voxet drypper ned paa hendes Hænder. Men Hænderne maa og skal ikke ryste, indtil de rolig stille Lysene fra sig paa Bordet.

Saa tager hun Plads paa en Stol og opfordrer med et venligt Nik Ottomar til at sætte sig ligeover for hende.

— Og hvad har du saa oplevet? For jeg kan skjønne af dine Ord, at der er mer end denne Opdagelse i Vincentius' Kammer. Du var i Langenstein, op og ned ad Klippestien i denne glødende Hede. Var det da ogsaa nødvendigt, Ottomar?

— Det skulde vise sig at være nødvendigt nok, skjøndt jeg kun lidet formodede det, da jeg begav mig paa Vei. Hvis nogensinde et naadigt Forsyn har indgivet mig et Skridt, da er det visselig sket iaftes, som det blev mig for trangt indenfor mine fire Vægge.

Ogsaa Ottomar gjenfinder sin Ro. Udførlig og anskuelig beretter han om hvad han var Vidne til, mens han sad paa Bropillens Bænk.

Kun altfor anskuelig for hans Tilhørerske.

Langsomt, lidt efter lidt, synker hun tilbage mod Stolens lodrette Ryglæn. En sygnende Følelse af kommende Vanmagt paa een Gang stivner og slapper hendes Lemmer.

De Ord hun iforgaars tænkte i Salen, da Ottomar for-

lod hende: „han viser Veien bort fra Martyriet“ kommer tilbage til hende med frygtelig Resonans.

„Martyriet“ — et høitideligt Ord med Kampfanfarens Klang for Aanden, som er redebon; men det gjennemryster skrøbeligt Kjød, naar det selv klæder sig i Kjød og Blod, som her i Skikkelse af Kaspar Smed.

Hun kjender Smeden godt nok. Han har forrettet mangt et Arbeide heroppe. Hendes Legem ryster fra Isse til Saal ved Tanken om at være et værgeløst Bytte i disse stærke, sorte, haarede Arme for af dem under Hobens Hujen og Smædeord at kastes paa det flammende Risbaal.

Ottomar holder inde med sin Fortælling og ser hen paa Renata. Øieblikkelig bliver han den Forandring vàr, som er foregaaet med hende.

Bestyrtet springer han op og trykker hendes Hænder mellem sine: —

— Renata! Frygt ikke, jeg er jo hos dig! Lad det ikke gaa dig saa nær. Der *var* Fare, men den er der ikke længer ... ikke nu, ikke foreløbig og siden skal jeg vide at forebygge og undgaa den. Du vil selv se, at der ingen Fare er paa Færde, nu naar jeg fortæller dig hvad der videre skete.

— Ja, fortæl mig Alt, Ottomar.

„Alt“? Ogsaa den hæslige Beskyldning for Giftmord? Er det ikke bedre at skaane hende for den, i den Tilstand hun allerede er i? Nei! ogsaa den. Mest af Alt vil *den* vise hende Nødvendigheden af at forlade Langenstein. Og det Svar, hvormed han har stoppet Bagvadskerens Ord, tager jo dog ogsaa Brodden fra den.

Denne Del af hans Beretning virker ikke saaledes paa hende, som han har ventet. Intet Udbrud af Overra-

skelse, af Forfærdelse, af oprørt Protest. Læberne ere fast sammenpressede, Blikket stivnet og indadvendt, Ansigtet askegraat. Dets Udtryk foruroliger ham mere end det heftigste Udbrud kunde have gjort.

De se ud, som kunde de aldrig tale mer, disse Læber; men nu tale de: —

— Du har nu sagt mig Alt, Ottomar, og nu har *jeg* Noget at sige dig. Se, det var naturligt nok, at du i den falske Beskyldning saae just hvad du har set deri som dens Grundlag, og forklarede Sagen paa din Vis for de Langensteiner Borgere. Men ganske saaledes gik det dog ikke til, da stakkels Hugo døde.

— Ikke? saa har du slet ikke givet ham de dulmende Draaber?

Renata ryster paa Hovedet med et uendeligt sørgmodigt Smil.

— Husker du Indskriften paa den østerlandske Flaske, som den var oversat paa en Pergamentstrimmel, der var befæstet ved dens Hals?

Ottomar nikker.

„Ti brune Draaber lindre Legmets Lidelse.

Halvhundred løfte hele Livets Last.“

Renata ser fast og prøvende paa ham.

— Ottomar! Det var de halvhundred Draaber, jeg gav Hugo.

— Renata —?

Han stirrer paa hende med et opskræmmet, uforstaaende Blik.

Saa forstaar han. Og ser hende ikke længer.

De skjønne, alvorlige Træk, de gyldenbrune Øine, der ængstelig-forventningsfuldt søge hans, den dunkle Haarfylde, Kjerteflammerne, de hvide Vægge, de sortladne Ruder — Alt svømmer sammen for ham.

Den sygnende Vanmagts-Fornemmelse, som før havde grebet Renata, synker nu ned over *ham*. Hun læser det i hans graanende Blegnen.

De tie begge en Stund. En løsreven Ranke af den vilde Vin dasker et Par Gange sagte mod Ruderne. En Ugle skriger nede i Trægaarden.

Renata bøier sig frem.

— Ottomar, jeg har hele Tiden frygtet for denne Time. Jeg vidste jo, at jeg en Dag maatte sige dig dette. Men jeg haabede ... aa, Ottomar, jeg havde saadan Fortrøstning til at du vilde forstaa det. Og nu ser jeg at du fordømmer mig.

— Fordømme dig? o Renata —! Nei — nei —

— Jeg ser det jo. Du har Rædsel for mig.

— Nei, det er ikke det, Kjæreste. Rædsel er der over mig ja — for din Skyld. Jeg føler jo, hvorledes denne Sag glider mig ud af Hænderne — jeg, som var saa vis paa at kunne beskytte dig; mer endnu: hvor lidet tænkte jeg, at du her trængte til min Beskyttelse! Ikke et Øieblik, end ikke med Skyggen af en Tanke er det faldet mig ind, at der her lurede en virkelig Fare — noget Andet end det tommeste Mundsveir, som end ikke kan hvirvle Alfarveiens Støv op. Og nu staar Sagen saaledes, at et Menneskes Aandepust kan være dødeligere end Farsoten. Blot det kommer frem ... ja, hvad nytter det at Intet kan bevises? Jeg kjender dig: — du vil sige det til en Forhørsdommer, som du sagde det til mig.

Renata smiler: —

— Ikke som til dig, ikke som til dig ... Men — kan være jeg vilde sige det til ham. Hvo veed Sligt forud?

Ottomar vrider sine Hænder: —

— Renata, Renata, veed du at det vilde gjælde dit Liv?

— Troer du ikke, jeg gjorde mig *det* klart, da jeg talte

Draaberne af — derhenne ved Vinduet i det døende Dagslys — for ham, hvis Livslys var døende ... talte dem een for een, til det Halvhundred var fuldt. „Kan hænde at det er min egen Dødsdrik, kun at min Død ikke vorder saa mild“ tænkte jeg da, og den Tanke gjorde min Haand fast. Uden den kunde jeg maaske ikke have gjort det. Og dog — jeg havde jo intet Valg; hvad Andet skulde jeg have gjort? Ak, hvis du havde set hvor svart han led! Der var jo intet Haab, det vidste vi Alle, men det kunde endnu vare Dage, maaske Uger. Og han bad saa mindelig. Det var Alt hvad jeg kunde gjøre for ham, og det syntes saa lidet. Blot det, at der var saa megen Selvovervindelse derved, det gjorde det til Noget ... og saa navnlig det, at jeg udsatte mit eget Liv ... derfor var jeg taknemlig for Faren ... Det var Alt hvad jeg kunde gjøre for ham, og jeg var ham det skyldig.

Hun har reist sig og hendes Haand lægger sig let paa Ottomars Skulder: —

— Skyldig — for os begge, Ottomar.

— For *os,* Kjæreste?

Han ser bevæget men ogsaa forundret op paa hende.

— Ja, Ottomar, vi to, du og jeg tilsammen, vi have bragt Hugo af Dage.

— Renata — hvad er det for en Forestilling!

— Det er den simple Sandhed. Du aner neppe at han døde af det Saar, han fik i Eders Tvekamp?

— Gode Gud! — men det kan ikke være saaledes. Jeg har altid hørt, at det Saar længst var lægt og ingen Følger havde efterladt.

— Det troede vi, om han end til Tider havde Smerter i Siden. Men da han styrtede med Hesten, brød Saaret op, og det var den indre Forblødning, han tilsidst efter saa megen Lidelse døde af.

Ottomar vender Blikket bort og sukker smertelig:

— Gud er mit Vidne, at det ikke var min Hensigt at aare ham saaledes, og at det aldrig vilde være sket, hvis kke hans egen ustyrlige Hidsighed havde kastet ham over min Sværdsod.

— Jeg veed det vel. Men hvad var Grunden til hans ustyrlige Hidsighed uden Tanken om al den Tort, du havde voldet mig for Alles Øine? Ser du nu, at hvis du ikke havde drevet hint fortvivlede Spil i de Regensborger Karnevalsdage — og hvor dybt hænger dette Forsøg paa at bedrage mig til mit eget formentlige Bedste ikke sammen med dit hele Væsen, baade dets ædleste og dets betænkeligste Sider? — havde du, siger jeg, ikke drevet dette Skalkespil men handlet som enhver Anden vilde have gjort, saa var det ikke kommen til Tvekamp mellem jer og allermindst til en med en saadan Udgang.

Ottomars Hoved synker ned paa hans Bryst. En dyb, sagte Stønnen trænger sig frem. Haanden, der endnu hviler paa hans Skulder, trykker den blidt og fast: —

— Men du skal ikke bære dette alene. Troer du ikke, at jeg ser den anden Side, *min* Side af Sagen? Havde jeg ikke været det taabelige, letsindige Væsen, opsat paa Lyst og Glæde i Mark og Skov og paa Adspredelse og Tidkort i Høienlofte og paa Gader og Torve, hvor Folk mødtes og færdedes i Prunk og Skjæmt: — ja, havde jeg saasandt været en saadan Kvinde, som du vel havde fortjent, havde jeg forstaaet dig, kunnet dele alle dine Tanker og Drømme, saa jeg havde vundet din Tillid og du var kommen til mig at betro mig dine Sorger og Anfægtelser og overtroiske Angsttilstande, at jeg skulde hjelpe dig mod den Forbandelse, som du troede hvilede over dig: — ja havde jeg været det, da var alt det ikke sket,

som foregik i Regensborg, og I havde aldrig krydse Sværd sammen og Hugo vilde leve endnu.

— Og *Vi* — —! Ak ja, der er nogen Sandhed i de med, kan hænde.

— Det var for mig hel Sandhed, og den vigtigste De af Sandheden. Og med denne Bevidsthed — maatte je da ikke føle, at jeg var ham skyldig at gjøre Bod for o begge, saa godt jeg kunde? Da han besvor mig, hvi jeg havde nogen Kjærlighed til ham i mit Hjerte, ikke a lade ham lide længer uden Maal og Med — hvor skuld da Frygt for nogen Fare, der maatte opstaa for mig selv kunne holde mig tilbage? Det var kun Lidet hvad je havde at give, syntes det — og dog blev det saa meget Thi i Stedet for at gaa bort i en Hvirvel af Kvaler og e Mulm af Ubevidsthed gik det nu saaledes, at saasnart ha havde tømt det Bæger Vin, hvori jeg havde gydt Draa berne, blev Smerterne ligesom strøgne fra ham, sagd han, og han kom til Ro og Samling og kunde tale me os, til han lidt efter lidt blev træt og blidelig sov her uden at det var muligt at sige, naar han drog sit sidst Aandedræt. For saaledes er Virkningen af hin Arabien vidunderlige Elixir.

— Er jeg Skyld i hans Lidelser, da misunder jeg han ogsaa en saadan Død.

— Mener du det, Ottomar?

— Visselig mener jeg det! Hvor gjerne gav jeg ikk Afkald paa alle taabelige Drømme om Ry og Magt o jordisk Herlighed, kunde jeg i denne samme Stund saa ledes løses fra det Timelige, tagende Døden som e kostelig Gave fra din kjærlige Haand; kun, at jeg ikk vilde forlade dig og se dig blive tilbage i denne bitr Verden.

— Kunde vi begge saaledes tilsammen løse os fra den

Hendes Blik sænker sig i hans, men det trænger vi-
ere, ikke i Rummet, men som om det i en usikker Frem-
d søgte en saadan lokkende Mulighed.

— Altfor skjøn en Drøm til at dvæle ved, Kjæreste!
'i maa se Virkeligheden med dens Fare i Øinene, om
er da er nogen saadan. Men, ikke sandt, Ingen veed
oget om dette?

— Gertrud veed det.

— Gertrud!

Gertrud og — Vincentius! Hvilken Trusel ligger der
i i Forbindelsen af disse to Navne! Intet vigtigere nu,
nd at holde ham borte fra Langenstein og hende.

— Hun var jo selv tilstede.

— Men ellers veed Ingen det?

— Endnu En. En Mand.

— Der ogsaa var tilstede?

— Nei, han kom først flere Dage derefter. Det var en
Ven af Hugo, der havde hørt om hans Sygdom.

— For Guds Skyld, Renata — hvem er da den Mand?

— Mellem os skulde der ingen Hemmelighed være,
Ottomar. Men dette Ene kan jeg ikke sige dig.

— En Ungdomsven af Hugo?

— Ja, men langt ældre. Ikke just nogen gammel Mand,
men henved en Snes Aar ældre, antager jeg.

At den Fremmede ikke er nogen gammel Mand, føler
Ottomar som en Skuffelse; men denne Aarsnes volder
ham nogen Trøst. Der er Skinsyge oppe i ham. Ja, trods
det at han er saa rystet af hvad hun har berettet, saa
skræmmet af Frygt for en mulig Opdagelse, der truer
i den mystiske Skikkelse af en saadan i Hemmelighed
hyllet Medvider, er han skinsyg paa denne Mand. Over-
for ham har hun ikke kunnet fortie sin frygtelige Hem-
melighed. Eller var det Gertrud, som den Gang ikke

kunde bevare den? I saa Fald — hvad kan man da vente nu af hendes Tavshed?

— Sig mig blot, hvorledes kom denne Fremmede i Besiddelse af en saa vigtig og farlig Hemmelighed?

— Jeg sagde ham det selv, jeg maatte sige ham det. Han var mig til saa megen Trøst og Støtte i de Dage.

Altsaa, Gertrud von Laufen havde i alt Fald den Gang ikke røbet Noget. Men hvilken Indflydelse maa denne Fremmede ikke have øvet over hende, hvilken Tillid maa han ikke have indgydt hende! Ottomar lider ikke at dele noget af denne Kvindes Aand og Sjæl med en Anden, end sige med en ganske Ubekjendt— en mægtig Personlighed maaske, i alt Fald en stærk; det tyde hendes Ord paa. Men fremfor Alt, hvilken Magt har ikke dette Menneske over hende? Hvis hun har taget feil af ham, hvis han vil misbruge denne Magt, stille den i en syndig Lidenskabs Tjeneste — hvilke frygtelige Muligheder aabne sig ikke her!

— Og siden da har du ikke set ham?

— En Gang. Han besøgte os for tre Aar siden.

Det er som et Stik i Brystet. Denne Fremmede har besøgt hende i hendes Enkestand! I hvad Øjemed? Hvorfor reiser en Mand, der endnu er i sin kraftige Alder. til en afsides beliggende Borg, hvor en høibaaren, skjøn og aandfuld Kvinde sidder Enke uden mandlig Beskyttelse? Deri er der i alt Fald intet Gaadefuldt. Han har været hende til „Trøst og Støtte“ i hendes tungeste Tid. han har skuet indtil Bunden af hendes Sjæl, da den befandt sig i sit stormfuldeste Oprør og i Sorgstillets afgjærede Gjennemsigtighed — Tilstande, i hvilke en trediveaarig Kvinde just er farligst for en Mand af høi og ædel Sindsretning, og kun om en saadan kan der her være

ale. Hvorledes skulde han kunne andet end elske hen-
e? Og er hint Besøg ikke Bevis for at han gjør det?
Og han har hende i sin Magt. O, hvilken Fristelse lig-
er der ikke deri, hvis ikke Alt er ædelt hos ham. Men
vor findes den Mand, hos hvem Alt er ædelt? — Alt,
g til alle Tider?

Renata har atter taget Plads skraas overfor ham.

— Men lad blot ikke dette gjøre dig urolig og volde
lig Bekymringer, som sandelig intet Grundlag have. For
kke i Ens eget Bryst er en Hemmelighed sikrere opbe-
varet end hos denne fromme og vise Mand.

— Lad os haabe det, lad os haabe det! mumler Otto-
nar, halvt fraværende. Hans Tanker ere ude paa Vild-
stier, hvis Retning hun ingen Anelse har om. „Denne
fromme og vise Mand elsker Renata, sikkert. Men Re-
nata elsker *mig*. Ja, gjør hun det? Hvad om det kun var
Erindring om den Elskov, hun bar til mig i hine Dage,
om Hjertets første dugfriske Kjærlighedsdrømme — hvad
om hun holdt dette Hukommelses-Billed for levende Vir-
kelighed, medens der maaske allerede dybt i hendes Sjæl
spirer en Følelse for denne Fremmede, der naar Tid og
Leilighed er den gunstig vil voxe sig ud til en af de mæg-
tige, altovervældende Lidenskaber, som Kvinder i hen-
des Alder ofte ere Bytte for. Formodentlig er han ugift
— meget tyder derpaa, og jeg *kan* ikke tage til Ægte;
hvilken Begunstigelse for hans Sag i hendes Hjerte! Men
dette er en ny Haand, der peger paa Mittelmynster. Dér
er hun i min Varetægt, dér er hun afsondret fra ham.
Og allerede i hendes Valg vil det vise sig. Hvis hun
virkelig elsker mig, hvorfor skulde hun da vægre sig —
endnu, efter dette, der saa tydelig, saa bydende viser
hende den rette Vei?"

Ottomar skubber Stolen tilbage og reiser sig.

— Men *det* ser du vel nu, Renata, at du ikke kan blive til Stadighed her paa Langenstein.

Renata nikker, uden at se op.

Det er et Nik, der siger, at hun hører hans Ord, forstaar dem og ikke er blind for de Grunde, der tale for dem. Det er ikke paa nogen Maade et af de Nik, hvormed man tager en Beslutning for Livstid. Og en saadan er det, som Øieblikket kræver; en saadan er det, hans Hjerte trygler om, til sin Beroligelse.

Denne Kvinde maa forskrive sig til ham, uden Forbehold. Og hans Ord naa kun hendes Øre. Han kjender ikke hendes virkelige Tanker, end sige hendes virkeligste Følelser.

Utaalmodig, ja uvillig dreier han sig om paa Hælen og giver sig til at gaa frem og tilbage mellem Bedepulten og Bordet.

— Siden vi sidst talte om den Sag, begynder han, idet han atter standser foran hende, er der hændet meget, som har føiet mere til mine Grunde end Ord kunde have gjort det, om jeg havde talt i alle de Timer og været mere veltalende end Demosthenes. Jeg har Magt til at beskytte dig, men rigtignok ikke, naar du sidder her og jeg i Regensborg. Dog jeg vil ikke blot henvende mig til din Frygt, skjøndt jeg saae — jeg maa næsten sige: til min Glæde saae jeg før — at du ikke er uimodtagelig for den, saa tapper jeg ellers veed du er. Men tænk paa hvad mit Liv maatte blive i Regensborg, naar jeg intet Øieblik veed, om du endnu er i Live eller er myrdet af en fanatisk Pøbelhob. Hvis du har nogen Kjærlighed for mig, vil du ikke fordømme mig til et saadant Liv.

— Jeg kunde søge Tilflugt nu i Regensborg, jeg har jo Slægtninge dèr endnu, som vilde huse mig..

— Godt, vi vil fastsætte dette. I de første Dage er der

ingen Fare her, navnlig ikke efter de energiske Forholdsregler, som vi strax vil tage. Vi kan forberede vor Afreise i al Ro og uden at vække Opsigt. Soten er tilstrækkelig Forklaringsgrund baade her og i Regensborg. At du dèr tager ind til dine Slægtninge, er naturligt nok, og et saadant Ophold kan ganske vist være et passende første Skridt; men heller ikke mer.

— Naar jeg opholder mig hos dem til Soten i Langenstein By har raset ud, saa vil denne Vanvid hos de Langensteiner-Borgere og dermed Faren selv være svunden som en ond Drøm, naar Feberen er ude af Blodet — —

— For at bryde ud igjen ved den første, den bedste Leilighed og fordre sit Offer, endnu før Nogen veed det mindste om dens Gjenoplivelse. Eller hvad have vi her oppe paa Borgen anet om hvad der foregik ved dens Fod? Nei, Renata, jeg siger dig: kun i Mittelmynster er der blivende Sikkerhed for dit Liv og for min Ro.

— Og for vor Ære, Ottomar?

Hendes Blik træffer ham pludselig. Hans vender sig bort ... kun et kort Nu. Saa ser han hende fast Øie i Øie.

— Jeg svarede dig paa dette sidst. Den Fare, der boer i os selv —

— „I mig selv, det er i mit Kjød,“ siger Apostlen.

— Nu vel, det er det „selv“, der skræmmer dig med sin Fare. Og jeg siger inat med dobbelt Ret: bedre at bukke under for den end at sky allerede dens Skygge og bukke under for dødeligere og virkeligere Farer. Lad os vove at tage vor Ære i vor egen Haand.

— Du kan have Ret i det. Æren er kun en ringe Ting. Men vor Frelse, vor Sjæls Salighed er det ikke.

— Visselig ikke. Dog dette er ingen Dødsynd. Der gives Bod og Forladelse for den. Er der Synd, da maa den

komme over mig, og jeg vil bøde. Er end Sakramentet nægtet vor Kjærlighed — ved *min* Skyld, ved min Taabelighed, ved mit Tungsinds Ungdomsvildfarelse, den der har sat sit uudslettelige Stigma paa min Pande — — ja, Ægteskabets Helliggørelse er nægtet vor Kjærlighed, men den bærer sit Sakrament i sig selv, den er saa høibaaren —

— saa høibaaren, at den skulde hæve os sammen til det Høieste, ikke kun drage os des dybere ned i Materien. Ottomar, o lad den forene os til den *gode* Guds Aandstjeneste, ikke forbinde os i Kjødets Lyst til at øve Verdensskaberens Værk!

Renata har reist sig og grebet hans høire Haand, som han holder udstrakt. Hun trykker den imellem sine. Men hendes besværgende Blik møder kun en uforstaaende skræmmet Stirren fra hans graa, dybtliggende Øine.

— „Verdenskaberens Værk“ — — hvad er det for Tale, Renata? Bekjende vi ikke een Gud og Skaber, og har han ikke gjort Ægteskabet til et Sakrament — kun ikke for os — ak, ikke for os!

Hovedrystende lader Renata hans Haand synke.

Med en træt Bevægelse træder hun hen til Bedepulten og støtter sin Arm paa den.

— Hvor mangen Gang har jeg knælet her som Barn, Ottomar. Da bad jeg ogsaa til „Himlens og Jordens Skaber“. Jeg tænkte mig ham thronende over Dagens Skyer og Nattens Stjerner og mente, som man havde lært mig, at alt dette var hans Hænders Værk. Nu søger jeg ham ikke længer hist oppe — ikke den Gud, jeg beder til. Og Verdenskaberen — hans Hænders Værk har jeg siden lært at kjende. Her i dette Gemak har jeg lært Synden at kjende og „Syndens Sold“. Det Legeme, som mit eget var eet med i syndig Lyst, har jeg set sygne hen, svinde bort

uhjelpelig under min Pleie, og selv maatte jeg give det den Dødsens Drik, at dets Ve og Vaande endelig maatte stedes til Ro. Siden hin Time er jeg intet Barn mer — intet af de Børn om hvilke Apostlen skriver, at han ikke kan give dem kraftig aandelig Føde, men kun Mælk at drikke, fordi de endnu ere kjødelige.

— Og jeg? holder du mig for et saadant Barn?

— Jeg holder dig for en Børnelærer, saa vant til at tale til Børn i det Sprog, de fatte, at det er blevet dit eget. Men du er en Mand indenfor Bispekaaben, og du har lyttet til Oldtidens Visdom. Du maa vide i dit Inderste, som du maa føle det, at den Gud, du hæver dig til i din Andagt, han har intet tilfælles med Verdens-Bygmesteren, Skaberen, der har udbredt Materien i Rum og Tid og sat sin Orden og sin Lov over den og vakt sine Propheter, for at holde Aanderne i Trældom, og velsignet Kjødets Lyst, at hans Rige maatte formeres og foreviges — — —

— Renata, dette er pur Manichæisme! værre Heræsi end hvad Nogen har tænkt paa at sigte dig for.

— Jeg troer det gjerne. Og nu — nu veed du, Ottomar, hvorfor jeg ikke kan blive Abbedisse i Mittelmynster.

Ottomar har kastet sig ned paa Stolen og skjuler Ansigtet i sine Hænder med en fortvivlet Stønnen.

— Frygteligt! Saa er der da ingen Udvei.

— Ingen. Du er ikke Mand for at redde mig. Forlad denne Kjætterrede, overlad mig til min Skjæbne — — til Kaspar Smed.

Hun synker ned paa Skamlen og griber med begge Hænder fast om Pulten.

Ved dette Navn gjennemryster en uimodstaaelig Gysen hendes Legeme fra Isse til Saal.

XVI

Dette andet Slag har næsten bedøvet Ottomar.

Hans Forstand staar raadløs stille.

Til de oprørske Borgere dernede har han sagt, det turde vel forholde sig med Beskyldningen for Hæresi som med den for Giftmord. Og dette Ord havde paa en frygtelig Maade bekræftet sig: begge Beskyldninger have deres Grundlag. Han havde fortrøstet Langensteinerne med den Undersøgelse, han allerede havde ledet i Gang. Gud naade ham og hende, hvis hun stod anklaget som Kjætterske for hans episkopale Domstol!

Og Mittelmynster, hvis Port et venligt Forsyn syntes at aabne som et sikkert Asyl — Mittelmynster spærret!

Men hvorledes var dette gaaet til? Hvorfra havde Renata disse Anskuelser, der vare saa grundforskjellige fra Alt, hvad der var gængs ikke blot i Kirkehjordens Bønnebøger men ogsaa i Kjætterprotokollerne, hvor tvertimod det Modsatte havde Overhaand: pantheistisk Mysticisme, naturalistiske Theorier og kjødeligt Sværmeri?

Hvorfra? Ja hvorfra har en Kvinde særegne Anskuelser, om ikke fra en Mand, der har taget hendes Hu fangen, overskygger hendes Tanker med sin Aand, befrugter hendes Phantasi med sin Kraft?

Og behøvede han at søge langt for at finde, hvo denne Mand var? Hvo uden *han*, „den fromme og vise“ Fremmede, den Navnløse, maaske kjendt og forfulgt under

Betegnelsen „den store Gudsven“? Hendes Navn var jo blevet sat i Forbindelse med denne Ærkekjætter, om hvis Lære man intet sikkert vidste, og det forekommer ham nu ikke usandsynligt, at Rygtet kan have Ret. Allerede under Samtalen i Bibliotheket havde en saadan Mistanke rørt sig hos ham. Havde det ikke maaske været et rigtigt Instinkt, der havde faaet ham til at udsætte en Pris for denne Ubekjendtes Paagribelse, just da han beredte sig til sin Langensteiner Reise?

Og hvorledes havde den Fremmede, hvo det nu end var, faaet saadan Magt over hende? Derved at han selv, Bisp Ottomar, var langt borte. Dog nu var han her, paa Borg Langenstein. Nu var det Tid at tage Kampen op, at vinde hende tilbage og sætte sin Aandsmagt i den Fremmedes Sted. Og Renata elskede ham jo. Hvilke farlige Følelsesspirer der end kunde være saaet i hendes Sjælegrund af hin ubekjendte Personlighed, der allerede i saa betænkelig Grad beherskede hendes Aand — endnu elskede hun ham, Ungdomselskeren og — Biskoppen! ...

Han sidder med Armene støttet paa Bordet og Ansigtet skjult i Hænderne.

Da han ser op, er det som om han fik et Stød.

Hans Øie vilde søge Renata ved Bedepulten, hvor han har et vagt Indtryk af at have set hende synke ned. Og nu staar hun dèr lige foran ham ved det smalle Bord, som hendes Hænder hvile paa.

Mellem de to Voxkjerter staar hun dèr som et Alterbilled.

Der er et i Dominikanerkirken, der forestiller den hellige Maria Ägyptica, hvis Haar mirakuløst vælder ned og skjuler hende for de hedenske Bødler. En christelig Martyrerske! Men der er et andet Billed, et, der ikke er mildnet ved Legendepoesi og Malerkunst men er brændt ind

i ham med Virkelighedens skaanselløse Kraft: — staaende paa Sorbonnens Trappe har han for en halv Snes Aar siden i Paris set en Beghiner-Kjætterske blive ført til Baalet; hun bar, som Skikken bød, sit Haar opløst over den graa Bodsdragt, og i hver Haand holdt hun en brændende Voxkjerte. Dette Syn bliver levende, med den frygteligste Betydning. For hin Beghine havde ikke ytret en Tiendedel af det gudsbespottelige Hæresi, som just er kommet over disse elskede, sørgmodig smilende Læber.

Dog det er hendes *Blik,* der trænger varigst og dybest ind i hans Erindring og vækker den saa levende, at han med en uvilkaarlig Bevægelse holder Haanden for Øinene.

Saaledes havde hun jo staaet *den Gang* og set paa ham. Det er hint sælsomme Blik — det han aldrig har kunnet glemme, der har forfulgt ham som en uløst Gaade, og som nu atter hviler paa ham — — —

Hin Regensborger Karnevalsdag, der er indskrevet i hans uskrevne Kalender under Navnet „det udslagne Haars Dag“, havde været Høidepunktet og Slutningen af hans selvkaarne Martyrium. Den barnlige Blødhed, som Rammen og Halvskyggen af det opløste brune Pragthaar meddelte den unge Piges Træk, havde gydt Olie i hans Hjerteflammer; det syntes ham dødeligbitrere end nogensinde, at han maatte give Slip paa dette Klenodie, ja endogsaa støde det fra sig med Foden som en foragtelig Ting. Saa var han da endnu mere rasende fortvivlet og derfor end mere støiende overgiven end ellers, endnu mere aabenbarlig drukken af den yppige Adelgundes tilskuebaarne Yndigheder, saa at han med hende ved sin Arm synlig spottede over sin Trolovede og drev sit falske Spil formasteligere end paa nogen af de andre Dage. Det

var den sidste; thi denne hans skamløse Opførsel førte til den afgjørende Krise: — ved denne Aftens Dands slog Hugo ham i Ansigtet med sin Handske og kastede den saa for hans Fødder til Udæskning paa Liv og Død .... Men før dette tildrog sig, havde han i Skumringen trukket sig tilbage til en Vinduesfordybning, for om muligt at finde en Slags Lindring for sit martrede Sind ved ganske at give sig sin Fortvivlelse i Vold. Han havde siddet en rum Tid saaledes ubemærket, da et eller andet fik ham til at se til Siden. De tændte Lysene inde i Høiloftsalen, hvor Dandsen skulde staa; og just under en Kandelaber, hvis Kjertebundt lod sit blide Skjær strømme ned over hendes Haar, stod — kun et Par Skridt fjernet — Renata. Blot et Øieblik endnu saae hun paa ham — „endnu", for han følte, at hun havde betragtet ham længe. Men dette Blik har fulgt ham bestandig siden som en Maning og et Spørgsmaal. Det var uendelig bedrøvet, men der laa endnu noget Andet deri. Hvad? Bebreidelse, selvfølgelig. Men just dette var det Sælsomme, det uendelig Foruroligende: — det kunde jo ikke være Andet end Bebreidelse, og dog var det alt Andet end det.

Nu kan han tyde hint Blik. For det er det samme, der nu sænker sig over ham. Og i det læser han en dyb, uudtømmelig Medlidenhed.

Medlidenhed den Gang. For han veed jo nu fra hendes egen Mund, at hun havde gjennemskuet alt hans paatagne Væsen, hans bespottelige Mummespil, hvorved han havde villet gjøre sig selv hadefuld i hendes og Alles Øine, for at løfte hende ud af hendes Elskovsvaande og bedrage hende for hendes Sorg. Hele hans kunstig beregnede Svig havde den Gang ligget ynkelig blottet for det samme Blik, som nu lodder tilbunds i hans sønderrevne Sjæl.

Medlidenhed ogsaa *nu*. For hun har glemt sin egen Fare over den Nød, hvori hun har stedt ham ved at afsløre sig som en Kjætterske for ham, Kirkefyrsten.

„Du arme, arme Mand! kunde jeg dog være dig til Hjelp og Trøst! Nu skjælver du for min fortabte Sjæl! nu føler du vel endog, det er din Pligt at sætte dig paa dit Dommersæde og dømme mig til Baal og Brand — o, du stakkels forvildede, i Overtro usalig hildede Mand!“

Det er hvad han tydelig læser i dette Blik.

Der skal stærke Skuldre til for at bære Medlidenhed uden at føle dens Tryk. En Mands Kjærlighed maa være af saare ædel Art for helt at elske den Elskedes Medynk. Det føler Ottomar i denne Stund.

Der er Noget, der reiser sig i ham til Modstand, for at ryste denne Medlidenhed af. Staar hun da aandelig saa høit over ham, at hun saaledes fra oven af kan række ham denne ydmygende Gave?

Ja men den Gang, da hun havde forstaaet ham saa langt bedre end han hende, havde ikke den Gang den unge Pige staaet som Ynglingen? Og nu — Kjættersken og Biskoppen, hvorledes staa de to overfor hinanden? Syntes ikke Kjætteren stedse at staa høiere end Kirkens Mand? Thi han forfulgte Ingen, han vilde ikke tvinge Nogen, han paakaldte ikke den verdslige Magts Vaaben til sin Beskyttelse. Hans Anskuelser vare falske, ganske vist, men ved et djævelsk Blændværk syntes de kun altfor ofte at adle ham fremfor den Kirketroende.

Dog nu skal dette Blændværk sønderrives ved hans Seir over denne fremmede Erobrer. Han vil fordrive denne Ubekjendte af hendes Sind og ved sin Førstefødselsret tage hende i Besiddelse, helt — Aand, Sjæl og Legem. Paa Forhaand føler han Seiren i sig, fordi han erkjender den som sin himmelsendte Mission. Naar Him-

len tager Dæmoner i sin Tjeneste, saa er det fordi det gjælder en høi og herlig Sag.

Fuldtvel kjender Ottomar denne Ærkedæmon. Han havde jo haft sine frygtelige Fristelseskampe, som de alle have haft dem, de der for Aandens Skyld slaa Kjødet og dets Drifter i Lænker. Intet Helgenlegendarie, der jo ikke beretter derom. Hele Asketens aarevis undertrykte og opdæmmede Mandskraft er vaagnet.

Det synger ham for Øret, som var han i en Lund fuld af tusend Fuglestemmer; det flimrer ham for Øiet, som naar Middagssolen straaler gennem susende Vaarløv.

Han skjelner ikke længer hendes Træk, men han ser, at hun gjør en Bevægelse som for at gaa bort, maaske skræmmet af hans Blik.

Hurtig griber han hendes Haand.

— Veed du, Renata, naar du sidste Gang saae saaledes paa mig?

Hun ryster paa Hovedet med en blid, lidt træt Bevægelse.

Da streifer den bløde, frit nedvældende Haarbølge hendes Kind som med et mildt manende Kjærtegn, og Kjerterne, hvis Flammer komme i let viftende Bevægelse, sende en svag Voxduft til hendes Sands og Sind — saa svag, som kom den langveis fra, ikke gjennem Rummet, men gjennem Tiden.

Et fast, inderligt Haandtryk jager hende Blodet i Kinderne.

— Nu ser jeg at du mindes!

Ottomar reiser sig.

Forgjæves forsøger hun at befri sin Haand.

Kjerterne hindre hendes Bevægelser. Men de hindre ogsaa hans. De gjør Bordet til en Skranke imellem de

to. Med sin frie Haand løfter han den venstre Lysestage og sætter den over til Magen.

Nu er Skranken falden, og han staar ved hendes Side uden at have sluppet hendes Haand.

— Ja, Renata! det var hin sidste Aften i Regensborg, der i sine Følger har ført til Alt, hvad du talte om, Alt hvad du har oplevet af Liv og Død inden disse fire Vægge. Her har du følt selv den tilladte Lyst som Brøde, fordi du ikke elskede din Husbond. Thi af Medlidenhed med hans bønlige Elskov og af Kjærlighed til mig havde du ægtet ham.

— Af Kjærlighed — *til dig?*

— Ja, saa sælsomt det lyder, saaledes er det. Fordi du gjennemskuede min Plan, forstod hvorledes jeg gjorde mig selv til Skurk for at frigjøre dig for mig, at din herlige Ungdom ikke skulde forkrøbles og visne hen i Skyggen af ulykkelig Kjærlighed. Og saa fordi du selv vilde befri mig, som jeg befriede dig, at jeg ikke skulde gaa om med et Pigemord paa min Samvittighed. Du saae den Opgave, som min beregnende Færd stillede dig; i lydig Forstaaelse tog du den op til Fuldendelse og kronede Værket med dette Ægteskab. Har jeg da ikke Ret til at sige, at du ægtede Hugo af Kjærlighed til mig?

Renata ryster paa Hovedet med et svagt Smil, som denne Aabenbarelse af en krøget Mandstankes voldsomme og forvredne Konstruktion aflokker hendes ligefremme Kvindesjæl.

— Ja, du nægter det, men tro mig, jeg kjender dig bedre, end du selv gjør det. Det var stort handlet, som ikke een Kvinde udaf Hundredtusend havde handlet — en uendelig Velgjerning mod mig, hvem du gjorde mindre ulykkelig, og mod ham, hvem du gjorde saa lykke-

lig, som han kunde vorde; men et Selvoffer, hvis Afgrund ingen af os kunde ane. Ja, et dagligt Offer er det blevet for dig her i denne Hymens triste Helligdom, som dog nu skal vorde den sande Elskovshelligdom, hvor du lærer at prise din Skabergud, ham, du her er kommen til formastelig at forbande — prise ham for den levendegjørende Ild, som sammensmelter det Skilte, Verdensbaalet, af hvis Flammedaab Sjælene springe nyfødte frem som Gnister — — —

— Ottomar, Ottomar! Hvilken Dæmon taler ud af dig — —?

— En Dæmon, som er en Gud, nei Gud selv, der tager Dæmoner i sin Tjeneste, som skrevet staar, at den ene Djævel driver de Andre ud og at han driver Dæmonerne ud ved Dæmonernes Øverste. Sagde du, jeg var ikke Mand for at frelse dig? Aldrig har du feilet saa storlig! Thi for os virker Gud i sin Miskundhed det Under: — her er det Frelsesorden hvad for de Andre er Helligbrøde! at afholde sig fra Synden vilde være af Feighed at holde sig tilbage fra den Vei, Forsynet selv peger paa! Ringe og let tilgivet er hvad der ulmer af Synd i Kjødets Lyst imod hin Aandens Hoffærdighed, der allerede havde bragt dig Fortabelsen nær, men som skal uddrives af hin, drukne i den, saa du ikke kjender den mer — —

— Min Gud! er det en af „den frie Aands“ Brødre jeg hører eller en Kirkens Biskop —?

— Ingen af disse! En Mand. Den Mand, der elsker dig og som du elsker — —

Renata vil rive sig løs — forgjæves — vil støde ham fra sig — —

Hun er i hans Arme — løftet op — baaren bort — —

Om han kan bære hende?

Skulde han ikke kunne bære sin Renata, om det gjaldt

at redde hende fra Ildsvaade, som hendes Farfader bar Saracenerpigen ud af det brændende Palads?

Skulde han ikke kunne bære hende ind i den Livsens Ild, deres Elskov har tændt for dem?

Han ler overmodig, allerede omhvirvlet af dens Flammer, de glindsende, glittrende, gnistrende Haarstrømme, der ombølge ham ... blænde ham, saa han snubler, da han ikke bliver Trinet til Alkoven vàr ...

Snubler, ikke nok til at han falder med sin kostbare Byrde — men tilstrækkelig til at Renata kan gjøre sig fri ... støde ham tilbage ... komme til Aande.

— Saa er det da sandt, Forbandelsen er over dig.

— Forbandelsen? mumler han.

— Din Farfaders, Korsfarerens Forbandelse, den er over dig. Som Judas forraader du din Frelser —

— Christus — jeg —?

— Gudsønligheden i dig — du forraader den med et Kys, med en Omfavnelse korsfæster du den. Du vil brænde i mine Arme — vil drage mig med dig ned i Helvedes Brand og Brynde — —

Neppe er Ordene — dem hun instinktiv har grebet som et Nødværge — ude af hendes Mund, før hun ønsker dem usagte.

En frygtelig Forandring foregaar med hans Ansigt.

Dets Træk, der havde lyst i en vanhellig Extase, stivne i overtroisk Rædsel. Skridt for Skridt viger han tilbage, uden at vende de opspilede Øine fra hende.

— Helvedesbruden — — — Helvedes — bruden — —!

Med et halvkvalt Skrig støder han Døren op.

Renata er ene.

Hun har seiret.

Ak, at hun skulde seire *saaledes!*

XVII

Maanelyset falder lige paa det lille Passionskapel, vækkende de længst falmede og halvt afvadskede Farver derinde til et tvivlsomt Gjengangerliv.

Det sygelige Blaa i Jesu Gevandt og det fade Brune i Judas' Kjortel, Ansigterne, hvor en sminkeagtig Kjødfarve vexler med kalkede Pletter, som minde om Karnevalsmasker, og hvor de altfor store Glarøine stirre blindt gjennem det Støvslør, Sommeren har lagt over dem, ja selve Gethsemanes Træer med deres krøllede violette Løv — Alt dette har et uhyggeligt Præg af forhexet Virkelighed.

Da Ottomar sidste Gang — for femten Aar siden — havde staaet her en Maaneskinsnat og betragtet dette naivt-fromme Kunstværk, havde det gjort saa stærkt et Indtryk paa hans ophidsede Phantasi, at han tilsidst saae Jesus bevæge Læberne for over Judas' Skulder at tilraabe ham de Ord, som hans usalige Farfader idelig havde gjentaget efter Akkas Fald: „Som Judas har du forraadt din Frelser med et Kys.“

Denne Nat behøver det stakkels forfaldne Træbilled ikke at gjøre Mirakler.

Læber af Kjød og Blod, dem han lige havde bedækket med hede Kys, have aabnet sig for at slynge de samme Ord som en Banstraale imod ham med en Stemme, der er ham den kjæreste og nu derfor den frygteligste af alle,

og som endnu gjenlyder i hans Øre. Hvis Billedet derinde gav sig til at raabe med Engles og Dæmoners Røst, vilde det være en mat og dagligdags Klang.

Videre paa den natlige Pilgrimsfærd!

Ottomar er flygtet fra Borgen, styrtende ud i Natten, ligegyldig hvorhen. Instinktivt har hans Fod taget Veien nedad, bort fra Byen, over Spangen op paa Kalvariebjerget. Her søger han uvilkaarlig Omgivelser, der kan være en sprukken Sangbund for hans Sjæls sprungne Strengespil, saa forstemt det monne klinge i natlig Gru og Forvirring — her, om nogetsteds, kan han haabe at finde Selskab, Gjengangere kun, ganske vist, men dog af hans egen Aand, hans eget Væsen.

Og nu finder han kun Dukker!

Maadelige, ituslagne Dukker, som En i et Pulterkammer finder det Legetøi, der en Gang var saa levende, saa meget sigende for hans Barnephantasi.

Afmægtige Dukker — ogsaa her!

Ja, ogsaa *her,* hvor han staar ved Mindesmærket for hans Livs Vendepunkt.

Denne under Korset segnende Jesus — er *det* det Aasyn, hvis Træk altid havde rørt ham saa dybt? som han har prist for dets Udtryk fremfor berømte Kunstværker?

Femten Aars Regn og Støv har skjæmmet det. Intet Spil af Lys og Skygge meddeler det et skuffende Liv. Paa den lynslagne Eg rører ikke et Blad sig. Luften er død som disse Dukker. Dette er ikke noget undergjørende Billed, til hvis Øre man lægger sin Mund, fordi Guds Kraft er nedsteget i det og kan lytte med dets Øre.

Videre!

Og nu staar han deroppe paa det Langensteiner Golgata.

Et kraftløst Underverdenslys ligger over Landskabet med dets lange Skygger. Intet Sølverne, hvor Vand af Flod eller Kjær fanger Maanestraalerne; kun en tam Glands som af anløbet Tin. Dèr nedenfor Skraaningen syner Byen som en mørk Masse, af hvilken Mønningerne dukke op med lysere Striber, som Ryggene af en Kvæghjord, der har samlet sig om Vandringsstedet, ved Foden af den graa Klippevæg, hvorfra Strømbruset naaer herover — den eneste Lyd i den store Stilhed; hist og her lysner en Gavlstump op, som om et blisset Dyr løftede Panden. Oppe paa Klippen staar som den vagtsomme Hyrde Borgens „Bjergfred“, rank og slank i sin graa Stenkappe. Men bag Hyrdens Ryg, over den sorte Granbakke, synes en hæslig Drage at hæve sin graablaa, uformelig svulne Krop høit op i den stjernetomme Himmel. Og medens han betragter dette Skyuhyre — som hele Eftermiddagen har ligget dèr og speidet ud over Bjergskoven for nu endelig at reise sig — oplyses den svære Masse indefra af et sart, rosenrødt Skjær, der tøvende flakker om mellem de opbunkede Damplag ... slukkes — og atter blusser op.

Men ingen Torden lader sig høre — ikke en Lyd uden den af Strømhvirvlerne, som den lodrette Borgklippe sangbundartig sender over til Kalvariebjerget.

Dog — nu lyder der en svag Susen fra de gamle Ege, der spredte mellem store Sten bedække Aasen. Oppe over hans Hoved kommer en Rebstump, der hænger ned fra den ubodfærdige Røvers Arm, i sagte Svingning. Han føler ogsaa et frisk Pust paa sin Pande. Kun et Øieblik. Egelunden staar atter saa stum lyttende, som frygtede den ikke længer at kunne høre den fortrolige Stemme af Strømhvirvlen dernede, der bruste ganske saaledes, naar man i Nætter som denne dybest inde i dens Skygge

ofrede til den germanske Himmelgud, før Nogen havde hørt om det Golgataoffer, der nu sender Slagskyggerne af sine tre Kors ind i dens egen.

Atter hænger Rebstumpen ubevægelig ned fra Korsets og Røverens Arm.

Den Træskjærer som havde skabt dette Golgata-Billedværk — aabenbart en anden end han, hvis Haand havde smykket „Stationerne“ — havde givet sin naive Naturalisme frit Spil overfor de to Misdædere, navnlig i den ubodfærdiges kvalfulde Forvridninger, og kronet den ved tilsyneladende at befæste dem til deres Kors med rigtige retskafne Rebslager-Tove. Disse vare i Tidens Løb trods de brede, beskyttende Gavltage blevet gjennemraadne og havde løsnet sig, saa at Stumperne nu dinglede frit for Veir og Vind. Men ved Christus-Krusifixet havde han i sin Bestræbelse efter fromt at adskille det ganske fra de to Sidestykker og udmærke det ved hellig Høitidelighed ikke vidst at redde sig paa anden Maade, end ved at give sig en archæistisk Stil i Vold. Saaledes kom det, at mellem de to brutalt livagtige Røvere, paa deres raat tømrede Marterinstrument, et slankt, vel afhøvlet og poleret Kors med architektonisk ornamenterede Arme og Top løftede en saa stiv byzantinsk Christusskikkelse, som nogensinde har ladet sig sværte af Virakrøg og Kjerteos i et græsk Kapel, saa høit tilveirs, at de Andægtige maatte gaa et godt Stykke tilbage for at den store, forlængst irrede Messingdiskus kunde komme til at afgive den rette Gloriebaggrund for Hovedet. Denne Eiendommelighed, der gjorde dette Krucifix uligt alle andre, var formodentlig Grunden til at dets Ry som mirakelgjørende Billede gik viden om i Franken, ja i hele Sydtydskland.

Mangen Gang i gamle Dage har Ottomar undret sig over denne sælsomme Modsætning og gjort sig sine kunst-

neriske Lægmandstanker derover, som han nu kunde have anstillet paa Grundlag af et ganske andet Kundskabs-Materiale. Men han er alt andet end oplagt til *det.* Indtrykket er fuldkomment nyt og overvældende.

„Hvad om denne Kunstner ubevidst har givet en frygtelig Idee Udtryk, idet han banlyste alt Liv, ja alt Skin af Liv fra denne Skikkelse og kun opstillede et rent Kirkesymbol? Hvad om der virkelig kun gives Krucifixer og aldrig gaves nogen Korsfæstet? Korsfæstede Mennesker ganske vist, arme Syndere, som vi her se dem krympe sig paa Marterpælene, men intet korsfæstet *Gudmenneske?* Ingen Guds Søn — og ingen Gud Fader? Ingen Gud, ingen Himmel, intet Helved — hvilken svimlende Tanke! Vilde det ikke være Menneskehedens Befrielse fra uendelig Angst og Sorg? Ja, Gud give at der ingen Gud gaves!“

Han ler vildt i selvmartrende Velbehag ved dette uhyre Paradox.

Disse Ord maa han høre.

„Gud give at der ingen Gud gaves!“

Han raaber dem ud i Natten, op til Krucifixet, ind i den gamle Hedningelund.

Den Gud, der dyrkedes dèr, er længst død. Hvad om en Gang en Mand vil staa her og se paa denne Passionsvei som han selv nu ser paa Resterne af den germanske Offerlund — — Minder om en Gudsdyrkelse, hvis Gud længst er død!

Dog disse Tanker kan han vel skimte men ikke fastholde. Lærer og Troessætninger, der vare hans Arvelod og hans aandelige Levebrød fra Barnsben af, som ere blevne formede ind i hans Hjerne, da den endnu var blød som Vox, og meislede ud i den, da den var bleven haard som Marmor, Dag for Dag, Aar ud Aar ind — de ere for

stærke for hans oprørske Aand. Til Blasfemi har han Kraft, ikke til frigjørende Tvivl.

Og i Blasfemien beruser han sig.

Endnu en Gang maa han raabe det op til Krucifixet:

— Gud give, at der ingen Gud gaves!

Blaalige Glimt spille deroppe og lade Glorien blinke over det mørke Hoved — atter og atter.

Det er ikke Lyn eller Gjenskin af Lyn! Det er synlige Lyntanker, Kornmod af Vredesuveir, af Viljen til at lynslaa, til at udslynge Banstraalen; slynge den mod Borgen derovre, hvor Kjættersken throner, som nægter at Skaberen er hans Fader; slynge den mod ham dernede, den formastelige Raaber ved Korsets Fod, hans frafaldne Kirketjener, der har forraadt ham med et Kys til *hende;* mod ham, der er Kjætteren, fordi han elsker Kjættersken, elsker hende endnu med fortvivlet Haabløshed, nu han er forvíst fra hendes Nærhed, truffet af hendes Vrede og Foragt — ikke som den Gang, da han blot indbildte sig at være mærket saaledes, o nei, nu er Mærket brændt ind af hendes egne Læber! — ja elsker hende dobbelt, trefold elsker han den trefold forbudne, forbuden af hende selv, af hans egen Stand, af hendes Kjætternavn — elsker hende ind i Kjætterbaalets Flammer, ind i Helvedes evige Brand ...

Endnu spøge Lynglimtene deroppe, og i hans Øre lyder en Tordenrøst:

„Gaa, Kirketræl! Gaa, røgt dit Hverv og gjør din Pligt! Fuldtvel veed du, hvori den bestaar. Histovre er Borgen, hvor Kjættersken huser. Dernede er Byen, hvor Soten raser. Thi jeg er den Gud, der hjemsøger Fædrenes Synder paa Børnene indtil fjerde Led, og straffer den Ene for den Andens Brøde og tvætter Synderen ren i den Uskyldiges Offerblod og frelser hvem jeg vil og fordøm-

mer hvem jeg vil. Den By som har reist mig denne Helligdom og tilbeder paa dette Sted, dens Borgere kjende mig vel og de fordre deres Ret af dig: Kjætterskens Dom og Straf, paa det at Soten maa ophøre. Gaa, Træl, indtag dit Dommersæde og gjør din Pligt og vær fordømt, at du gjør den uvillig!“ ...

Overvældet, sønderknust, magtstjaalen synker han sammen ved Foden af dette skrækkelige, lynstirrende og tordentalende Mirakelkrucifix.

Og hans Blik søger over imod Borgèn, hans Hjertes Hjemsted, som han nu er landflygtig fra.

Lidt tilvenstre for Borgfreden, hvor han snarere kan ane end skimte det lille Taarn, som neppe nok rager op over Taget, glimter der noget som en Dugdraabe: — hans Taarnkammervindue. Dèr sad han den første Nat og saae herover og gjenoplevede i Tankerne alt hvad han sidste Gang havde oplevet paa Kalvariebjerget — det, der havde jaget ham bort fra Langenstein. Hvor langt havde han da været fra at ane, at hin Anfægtelsernes og Sjæleangstens Nat kun skulde være en ringe Sag imod den næste, som ventede ham her!

Og lige neden under hin Dugdraabe, begynder en anden og større, en hel Gruppe at tindre: — Vinduet i Renatas Gemak.

Har hun fundet Hvile nu? eller hvilke Tanker, hvilke Følelser holde hende vaagen? Ser hun ham mon for sig, som han ser hende? ...

... Ser hende staa for sig mellem Sølvstagerne med det nedstrømmende Haar glitrende i Kjertelyset som et Alterbilled af en christelig Martyrerske, endnu mere lig hin Beghine, der vandrede til sit Kjætterbaal i Paris.

Det er ham, som stod han atter paa Trappen til Sorbonne og saae hende gaa forbi, hyllet i sin egen overjor-

diske Ro og oververdslige Værdighed midt i den hujende Hob, der trænger sig om hende og vælter sig efter hende.

Men det er ikke længer hin franske Kvinde, det er jo Renatas Træk! Han staar ikke paa Sorbonnens Trappe; det er Hedetorvet i Regensborg, der omgiver ham med de velkjendte tindekrandsede og taarnragende Patricierhuse. Han ser det altsammen grangivelig som i en Drøm, ja det *er* vel ogsaa en Drøm — dog maaske en af hine Sandhedsdrømme, der løfte Fremtidens Slør. Som en fremmed Tilskuer ser han sig selv sidde dèr i hele sit episkopale Ornat paa en Throne, der er reist lige foran den store Rede af Risbundter og Birkebrænde, der venter hende — en Phoenix-Rede —; og dog er han tillige selv den der sidder dèr i Ornatet paa sin Throne, omgivet af sin Hofstat — ved hans høire Haand Vincentius, der hvisker ham noget i Øret, som han ikke kan opfatte for Mængdens Larm og for Klokkeringningen. Tydelig hører han Domkirkens store Klokker, i hvis mægtige høitidsfulde Tonebølger den ynkelige Klang af Raadhusets Armesynderklokke, saa nær den er, redningsløst drukner. Trods al Skik og Brug har han ladet Domkirkeklokkerne ringe til Ære for den store Kjætterske. Nu er hun kommen lige ud for ham — standser og ser paa ham med dette Blik fuldt af den dybeste Medlidenhed — — men allerede trænge Bysvendene hende videre, den rødklædte Mestermand med sine Bøddelknægte træder hende imøde ... han er bestukket med tusend Gylden til at tage fugtigt Hø, at Røgen maa kvæle hende før Flammerne naa hende ... Nu staar hun deroppe som en Svane i sin Rede og allerede knistrer Kvisteranden, antændt af de Kjerter, hun selv har baaret i Hænderne ... Og nu slynger han Krumstaven langt fra sig og river den gyldenstykstunge Kaabe af og styrter derover — Bøddel-

knægtene vil standse ham, han slynger dem fra sig — en af dem ind i de hvislende, sprudlende Flammer — —

„Til Side — hist er min Plads — hos hende, hos Kjættersken Kjætterens! Hvo vil formene mig den? Har jeg ikke fortjent den? Har jeg ikke røgtet mit Embede og gjort min Pligt? Har jeg ikke skaffet Eder Eders Ret? Thi Ret havde I! *Vox populi, vox dei.* Thi han er Pøblens Gud, han har skabt den og skabes af den. Jeg var hans og Eders. Se, nu er jeg hendes, den Ædles og Renes, og hendes Gud skal være min Gud. I Daarer! Tro I, nogen Mand, som kjender hende, vil leve med Eder, naar han kan dø med hende? Vil frelses med Eder, naar han kan være fordømt med hende? Vil hvile med Eder i Abrahams Skjød, naar han kan brænde i hendes Arme, brænde evig med hende i det brændende Helvede?“

Baalet slaar op om dem med et altgjennemtrængende Flammelys, og et Brag drøner, som om Verden styrtede sammen.

Saa — husvalende Mørke og dyb, dyb Stilhed.

XVIII

Et Mandsansigt bøier sig ned over Ottomars.

En dæmpet, dyb Røst spørger deltagende: —

— Har I taget Skade, Herre? føler I Smerte noget Sted?

— Af Baalet?

Det lyder som om en fremmed Stemme spurgte, bag ved ham og langt, langt fjernere end Mandens.

— Af Lynslaget — en af Træsplinterne kunde have ramt Eder.

En svag, uforstaaende Hovedrysten.

— Kjender I mig ikke, Herre?

Den samme Hovedrysten.

Ansigtet streifes af Maanelyset og er vel synligt mod den kulsorte Himmel over det.

Det har aabne, tillidvækkende Træk. En bred Pande, kort Næse, kløftet Hage, kraftige velformede Læber; overalt saadanne Streger, Folder, Rynker og Rids, der tale om stærke Følelser ja Lidenskaber, aandelige Kampe og mægtigt Tankearbeide. Haaret, der hænger ned til begge Sider, er endnu dunkelt men berørt af Alderens Rimfrost.

Et fremmed Ansigt, og dog synes det ham ikke ubekjendt.

Han smiler som i Drømme.

— O ja. Jeg kjender Jer ... Den barmhjertige Samaritan.

Han mindes et Billede, han har set hos en Kardinal i Vælskland. Italien. Hvor var Himlen blaa, Husene hvide! For længe, længe siden ... som i et andet Liv. Men det *var* jo ogsaa et andet Liv — Jordelivet.

— Den barmhjertige Samaritan i Helvede! mumler han for sig selv. — Trolig nok! jeg kan tænke mig, Leviten og Præsten ere farne til Himmels!

— I er svarlig rystet, Herre, som naturligt er.

Det er sælsomt, at ogsaa denne Røst med sin dybe Klokkeklang synes ham bekjendt. Billedet var dog maalløst, om end talende nok, thi det hidrørte fra en af de største Mestre.

— I maa drikke et Par Mundfulde Vin, som jeg fører med mig for saadanne Tilfælde, den vil styrke Eder, det er god cyprisk Vin.

— „Og forbandt hans Saar og gjød deri Olie og Vin.“ Men hvor har han sit Ridedyr?

Den Fremmede har af sin Taske fremtaget en Krystalflaske og et lidet Sølvbæger, som han fylder.

— Kom Herre, jeg skal støtte Eder.

Kun et Par Smaaslurke kan Ottomar synke. Men det er, som om varmt Liv gjennemstrømmede ham og rislede og piblede ud i hver lille Aaretraad.

— Hvor er jeg? spørger han efter en kort Tavshed — og Røsten er nu næsten hans egen.

— Paa Langensteins Kalvariebjerg.

Et dybt Suk modtager denne Meddelelse.

— Jeg troede, jeg var i Helvede! — Langensteins Kalvariebjerg — jeg kjender det! Der er værre dér end i Helvede. — Jeg siger dig, Mand, da jeg sidst var her, da længtes jeg efter at fare til Helvede. Det var som en Forløsning. For der er ingen Rædsel dér, som er at ligne med hvad jeg maatte lide her. Alt hvad hin Florentiner

saae, hvem Virgilius førte derned, hvis ellers I har hørt om ham — —

— Vel har jeg hørt om Messère Alighieri, for min Fader har selv set ham.

— Din Fader — Dante? Din Fader har set en stor Mand, en meget stor Mand. Fortæl mig om det.

— Vil det ikke anstrenge Eder at høre?

— Nei, nei, Eders Røst gjør mig godt. Tal kun.

— Drik endnu lidt af min Cypernvin.

Den Fremmede fører Bægeret til Ottomars Læber og hjelper ham med at reise sig bedre.

Ottomar drikker med Begjær. Denne Gang bliver der intet tilbage i Bægeret.

— Eders Grækervin er Elixir, og Eders Røst er god at lytte til. Fortæl saa om hvorledes Eders Fader saae Dante. Var det i Florens?

— Nei Herre, i Ravenna, hvor Forretninger havde ført ham hen. En Dag gik han imod Aften ud til en Pinieskov, som ligger udenfor Byen; der var mange Borgerfolk, som paa denne Vei søgte Luft og Kjøling efter Dagens Hede. Da saae han en ensom Skikkelse komme ud mellem Pinierne og gaa tilbage, ind imod Staden. Det var en høi Mand i en fodsid Kjortel; han holdt Blikket fæstet paa Jorden, som om han lidet agtede paa sine Omgivelser, og af hans Træk saae man under Hætten kun en Ørnenæse, magre Broncekinder og en mægtig fremspringende Hage. Hvor han kom frem, veg Folk ærbødig og sky tilside og Børnene skjulte sig i Kvindernes Kjolefolder og nogle skreg og blev tysset paa af Mødrene. Min Fader undrede sig, hvem det vel kunde være; men endnu mere undrede han sig, da han hørte hviske rundt om: „dér gaar han, som har været i Helvede.“

— Vel maatte Eders Farfader undre sig og *jeg* undres,

om han virkelig er steget derned eller om han har opfundet det altsammen. Skjøndt hvor hentede han det Mod fra, til at sætte to Paver ned i Helvede? For han saae det Sted, hvor Bonifacius, som da sad paa Petri Stol, skulde lide og hvor Nicolaus led. Ja, jeg tænker, han var der.

— Visselig har han været dér, thi han er steget ned i sit eget Indre, og dér have vi vort Helvede som vor Himmel. Og derfor var det taabeligt af dig at længes efter et udvortes Helvede som efter en Forløsning, da du dog kunde være steget fra dit eget Helved over i din egen Himmel, og Ingen kunde hindre dig deri. Men mægtede du ikke det, hvo kunde da befri dig? Ja, om en Gud udenfor dig aabnede sin Favn for at frelse dig, hvad baadede det dig, naar du havde et Helved i dit Indre? Thi du vilde jo bringe Helvede ind i Gud selv.

— „Du vilde bringe Helvede ind i Gud selv!“

Tankefuld gjentager Ottomar disse Ord.

Den Fremmedes „Du“ minder ham om Renatas i Løvhytten. Og det virker, sælsomt nok, næsten ligesaadan paa ham. En stor Varme overfor denne Fremmede opfylder ham.

Pludselig ser han op og betragter hans Ansigt opmærksomt i nogle Sekunder.

— Nu kjender jeg Eder igjen. I er Kjøbmanden fra Lengefeld.

Den Fremmede nikker.

— Jeg vidste vel, I vilde kjende mig, Herre.

— Men hvor kommer det, at I er her?

— I har selv indbudt mig.

— Jeg mindes vel, at jeg opfordrede Eder til at komme til Borg Langenstein, medens jeg endnu var der, og at I saa godt som lovede mig det.

— Og den nærmeste Vei fører over dette Kalvariebjerg.

— I har valgt en sælsom Døgnets Tid til Eders Vandring.

— Muligt, at Gud har indgivet mig at gaa just saaledes. For jeg kom her, synes mig, i rette Stund.

— Det er sandt.

— Og mulig indgav han Eder den Gang at indbyde mig og maaske lod han os mødes i hin Kro just i dette Øiemed og for Andets Skyld, som maatte flyde heraf. For disse Sammenhænge ere hemmelighedsfulde og paa langt Hold, og meget føier sig i Livet som i hine Dobbeltdrømme og Sandhedsdrømme, hvilke den gamle Artemidoros i sin Oneirokritikon veed at berette om og hvorpaa de antike Skrifter byde os mange Exempler.

Ottomar nikker eftertænksomt.

— Det kan vel forholde sig saalunde. Og sælsomst af Alt: just før I kom, havde jeg her en Slags Drøm — ihvorvel jeg mente at være vaagen, men endnu mens jeg oplevede det Frygtelige var det mig dog ogsaa, som om det var en Drøm — men en Sandhedsdrøm, som Tiden da var dertil: *post mediam noctem cum somnia vera,* som Horatius siger. En sand Drøm, min Gud! endnu skjælver jeg ved den Tanke, at det kunde være en saadan.

— Betro mig Eders Drøm — om I da ikke frygter, at det skal sætte Eder i for stor Ophidselse, nu da I endnu er rystet og medtagen.

— Ja, jeg vil fortælle Eder den, for jeg troer snarere at det vil tjene til min Beroligelse. Vid altsaa, at jeg syntes at befinde mig i Regensborg, paa Hedetorvet, om I er kjendt dér; og dér lod jeg en Kjætter brænde. Og Kjætteren var min Vĕn, hvem jeg elskede høiere end mig

selv, og jeg elskede hans Kjætteri høiere end min egen apostoliske Rettroenhed. Hvad tykkes Eder vel om en saadan Drøm?

Med ængstelig Forventning ser han op paa Kjøbmandens Ansigt. Fra dettes Træk straaler der et roligt tillidsfuldt Smil, og der er al denne sjeldne Stemmes dæmpede Klokkeklang i det overraskende Svar: —

— Min Søn, du kan ikke lade en Kjætter brænde.

— Jeg *kan* ikke? Det mener I?

— Just det mener jeg derom.

— I kan have Ret. Bedre at nedlægge Embede og Værdighed og lade dem brænde mig selv som Kjætter. Og saaledes endte da ogsaa min Drøm.

Den Fremmedes Haand lægger sig mildt paa hans Skulder.

— Dog heller ikke du selv kan brændes som Kjætter.

— Hvorledes?

— Fordi der ingen Kjættere gives — derfor kan du ikke lade nogen Kjætter brænde og ikke selv lade dig brænde som Kjætter.

— Der gives ingen Kjættere?!

— Der gives ingen. Dette Ord synes dig underligt, ja uhørt og sætter din Aand i Forvirring. Og dog siger jeg dig, den Tid vil komme, om end nogle Aarhundreder ville gaa hen først, men komme vil den, da det er en selvgyldig Hvermandstale.

Tavs stirrer Ottomar hen for sig i nogen Tid, forsøgende at følge Rækkevidden af en saadan Forestilling. Og han ryster stille paa Hovedet.

— Saa trøstelig som en saadan Udsigt kan være i den ene Retning, saa undres jeg dog og tvivler, om det da ogsaa vil blive en god Tid. Men sig mig Et: er der heller ingen Forskjel mellem Gode og Onde?

— Maaske ikke saa helt og udelt. Men der er Forskjel mellem Vanhellige og Hellige; thi Hellige gives der, om end saare sjelden, hist og her, og paa ingen Maade i et Antal til at befolke Kirkekalenderen med. Fremfor Alt gives der Ædle og Uædle, Naturer, som stræbe op ad, ud af Naturen, til Aandeliggjørelse, og saadanne, der føle sig hjemme i Materien og stedse hilde sig fastere i dens Garn. Dette er en virkelig Forskjel, som findes i Verden og som ikke beroer paa Meninger og Anskuelser.

— Dog gives der Meninger og Anskuelser om de høieste guddommelige Ting, og Sandheden er kun een. Hvo der nu troer at have den rette Anskuelse, maa han ikke fordømme de Andre som skadelige og kjætterske, alt efter den Grad i hvilken de afvige fra hans — om han end ikke behøver at bekjæmpe Kjætterne med Ild og Sværd?

— Der gives saadanne forskjellige Anskuelser, og jeg vil sige dig, hvorledes det dermed forholder sig. Har ikke den store Apostel sagt: „Vi se her ligesom i et Speil." Dermed er alting sagt. Nu er der Speile med dunkelt og anløbet Glar eller hvis Glas er fuldt af Pletter og Blærer, eller med slet slebne Plader, som trække Billedet i Længden eller brede det ud til Siderne. Mange Folk nøies med Haandspeile, som en Landsbybarbers. Men saa er der ogsaa de store justerede Speile, alle slebne paa den samme Maade, som Glarmesterlavets øverste Raad og Oldermanden har foreskrevet at de skulle slibes, fordi det er bedst at se saaledes. Og læg nu Mærke til Følgende. Mange Rettroende speide med andægtig Flid og Iver i disse Speile for at finde Sandheden og hvad der kan tjene til deres Sjæls evige Vel og Frelse; og alle de, som kaldes Kjættere, gjøre det samme, idet de se ind i *deres* Speile. Her er nu aabenbart ingen stor Skilsmisse, thi hvad der maatte være af Forskjel, det ligger ikke i Men-

neskene men i Speilene. Derimod er der en himmelvid Afstand mellem disse paa den ene Side og paa den anden den store Mængde, der slet ikke ser ind i Speilene, fordi det kun bekymrer den lidet hvad der kunde opdages dér, da den dog har nok af og tillige fuldt op at gjøre med at se og finde hvad der ligger ret for Næsen af den, ligesom Kvæget med sit Foder. Eller kan hænde at den leilighedsvis kaster et Blik i Speilet ogsaa, fordi den troer at den ved dets Hjelp kan komme i Besiddelse af nogle gode og nyttige Ting, som den uden det ikke vilde kunne finde. Ligesom Kvæget ogsaa stirrer ned i Kjæret, dog ikke for at se den blaa Himmel med de hvide Skyer, der speile sig deri og ellers er skjult for dets jordbundne Blik, men for at se hvor det bedst kan drikke. Nu ser du, hvor du skal trække Linien for at skjelne rigtig, og at de som trække den mellem „Rettroende“ og „Kjættere“ have delt forkert af; og du forstaar hvad jeg mener med dette Ord: „Der gives ingen Kjættere.“

— Jeg forstaar det vel ... Men — hvad er I egentlig for en Kjøbmand?

— Veed du end ikke det?

— Hvor skulde jeg vide det?

— Og dog har du hørt det fra Barnsben af.

— Hvorledes?

— Har du ikke alt som Barn hørt om hin Kjøbmand i Evangeliet, som søgte efter gode Perler? „Og da han fandt en kostelig Perle, gik han hen og solgte Alt hvad han besad og kjøbte denne Perle.“ Saadan en Kjøbmand er jeg.

— Saa var det kun billedlig at I kaldte Eder en Kjøbmand?

— Ikke blot det. Jeg var en Kjøbmand fra min Ungdom, som min Fader før mig.

— Dog nu er I det ikke længer?

— Vist er jeg det end. Evangeliet siger jo heller ikke om hin Perlehandler, at han nu holdt op med sit Kjøbmandsskab og lukkede sig inde og blot saae paa sin kostelige Perle. Snarere tænker jeg, at han nu har drevet Handel med *den* og frugtbargjort dens Værdi. Thi denne Perle har ogsaa den kostelige Egenskab, at man kan afhænde den til Enhver, som veed at vurdere den og vil betale dens Pris, og dog har man den endnu stedse i Eie.

— Om saa er, saa har jeg neppe feilet, da jeg i Lengefeld sagde Eder at I vistnok vilde finde Kunder for eders Varer paa Borg Langenstein. Og did ville vi nu begive os, for jeg troer at føle mig stærk nok til at staa op og gaa.

En Haandsrækning fra den Fremmede bringer med Lethed Ottomar paa Fode.

Med et Udbrud af Forvildelse og Skræk ser han sig om.

Maanen staar bagved ham helt nede ved Horisonten og finder lige just Plads for sin røde Skive mellem Jordens mørke Rand og den ligesaa mørke af en Skymasse, der bedækker hele Himlen. Grelt skjøndt mat strømmer dens Lys over Kalvariebjerget og lader de forvredne Lemmer af de to Røvere paa deres Kors træde frem med uhyggelig Reliefkraft. Imellem dem gaber et bredt, tomt Rum.

Christus-Krucifixet! Min Gud, hvor er Christus-Krucifixet?

Dér paa Stengrunden rundt om ham, i Stumper, Stykker og Splinter. Han vilde være snublet over et saadant Brudstykke, hvis Kjøbmanden ikke havde holdt hans Arm fast.

Dybt rystet, maalløs stirrer Ottomar længe ind i det

tomme Midtrum af dette sælsomme Golgata — henimod den gamle Offerlund, hvis Ege dæmre i Baggrunden med et mystisk Bronceskjær, som om den var ved at træde ud af sin Hedenoldsskygge og tage dette Offersted i Besiddelse.

— Et Jærtegn, et Jærtegn! mumler Ottomar.

— Intet Jærtegn, men et Lynslag, der længe havde truet, men sælsomt nok synes at være det eneste; for det har hverken tordnet eller lynet siden da. Det faldt just som jeg betraadte Høiden her, og da jeg saae Eder styrte om, frygtede jeg saare at I skulde være bleven ramt af en Træsplint. Men at Lynet traf just dette Krucifix, synes mig at være naturligt nok, eftersom det ragede saa høit op over de andre.

— Og dog er det for mig et Jærtegn. Thi det Billede, jeg her ser, er som Virkeliggjørelsen, som Legemliggblivelsen af en frygtelig Tanke, der greb mig, da jeg sidst saae dette Golgata.

— Hvilken Tanke?

— Om maaske Kunstneren, da han skabte de to saa skrækkelig levende Røvere paa Korset og midt imellem dem stillede det livløst-stive bysantinske Christuskrucifix — om han da ubevidst skulde have udtrykt et Virkelighedsforhold. „Hvad om det var saaledes,“ sagde jeg til mig selv, „at der vel gives Krucifixer, Kirkesymboler, men ingen Korsfæstet? Korsfæstede Mennesker, ganske vist, som disse to arme Syndere, hvilke vi her se vride sig paa Marterpælene, men aldrig gaves noget korsfæstet Gudmenneske — hvad om alt dette — hele Golgataofret — var Legende og from Digtning?“

— Visselig en frygtelig Tanke for et christent Menneske. Og dog — hvad baadede det dig, min Søn, om Guds Søn var bleven naglet til Korset ikke for henved fjorten-

hundred Aar siden i det fjerne Palæstina, men den Dag igaar, og her paa det Langensteiner Golgata, og vi stod her nu paa Verdens helligste Sted og havde skuet ham med disse vore Øine og berørt ham med disse vore Hænder: ja, siger jeg, hvad baadede det dig, hvis Christus i dig, Guds Søn, som lider i dig for dine Synders Skyld, som er fæstnet til Materiens Kors — om han ikke rev sig løs fra dette Kors og opstod fra de Døde — (som der siges med Rette, at de i denne Kjødets Verden Levende ere de Døde og de i Gud Døde ere de Levende) — og svang sig op til Faderen, med hvem han er et fra Evighed?

— Amen, ærværdige Mester. Eders Ord ere kraftigere Styrkevin for Aanden end Eders Cypernvin for Legemet.

— Er den Vin dig endnu for stærk — —

— Nei, nei, jeg siger ikke *det*. Men Eders Ord minde om mangt og meget af Mester Eckehart, hvem jeg stedse har holdt i Ære overfor alle Angreb, om end maaske mest af ingen bedre Grund, end fordi han var vor Ordens største Genius. Nu har jeg just næsten hele Gaarsdagen sysselsat mig med ham, og hans ofte gaadefulde og dristige Sætninger tiltalte mig mer end nogensinde; men ganske vist kom jeg til den Slutning, at man maatte kalde ham en Kjætter. Det skal imidlertid ikke bekymre os, eftersom I har godtgjort, at der ingen Kjættere gives.

— Nuvel, saa ville vi lade Trækors være Trækors og lide hvad Trækors kan vederfares. Men hvor det gjælder vor Sjæls Frelse og vor Forløsning dér ville vi holde os til Ting, eller snarere om ikke Uting saa dog Ikke-Ting, hvilke intet Uveir, som Aarstid eller Verdenstid kan bringe, mægter at rokke, end sige knuse.

XIX

— Der er steilt og stenet her. Støt Eder fastere paa min Arm, Eders Høiærværdighed.

— „Eders Høiærværdighed!“ Nys kaldte I mig „du“ og „min Søn“.

— Det var oppe paa Kalvariebjergets Høide. Nu stige vi ned til Menneskene, og vi ville give Verden hvad Verdens er.

Den sidste Del af Nedstigningen er besværlig; endnu vanskeligere er det at komme over Spangen, der kun paa sin ene Side er forsynet med et spinkelt og rokkende Rækværk. Paa Fodstien op til Borgen synes Kræfterne mer end een Gang at svigte Ottomar, der ofte maa blive staaende et Par Minutter eller sætte sig paa en Træstub.

Men den Fremmedes Stok, som han har faaet, og endnu mere hans støttende Arm yde god Hjelp og endelig naa de derop.

Kjøbmanden slaar af sig selv ind paa den lille Sti, ad hvilken Ottomar havde forladt Borgen. Den fører hen til en Dør, der skjuler sig i en Murvinkel. Døren havde ikke været aflaaset, da han stormede bort uden at tænke stort derover; det var en velkjendt Udgang for ham fra gamle Dage af, da han hyppig var en Nattesværmer. I de fredelige Tider, som man nød godt af, pleiede man ikke at lukke den af. Nu slaar den Tanke ham, at han ganske vist, saadan som Sagerne staa, burde have draget Omsorg for at den var bleven forsvarlig lukket.

Der er Andre, der have gjort det i hans Fraværelse.

— De have laaset af, mens jeg var borte, ingen vidste af at jeg var ude. Vi faa vente til Morgendæmringen — heldigvis kan det ikke vare saa længe.

Alligevel er det en Skuffelse for ham, saa dødtræt som han er. Det trækker ogsaa nu fra Skovkløften. Selv om det kun dreier sig om en halv Time eller saa, er det ingen glædelig Udsigt.

— Vi faa se, siger Kjøbmanden.

Han bukker sig og samler nogle Smaasten op; der ligger nok af dem rundt om.

Ottomar ser op, hvor han dunkelt bliver en Bindingsværks-Karnap vàr, der springer frem fra Muren en halv Snes Fod tilveirs. Den var der ikke i hans Tid — det er den første architektoniske Nyhed, som er ham paafaldende ved denne Borg, der jo er ved at bygge sig om.

Først en, saa to, saa tre Smaasten kaster Kjøbmanden derop. Klangen viser at de ramme en Skodde deroppe. Det varer ikke længe, før man hører Skodden blive lukket op.

— Hvem er dér? spørger en noget søvnig Stemme.

— *Amicus tuus Deiqve.*

Det overraskende Svar minder Ottomar om Indskriften i Gertrud von Laufens Afskrift af den tydske Paulus-Oversættelse: „Din Ven og Guds."

— Godt nok svaret for saa vidt, mener Kuren eller hvem det er, oppe i Karnappen. — Men ikke nok til at komme ind for paa denne Døgnets Tid og i disse urolige Tider.

— Kom herned, saa skal jeg vise Eder hvem I lukker op for.

Skodden lukker sig over en ikke altfor venlig Mumlen.

Det varer en Stund. Ottomar vil allerede bemærke,

at Forsøget nok er mislykkedes — da lyder der Trin paa den anden Side af Muren og en svag Lysning nærmer sig.

I den lille Dør bliver midtveis en Klap trukket til Side, ikke større end en Haand, og en Haand er det ogsaa, der viser sig i den — ikke strækkes ud men holdes lodret i Aabningen, som den næsten fylder, med Haandfladen udad, som en Tavle.

Ottomar er fuld af Nysgjerrighed traadt helt derhen og ser nu at Kjøbmanden med sin Finger skriver nogle Tegn — Ringe, Kors, Prikker synes det at være — paa denne Hudtavle.

Et dæmpet Udraab lyder derindefra, og nu er Haanden forsvunden og Nøglen rasler i Laasen med en Iver, som gjaldt det Livet at faa Døren op i Hast. Den aabner sig med et Ryk. Indenfor den staar Hushovmesteren og en Vægter med en Lygte i Haanden.

Skjøndt Kjøbmanden havde erklæret nu at ville give Verden hvad Verdens er, sætter han ved denne Leilighed af en eller anden Grund al Ceremoni til Side og træder først ind.

Hushovmesteren griber hans Haand, som han bøier sig over og kysser.

— Ak, Herre, vi have været i stor Angst for Eders Sikkerhed ... Men er det Ret saaledes at stikke Hovedet — —

Han stopper midt i sin Sætning, da han pludselig ser Bispens Ansigt komme frem i Lygteskjæret.

Det smalle Stykke Pandehud mellem de tykke Bryn og det pelshueagtige Haar rynker sig uvilkaarlig sammen, mens han mumler i sit stride Skjæg „God Morgen, Eders Høiærværdighed.“

Ottomar er ikke ganske uvidende om, at Hushovmesteren ikke betragter ham med gunstige Øine. Han har

undret sig derover med den skjødesløse Undren, hvormed høitstillede Personer bemærke den Slags Følelser hos Underordnede; denne Gang, i Overraskelsens uvilkaarlige Udtryk, er det umiskjendeligere end nogensinde. Og nu veed han pludselig, at han har set dette Ansigt en Gang, for længe siden. Ikke under sit Ophold paa Langenstein, Hushovmesteren hører ikke til den gamle Stok, og dog er det ham som stod disse Træk i Forbindelse med hin Tid. Ved hvilken Leilighed have de da gravet sig ind i hans Erindring — just med dette aabenlyst fjendtlige Udtryk?

Men at forfølge dette Tankespor videre er ham forment.

Han er altfor optagen af sin Forundring over den Fremmedes Indgang og Modtagelse i Borg Langenstein, og idet han hører Døren slaa i og blive aflaaset bagved sig, gjentager han i Tankerne sit Spørgsmaal oppe paa Kalvariebjerget:

„Hvad er I egentlig for en Kjøbmand?“

Et Spørgsmaal, overfor hvilket der allerede dukker et anende Svar op hos ham.

XX

— Saa havde I altsaa opgivet at se mig denne Gang?

— Ganske vist. Jeg vidste jo, det var Eder velbekjendt, at Bisp Ottomar opholdt sig her.

— Netop. Og den Tanke kunde ikke falde Eder ind: Mesteren veed hvad mit Forhold til Ottomar von Winterstetten har været i vore unge Dage; han maa sige sig selv, at der forestaar mig de sværeste indre Kampe, og han vil visselig ikke lade sin Datter i Stikken, at hun kan fægte denne Strid alene ud, uden Bistand og Støtte?

— Hvis en saadan Tanke ogsaa var kommen, saa kunde jeg dog ikke hengive mig til dette Haab. I har større Opgaver, I har vigtigere Ting at tænke paa end den Enkeltes Sjælekampe. Hvor skulde jeg kunne ønske, at I for min Skyld skulde begive Eder i Fare og endogsaa — —

— stikke Hovedet ind i Løvens Hule, som den brave Konrad var ved at sige inat, da han til sin maalløse Forundring saae at jeg kom med den tæmmede Løve i Hælene. Aa nei, jeg tænker ikke, den vil sluge mig. Men naar jeg paa en Maade kom just i det rette Øieblik, saa er jeg dog bedrøvet over at jeg egentlig er kommen for sent, saa at I dog har maattet kjæmpe Eders Strid igjennem til Seir alene og uden min Bistand.

— O, sig ikke det, Herre! Det har været mig til uendelig Trøst og Befæstning at kunne udøse mit Hjerte for

Eder nu. Og hvilken Velsignelse har dette Møde med Eder ikke været for Bisp Ottomar!

— Ja, ogsaa han har udøst sit Hjerte for mig idag. Han var dybere nedsænket i Fortvivlelse, han drages ned i det skjæbnesvangre Dyb af en frygteligere Hvirvelstrøm, end saa klar en Sjæl som Eders kan lære at kjende. Ja, jeg tænker, jeg har været til væsentlig Hjelp for ham.

— Hvorledes fandt I ham, efter at han havde haft saadan en lang god Søvn?

— Bedre end jeg havde ventet, skjøndt der er nogen Feber. Han trænger til mere Hvile, som Natten vil bringe, naar vi give ham en let Sovedrik. Der er imidlertid et Par Ting, der ligge ham stærkt paa Sinde og volde ham stadig Uro.

— Og hvad er det?

— Den ene, og, som det synes mig, den mindst vigtige er et Brev, hvis Affattelse lader til at være blevet afbrudt ved den forrige Nats Hændelser. Det er til den hertugelige Kansler i München og skulde sendes til Regensborg for dér at naa hans Famulus, som selv skal overbringe det. Saameget har jeg forstaaet, men hvorfor Liv og Død skulde afhænge deraf eller vor Alles Sikkerhed — deri kan jeg kun se en temmelig vidtgaaende Febervildelse, saa meget mere som det Hele, hvis jeg da forstod ham ret, dreiede sig om Dominikanerkirkens Indvielse. Han var imidlertid saa ængstet og hidset af denne Forestilling, at han bestandig forlangte Pen og Papir for at skrive og kun med Møie lykkedes det mig at berolige ham nogenledes, idet jeg lovede at skrive for ham, naar han befandt sig stærk nok til at diktere Brevet, dog under ingen Omstændigheder før end imorgen. Dermed slog han sig da endelig til Taals, da han idelig og idelig paany

regnede ud, at Brevet maatte naa hans Famulus i rette Tid, naar det imorgen Aften afgik med ridende Bud til Regensborg, hvad jeg lovede ham paa Eders Vegne.

— Det skal ikke komme til at mangle paa *det*. Ellers kunde jeg vel tænke mig efter hvad Ottomar har antydet for mig, at det ingenlunde er blot og bar Febervildelse, om end hans Tilstand vel kan overdrive Brevets Vigtighed. Og hvad var saa den anden Sag, som I fandt af større Betydning?

— Af større Betydning men tillige maaske lettere at raade Bod paa. Hvad der er foregaaet igaar Aftes mellem ham og Eder derinde, det tynger svart paa hans Sind og lammer hans Livsaander. Han troer sig forvíst, banlyst fra Eders Hjerte, mærket med Eders Foragt og Uvillie. Jeg veed at I kan tage dette onde Mareridt fra ham med et Haandtryk, med et Ord, med et Blik fra Eders Øine, og, ikke sandt, vi vil ikke tøve med at vise ham denne Velgjerning, som vil virke mere for ham end alle Europas medicinske Fakulteter kunde gjøre?

Han har reist sig og gaar hen til en lille Dør i et Hjørne af Kammeret — det femkantede. Da dets Indehaver, Vincentius, er fraværende og ikke ventes tilbage, har man taget det i Brug som et Forværelse, der har bekvem Forbindelse med Renatas Gemak. For i dette har hun nu anbragt Ottomar, da der ikke kunde være Tale om i hans lidende Tilstand at lade ham blive oppe i Taarnkammeret.

Gjenskinnet af en mat Solnedgang fylder Renatas Gemak med et usikkert Skjær. Inde i Alkovens Skygge løfter et blegt Ansigt sig fra Puden paa den store Egetræsseng. Mindet om hin frygtelige Time vaagner mere levende hos Renata end nogensinde, idet hun sætter sin Fod paa Trinet — det Trin, Ottomar var snublet over,

da han bar hende derhen. Mere levende — og dog mindre frygteligt; det er, som om det havde mistet noget af sin Braad, ja som om en forjættende Stemme tilsagde hende, at her skulde endnu en Gang — og snart — den sidste Rest af denne Braad svinde bort.

Og Kjøbmanden har Ret. Allerede hendes Indtræden og Nærmen, endnu mere hendes Stemme — ere de Ord, den bruger, end kun dagligdags Spørgsmaal, som man retter dem til en Lidende — men allermest det milde Strøg af hendes Haand over hans Pande har en underfuld Virkning.

Den samme Haand rækker ham snart efter den beroligende Drik, som skal sikre ham Nattehvile, og da han sover ind er det med den i sin.

Lænet til Alkovestolpen betragter Kjøbmanden dem med et faderligt Smil ...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

De ere samlede, de tre, i det femkantede Kammer.

Tolv Timers uafbrudt Søvn har styrket Ottomar saaledes, at han ud paa Eftermiddagen kan ombytte Sengen med en Lænestol. Han har dikteret Kjøbmanden en Del af Münchener Brevet. Men da dette i Begyndelsen velgjørende Arbeide efterhaanden aabenbart trætter ham, faar Kjøbmanden ham til foreløbig at afbryde det.

— Jeg har al Resten her, siger Ottomar mismodig, pegende paa de Papirstykker, som indeholde hans eget Udkast og som han fra Tid til anden har raadspurgt. Det kunde til Nød bruges, som det er. Men I kan umulig finde ud deraf, det kunde kun min Famulus.

Kjøbmanden ryster smilende paa Hovedet efter i nogle Sekunder at have betragtet de sælsomme Skrifttegn.

— Ja havde vi blot den unge Mand her — —

— Hys! afbryder Ottomar ham med en ligefrem forfærdet Bevægelse — I veed ikke hvad I ønsker!

Renata, som just er traadt ind, tilbyder at gjøre et Forsøg.

— Jeg kunde tyde din Skrift i gamle Dage.

— Men den er bleven langt værre — nei, nei!

Ottomar tager Bladet ud af Haanden paa hende.

Nu er hun kommen ind til dem — det manglede blot, at hun nu skulde sætte sig hen og gjøre Sekretairarbeide!

— Vi vil forfriske os ved en Arbeidspause paa en Timestid eller saa, da kan Brevet endnu godt blive færdigt før Aften.

— Hvad om vi imidlertid tog vore Byggeplaner for?

— En fortræffelig Tanke. Vi betragtede Udkastet til Kapellet sammen, nu vil vi gaa de større Grundrids igjennem, ledet af vor bygningskyndige Ven.

Snart ere Planerne hentede fra Bibliotheket og udbredte paa Bordet.

De ere bøiede over en af dem — Ottomar siddende i Lænestolen, som er vel polstret med Læderhynder, Kjøbmanden og Renata hver paa sin Side af ham med Hænderne støttede paa Bordet — alle tre fordybede i Grundridsets Linier, medens Kjøbmanden udpeger et eller andet Punkt af Vigtighed: — da Døren til Gangen pludselig bliver revet op.

Ottomar synker tilbage i Stolen med et Blik, som om han saae et Gjenfærd.

Vincentius staar midt i Stuen.

Den unge Mand, der er mindst saa forbauset som de selv, fremstammer Undskyldninger — —.

— I har Intet at undskylde, Herr Famulus, svarer Renata. Dette Værelse var ganske vist indrømmet Eder. Men da I ikke ventedes tilbage for det Første, tog vi det

i Brug, fordi det laa bekvemt; thi Hns. Høiærværdighed har paa Grund af et heftigt Ildebefindende ombyttet det afsides beliggende Taarnkammer med det Værelse, som jeg fra først af havde tiltænkt ham.

Med inderlig Bekymring malet i alle sine Træk vil Vincentius erkyndige sig om sin høie Foresattes Befindende, men afbrydes barsk nok: —

— Hvor kommer det sig at I er her nu, da I skulde være i Regensborg?

— Ja, Eders Høiærværdighed maa vide at saasnart jeg kom til Telheim, viste det sig, at min Reise havde været forfeilet, da intet fornuftigt Menneske noget Øieblik kunde tro — at — —

Da Vincentius' Blik flakker tvivlende mellem Biskoppen og den Fremmede, medens han søger at finde en passende vag Vending, beroliger Ottomar ham:

— Gaa kun videre i Texten. I kan tale frit ud.

Vincentius bukker.

— Ingen, siger jeg, kunde blot for et Øieblik tro, at den gamle Folkesanger, som de havde holdt fast og som ganske vist var skyldig i at have forbudne Skrifter hos sig, var „den store Gudsven“. Jeg fandt derfor intet videre at gjøre end at lade ham sende til Regensborg og selv vende her tilbage.

— Jeg havde imidlertid givet Eder det Hverv at overvære Abbedissens Bisættelse i Mittelmynster.

— Ganske vist, Eders Høiærværdighed — men jeg forstod det saaledes, at det var under den Forudsætning, at jeg allerede *var* i Regensborg — —

— Jeg mindes ikke at have taget noget saadant Forbehold.

— Det gjør mig ondt, hvis jeg har misforstaaet Eders

Høiærværdighed, men under disse Omstændigheder troede jeg mig ikke berettiget til at udstrække min Orlov videre og holde mig fjernet længer fra min egentlige Tjeneste.

Biskoppens Udtryk har været utilfreds og bistert, men da han ser op nu, er det venligt nok:

— I kan have Ret deri, Vincentius, og skjøndt jeg kunde have ønsket, at I havde bragt min Hilsen til Mittelmynster og vist den Afdøde den sidste Ære paa mine Vegne, fortjener Eders Iver efter at vende tilbage til Eders Tjeneste her al Paaskjønnelse, og jeg skal visselig ikke glemme den. I er virkelig ogsaa blevet savnet her som den Eneste, der kunde læse hvad jeg kradser op, og det er ikke en Time siden at det Ønske blev udtalt her, at I var vel tilbage. Saaledes ligger der allerede Arbeide og venter paa Eder. Min Ven, Herr Johann Rinck, Kjøbmand fra Basel, hvem I vel mindes flygtig at have set i Lengefeld, har været saa god at funktionere for Eder, og har med en meget smuk Haand skrevet hvad jeg kunde diktere ham — Begyndelsen af et Brev til Hertugens Kansler i München. Disse Papirer her indeholde mit Udkast til Fortsættelsen. Saasnart I har forfrisket Eder efter Eders anstrengende Reise, er I derfor maaske saa god at tage jer af dette Arbeide, skrive dette af og fuldende Skrivelsen efter mine Udkast — Kancellistilen træffer i bedre end jeg kunde have gjort det. Det var og er min Hensigt at lade Eder selv reise med denne Skrivelse til München — den angaar, som I vil se, Indvielsen af vor herlige Ordenskirke — en Mission, som vil gjøre Eder bemærket paa høie Steder og hvorved I sikkert vil forstaa at vinde Eder mægtige Velyndere. Her er Papirerne. Alle Eders Sager vil I finde oppe i Taarnkamret.

Vincentius takker bevæget for den synderlige Gunstbevisning, hvormed Hns. Høiærværdighed overvælder ham, og anbefaler sig.

Efter de Trin at dømme, hvormed hans Ridestøvler lade Gangens Fliser gjenlyde, synes denne sjeldne Ungersvend at være besjælet af en hartad enestaaende Iver for at kaste sig over sit Arbeide.

— Hvor mon Gertrud kan være?

Renata er i Begreb med at reise sig, men Ottomar lægger sin Haand paa hendes Arm.

— Lad din Svigerinde være hvor hun er, selv om hun skulde give min Famulus en hjerteligere Velkomst end ønskeligt var. Vi have Noget at tale om, som hun bedst er udelukket fra.

Han reiser sig, gaar hen til Døren, aabner den, speider ned ad Gangen til begge Sider, lukker Døren i og skyder Riglen for.

— Den unge Mand er, som jeg allerede har sagt dig, en Forræder. Han er i Ledtog med de værste Elementer dernede i Byen, med Kroværten og med den fanatiske Franciskaner, som han selv fik mig til at kalde hid, for hans Lægekundskabs Skyld; og ved Hjelp af dem ophidser han den fanatiske, skrækslagne Mængde mod den kjætterske Borgfrue og mod sin egen Herre, hvem han har mistænkt for at ville skaane samme Dame for gammelt Venskabs Skyld. Jeg har skriftligt Bevis for det. Var ikke min egen syndige Forvildelse kommen imellem med denne Febertilstand til Følge, der berøvede mig Gaarsdagen, saa vilde de farligste Personer længst være under Laas og Lukke i Regensborg. Nu har Vincentius kunnet raadslaa med dem paa Hjemveien og har sikkert nok undt sig Tid til *det,* skjøndt han ellers syntes at have Hast nok. Det er der Intet at gjøre ved, men det er af

yderste Vigtighed, at han heroppefra intet Samkvem mer kan have med dem.

— Det kan han umuligt. Ingen kan forlade Borgen nu uden min Tilladelse — ikke under *noget* Paaskud.

— Godt.

Ottomar ser panderynkende ned for sig og stryger sig med Haanden om Hagen.

— Jeg *kunde* naturligvis sætte ham fast strax. Men det vilde vække ubehagelig Opmærksomhed og navnlig forurolige alt Kvindekjøn her paa Borgen — med din Svigerinde i Spidsen. Synes heller ikke at være nødvendigt. Nei, vi vil holde ham i lang Line. Foreløbig har jeg givet ham Beskjæftigelse, og jeg tvivler ikke om at han med Flid vil hellige sig til sit Arbeide. Vi skal se, at han vil bringe Brevet færdigt til Underskrift og være rede til endnu i Aften at tiltræde en ny Reise og ride ad München til. Han vil blive ubehagelig overrasket ved den Omsorg, jeg viser for at han skal nyde en fuld Nattehvile; og imorgen vil han have at reise i vort Selskab, for vi maa nu ikke tøve længer, Renata, vi maa bryde op før Middag med Alt hvad vi kunne mønstre af vaabendygtige Mænd.

Renata bøier Hovedet.

— Jeg vil strax tale med min Hushovmester. Vi skal ordne Alt til Opbrud paa den Tid, du selv bestemmer.

— Og vi ville holde det hemmeligt til det Sidste, eller saa længe som muligt, for vore unge Folk. Jeg for min Famulus, du for din Svigerinde.

— Det vil falde vanskeligere at holde Gertrud udenfor saadanne Forberedelser.

— Saalænge som muligt, og i alt Fald borte fra ham. I, Mester, følger med os til Regensborg, hvorfra I med biskoppeligt Leidebrev og med Anbefalingsskrivelser

i temmelig Sikkerhed kan begive Eder hvorhen I vil, om I nu over Basel vil søge Tilflugt i Alperne eller over Strassborg i Vogeserne. For, som jeg sagde Eder, vi faa strenge Tider her. Om du skal blive i Regensborg, Renata, er et Spørgsmaal, som vi kunne drøfte underveis ... Jeg talte om Vincentius' Nattero — skal han sove oppe i Taarnkamret?

— Hvor I selv vælger.

— Han er saa langt af Veien dér. Jeg tænker, det var bedre at holde ham mer under Opsigt. Hvis du vil lade en Madrads lægge ind i Bykamret, saa kunde han sove der, hvor jeg har ham ved Haanden, lige ved Alkoven — jeg vil lade dens Tapetdør staa aaben. Det vilde falde mig vanskeligt at sige, hvad jeg egentlig frygter, at han kunde volde for Skade, naar han dog ikke kan forlade Borgen, men jeg holder ikke af den Tanke, at han har for let ved at luske om paa egen Haand. Han skulde have saa lidt Bevægelsesfrihed som muligt, uden dog at føle sig fangen.

— Saa vil vi gjøre saaledes. Skal jeg gaa og tale alene med Hushovmesteren eller lade ham hente?

— Lad ham komme. Det er bedst, at vi sammen aftale alt Fornødent.

XXI

Vincentius tager to af Vindeltrappens høie Trin med hvert Skridt.

Det første Blik overtyder ham om, at hans Papirer ligge i god Orden paa Bordet i Taarnkamret. Dér tilvenstre Bunken med Kirkesagerne, Brevet fra Mittelmynster paa sin Plads. Med rystende Hænder river han det op — tomt! Intet løst beskrevet Blad lagt ind i det. Han blader de foregaaende, de følgende Papirer igjennem, atter og atter — intetsteds det Søgte. Og hvor er Skrivelsen fra den bayerske Hertugs Kansler? Borte!

Vincentius synker ned paa Stolen. Kolde Sveddraaber perle paa hans Pande.

Det er, som han hele Tiden har frygtet. Bispen har søgt efter i hans Papirer — han har taget Kanslerbrevet til sig, bladet i Stiftets Skrivelse og dér fundet hans Kladde til Brevet til Broder Martin — det dobbelt forræderiske Blad, som forraader hans eget Forræderi.

Han er paa Naade og Unaade i denne Mands Magt. Og har han nogen Grund til at haabe paa Naade? Har han nogen Undskyldning? — Ingen!

Det var den første Dags Aften, kort efter sin Ankomst i Telheim, at han opdagede sit frygtelige Feilgreb.

Just som han, temmelig træt af sin Reise, vilde opsøge den brede Seng, som Kroens bedste Værelse lokkede ham med, faldt det ham ind at efterse Ordlyden i

det Brev, som han havde efterladt til Broder Martin hos Stephen Kromand i Langenstein. For han havde jo tilfældigvis Kladden i sin Taske. Han havde stukket den til sig blot for at den ikke skulde blive liggende i hans Kammer og falde i Andres Hænder. Men neppe havde han faaet Papiret frem af Tasken, før hans Knæ rystede, saa han maatte sætte sig paa Sengekanten. Disse Kragetæer, Ørnekløer — nei *Djævlekløer!* — saa forskjellige fra hans egen fine Skrift, og saa velkjendte! — Det var jo Bispens Udkast til Mittelmynster Brevet. Ja, men han husker dog tydelig, at han lagde det ind i Skrivelsen fra Stiftet; altsaa maa han i sin Hast, ved en Streg, Djævlen har spillet ham, have forvexlet de to Kladder, og hans egen til Martin-Brevet ligger nu paa Bordet i det femkantede Kammer i Borg Langenstein, indlagt i Stiftets Skrivelse!

Der kom ingen Søvn i hans Øine den Nat. Helst var han redet sporenstregs tilbage, midt om Natten, skjøndt han var mørkeræd og dødsensangst for Spøgelser. Forgjæves sagde han atter og atter til sig selv, at der ikke er den mindste Sandsynlighed for at det forræderiske Skriftstykkes fredelige Hvile i Bunken af „kirkelige Anliggender“ skulde blive forstyrret. Hans Angst tilhviskede ham, at det hvert Øieblik kunde hændes, at Bispen søgte et eller andet Brev, som han havde givet Vincentius i Forvaring; maaske just det fra Mittelmynster, ja høist sandsynligt netop *det*. Og strax var han badet i Sved fra Haarspidserne til Tæerne.

Den følgende Morgen overbeviste han sig med stor Beredvillighed om den isengraa Sangers Uskyldighed, i alt Fald for saa vidt som han ikke var den søgte Ærkekjætter og overhovedet ingen Person af Betydning. Han sendte ham altsaa til Regensborg til Opbevaring og be-

steg Klosterhesten for at vende tilbage, foreløbig til Weltenborg, hvor han maatte overnatte.

Her havde han en lang og fortrolig Samtale med Prioren, hvem Bispen jo havde anbefalet ham som en klog og erfaren Herre.

Prioren undrede sig ikke over at den unge Mand havde gjort et frugtesløst Ridt. Han havde hele Tiden haft den Mistanke, at dette Rygte om Gudsvennens Sangerforklædning var udspredt af Kjætterne selv, for at vise Bispen paa Vildspor. Langt snarere skulde man have et vaagent Øie med reisende Kjøbmænd og navnlig Bygmestre, da dette var de falske Roller, som disse Valdenser-Apostle med Forkjærlighed benyttede. Hvad Borg Langenstein angik og dens formodede Sammenhæng med den store Kjætter, saa havde Prioren allerede længe haft den alvorlig mistænkt. For nogle Aar siden var en Reisende, en midaldrende Mand med paafaldende Ansigtstræk, kommen til Klostret for at lade sig sætte over Donau. Han udgav sig for at være Bygmester, og da Prioren førte ham ind i Kapellet og følte ham paa Tænderne, viste han ogsaa Kundskaber i dette Fag. Hvor han agtede sig hen, lod han sig ikke forlyde med. Prioren bød derfor hemmelig en ung Munk at følge efter den Fremmede for at udspeide hans Veie. Disse førte til Borg Langenstein, dog ikke gjennem Byen og over dens Bro, men over Kalvariebjerget og Spangen, som han overskred ved Midnatstid for paa en gaadefuld Maade at forsvinde i Borgen; *naar* han atter havde forladt den, havde Munken ikke kunnet opdage. Nu, da Prioren havde fornummet Rygter om at Borgfruen paatænkte Ombygninger, var denne Hændelse atter rundet ham oftere i Hu. Den havde tildraget sig just paa den Tid, da Borgherren, Hugo von Laufen-Langenstein, var af-

gaaet ved Døden, det vil sige næsten nøiagtig for fem Aar siden.

Vincentius studsede. Det faldt ham ind, at Indskriften i Frøken Gertruds Paulus-Fortydskning fra „Guds Ven“ var dateret fem Aar tilbage, i Juli Maaned. Det var i alt Fald en paafaldende Omstændighed, som vilde have givet ham mere at tænke paa, hvis ikke hans Tanker havde været lammede af den Angst for den mulige Opdagelse af hans Forræderi, der steg gradvis, eftersom han nærmede sig sit Maal, og havde naaet Febertemperatur, da han saae Borgtaarnet kneise paa Klippen over den lille By.

Men trods sin Utaalmodighed efter at skaffe sig Vished og maaske endnu forhindre en Opdagelse, der i bedste Tilfælde bestandig truede for hvert Minut der gik hen, før han traadte ind i det femkantede Kammer: — trods det, at han saaledes havde Angstens Spore i Siden, kunde der ikke være Tale om, uden Ophold at ride tvers igjennem Byen. Just i den Stilling, han befandt sig i, var det af yderste Vigtighed for ham at sætte sig i Forbindelse med sine Venner hernede, fremfor Alt med Broder Martin, og erfare det mest Mulige og det Tilforladeligste om hvordan Sagerne stod.

Denne Nødvendighed paatrængte sig ham saa meget mere, som det var aabenbart, at der var noget Usædvanligt i Gjære.

Dette mærkede han endnu før han kom ind i Byen. Overalt saae han Landfolk i Bevægelse eller Grupper af Bønder i bevæget Samtale — hist og her havde de ogsaa sluttet Kreds om en Taler, enten det nu var en sekterisk Vandreapostel eller en Barfodmunk; Vincentius havde ikke Tid til at anstille Undersøgelser desangaaende. Da han kom ind i Langensteins eneste Gade, var

der baade dér og i de tilstødende Smøger og Gyder det samme opskræmmede Liv. Folk holdt Æddikesvampe for Munden eller havde hele den underste Del af Ansigtet tilbundet; men selv Frygt for Smitten kunde ikke holde dem fra at stimle sammen og lade Munden løbe, hvor besværlig det end var i denne Tilstand.

Det var aabenbart at Soten snarest var i Tiltagende, men der syntes desuden at maatte være hændtes noget Særligt.

I Elisabethinerhuset traf han Broder Martin og fik alle Nyheder ved en Kande Vin, som han selv kun gjorde daarlig Besked.

Franciskanermunken var med sine Ledsagere ankommen til Langenstein ved Morgengry, som Vincentius var redet bort den foregaaende Eftermiddag, og havde strax af Værten i det forgyldte Oxehoved faaet overantvortet den fromme og skarpsindige Skrivelse, som Famulus dér havde efterladt til ham. Hvorpaa han ufortøvet havde haft en Samtale med den fortræffelige Vært og med et Par kloge og gudsfrygtige Mænd af Borgerskabet. Han havde da klarlig set, hvorlunde det forholdt sig med denne Sot, og at der her kun var lidet at udrette med Urter og Salte og Mineralier eller andre Medikamenter af jordisk Art, da det saa aabenbart var Himlens Vrede som ramte Byen, fordi Kjætterskens Borg uforstyrret thronede deroppe ja endogsaa rustede sig og var ved at opkaste nye Befæstninger. Dette havde disse brave Borgere allerede paa egen Haand indset, hvormeget mer da han, Franciskanermunken! Men han saae nu ogsaa strax Remediet, der laa lige ved Haanden. Thi ligervis som man siger at hvor Gud haver opreist en Kirke, dér haver Djævelen bygget en Kro — (ikke at Broder Martin absolut vilde

fordømme Værtshuse, i Synderlighed naar de føre gode uspædede Drikkevarer og have fromme Kunder, som vide at skjønne paa Guds Gaver, og naar Værten kjender sin Pligt mod Vandremunke) — saaledes havde man her overfor hin Djævlens Kro paa Klippen det hellige Kalvariebjerg. Altsaa en Procession op forbi alle Passions-Stationerne med Bønner og Lovsang ved hver af dem — og med en Messe læst foran Krucifixet — det var Remediet. Til den Ende havde han altsaa sammenkaldt en Forsamling ikke blot af Langensteins Borgere men ogsaa af ansete Mænd fra Landsbyerne i en vid Omkreds, hvilken, saasom der var *periculum in mora,* afholdtes henimod Aftentide om Torsdagen, udenfor det forgyldte Oxehoved.

„Men som det synes, at Satanas for denne Egns Synders Skyld haver faaet Magt og Myndighed at drive sit Spil, saa maatte det da hænde, at just som jeg var midt i min store *Oratio,* hvo skulde da pludselig staa midt imellem os uden Bisp Ottomar selv?“

Under den paafølgende Beretning blev Vincentius Gang efter Gang iklædt et Pandser af Gaasehud. Og imidlertid kunde han ikke blive enig med sig selv, om han skulde betro Broder Martin Historien med den usalige Kladde til det Brev, Graamunken havde modtaget fra ham, og dens usikre Skjæbne. Talte forøvrig ikke Bispens pludselige Tilsynekomst nede i Byen stærkt for at han ved dette Fund var kommen under Veir med Forræderiet?

— Om den paatænkte Procession synes I ikke at have sagt Bispen Noget? bemærkede han.

— Visselig ikke, da der ingen Tvivl var om, at han med sin ugudelige Tænkemaade — thi saaledes kalder jeg den mellem os — paa det Bestemteste vilde have for-

budt den. Ja min stakkels Procession! den blev der rigtignok sat en endnu grundigere Stopper for ... ved denne frygtelige Begivenhed.

Og nu fortalte han om den egentlige Aarsag til al den Ophidselse, der var synlig baade i og udenfor Byen.

Torsdagen havde været den mest trykkende af alle disse hede Dage, men over Skovbjerget bag Borgen havde der hele Eftermiddagen staaet endnu tykkere Skyer end de, der saa ofte før havde vakt forgjæves Haab hos Borgerne. Thi Tørken og Heden syntes dem at være en Forbandelse, der var i Pagt med Soten. Tydelig kunde man se, at Regnskyerne saa gjerne vilde komme men ikke kunde, fordi denne onde Borg med sit truende Taarn holdt dem borte. Men denne Gang steg de høiere ved Aftentide, og Alle aandede op i sikker Forventning om Regn, der — som man forvist haabede — vilde bringe Sotens Aftagen med sig. Himlen blev mer og mer truende, og Folk vilde ikke gaa til Sengs, forventende et saare stærkt Uveir, indtil det dog varede dem for længe. Midt om Natten vaktes de imidlertid ved et Lynslag og et Tordenbrag, som de ældste Mænd i Langenstein ikke mindedes at have hørt Mage til; — kun et eneste, og ikke en Draabe Regn faldt. Den følgende Morgen var Himlen blaa som altid, og som en Løbeild gik det fra Mund til Mund, at Lynet havde knust det berømte mirakelgjørende Krucifix paa Kalvariebjerget.

— Nu ved I vel, Herr Famulus, at om end Bispen snerrer ad min Veltalenhed — endog der er Andre som have en anden Mening derom, men det kan jo være at den ikke er af tilstrækkelig verdslig Art for Hns. Høiærværdigheds Smag; sikkert er det at der af min Mund ofte taler en hellig profetisk Aand, om hvilken man ikke

kan vente, at den skal rette sig efter hedenske Rhetorer deres Regler; som det da ogsaa her viste sig. Thi jeg havde i min Tale til disse Borgere sagt at Himlens Vrede over Kjætterborgen, som de taalte over sig, helt vel kunde knuse hint Krucifix, saa at de end ikke længer stod under denne velsignede Beskyttelse og det var, som om Jesus ikke for dem var død paa Korset. Dette mindedes nu Alle og ærede mig høiere end før, som vel de maatte, raabende, at jeg for denne usalige Egn skulde være en Peter fra Amiens og forsamle alle fromme Mænd nær og fjern til et Korstog mod hin Satans Borg og Fæstning. Og I kan tænke Eder at Ophidselsen steg, da samtidig Soten bredte sig i hele Byen ja rundt om ud i Landsbyerne.

— Dette er visselig svart Nyt, Broder Martin, sagde Vincentius, paa hvis overtroiske Sind dette aabenbare Jærtegn ikke havde undladt at gjøre en stærk Virkning. — Dog synes der mig at være noget Trøsteligt deri, forsaavidt som denne Stemning hos Borgere og Landfolk omgiver Eder med en fast Livgarde ja med en sand Hærstyrke, en Betryggelse, som I vel kan have nødig. Thi ogsaa jeg har mit at berette, der angaar vor fælles Sikkerhed.

Og nu fortalte han hvad der var hændtes med Kladden til hint „skarpsindige og fromme Brev“ — hvilket virkede saa stærkt paa hans Tilhører, der just vilde styrke sig med en Slurk af Vinkanden, at de røde Draaber trillede rigelig ned ad den graa Kutte.

— Ja, ja min fromme Fader, I har dog foreløbig mindre Grund til at ryste paa Haanden end jeg — Skaal, og Gud velsigne Jer og holde sin Haand over *mig,* der nu maa løbe Nakken lige ind i Løkken. Men til Syvende og Sidst ere vi rigtignok ombord i den samme Jollė og maa

flyde eller gaa tilbunds sammen — Amen! I værste Tilfælde er vi ikke uden Vaaben, men det er et Vaaben, som snart vil glide os af Hænde. Disse rasende Borgere og Bønder er det let nok for Jer at samle og lede idag, men om et Par Dage er Bønderne gaaet hver til sit, og I vil undre jer over hvor døve Borgerne ere blevne paa Korstogsøret. Hvad der imidlertid giver os den største Magt over ham — læg Mærke til *det,* fromme Fader, fra Skriftestolen af kjender I jo Menneskenes Børn deres Skrøbeligheder; og jeg siger Eder, Hns. Højærværdighed er saa forliebt som en Hankat i Maaneskin, og hvad Kjættersken selv angaar, saa ser hun mig ud til at kunne miave kjælent nok til den Musik.

Den næsten tomme Kande for Munkens Mund gav hul Gjenlyd af en tilfreds klukkende Grynten.

— Hun er et Pant i vor Haand.

— Jeg ser, min Søn, jeg ser.

— Godt, men se ogsaa lidt paa den anden Side af Sagen. Dette skjærper hans Had og Hevntørst mod enhver, der blot saa meget som tænker paa at krumme et Haar paa hendes Hoved. Jeg siger Eder, Hjertet vil le i Brystet paa ham, naar vore Ledemod knirke paa Pinebænken — ja, ja, det er *det,* det vil komme til, hvis han har fundet min Brevkladde og han faar os i sin Magt: *Hun* er vort Haandpant, som vi ikke maa lade os liste af Hænde. Just det er den store Fare, at han faar hende bort herfra — i Sikkerhed et eller andet Steds; saa kan han gjøre mod os hvad hannem lyster, og hvad det vil være, hvis han skulde have saadant et Bevis imod os, som det Brev er, det har jeg alt antydet.

Graamunken nikkede eftertænksomt.

— I har Ret. Gud ske Lov og Tak, I er kommen, for min Stilling her var vanskelig, og jeg bar og bærer paa

et svart Ansvar. Da gjør det godt at pleie Raad med en klog Mand som Eder, Herr Famulus.

Og de pleiede Raad.

Angaaende Hovedopgaven, Forbindelsen fra Borgen til Byen, blev de enige om følgende Forholdsregler.

Det eneste Vindue i Borgen, der vendte ud til Byen, var mellem to Gavle synligt fra Broder Martins Kammer, ikke at tale om at Stephen Kromand altid let kunde holde Øie med det. Den første Meddelelse, det gjaldt om at bane Vei for, var den, om Brevkladden laa paa sin Plads eller var funden af Bispen. I det sidste Tilfælde skulde Vincentius hænge et hvidt Klæde ud af Vinduet. Et sort Flor betød, at man beredte sig til at reise bort, saa at der ingen Tid længer var at spilde. Hvorledes Vincentius skulde skaffe sig Leilighed til en saadan Signalisering, overlodes til hans eget Snille og hans Forbindelse med Gertrud. Viste det sig at være umuligt, skulde han bruge sit eget Vindue, der rigtignok kun kunde iagttages hinsides Flodkrumningen, fra Foden af Kalvariebjerget, og desuden havde den Mislighed at Signalet neppe kunde undgaa at blive set fra Borgen selv.

Viste den hvide Fane sig ikke, saa var der neppe nogen overhængende Fare for dem begge.

Men *den* kan han nu godt hænge ud strax, thi at hans Kladde er i Bispens Haand kan der ikke længer være Tvivl om.

Men Bispen har talt om at sende ham til München med Brevet til Kansleren. Hvad det har paa sig med denne Bortsendelse, vil han i alt Fald snart erfare. Først og fremmest gjælder det altsaa om at gjøre dette Brev færdigt.

Han lægger Papiret med Kjøbmandens Diktatskrift foran sig. En smuk og meget læselig Haand!

Vincentius har kun læst nogle faa Linier, da han studser og standser.

Hvorfra kjender han dette eiendommelige Træk, denne Snørkel, der et Par Gange vender tilbage? Det er ikke mange Dage siden han har set den. Og nu veed han det ogsaa: Tilegnelsen i Gertruds Epistel-Fortydskning „fra hendes Ven og Guds“. Altsaa denne Kjøbmand fra Basel har for fem Aar siden været her — kom over Weltenborg og gjaldt den Gang for Bygmester, som han da ogsaa nu stod dernede i det femkantede Kammer med en Passer i Haanden og forklarede Bispen og Borgfruen et Byggerids. Og Broder Martin har ikke talt om denne Gjæst; hvilket vil sige saameget som at ingen Sjæl nede i Langenstein aner noget om hans Ankomst! Intet Under: den Gang for fem Aar siden, var han om Natten gaaet over Kalvariebjerget og Spangen og „paa en hemmelighedsfuld Maade forsvunden i Borgen“ — naturligvis er han denne Gang kommen den samme Vei paa samme Døgntid og har fundet Indgang paa samme Maade.

Vincentius springer op.

Skulde det være muligt? Bispen har sendt ham bort under Paaskud af at han skulde lægge Haand paa „den store Gudsven.“ Er det saa at han er kommen her tilbage med uforrettet Sag for at finde denne Ærkekjætter staaende ved Bispens Side? og var det just hin erfarne Prior, til hvem Bispen havde anbefalet ham (blot for at forlænge hans Reise), der blev Midlet til at aabne hans Øie? Hvorledes lød dog Weltenborger-Priorens erfarne Raad: „søg ham ikke blandt de vandrende Sangere, søg ham blandt omreisende Kjøbmænd og Bygmestre!“

Her var begge Dele i een Person!

Og en Gudsven tillige!

At han just var den „*store*“ Gudsven — det var det vigtige Led, der manglede.

Men Muligheden, ja næsten allerede Sandsynligheden faar hele hans Væsen til at sitre af Ophidselse. Han er grebet af Jagtlidenskaben, af den rasende, blodige, brændende Byttetørst, som hidser Herrens Hunde — „*domini canes*“ — paa Sporet af Kjætterne. Og det gjælder Ædelvildt, stort Vildt, Løvejagt!

XXII

Det banker.

En Fadebursterne viser sig i Døren, bærende en med Fødemidler velbesat Bakke.

Over hendes Skulder smile Gertruds Øine ham imøde.

Den unge Frøken byder ham velkommen tilbage til Langenstein. Hun vil vide om hvad hun i Hast har faaet samlet til hans Forpleining er efter Ønske? om der er noget særligt han begjærer? om hun maaske skal sende et Fodbad op til ham?

Vincentius takker, men har neppe Tid til at unde sig en saadan Luxus som et Fodbad, da hans høie Foresatte allerede har givet ham et Arbeide, der ingen Opsættelse taaler.

Ved at høre om saadant Tyranni trække Gertruds sorte Bryn sig uvillig sammen, men desto mildere betragte hendes fløielsdybe Øine den haardt belastede Yngling, der skynder sig at forsikre hende, at en saadan Velkomst har taget al Mødighed fra ham.

Da den naadige Frøken gjør Mine til at *maatte* følge efter Fadebursternen, der just er ved at forsvinde rundt om Vindeltrappens Pille, griber han hendes Haand; og aldrig saasnart er den tjenende Aand forsvunden, før han drager den svagt modstræbende Pige, der just paa Grund af hint Væsens endnu hørbare Nærhed ikke kan

protestere lydelig, saameget ind i Værelset, at han kan lukke Døren efter dem.

Hvorved Protesten bliver lydeligere.

— Nei, Gertrud — o jo, jeg maa kalde dig „Gertrud!“ du vilde ikke skilles saa snart og saa koldt fra mig, hvis du anede, hvilken Fare jeg svæver i for din Skyld.

— Fare — min Gud!

— Du blegner! Tør jeg tro, at mit Liv er dig dyrebart?

— O Vincentius!

Hendes Udbrud døer paa hans Læber, som lukke hendes.

— Saa komme hvad vil! Du er min! Lad ham gjøre sit Værste! Jeg vil frelse os begge.

— Men ingen Fare kan true dig her, Vincentius.

— Just her, Elskede. Vid, at Bisp Ottomar hader mig, — hader mig, fordi han frygter mig. Fordi jeg veed Ting om ham — Ting, o, for dine jomfruelige Øren kan jeg end ikke antyde hvad jeg veed om ham. Intet Under, at han vil lade mig rydde af Veien. Ja, Gertrud! jeg veed, at han er i Besiddelse af Papirer, Breve fra min Haand med uforsigtige Ytringer, Ord, der kunne mistydes og vendes imod mig. Prioren i Weltenborg, som vil mig vel, advarede mig; han vilde skaffe mig et sikkert Asyl — —

— Og du vendte tilbage! O, Vincentius, dog ikke for at se mig?

— Det alene vilde have lokket mig tilbage; men det var ikke blot det. Hvor kunde jeg frelse mig selv og lade *dig* blive her i hans Magt, uden Beskyttelse?

— I hans Magt — jeg?

— Du og din Svigerinde — I Alle her er i hans Magt. Ogsaa denne Kjøbmand fra Basel — ja han allermest. — Naar kom han hid?

— Han kom igaar.

— Om Natten?

Gertrud studser.

— Ja.

— Det var da Lynet slog ned paa Kalvariebjerget?

— Just som han betraadte Høiden, splintrede Lynet Krucifixet. Det havde nær dræbt Bisp Ottomar, som er syg endnu af Rystelsen.

— Bisp Ottomar? var han ogsaa dér?

— Han maa have vidst, at Kjøbmanden kom. Du veed, at han selv havde opfordret ham til at besøge Langenstein. Bispen var gaaet ham imøde midt om Natten. Ingen vidste Noget om det ... Vincentius!

Røsten er ængstelig, bønfaldende — eller som om hun vilde kalde sin Elsker tilbage til sig selv og hende.

Han stirrer ud for sig, lige paa hende; men det er, som saae han igjennem hende ud i en Afgrund, hvis lokkende Dyb gjør ham svimmel: —

Just som hine to mødtes, just da den Fremmede satte Fod paa det Langensteiner Golgata, knuste den himmelske Vrede Egnens Palladium, det mirakelgjørende Krucifix!

Hvad var dog dette for en Mand, hvis formastelige Betræden af Helligdommen kaldte Lynet ned fra Skyen?

Hvo uden Ærkekjætteren — den store Gudsven?

I Vincentius' overtroiske Gemyt efterlader et saadant Jærtegn intet Spor af Tvivl.

Men han trænger til et mere almengyldigt Vidnesbyrd, og han har det ved Haanden.

— Saa er det altsaa virkelig lykkedes ham!

— Hvad mener du, Vincentius?

— Det er lykkedes Bisp Ottomar at faa „den store Gudsven“ i sin Magt.

— Den store Gudsven? —

— O Gertrud, har du ikke mere Tillid til mig? Jeg veed helt vel, hvem denne Kjøbmand er. Men troer du jeg vilde volde en Mand Skade, som er din Ven? — „din Ven og Guds“, som han skrev i den Fortydskning af Epistlerne, du viste mig. Hvis du virkelig elsker mig, kan du ikke tænke det om mig.

— Nei, nei, Kjæreste, men det er jo saadan en stor Hemmelighed, og jeg havde ikke Ret til at betro den til Nogen. Han er omgiven af Farer, vi maa Alle være saa forsigtige. Og hvad skylder jeg ikke denne Mand! Tænk dig, at han har frelst min Broders Liv.

— Er det muligt?

— Ja, det er lang Tid siden. Det skete i Strassborg, min Broder kjæmpede med Ottomar von Winterstetten for Renatas Skyld.

— Det har du slet ikke fortalt mig.

— Ikke? Men jeg fortalte dig, at Winterstetten havde været trolovet med Renata og skammelig forladt hende. Derfor udfordrede min Broder ham og forfulgte ham lige til Strassborg — for han var feig nok til at flygte — og dér blev Hugo haardt saaret i Tvekamp. Han blev pleiet af Slægtninge, som vi have dér, og i deres Hus kom den store Gudsven; men den Gang var der endnu Ingen, der kaldte ham saaledes. Han var en Kjøbmand, men var kommen til Strassborg mest for at høre Tauler, af hvis Prædikener der gik stort Ry. Paa sine Reiser til Vælskland havde han lært meget af Badskjærerkunsten, og han pleiede Hugos Saar og talte med ham om Tauler og om Livet i Gud; og min Broder, der følte sig paa Dødens Rand, var da mere modtagelig for saadanne Betragtninger, end han ellers havde været. Saaledes fandt han en Læge baade for Sjæl og Legeme, og hans Saar

lægedes saa vel, at han vilde leve endnu, hvis det ikke var brudt op ved det usalige Fald.

— Saa er Bisp Ottomar egentlig din Broders Banemand.

Gertrud nikker, og hendes mørke Øine bliver mørkere, blanke af opstigende Taarer.

„Hun hader Bispen“ tænker Vincentius „og jeg kan ikke sige eller antyde noget saa Slet om ham, at hun jo ikke beredvillig troer det.“

— Ja, denne Mand er visselig skjæbnesvanger for os Alle. Og du ser nu, i hvor høi Grad jeg havde Ret, da jeg sagde at han havde os i sin Magt. Os *Alle.* Selv din ulykkelige Broder, hvis han levede, vilde Bispen have ham i sin Magt ved denne Forbindelse med den store Gudsven. Hvor meget mere Renata! Og over hendes Hoved holder han ogsaa det verdslige Sværd. Thi hun er beskyldt for at have taget sin Husbond af Dage med Gift.

— Er den skjændige Beskyldning ogsaa kommen Bispen for Øren? Jeg har allerede hørt, at Stephen Kromand dernede, hvem Renata maatte jage bort for Utroskab, han udspreder saadanne Rygter for at hevne sig. Men jeg, der selv stod hos, veed bedst, at da hun gav ham de mange Draaber, var det af idel Medlidenhed, og fordi hun ikke kunde bære det over sit Hjerte at afslaa ham hvad han bad saa mindelig om.

„Altsaa dog!“ tænker Vincentius — „hvilket vigtigt Vidnesbyrd.“

— Jeg har aldrig tvivlet om, at hvis det havde noget paa sig, saa maatte det være gaaet saaledes til; endda jeg ikke vidste, at du selv stod hos.

— Men i een Ting feiler du, Vincentius. Bisp Ottomar vil visselig ikke volde Renata den mindste Skade. For

rigtignok var hans Opførsel den Gang afskyelig; men jeg er alligevel vis paa, at han elsker hende nu ... mer end det er en Bisp tilladt at elske.

— Desto vigtigere er det for ham at være i Besiddelse af saadanne Magtmidler, hvormed han kan tvinge hende efter sin Vilje.

Gertrud, hvis sidste Ord have drevet hende Blodet i Kinderne, ser paa ham med store forskræmte Øine.

— Dog det fik være, hvis han blot ikke ogsaa havde dig i sin Magt.

— *Mig?* Hvad ser du dog for Spøgelser, du taabelige Mand? du hører jo kun med et halvt Øre hvad jeg siger dig, og strax er det ude af det igjen! Sagde jeg dig ikke, at han elsker Renata? ... han er kun kommen hid, fordi Længslen efter hende blev ham for stærk, det er jeg vis paa. Hvad kan han da bryde sig om at have mig i sin Magt eller ei?

— O du elskelige Uskyld! Ved du ikke at du er endnu smukkere end din Svigerinde —?

— Vincentius, driver du Spot med mig? Som om jeg kunde falde paa at sammenligne mig selv med Renata! Vidste du ikke at jeg var din, maatte jeg tro at du vilde vinde mig ved falsk Smiger.

— *Mig* maa det i alt Fald være tilladt at se dig smukkere end hende, og at du er langt yngre, kan du ikke nægte. Troer du, han er blind for det, for din Friskhed, din Pigeynde — *han,* Bisp Ottomar? Jeg siger dig, Stortyrken i sit Harem er en Helgen mod saadan en Kirkefyrste.

Gertrud er bleven baade hvid og rød. Hun har sat sig paa en Løibænk, stirrer ned for sig og vrider sine Hænder.

— Min Gud, at Sligt kan være muligt!

Vincentius tager Plads ved Siden af hende og bemægtiger sig hendes venstre Haand.

— Han troer vel at have dig i sin Magt, men det skal vise sig, at han tager feil. Derfor er jeg jo kommen.

Hun trykker varmt hans Haand.

— Og er nu i Livsfare!

— Tænk ikke paa det, Kjæreste! Vi to vil være ham for stærke. Troer du, det er muligt, at vi sammen kunde undkomme fra dette Fængsel?

Gertrud stirrer i nogle Sekunder ned for sig med anstrengt sammentrukne Bryn og ryster saa haabløs paa Hovedet.

— Der er en lille Dør ved Siden af en Karnap, kunde du ikke faa fat i Nøglen til *den?*

Atter en haabløs Hovedrysten.

— Den Dør bliver ellers sjelden lukket. Den maa have været aaben endnu forleden Nat, for Bispen maa være gaaet ud ad den, siden Ingen vidste Noget derom. Men Konrad — det er Hushovmesteren, veed du nok — sagde imorges til mig, at han nu selv laaser den af hver Aften og giver Nøglen sammen med de andre til Renata. Hun har den liggende under sin Hovedpude.

— Hm ... Deler du ikke Sovekammer med hende?

— Aa nei, jeg sover nedenunder sammen med den gamle Ursula — det er Husholdersken — som har været min Amme. For jeg er bange for at være alene om Natten. Renata vil helst være alene, og desuden er der saadanne sørgelige Minder forbundne med hendes Gemak ... der vilde jeg aldrig kunne sove ind.

— Naa, naar det kommer til Stykket, er det ingen slem Skuffelse, for jeg havde jo ikke gjort Regning paa saa let en Udvei. Jeg har Hjelpekilder den foruden. Lykkeligvis har jeg en god Ven nede i Langenstein, en anset

Mand, hvem Alle følge, og han vil ikke lade os forkomme. Hovedfaren er den, at Bispen pludselig bryder op og slæber os bort med sig. Blot jeg veed det i Tide, da skal jeg vel skaffe Raad. Han vil naturligvis forhindre, at jeg selv kan gaa om og opdage Noget, men for dig kan de ikke skjule det, naar du holder Øinene aabne.

— Det skal det ikke skorte paa og du skal vide det, saasnart jeg veed noget. Men Kjære, hvad kan det nytte, naar du er afskaaret fra al Forbindelse med denne mægtige Ven? Men hvem er det? Han kan da ikke være bosat i Byen, for jeg veed ikke noget af saadan en Mand.

— Nei, nei, han er der blot nu for at hjelpe Befolkningen i dens Nød. Og jeg er heller ikke saa helt afskaaret fra ham. Sig mig, kan jeg komme ind i den Stue hvor — hvor vi først saaes, Elskede?

Et kjærligt Blik og et blødt Haandtryk siger ham, at han har valgt den rette Betegnelse.

— Ja, „Bystuen“ er sjelden lukket af; og skulde det være Tilfældet, kan jeg dog let skaffe dig derind, for den har jeg altid Adgang til. Men hvad kan det nytte dig? Aa Vincentius, du tænker da ikke paa at klatre ned — med en Rebstige?

— Var jeg alene, vilde jeg heller vove *det,* end forblive i denne Mands Vold.

Han siger dette med mørk Bestemthed og føler helt vel, at disse Ord endnu mer end alt Andet overbevise hende om Farens Alvor.

— Vincentius, Kjære, Elskede! lov mig at du ikke vil tænke paa Sligt! Et Forsøg er den visse Død.

— Hvor kunde jeg det, da jeg maatte lade dig blive her tilbage?

Gertrud er trøstet og overbevist.

— Men jeg er vis paa, at min Ven ved Solnedgangstid vil vandre over Broen, og naar han ser mig staa i Vinduet og vinke med mit Tørklæde, da veed han, at jeg ialtfald ikke ligger lænket i Taarnet, og det vil være ham en Trøst. Imidlertid vilde jeg gjerne have et rødt Tørklæde; han vil da være ganske sikker paa, at det ikke er en Anden, der tilfældig staar der i Vinduet og vinker ned. Kan du skaffe mig det?

— Med største Lethed. Men nu maa jeg forlade dig. De vil ellers savne mig og spørge om hvor jeg er.

— Du har Ret, vi maa ikke vække Mistanke. Farvel min Elskede! Hold Modet oppe og disse deilige sorte Øine klare og skarpsynede — vær min egen modige Pige — farvel!

En lang Omfavnelse, et sidste Kys — et allersidste — for denne Gang ... hvo veed? maaske for stedse!

Og Gertrud forlader Taarnkamret, muligvis en ganske lille Smule skuffet, fordi hendes Elsker ikke har holdt længer paa hende ... skjøndt det *var* paa høie Tid, at hun gik.

Men heller ikke for sent. Thi da hun med saare lette Fjed lister forbi det femkantede Kammer, hører hun Stemmer, som vidne om, at Renata og de to Mænd endnu sidde i dyb Raadslagning derinde. Ogsaa Konrads ru Røst lader sig høre.

Ingen Tvivl om at der er noget Vigtigt i Gjære.

Og for hende har man ingen Brug!

Eller har man allerede søgt hende?

Hun overbeviser sig snart om, at Ingen har spurgt efter hende, da der for en halv Time siden eller mer gik Bud efter Konrad, at han strax skulde begive sig til det femkantede Værelse.

Hvad har de for, som hun ikke skal vide?

„O Gud, hvis jeg ikke havde min trofaste Vincentius! Havde han kun tænkt paa sin egen Frelse, hvor forladt vilde jeg da ikke være! Og denne frygtelige Bisp Ottomar vilde have os Alle i sin Magt!“

XXIII

Et Par Timer efter at Gertrud har ladet Vincentius blive ene tilbage i Taarnkamret, har den flittige Bispetjener Brevet til den Münchener Kansler færdigt og begiver sig ned med det for at overgive det til sin høie Foresatte til Underskrift og Forsegling. Han er ikke lidet opsat paa at se, hvilken Mine Hns. Høiærværdighed vil sætte op, naar hans Famulus i sin Tjenesteiver foreslaar, uden mindste Hvile strax at stige til Hest — maadelig Rytter som han er! — og ride ud i Natten — mørkeræd, som han ogsaa er, hvad Bisp Ottomar ligeledes længst har opdaget og heller ikke undlader at rive ham under Næsen, naar Leilighed bydes!

Han er neppe fra Vindeltrappen traadt ud i Gangen, før en velkjendt Pigeskikkelse, der burde faa hans Hjerte til at banke og *faar* det dertil, viser sig ved den anden Ende, hvor Trappen fører ned til Hallen. Til fortroligt Møde er der ingen Leilighed, thi Renatas Stemme lyder nede fra Hallen. Idet Gertrud med et kjærligt Blik smutter forbi ham, lader hun et høirødt Tørklæde falde.

Hurtig tager Vincentius det op og stikker det ind paa Brystet, hvorved han føler, at et Stykke Papir eller tyndt Pergament er skjult i dets Folder, befæstet med en Naal.

Det femkantede Kammer er tomt.

Vincentius banker paa Døren til Gemakket, hvorfra hans Foresattes Røst byder ham træde ind.

Ottomar sidder i en Lænestol ved Vinduet, bladende i en Bønnebog — en sømmelig Syssel for en Bisp, om hans Blik end fast udelukkende dvæler ved de forgyldene, i brændende Farver straalende Initialer og Marginaler, som han mindes saa vel og om hvilke han veed, at de allerede have fortryllet Renatas Barneøine.

Hns. Høiærværdighed er naadig stemt, næsten huldsalig. Han er meget tilfreds med Arbeidet, men vil ikke høre tale om at hans Famulus allerede nu i Aften skulde begive sig paa Vei igjen. Aldrig har nogen Foresat vist sig ømmere bekymret for sin Undergivnes Nattehvile. Han har endogsaa betænkt, *hvor* den skal finde Sted: lige ved Haanden, i det tilstødende Værelse, nei, ikke det femkantede men hvad de her kalde „Bystuen“. Skulde han have Brug for Sekretairtjeneste af en eller anden let Art, behøver Vincentius ikke at stige de steile Trin op og ned — se her, hvor bekvemt: fra selve Gemakkets Alkove kan man træde lige derind!

Han aabner selv Tapetdøren og fører sin Famulus ind i hans nye Sovekammer, viser ham Madradsen, som er redt til ham paa Gulvet, hvor han nok vil kunne sove godt inat, om end Leiet er lidt feltmæssigt — *ecclesia militans,* ikke sandt? ...

Hvorpaa Hns. Høiærværdighed vender tilbage til sin Vindues-Lænestol og sine Bønnebogs-Betragtninger.

Aldrig saa snart har Vincentius overbevist sig om at han er ene og i alt Fald i nogle Minutter vil forblive uforstyrret, før han faar det røde Tørklæde frem og Papirstumpen ud af Folderne. Han læser: —

„Vi skal bort imorgen. For mig vil man skjule det. Gud staa os bi! Din Gertrud.“

Vincentius nikker: det er, som jeg frygtede. Altsaa fuldt Signal, og lidt til.

Han lytter ved Døren. Bispen rører sig ikke derinde.

Hurtig faar han sin Kjortel snørt saa meget op, at han kan trække frem hvad han bærer under den paa Brystet: en favnelang Snor, ved hvilken han har befæstet et Par vimpelformede Tøistykker; et hvidt af Linned og en Strimmel sort Flor. Han har oppe i Taarnkamret skaaret en Skjorte itu for at skaffe det første tilveie; Floret har han plyndret sin Hue for, og det er kun løselig befæstet, da han maaske endnu ikke har Brug for det. Nu maa det knyttes fastere. Saa Gertruds røde Tørklæde nedenunder Floret, at det „forgyldte Oxehoved“ dernede ret kan blive tilsinds at stange løs — og Forberedelserne ere færdige.

Og nu hurtig ned under Madradsen med Vimpelsnoren, til det er Tid at bruge den.

Tiden vilde vel være dertil, om blot Leiligheden var der!

At han er bleven bosat i det Kammer, som det var ham saa magtpaaliggende at have fri Adgang til, synes at være en særlig Begunstigelse af Skjæbnen. Men den veies rigelig op af den mislige Omstændighed, at Bispen sidder Dør om Dør med ham og hvert Øieblik kan kigge ind, ja sikkert vil gjøre det, om han hører et Vindue blive lukket op.

I Nødsfald maa han alligevel vove det — med stor Forsigtighed. Da han ved sin Ankomst traadte ind i dette Værelse, stod Vinduet aabent. Dette er en trøstelig Betragtning; for Vinduer i saadanne ensomme Borgværelser ere tidt uvante med at lukkes op og binde da saaledes, at man maa rykke i dem, saa Ruderne klirre i Blyrammerne.

Men endnu kan han vente. Han har en Følelse af, at Lykken vil staa ham bi. Har den ikke gjort det saavidt?

Hvad er det? Hører han ikke Stemmer derinde? Det er ganske vist den store Gudsven, som er inde hos Bispen. Og nu Skridt — en Dør lukkes op og i — Alt stille ...

Han banker paa Døren. Intet Svar. Tøvende lukker han den op og lister ind i Alkoven, beredt til at møde en barsk Forespørgsel med den Forsikring, at han troede, Bispen havde kaldt paa ham.

Lykken *staar* ham bi. Gemakket er tomt.

Hurtig tilbage til Bystuen, Vimpelsnoren frem under Madradsen, Vinduet op, en Ende af Snoren viklet om den øverste Hængsel, den anden om den underste — det er hurtigere fuldbragt, end han havde tænkt sig det. At lukke Vinduet helt i, er ganske vist ikke muligt; men han befæster det saa godt ved Hjelp af en Stump Snor, at det neppe vil blæse op.

Nogen Vind er der jo — heldigvis. Han har haft Omtanke nok til at befæste Snoren paa den rigtige Side, saa at Vimplerne drives bort fra Vinduet, hvilket er vigtigt for det Tilfælde, at Bispen skulde se ind.

Kun af og til kan han selv blive lidt af dem vàr, navnlig af det røde Tørklæde, hvis Snip flagrer længst ud; og han kan af og til høre Smaasmæld af Fligene, der lyde opmuntrende, ja frydefuldt i hans Øren.

Hans Hjerte banker heftig efter denne forjagede Virksomhed og under Indflydelse af de forskjelligartede Sindsbevægelser, som vexle i det.

Medens han befæstede Snoren, var han et Øieblik kommen til at se ned i Afgrunden under sig, fra hvilken Strømbruset trængte dæmpet op til ham; og han var da bleven dobbelt svimmel, da han derved kom til at tænke paa Gertruds Angst for at han skulde have i Sinde at gjøre et Flugtforsøg ad *den* Vei. Nu falder det ham ind,

om dette maaske skulde være Bispens Mening. Om denne rænkefulde Mand har ladet ham anvise Bystuen til Opholdsted, det eneste Værelse i Borgen, fra hvilket det er muligt for en dristig og behændig Klatrer at flygte, idet han lader sig fire ned til den første fremspringende Stenkant ved Hjelp af et Lagen, ikke Tale om en Rebstige; i det Haab at han skulde benytte denne Leilighed og derved naturligvis knække Halsen.

Saa helt er han gaaet op i sin Rolle som Bagvadsker, da han fik Gertrud til at se den incarnerede Djævel i Bisp Ottomar, at han nu selv er smittet af hendes Lettroenhed, saa at denne Tanke neppe er dukket op, før det ogsaa allerede staar fast for ham, at dette og intet Andet er Meningen med denne Ombytten af Værelserne. Men hvilken retfærdig Nemesis, naar det just derved er blevet ham muligt at sætte sig i Forbindelse med sin Forbundsfælle og kalde Hjelp op for sig selv og for Gertrud. Ja, ogsaa for Gertrud, thi han har allerede talt sig ind i den Forestilling, at det gode Pigebarn svæver i stor Fare, ganske bortset fra at hun jo elsker ham, saa at hans Fare er hendes Fare.

Hvilken Triumf, naar han ved denne uventede Udnyttelse af Modstanderens underfundige Skaktræk kom til at staa som Seirherre og kunde se denne hovmodige, lunefulde og ondtsindede Foresatte ydmyget i Støvet for sine Fødder!

Det er et høit Spil — han veed det. Men han føler ikke sin egen Fare mere. Hele hans Væsen dirrer ved denne Jagtlyst: at nedlægge det store Kjættervildt. Hvor let lykkedes det ham ikke at vinde den unge Ridderdames Hjerte, samtidig med at han ved hendes Hjelp kom dette Ædelvildt saaledes paa Sporet, at det neppe længer kan undslippe ham, skjøndt Kirkefyrsten selv træder

imellem med sin Krumstav mod hans Jagtspyd! — Ikke at tale om, at han tillige fanger Kjættersken og derved søndertræder Bisp Ottomars Hjerte ... Og kan hænde ogsaa den Drøm gaar da i Opfyldelse, at han ved Gertruds Haand tillige vinder Borgen her, hendes retmæssige Arvelod.

Naar han har kunnet vinde hende, hvad er der da som han ikke kan udføre? Hvorhen kan ikke den fare, som har Lykkens Vind i sit Silkeseil?

Se det røde Flag vifte, hør det smelde i Luften!

Længst har Broder Martin nu set Tegnet.

Hvad den hvide og den sorte Vimpel betyder, veed han jo. Men nu dette røde Flag, der lyser saa vide i denne brændende Eftermiddagssol ... Hvad kan *det* betyde? Kan han høre dets Seiersraab: — „Jeg har ham, *ham*, den store Ærkekjætter! Blot hurtig gribe til, at han ikke undslipper! Det er os, der fange ham, os, der vinde Prisen, som er sat paa hans Paagribelse, og langt, langt mer end den! vil vi ikke komme til at staa som Kirkens og hele Christenhedens Velgjørere? .. Hid til mig! hid til mig! ...“

O nei, det kan han ikke høre. Ikke Ordene. Men hans gamle Munkehoved er for klogt til ikke strax at fatte, at der er kommet noget Nyt og Uventet til, noget ganske Særligt, som maner dobbelt og tredobbelt, maner til at samle sin Kraft og bruge den, mens man har den — ramme hurtig og ramme haardt.

„Blæs Vind — udfold dig, strøm og smeld i Luften, mit lysende Flag! Du er min Dames Farve; selv har hun skjænket sin Ridder den. Du er Kampens og Seirens Farve! Du er heist paa Fortunas Skib, det farer med fuld Bør, det bærer Vincentius og hans Lykke!“

XXIV

Aandeløse komme Renata og Gertrud op ad Trappen fra Hallen, da Døren til det femkantede Kammer gaar op, og Bisp Ottomar fulgt af „Kjøbmanden“ ile henimod dem med det samme Udtryk af Bestyrtelse som det, der er præget i deres egne Miner og Bevægelser.

— Har I ogsaa hørt det? spørger Renata.

— Jamen *hvad?* der er en ubestemt Summen i Luften, en forvirret Klang ...

— Jeg tænker, vi kan høre det herinde, svarer Renata, idet hun banker stærkt paa Døren til „Bystuen“.

Der lyder intet Svar. Ottomar, som nu staar ved hendes Side, lukker uden videre med et heftigt Greb Døren op.

Idet de træde ind, driver Trækken Vinduet tilbage — det maa have været slet lukket.

Den friske Morgenvind bærer dem Lyden imøde. Den er ikke til at tage feil af.

— De klemte med Klokkerne.

— Min Gud! skulde den stakkels By ogsaa være ramt af Ildsvaade!

Alle styrte hen til Vinduet.

Der er ingen Røg at se over Tagene dernede.

Men der er andet end blot Klemten i Luften: en foruroligende masseagtig og vildsom Surren og Summen.

Og nu, i umiddelbar Nærhed, bag dem og over dem,

Kurens Horntuden, der bryder saa pludselig og saa voldsomt løs, at de Alle uvilkaarlig fare sammen.

— Er der ikke sort af Mennesker dernede ved Kastanierne? spørger Kjøbmanden, der ser skarpere end Biskoppen.

Ivrig for at se bøier denne sig frem.

Noget Rødt flammer for hans Øine og lægger sig som et Bind om dem.

Den frigjørende Haand faar fat i et høirødt Tørklæde, der flager fra Vinduesranden.

— Hvad er dette her? Tre Vimpler.

— Et Signal!

Gertrud, der er bleven bleg som et Lagen, vakler et Par Skridt tilbage og lader sig synke ned paa en Stol. Hun tør ikke staa hos de Andre; hun føler sig som en Forræder, endda det er sket til Bedste for dem Alle, undtagen for den onde Bisp Ottomar.

Et tusendstemmigt Brøl dernedefra — selv Kurens Horntuden drukner deri.

De tre vende deres Blik ned mod Broen. Den er ikke tom som før.

En mørk Strøm skyder ud under Kastaniekronernes Tag som en Flod, der fra en Sluse bryder ud i sit banede Leie. En tæt sammentrængt Menneskemylder, gyldne Krusifixer, Processionsbannere og Laugsflag, Morgenstjerner, Hellebardblade, Spærodde, Leer, Høforke og Spader bølge og blinke over alle disse Hoveder, hvis Ansigter ere rettede opad, imod dem. Spidsen er allerede kommen over Stenbroen, de gyngende Brædder drøne hult under dens Massetrin. Atter og atter stiger det brølende Raab op fra denne Menneskeflod, stedse den samme korte, fanatisk-eruptive Phrase. Ordene kan man ikke høre, men man aner det gamle Korsfarerraab —

hint „Gud vil det“, som har sunget saa mangen blodig Voldsgjerning ind.

— De kommer. Det er for sent.

Renata vender sig bort med disse Ord paa Læberne, som stivne i forstenet Fatning. Hun er bleg, ikke lig Svigerinden som et Lagen men som en Gravhvælvings Marmorbilled.

— Hvor er Konrad? vi maa raadføre os — —

Ottomar styrter til Døren, hvor han er lige ved at støde sammen med den indtrædende Vincentius.

Denne studser, bestyrtet ved at finde sit Værelse fuldt af ubudne Gjæster.

— Kommer I at se til Eders Værk? — Hvad, min Hr. Famulus? ... Hvad skal det Signal betyde?

Vincentius har allerede nogenlunde gjenvundet sin Fatning. De blege Læber bugte sig slangeagtig i et giftigt Smil.

— Det skal betyde, at jeg ikke gik i Eders Fælde og firede mig ned fra Vinduet og knækkede Halsen.

— Ah ha! saa det var min Hensigt?

Gertrud folder Hænderne ved Afsløringen af dette djævelske Anslag mod hendes Elskers Liv.

— Visselig. Derfor gav I mig dette Kammer. Dog jeg benyttede det i Stedet derfor til at hente Hjelp — for mig selv og for denne ædle Dame, der har forenet sin Skjæbne med min og hvem I allerede troede at have i Eders Vold for at bemægtige Eder hendes Person og denne Borg, der er hendes retmæssige Arvelod.

— Er I fra Vid og Samling?

— Jeg har ingen Grund dertil. For Hjelpen kommer. Og det betyder, at den haardt hjemsøgte By fordrer Straf over denne Kvinde, Eders Elskerinde, hvis Synder den lider under. Thi hun myrdede sin Husbond

— jeg har Vidneudsagn for *det* — for at blive Eders — og hendes pestilensialske Kjætteri er bedst bevidnet ved hendes Forbindelse med denne Mand, med — *den store Gudsven* ... Hvad, undrer det Eder ikke, Bisp Ottomar?

— Intet andet undrer mig end Eders Frækhed.

— Ikke det Skarpsind, der opsporede Vildtet, skjøndt I skikkede mig paa falsk Spor? Ja, jeg alene fandt Ærkekjætteren og har Vidneudsagn imod ham — o, det aner ingen endnu dernede, end ikke Broder Martin, hvilken kostelig Fangst — —

I Døren til Alkoven staar Konrad.

Mer end nogensinde er hans Haarkabuds i Færd med at bore sin Spids ned i de sammengroede Bryn og lade Pandestrimlen forsvinde i et Par dybe Rynker.

Det er hans Blik, der faar Tungen til at stivne i Vincentius' Mund.

Gertrud, der har reist sig ved hendes Elskers Indtrædelse og mer end een Gang har forsøgt at lægge sig imellem med en Redegjørelse, saa forvirret hun end er og saa lidt hun begriber hans Færd: — Gertrud benytter denne Pause. Hun griber Renatas og Gudsvennens Haand: —

— Frygt ikke, han taler kun saadan nu. Det er jo ikke hans Mening at volde mig eller mine Venner Men. Han vil udfri os Alle fra denne skrækkelige Mands Vold ...

Hendes Blik peger paa Ottomar, som nu vender sig til Konrad.

— Godt, at I kom, Hushovmester! Jeg vilde just sige Jer ...

Men Konrad afbryder ham, idet han gjør sit underdanige Buk for Renata: —

— Jeg har at melde Naadigfruen, at Kurt, hvem jeg sendte gjennem Skoven ad Affortsbach til, har fundet Hulveien deroppe spærret med fældede Træer og en Mængde væbnede Bønder bevogte den.

— Saa er den eneste Vei spærret.

— Men Spangen? spørger Ottomar — kan ikke i det mindste Kjøbmanden undkomme til Fods ad den Vei?

Et varmt Blik fra Konrads smaa dybtliggende Øine takker ham for dette Spørgsmaal, men det besvares med en mismodig Hovedrysten.

— Spangen er besat og Kuren melder, at Kalvariebjerget vrimler af oprørske Bønder.

Vincentius ler: —

— Fælden er klappet til. Broder Martin har holdt Ord. Snart vil han banke paa Porten.

De komme. Han hører Korstogsraabet dernedefra. Det er for at se dem komme, han er styrtet herop, og se dem vil han.

Utaalmodig skubber han Gertrud til Side, som vil hviske ham et Par Ord i Øret, og staar ved Vinduet.

Hele Broen er fuld af dem! De er at se paa den nederste Ombøining af Stien. Nogle klatre op mellem Buske og Klippestykker, hvor der ingen Sti er, aabenbart fordi Veien er spærret af Toget. Men den kan man ikke se for Klippe og Skov. Kun dér — glimter det ikke allerede dér bag Løvet?

Han rækker sig længer ud, for at se bedre.

Det flagrende røde Tørklæde blinder ham. Han river det løs, og i sin vanvittige Iver vinker han med det, som kunde han derved paaskynde Korsfarernes Marsch.

Med et fortvivlet spørgende Afmagtsblik ser Renata paa Mesteren, som taler sagte til den skjælvende Gertrud, paa den grublende Ottomar, paa Konrad — —

Men hans Aasyn forsvinder, neppe hun har fæstet Øie paa det.

Alle fare sammen og se sig om.

Der er en voldsom Bevægelse midt iblandt dem, som om et Rovdyr sprang igjennem Værelset — henimod Vinduet.

Der er Stritten og Sprællen af Arme og Ben mod Luften, Knasen, Raslen og Klirren af udsparket Glas, Bly og Træværk ...

Konrad staar dybt aandende lænet til Vindueskarmen.

Forstenet Stilhed.

Endelig — endelig, dybt dernedefra, et Pladsk i Vandet.

Og saa — næsten samtidig — et Brøl af Raseri fra Mængden nede paa Broen, og ud af deres egen Midte et hjerteskjærende Skrig: —

Gertrud styrter om paa Gulvet.

XXV

— En svar og frygtelig Daad! lyder den store Gudsvens Røst.

Konrad stryger med Ærmet Sveddraaberne af sin Pande, sukker og drager Veiret dybt, før han kan svare:

— Jeg veed vel, der staar skrevet, at hvo der griber til Sværdet skal omkomme ved Sværdet. Det sagde Frelseren just til den trofaste Discipel, som drog Sværdet til hans Forsvar. Men om der end for denne Daads Skyld gives Dæmoner Magt til at kaste mig ned i et Svælg ti Gange dybere end dette, saa fortryder jeg dog ikke paa den.

— Ak Konrad, udbryder Renata, der knæler ned hos Gertrud, bringer hendes Hoved til Hvile paa en Pude og bestænker hendes Ansigt med Vand fra en Krukke, som Gudsvennen rækker hende —: ak, Konrad, den bringer heller ingen af os Redning.

— Med Forlov! deri feiler Naadigfruen. For sagde han ikke udtrykkelig, at han var den Eneste, som vidste, hvo Mesteren er, og havde Vidneudsagn for det — fra min stakkels Naadigfrøken, kan jeg tænke, der har troet hans sledske Tunge. Ja, ikke en Eneste af dem, der komme, har en Anelse om, at den store Gudsven er her paa Borgen, sagde han.

Ottomar, der sidder ved Bordet med Hovedet støttet i sine Hænder, ser op med et lysende Blik.

— Hushovmesteren har Ret. Gud velsigne den Mand Konrad, han har tænkt og handlet for os Alle. Thi om end Mesteren kunde gaa uhindret bort herfra, da var dermed kun lidet vundet, hvis den Forræder, som nu har faaet sin Straf, var i god Behold heroppe og kunde sætte disse Blodhunde paa hans Spor. Nu derimod, da Ingen aner noget om en saadan Mands Nærværelse, ser jeg, med Forsynets Hjelp, Intet til Hinder for at en reisende Kjøbmand fra Basel, forsynet med Leidebrev og Anbefalingsskrivelse fra mig og med min Signetring til yderligere Vidnesbyrd, skulde kunne gaa frit gjennem disse sælsomme Korsfareres Rækker og vandre uforfulgt, hvorhen jeg sender ham. Endnu er jeg Bisp Ottomar af Regensborg og min Autoritet uanfægtet. Saavidt tænker jeg min Krumstav vil række — en Vandrestav for denne Apostel. I alt Fald maa vi løbe an derpaa, for det er den Vei, der lover bedst. Her ville de gjennemsøge Alt, og en Mand, der findes skjult her som Kjætterskens Gjæst, maa forekomme dem høist mistænkelig.

Den store Gudsven har været ivrig sysselsat med at bistaa Renata i hendes Forsøg paa at bringe Gertrud til Bevidsthed.

Han har modtaget Husfruens Nøgleknippe, lukket op for Egeskabet og udtaget deraf en Flaske med Eddike samt nogle Linnedstykker. Et fugtigt Bind er nu blevet lagt om den Afmægtiges Pande, og et eddikevædet Lin bredt over hendes halvtaabne Læber.

Fra dette Arbejde reiser han sig nu og lægger sin Haand paa Ottomars Skulder.

— Alt dette kan være rigtig nok og veloverveiet, men I har gjort Regning uden den rette Kjøbmand. Troer I, jeg er en Mand, som forlader sine Venner i en saadan Stund?

— Med Forlov, Herre, svarer Konrad, det sømmer sig vel kun lidet for en ringe Mand som mig, at modsige en hellig Mester. Men der staar skrevet, at Gud taler ud af de Umyndiges Mund, og derfor siger jeg trøstig: — I tilhører hverken os eller Eder selv men Gud og Guds Venner, og det er *disse Venner,* I ikke vil forlade i en saadan Stund.

— Kjære Herre og Mester, udbryder Renata, idet hun vender sig fra den bevidstløse Gertrud og endnu bestandig knælende griber den store Gudsvens Haand, Ingen kan sige noget bedre end hvad denne trofaste Mand har sagt Eder. Men lad ogsaa mig, som bedst veed, hvad I kan være for en syg og til Døden nedbøiet Sjæl, minde Eder om de Mange, der have taget Eder i Guds Sted til at sidde ved Eders Fødder og som nu rundt om vente paa Eders Hjelp. Dem vil I visselig ikke lade vente forgjæves, naar Forsynet aabner Eder en Vei ud til dem.

— Ogsaa jeg, den Sidste, hvem I har frelst fra Fortvivlelse, vilde føie mine Ord til disse To's, hvis jeg ikke saae at det var unødvendigt. Hvilket ikke kunde være anderledes, da en Mand som I fuldtvel kjender Eders Pligt. Og Tiden er knap, saa vi vil ikke spilde den med Ord.

Saalidt er Ottomar til Sinds at gjøre det, at han endnu mens han taler lægger et Par Stykker Pergament tilrette, dypper en Pen og begynder at skrive. Alt er ved Haanden — ogsaa Seglvox — thi Vincentius har ikke forsømt at lægge sine Sager tilrette paa Bordet, den foregaaende Aften.

Han vedbliver at tale, medens Pennen gaar hen over Pergamentet, — betænksomt og paaholdent, thi Skriften maa være let at læse, ja endogsaa af stateligt Snit: —

— Den bedste Vei for Eder, ad hvilken I strax kom-

mer bort fra Sværmen og tillige snart kan gjøre Eder bereden, er den til Klostret Sanct Jakob. Kjender I den? Jeg mener Fodstien, som et Par Minutter fra Borgporten gaar af tilhøire fra Langensteiner Veien og fører over Rydningen omkring Skuldren af Bjerget.

— Jeg kjender den helt vel fra mine forrige Ophold her paa Borgen.

— Fortræffeligt ... Aa, Hushovmester! et Lys til at forsegle ved.

Konrad gaar ind i Gemakket, hvor han allerede i Alkoven finder et Lys paa et lille Bord ved Siden af Sengen. Det er ikke saa ganske let at slaa Ild med Fyrtøiet; hans Haand ryster. Alt sit Liv har han været en Fredens Mand og er ikke vant til Voldsgjerninger. Med en Uhygge-Gysen mindes han i dette Øieblik hin Aften — det er ikke fuldt otte Dage siden — da denne sorte Famulus kom, Udsendingen fra den onde Bisp, der lige havde sat en Pris for den Guds Mands Hoved; hvorledes han da selv stod derinde ved Døren og saae, at den Sorte skottede til Naadigfruen og slog Kors for sig i Smug som for en Hex; og hvordan Bruset fra Strømhvirvlerne dernede kom ind gjennem det aabne Vindue, og Lysten til at kaste den ubudne Gjæst ud ad det, ned i Floden, foer i ham.

Og nu har han gjort det!

Han maa et Øieblik lægge Fyrtøiet fra sig og atter viske Sveden fra Panden. Dens Draaber hænge i Brynbusken og blænde ham.

Ikke at han fortryder sin Daad. Men hvad vil der nu ske? Vil det lykkes Mesteren at vandre bort, fri og frelst? Det maa lykkes! ikke for Intet har Konrad besmittet sine Hænder med Blod, og desuden holder Bispen sin Haand med Krumstaven over Mesteren. Men hvad skal

der blive af Bisp Ottomar selv? og af Naadigfruen? og af hans arme Frøken, Gertrud, hvem han har baaret paa Armen, da hun var et Barn? Paa sig selv tænker han kun lidet. At holde Borgen er umuligt. Naar disse Belials Mænd trænge ind, ville de gjøre kort Proces med *ham,* hvis de komme under Veir med, at det er ham, der saa egenmægtig har sendt Famulusen over i den anden Verden. Det faar saa være!

Konrad faar Lyset tændt og bringer det ind.

Biskoppen skriver. Gertrud ligger endnu paa Gulvet med Hovedet paa Puden. Mesteren taler dæmpet med Renata, som staar foran det aabne Skab ved et lille Bord, paa hvilket hun har stillet Ibenholtskrinet, hvis Laag er slaaet tilbage. Hun fylder just nu en ganske lille Flaske med Vand fra Lerkrukken, hvorpaa Mesteren rækker hende en langlig, gyldenflimrende Krystalflaske, som han har holdt for hende saa længe.

Det er Korsfarerens, Valentin von Langensteins Saracener-Elixir.

Forsigtig drypper Renata fem Draaber af den brune Vædske i den lille Flaske, hvis Vand farves som Røgtopas deraf. Saa giver hun Elixiren tilbage til Mesteren, som gjemmer den i et Hjørne af Skrinet, sætter Korkproppen i den lille Flaske og rækker denne til den overraskede Konrad.

— Du maa nu bære dette stakkels sandseløse Barn ned til den gode Ursula, der vil sørge for hende. Ursula maa give Gertrud dette at drikke, saasnart hun kommer lidt til sig selv. Det vil bringe hende en dyb og sund Søvn, som ikke blot hun har Behov. For det gaar ikke an, at hun i sin forvirrede Tilstand spørger efter Mesteren eller taler om den store Gudsven, om han er kom-

men i Sikkerhed eller Sligt, naar fremmede og mer end ubudne Gjæster kunne høre hendes Febertale.

Ottomar ser op fra sit Arbeide og nikker.

— Dette er saare vel betænkt!

Han underskriver den sidste af de to Skrivelser med sit kraftige Sving, trækker Rubinringen af Fingeren og giver sig til at forsyne Pergamentet med sit Segl.

— Vore Slaaer og Bolte ville modstaa deres Anstrengelser længere end de vente, siger Renata til Hushovmestren. Men i alt Fald gjør jeg dig ansvarlig for, at dette er den eneste Modstand, der finder Sted, Konrad. Alles Sikkerhed afhænger deraf. Komme de fredelig ind i Borg Langenstein, disse forvildede Borgere og Bønder, saa tør vi haabe, at der ikke vil blive udøst Blod. Jeg tænker, de ville være tilfredse med det Offer, de finde heroppe. Du selv vil rigtignok handle vel ved at lade dig se saa lidt som mulig.

— Og glem ikke, tilføier Ottomar, idet han trykker sin Seglring i det bløde, duftende Vox: — Alle her paa Borgen maa vide, at det var Bispen selv, som, opbragt over det forræderske Signal i Vinduet, styrtede sin Famulus ned i Afgrunden.

— Ja, bifalder Renata, nu kan *jeg* sige: „dette er velbetænkt.“ Ingen kan i den Afstand have set, hvo Gerningsmanden var.

Ottomar har lukket og forseglet den anden Skrivelse og er just ved at fuldende Brevets Paaskrift, da hans Opmærksomhed fængsles af et Stednavn, som vexles mellem den store Gudsven og Hushovmesteren i en kort, dæmpet Samtale.

— I Mersvins Flugthus kan I stedse faa mit Opholdssted at vide, og komme i Forbindelse med mig, om jeg skulde blive nødsaget til at holde mig skjult i længere

Tid. Jeg veed, I kan finde Veien til den grønne Wörth i Ill-Floden.

— Den grønne Wörth skal jeg visselig ikke forglemme i mine Levedage, om deres Afslutning nu er nær eller fjern.

Idet Konrad siger disse Ord, møder hans Blik Ottomars.

Denne reiser sig.

— Nu veed jeg, Hushovmester, hvor jeg har set Jer før. I var med Eders Herre Hugo von Laufen, da jeg havde Holmgang med ham paa den grønne Wörth, og han fik det usalige Saar, meget mod mit Ønske. Derfor saae I altid saa mørkt paa mig.

— Derfor, ja, og for den Pris, I havde sat paa Mesterens Hoved.

— Mesteren har tilgivet mig *det* — vil I tilgive mig min Strid med Eders Herre, eller vil I skilles fra mig i Vrede?

— Fra Eder, Herre, som redder den store Gudsven! udbryder Konrad, idet han trykker den fremrakte Haand mellem begge sine.

— Jeg haaber forvist at gjøre det. — Her er nu de færdige Skrivelser, Mester. Denne er et aabent Brev at forevise til Enhver, som maatte spørge Eder ud eller gjøre Mine til at lægge Eder Hindringer i Veien. Det kundgjør at Ihændehaveren deraf og til yderligere Vitterlighed af min Rubinring, Kjøbmanden Johann Rinck fra Basel, er sendt af mig i en vigtig Mission i den store Gudsvens Sag, om hvilken det er bekjendt, at jeg har udsat en Pris for hans Paagribelse. Hvorfor Enhver, der gjør sig skyldig i paa nogen Maade at opholde bemeldte Kjøbmand underveis eller volde Forsinkelse af hans Fremkomst, hjemfalder til Kirkebod eller, i svæ-

rere Tilfælde, til det mindre Ban ... Dette er et Brev til Prioren i Snct. Jacob, en brav Mand, som er mig hengiven; det lægger ham med samme Begrundelse paa Hjerte, af al Magt at befordre Eders Reise, som i denne Egn paa Grund af de urolige Tilstande kunde være truet med Forsinkelse, at overlade Eder et Ridedyr, give Eder en paalidelig Munk med til Veiviser og paa anden Maade være Eder behjelpelig.

Ottomar overrækker Gudsvennen de to Pergamenter, som denne gjemmer i sin Taske. Saa tager han sin Signetring fra Bordet, hvor den er bleven liggende ved Siden af Seglvoxet.

— Og lad mig saa sætte denne Ring paa Eders Finger. I vil bære den ikke blot som et Vitterlighedstegn men ogsaa som et Minde om denne Stund og om en taknemmelig Ven. Den passer helt vel paa denne Haand, synes mig, da den er bleven skjænket mig af en vælsk Kardinal, paa hvem jeg just maatte tænke, da vi mødtes deroppe paa Kalvariebjerget; for hos ham saae jeg et Billed af den barmhjertige Samaritan. Rubinen er fra Levanten og har Ord for at være en Talisman. Vi vil haabe, at den maa bevise sin Kraft og beskjærme Eder.

— Hvis Gud har Brug for mig som Arbeider paa sit Vinbjerg, saa vil Ringen nok kunne øve sin Kraft, svarer den store Gudsven og lægger sin Haand paa Bispens Skulder.

— Jeg tænker det med, og saa gaa I trøstig den gode Vei, kjære Mester, udrustet til Eders Vandring af Kirken, saa godt den for Øieblikket formaar.

Et Smil kruser Ottomars Læber, da han tilføier:

— Se, jeg har allesinde været en Modsætningernes Natur, en Aand, der havde sin Glæde af Paradoxets

æggende Kraft og af Selvmodsigelsens Spænding. At jeg nu redder den Mands Liv, paa hvis Hoved jeg just havde sat en Pris, og selv vælger Døden som min Lod — det være min sidste Selvmodsigelse, den Gud hisset opløse i Velbehag.

XXVI

Renata og Ottomar ere alene.

Stilhed — næsten Stilhed rundt om.

Klemtningen er hørt op. Broen dybt dernede drøner ikke længer under Hordernes Trin. De Fjeldstigende have raabt og skreget sig hæse og trætte. Vinden er taget til; et dybt og stadigt Brus fra Bjergskoven drukner hvad der maatte røre sig af Larm i dens Skjul ....

Renata løsner sin Arm fra Ottomars Skulder.

— Dette Skuespil paa Hedetorvet ville vi dog nu bedrage baade Regensborgerne og Langensteinerne for, siger hun, idet hun reiser sig.

Ottomar har just fortalt hende sin frygtelige Drøm paa Kalvariebjerget, den han vaagnede af i den barmhjertige Samaritans Arme.

— Et „fromt Bedrag“, Renata, de kunne takke os for at have et Dobbeltmord mindre paa deres Samvittighed.

Fra Egeskabet, hvis Dør endnu staar aaben, tager Renata en stor sort Læderkapsel og stiller den paa Bordet foran Ottomar.

Om hans Mund spiller et sælsomt mystisk erindringsvangert Smil; idet han trykker paa Messingknappen, aabnes Kapslen, der er flækket i de to sammenhængslede Halvdele, og med nænsom Haand tager han en Sølvpokal ud.

Den er kunstfærdig udarbeidet med rige Forsiringer. Ottomar lader sin Haand kjærtegnende glide rundt om det glatte, indvendig forgyldte Bæger.

— Du skjønne Drikkekar! ikke for Intet er du formet og opbevares som en Alterkalk. Du velsigner min Udgang som min Indgang her paa Borg Langenstein.

Som om det var igaar mindes han den eneste Leilighed, ved hvilken han har set denne Familieskat afhyllet og holdt den i sin Haand. Det var Aftenen for hans Ankomst, femten Aar siden saavel. Sammen med Renata og hendes Fader befandt han sig her, hvor man havde trukket sig tilbage fra det allerede halvdunkle Gemak, fordi Aftensolen, der skinnede herind, gjorde „Bystuen“ lys og venlig og varm paa den noget kjølige Vaardag. Renata havde stillet en Bakke med Vinkande og Glas paa Bordet foran dem, men hendes Fader, der havde taget Plads paa den samme hyndebelagte Bænk, hvor han selv nu sidder, raabte oprømt: „Nei, Renata! tag det Nøgleknippe fra Beltet og luk op for vort Skatkammer her. At min gamle Kammerat paa Winterstetten har sendt os sin Søn for at jeg skal sætte Kronen paa hans ridderlige Opdragelse, det fortjener vel at feires med en Drik af Langensteins Festpokal.“

— Mindes du, hvorledes min Fader priste den tyveaarige Pfalzervin, hvormed han hin Aften fyldte dette forgyldte Bæger? Dog vi ville gyde en kosteligere Drik deri.

Renata fylder det til Hælften med Vand fra Lerkrukken. Derpaa tager hun den langlige gyldenflimrende Levantinerflaske ud af Ibenholtskrinet og holder det slebne Glas op imod Lyset: —

— Der er rigelig nok for os begge tilbage af den stakkels Saracenerpiges Gave.

Og hun gyder dens Indhold i Bægret.

Som en sortebrun Snog dykker den arabiske Elixir ned i Vandet, bugter sig opad og splitter sig i mange spiralsnoede Traade som Aarerne i en Agat, indtil Alt har blandet sig ligelig til en ensformig, mørk Flade, i hvilket Bægrets indre Rand kaster sine lysende Reflexer.

De bøie sig hver fra sin Side over den lille guldindfattede Tryllebrønd, hvis dunkle Dyb afspeile deres Ansigter.

— Forleden sagde du derinde, Ottomar, at du kunde misunde Hugo; kun, at du ikke vilde lade mig ene tilbage i denne Verden. Og jeg svarede: „kunde vi blot forlade den saaledes tilsammen“. Da sukkede du dybt og mente, at det var *for* skjøn en Drøm; vi maatte se den haarde Virkelighed i Øinene.

— Og vel maatte jeg mene saa, for det var en mørk og truende Virkelighed, der bredte sig foran os.

— Dog nu er Drømmens Tid kommen — nu er *den* det Sande. Se, den smiler os imøde nede fra dette østerlandske Spaadomspeil. Vel an, lad os sønderbryde Speilet og opfylde Spaadommen!

Hun griber Kalken, men slipper den igjen.

— Dog først endnu et Blik ud i Virkeligheden — hvad vi stakkels Sandsevæsener kalde „Virkeligheden“ — om den maaske skulde rumme et Syn, som var værd at se selv for bristefærdige Øine. For det falder mig ind, at ved „Prædikestolen“ er Klosterstien synlig herfra.

— Du har Ret! At jeg slet ikke har tænkt paa *det!*

Ottomar er sprunget op og staar allerede ved hendes Side i Vinduet.

— Der er han — ser du ham?

De helde sig langt ud for at se bedre.

Paa et fremspringende Klippestykke — „Snct. Jacobs

Prædikestol" — hvor Liden bøier om, tegner Skikkelsen af en Vandringsmand sig mod den blaa Luft.

— Han er frelst! jubler Renata.

— Han er frelst, og vi med!

Endnu mens han taler, hører han en sælsom Hvinen og surrende Smeld i Træværket.

Ottomar vil se sig om, hvad det vel kan være, men i det samme udstøder Renata et Skrig og kaster sig tilbage i hans Arme, idet hun med begge Hænder griber til Brystet.

Oppe i den øverste Del af Vindueskarmen dirre to Flitsbuepile.

En tredie, veed han, er skjult i hendes Bryst.

Et Triumfhyl fra en Gruppe Skytter, nede paa et fremspringende Punkt af Klippen, gjenlyder i hans Øre, idet han varsomt løfter hende op i sine Arme.

Konrad har ladet Alkovedøren staa aaben efter sig, da han bragte Lyset ind.

Der er kun et Par Skridt ind til Leiet. Denne Gang snubler han ikke.

Hans skjælvende Hænder vil løsne Kjolen, hvis Brystdug allerede er rød af Blod. Hun afværger det.

— Du vil vel forbinde mig?

Der er et Smil om hendes Læber — velkjendt fra de unge Dage, naar hun holdt ham tilbage fra en eller anden Taabelighed.

Men de presse sig atter sammen i Smerte. Hendes Øine lukke sig.

— Drikken! stønner hun.

Med et Par Spring er han inde i Bystuen og tilbage igjen — begge Hænder klamrede fast om Sølvkalken, at intet skal spildes.

O, hvor kostbar er nu hver af disse Draaber!

Med nænsom Arm løfter han Renata op fra Puden og støtter hende, da hun sidder opreist. Han tager Kalken fra det lille Bord, paa hvilket han har stillet den fra sig for at hjelpe hende, og fører den til hendes Læber, og hun selv holder om Bægret, drikkende begjærlig, og dog saa forsigtig. Er der end nok for dem begge, ikke en Draabe tør gaa tilspilde! Før hun under sig den sidste Slurk, overbeviser hun sig om, at mer end Hælften af den brune Saft endnu flyder i sin gyldne Beholder.

Saa tager hun med et fortrøstningsfuldt Suk Bægret fra Læberne og læner Hovedet mod hans Skulder, og han sætter Kalken tilbage paa det lille Bord ved Siden af Leiet.

„Det var Dødssakramentet," tænker han. „Mangen har jeg givet det til, men til Ingen, der var halvt saa værdig."

Hendes Hoved bliver dèr, hvilende paa hans Skulder, og han holder hende fast i sin Arm. Af og til en svag Gysen, en Trækning ved Skulderen, en Sitren af det halvt lukkede Øielaag, et Par korte, gispende Aandedrag — dog det er Efterdønninger, der meget snart stilles. I langsom Regelmæssighed hæver og sænker den blodgjennemsivede Brystdug sig; der kommer Farve i de blege Kinder.

— Er Smerten nu forjaget, Elskede?

Renata nikker.

Saa lyser der et Smil op i hendes Træk: en klassisk Erindring: hin romerske Vivs „udødelige Ord".

— *Non dolet, Pæte!*

---

*) Pætus var dømt til Døden. Hans Hustru Arria stødte sig en Dolk i Brystet, trak den ud og rakte den til sin Husbond med Ordene: »Det smerter ikke, Pætus«.

Og hun gjør en Bevægelse som for at række efter Kalken. Han forekommer hende og fører den atter til hendes Læber.

Hun nipper til den og giver ham den:

— Jeg drikker dig til, Ottomar.

Han tømmer Bægret til sidste Draabe.

En bitter aromatisk Smag. Med en Blødhed som den af fyldig Vin glider Drikken over Ganen, efterladende en tyk, lidt lodden Fornemmelse.

Saa gjennemstrømmer en stærk Varme ham og synes at risle og pible ud i de fineste Aaretraade.

Da Ottomar forseglede Brevet, var der dryppet noget brændende Seglvox ned paa hans Finger. Saa lille Brandsaaret er, har det dog svedet stærkt hele Tiden. Nu hører denne Svie pludselig op. Han støder det saarede Sted mod Kanten af Bordet: Berøringen føler han, men ingen Smerte. „Saaledes er det da ogsaa med Renata,“ tænker han; „hendes Saar smerter virkelig ikke. Det er ikke blot en *heroisk* Ikke-Følen, som hos Arria.“

Og han trykker hende fastere til sig.

Hun løfter sit Hoved fra hans Skulder og slaar Blikket op.

Øinene synes næsten sorte, saa store ere Pupillerne blevne.

Først nu lader hun til at bemærke, hvor hun er.

— Saa bar du mig dog herind. Ja, *her* maatte det være. Her gav jeg min Husbond den stærke Drik, der „løfter hele Livets Last“. Her modtog jeg den selv af min Husbonds Haand — ja, min Husbond for Gud, Ottomar.

Deres Læber mødes i et langt Kys — et uendeligt Kys, for Læberne skilles neppe mer, deres Hoveder hvile hos hinanden, lænede tilbage mod Puden.

— Jeg undres, Elskte, om dette ikke er den første ganske lykkelige Stund i mit Liv.

— I *mit* visselig!

— Siger du det? Saa være da dette det allersidste Paradox, Selvmodsigelsernes Selvmodsigelse: at det Bedste Livet havde at byde os, var Døden. For denne Gave være det priset — for den og for vor Elskov!

— Jeg kan *høre* dit Smil, Ottomar! *Se* det kan jeg ikke længer.

— Ser du mig ikke nu?

Hendes Øine blive større og sortere.

En stille Hovedrysten.

— Det er for lyst. Kan *du* se *mig?*

— Som gjennem et Guldslør ser jeg dine kjære Træk. De smile saa livsalig. Ikke sandt? du føler ikke Smerten nogetsteds nu?

— Jeg føler Intet. Jo, jeg følte dine Læber mod mine just nu. Kys mig atter, min Elskede!

— — — — — —

— Hører du Noget? .... Renata!

— Kaldte du?

— Gud være lovet — du kan høre mig!

— Jeg hørte mit Navn ... det lød i mit Indre ... det var, som om Gud kaldte mig til sig.

— Min Hustru, bliv hos mig! Il ikke forud! Du var jo stedse forud for mig. Da jeg troede, jeg maatte forlade dig for min Sjæls Saligheds Skyld, var min Aand formørket af Overtro. Da jeg mente at kunne bedrage dig til dit eget Bedste, var jeg selv bedraget af din forstaaende Kjærlighed. Da jeg troede, du var en Kjætterske, var din Tro den reneste, den høieste ... Ak — kan du ogsaa høre hvad jeg siger?

— Jeg hører det i mit Indre. Jeg veed hvad du siger. rygt ikke, jeg er hos dig, min Husbond ...

— — — — — —

— Hvad var *det?* Hørte du det ogsaa, Renata?

— Larm — fjern, saare fjern. .... Lyt ikke did! ... [vad angaar det os? ... Det er Intet — Verden ... Lyt kke! .... Bliv hos mig! bliv i Gud! — — —

Og Braget af den sprængte Port, Raabet af Hoben, er trænger ind i Borggaarden, naaer dem lige just — g naaer dem neppe nok — som en sidste Hilsen fra n Vildfarelsernes og Voldsgjerningernes Verden, der igger bag dem, dybt nede under deres voxende Evigheds-red.

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

